

CHRISTOFORI

^R
F V E R I

ITINERARIUM.

Coll. Lugd. B. Trin: Soc. Jesu 1685 Cat. Inter.

N O R I M B E R G Æ.

Ex Offic. ABRAHAMI VAGENMANNI.

1621.

THE BOARD

THE BOARD OF
DIRECTORS

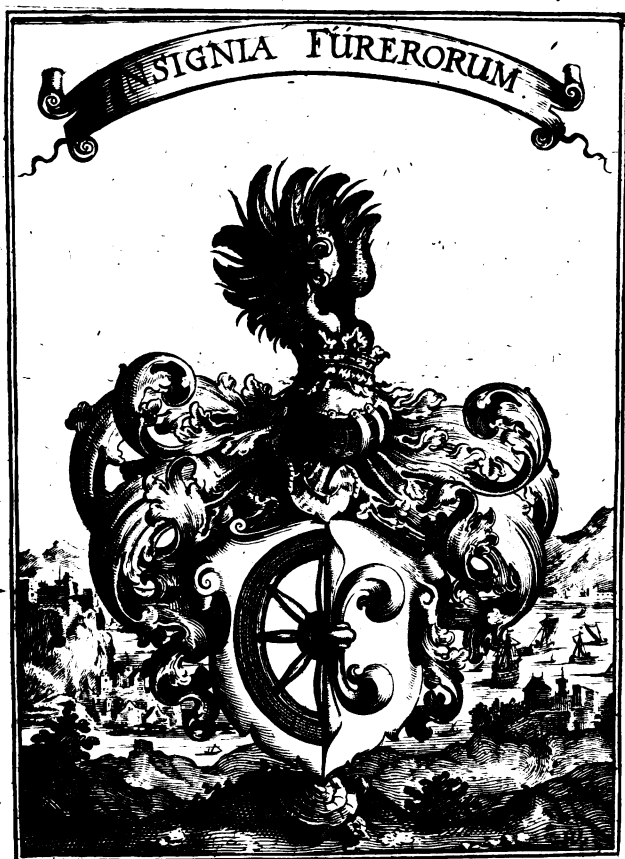
In Amplissimi & Nobilissimi Viri
DN. CHRISTOPHORI FÜRERI,
Equ. aurati, ordinis viriūm Reip. Norimb.
florentissimæ præfecti &c. icona.

*Vi Solymos vidit, clarus sagoq; togâq;
Præpetibusq; jugis fixit vestigia SINÆ,
(Sacras quæ Tabulas accepit Legifer He-
Contigerat cui soli olim cum NUMINE fari) (ros,
Qui septem gemini gustavit flumina Nili,
Fordanisq; undas, adiit Libanumq; feracem:
Ut Meliten taceam, sileam quoq; Pannonis oras:
Qui Cato, qui Nestor, Pericles qui NORIDOS urbis
Dicier emeruit, Patriæ moderatus habenas, (lympi
CHRISTOPHORUS sic ora FÜRERUS habebat. O-
Te Rector ducat rectum, Te sospitet ævum.*

Georg. Remus JC.

)(2

In in-

In insignia Nobilis F Ü R E-
R O R U M familiæ.

Quid rotulæ? Proavum genus immortale celebra-
brant,

Quod, rutilum veluti sidus, sine fine rotatur.

At, rogo, cur mediâ cernuntur parte resecta?

Firmiter ut dubia Sortis discrimina ludant.

Lilia quid referunt? floremq, decusq, perenne.

Cur candore micant? nempè hæc est candida Virtus,

Hæc antiqua fides, nulla fucata colore.

Armigeri quid juncta Jovis pernicibus alis?

Ista ut fama Virum vigeat, volitansq, per auras

Nominis aternâ sic Nobilitate serenet.

Ern. Sonerus Med. D.

)(3

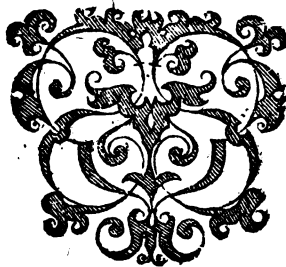
DOMI-

DOMINICUS BAUDIUS JC.

lib. i. Jamb.

MAcrescit ager atq; cor suum comest,
Quem triste virus afflat invidentia.
Cuncta alia nequam MOMUS hoc habet boni,
Malo quod acri congreges mactat suos.
Opto invideri. Nam velut fumo nequit
Carere flamma: fama sic fulgens trahit
Livoris umbram. Nil simultates moror
Vatiniorum, queis probari opprobrium est,
Laud displicere: duplices odi male
Tectasq; mentes. quippe pectoris sinus
In fronte promptos gestitamus ac stylo.

LECTO-

LECTORI

S. P.

Uod libellus hic publico donatur, non fit illo delirantis seculi more, quo mundus hic insanabili scribendi cacoëthe æger, immortalitatis pretiũ putat febriculosum, aliquid scripsisse, aut quod jam ab aliis dictum proditumq; sit, ceu cramben recoctam apposuisse; maximamq; gloriam in maximo librorum ponit numero. Est hæc insana illorum febris, qui dum inertiã demersi, aliter se humo tollere non possunt, paginas suas in vulgus extrudunt, lectorumq; bonis horis malè abutuntur, Caligulã aliquo digni, qui eos spongiã linguãvé delere scripta sua jubeat, aut in profluentem abijci, nî ferulis objurgari velint. Alio fine Itinerarium hoc edi permiserunt heredes CHRISTOPHORI FÜRERI τὸ μακαρίτη, Herois pulcherrimo illo Apuleii elogio digni, hoc est,

est, inter Doctos Nobilissimi, inter Nobiles Doctissimi, inter utrosq; Optimi, addendum, inter omnes Modestissimi, cujus virtutes nostrâ laude & seculo majores, nemo, qui cœperit, mirabitur satis. Cum enim ille præclaris Virtutibus in amplissimo honorum fastigio collocatus, de se suisq; itineribus (quæ pauci hodiè suscipiunt, eâ, quâ ille, prudentiâ absolvunt paucissimi) semper quàm diu vixit modestissimè sensisset, & non nisi rogatus, aut occasione datâ quasi jussus de ijs apud alios verba fecisset: factum est, ut multi, quæ ille de itinere suo Orientali admirandâ cum diligentia annotavit, typis describi, suamq; cupiditatem narratiunculis ipsius motam publicâ Itinerarii editione expleri desiderârint. Verùm Ipsi, gravioribus Reipubl. curis ad ultimum usq; spiritum distracto, morem amicis gerere hac in re non licuit, neq; forsan per Modestiam, cæterarum virtutum suarum condimentum, libuit. Ut verò pro patre hoc quasi nomen expungerent filii, CHRISTOPHORUS, JOANNES SIGISMUNDUS, & JOANNES MAURITIUS FÜRBERI, quos ille Virtutum juxtâ ac bonorum heredes reliquit: hoc, quod vides, parentis
Itinera-

Itinerarium lucem tandem aspicere passi sunt; Augustum illum Cæsarem imitati, qui Virgilio *Æneida* contra testamenti ipsius verecundiam ab interitu vindicavit. Quæ illorum Pietas tantum abest ut cujusquam Momi reprehensionem, aut malevoli invidiam excitare debeat, ut potius bonorum omnium laudem atq; imitationem mereatur. *Pulchrum enim est, inquit Plinius, non pati occidere, cui aternitas debeat, aliorumq; famam cum sua extendere.* In primis verò ipsis filiis suis, defuncti Auctoris nepotibus, CHRISTOPHORO, GEORGIO SIGISMUNDO, & JOANNI LEONHARTO FÜRERIS, cæterisque posteris suis, si qui futuri sunt, hoc quasi incitamento calcare addere voluerunt, ut cujus avi illi nomen haberent, ejus aliquando virtutes & præclare facta, quæ libellus iste loquitur, imitari conarètur. Ea inter ex innumeris illud heic silentio præterire non debeo, quòd Auctor p. m. præclarum illud D. Hieronymi dictum *in præfat. in libr. Paralip.* pro non postremo itineris sui Orientalis incitamento semper habuit, nimirum, *quomodo Græcorum historias magis intelligunt, qui Athenas viderint, & tertium*

)(

Virgilij

*Virgilij librum, qui à Troade per Leucaten & Acro-
cerawia ad Siciliam, & inde ad ostia Tyberis navi-
gaverint: ita sanctam scripturam lucidius intueri
eum, qui Iudeam oculis contemplatus sit, & anti-
quarum urbium memorias, locorumq; vel eadem
vocabula, vel mutata cognoverit: quem stimulum
cum primis æstimandum magni esse, omnemq;
laudem excedere, nemo sanus, credo, inficias ibit.
Reperies igitur heic, Lector, ut speram⁹, quæ pro-
derunt & delectabunt, stylo non ornato aut ex-
celso perpolitoq; sed communi & quo in collo-
quendo quotidie utimur, qui, ut mulieres nonnul-
læ inornatæ hoc ipso pulchræ sunt, ita ob id ipsum
quod negligentiam pro cultu habet, lectorem de-
lectare solet. Consuetâ tamen æquitate erga nos
quoq; uti Te volumus, & nequaquam existimare,
quasi in tantâ communis naturæ imbecillitate so-
los nos superesse putemus, quibus interdum opus
veniâ non sit: quin imò ut idem Plinius *nullum li-
brum aiebat esse tam malum, qui non aliquâ parte
prodesset*; ita nos nullum tam bonum esse arbitra-
mur, ut non excusari aliquid in eo debeat. Vale.*

GEORG. RICHTER JC.

AD NOBILISS. AM-
pliss. q; FÜREROS fratres
alloquium.

VERUM amo: *Et*, quod Karthaginis con-
ditrici reginaq; olim adcidisse Andinus
cecinit vates, **TRIG** a Germanorum flo-
rentiss. *Et* honoratiss. qua Anchisa F.
Aeneam hospitem novum, apud se Troie fata pero-
rantem avidissimè audiens, auribusq; verba bibens;

Expleri mentem nequit, ardescitq; tuendo;
ο δὲ μὲν οὖν, geographica simul *Et* historica bello ordine
filoq; Palladio pertexens, evolventi mihi contigisse
dixero liberrimè. Adeò expleri animus lectiōne vix
potuit meus: adeò exardescēbam totus oculis lu-
strans hoc scriptum. *ο γὰρ οὐδὲν* ciebat legenti rerum dulce-
do: attentionēmq; acuit magnitudo: *Et* abripuit ve-
lut torrens quidam, varietas multiplex: dum res
florido aequabiliq; ductu, cœu flumine, placidè labente

)((a dicendi

dicendi genere exposita mirabiliter me attinuere atq;
affecere. Quod alijs, aut omnia fallor, itidem vide-
bitur, qui modò periculum facere lectionis non gra-
vabuntur.

Auctor ipse, Dn. FÜRERUS, parens vester,
ὁ μακαρίτης, iter hoc longinquum in Orientis plagam
suscepit, non ei fini, quem divinus Plato, Tullio dictus
ingenij princeps, XII περὶ νόμων dialogo jure meritò tan-
git hisce verbis: πύφουκαὶ πόλεων ἐπιμυξία πλείστη ἤθη κεραινοῦναι παρ-
το δαπάνη, καὶ νοτιμίας ἀλλήλοισ ἐμπορευόντων ξένων ξένοις. οὐδὲ τῶς μὲν ἔνυ πολιτισμο-
μύθοις διὰ νόμων ὀρθῶν βλάβην ἂν φέροι μεγίστην πασῶν: hoc est, ut cor-
ruptos mores Reip. patria inferret (abesto omen) sed
potius apes imitatus, quæ floriferis in saltibus omnia
libant, præstantiores succos ex herbis assumentes mel-
la favosq; inde condunt, vespis atq; araneis venena
relinquentes: ita ille optima quæq; visa in usus suos
convertit; mores bonos probosq; adnotavit, quæ con-
traria, aversatus est, & fugienda alijs censuit. Au-
ctor, inquam, sibi visa, non ab alijs efficta, acceptaq;
aut quæ mutuatus sit ex alior. itinerarijs, aliena com-
pilans scrinia, prodit: sibi audita, αὐτόπτης καὶ ὠπαικαστής
scripsit, Φιλαληθῆσαι ©, ac proinde ἀξιόπιστος: vir, verita-
tis cultor tenacissimus: ne quis sibi imponi putet ijs,
quæ

qua hic commemorantur. Et verò veri studium in
 eiusmodi scriptis ^{περί τῶν} requiritur, unice laudatur.
 Vir hic FÜRERUS ^{νῦν ἐν αἰῶνι} acri judicio praeitus,
 in ^{ἰστορίᾳ} quandoq; subjicit, quod sibi licuisse putavit
 suo jure; atq; etiam debuit. Res sunt gravissima;
 quòd in id tempus ferè inciderit hoc iter, quo bellum
 omnibus viribus movit Mustapha Bassa homo, cui
 tigres Hyrcanae ubera admòrant, Equitum Rhodior.
 Ordini, Melita qui sedem ex liberalitate KAR. V.
 Imp. Augusti paulò antè fixerant, quam insulam
 Valetta Parisotus magnus magister defensabat for-
 tissimè, ita ut iratus Bassa re infectâ abscedere co-
 actus fuerit; quam oppugnationem fusius depinxit
 THUANUS, nostri avi Livius. Dedit verò an-
 sam exadificanda Valetta oppugnatio illa, qua propu-
 gnaculum Italiae, si fas dicere, inexpugnabile, modò
 tamen ^{τὸ χρονονότον} manus humana demoliri nequeat.
 Et adijt Orientem FÜRERUS, eo adhuc seculo, quo
 Ecclesia Syriaca, Aegyptiaq; paulò fortè melioris,
 quàm nunc sint, conditionis fuère, in quarum aliqui-
 bus ^{ἡ ἰστορία} in usu deprehensa, quando interea multa
 illarum evastata conciderint. Verum haec Et alia,
 lectio ipsa docebit diligens Et accurata.

BONUM porrò FACTUM dixerim, quod interpretem, siue *μεγ. Φεῖσιν* huic OPERA delegeritis Cl. V. Georg. Richterum J.C. collegam & amicum meum singularem, quem encomio frustrari debito, nefas omnimodis ac piaculum censeo. Eum ex Gallijs, Britannijs, Belgio *ἢ ἀραδῆ τῶν* reducem, (ubi CL. & eruditiss. V. Dn. Danieli Heinsio, REGIS Suecor. Consiliario, Acad. Lugd. Batav. Professore laudatissimo, inprimis Iurisconsultor. Ordini *ταῖς συζητήσεων* institutis sese probavit,) dare hoc posteritati voluistis.

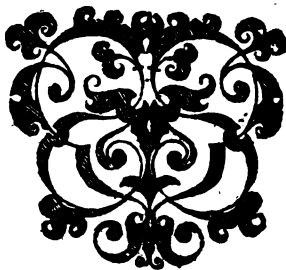
Bonum factum, quòd in hominem disertum Hordaporicon inciderit, quod Romanè expressit: neq; verò is verbum verbo reddere contentus, sed auctoris sententiam mentis verbis commodis selectisq; religiosè exhibuit: quo nomine Palmarium, apud posteros longè gratissimas gratias promeritus est: lectores modò benivolos nanciscatur, non morosos mordacesq;: quos non hilum morabimur. Plausum feret, omniumq; punctum, si quid rectè ominor, RICHTERUS. Verù ego is non ero, qui prolixius frustra meam operam ludens, oleum perdam commendatione operis huius, atq; etiam paraphrasta, ne in illud, quòd ex Sarsinatis Poëta theatro usurpant vulgò,

Vendi-

Vendibili vino hederà non esse opus,
peccem. Calamum heic ponam, ubi Vobis, Viri Am-
plissimi & Prudentiss. fratres, TANTI Patris suboles,
NUMEN pro salute vestrà deveneratus, ~~non~~ in ad-
precatu fuero: quibus ad Clavum Reip. patria se-
dentes faustis ominib. pro virili vestrà CUM PRO-
PITIO DEO, civitati Pacem ubertatemq̄ rerum
procuretis, ac prudenter justeq̄, præsitis ut profitis, pa-
ternar. laudum amuli, quas equidem non imber e-
dax, nulla oblivio, delebit. Hoc in voto desinam. Va-
lete quàm felicissimè. Norimberga, propriid. KL.
Sextil. Anno Gratia clō. lo. cxx.

Vester ἰλοθύμωσ

G. Remus.

In

In famam posthumam,
Summi & incomparabilis viri
CHRISTOPHORI FÜRERI
ab Haimendorf &c.

à Nabiliss. Filij ei pos.

SI quis in hac ævi superest lapsante senectâ,
Prisca cui placeat cum Pietate Fides:
Cui Rectum & Verum, cui Virtus amula cælo,
Gloriaq; his studijs parta & honorus apex.
Hunc oculis animoq; frequens pervolve libellum;
Fürerumq; vide, mente bibace, Patrem.
Ille tibi speculum vera Virtutis Honorisq;
Exhibet: heic Vero cuncta minora leges.
Huius ad exemplum vitam componere suesce,
Quâ licet, (aquare hunc vix rear esse hominis)
Et tibi juratus Famæ spondebo trophæa,
Fringetq; omni Gloria honore caput.
At Vobis, Fratres, qui magno Iusta Parenti,
Nunc Divo, falsis cum lachrymis facitis:
Posteritas tribuat cognomina honesta Piorum,
Causâ Anchisiades non meliore Pius.

Michael Piccartus F.

CHRI-

CHRISTOPHORI FÜRERI ab Haimendorf,

EQUITIS AURATI &c.

Itinerarium

ÆGYP TI, ARABIÆ, PALÆSTINÆ,
SYRIÆ, aliarumq; regionum Orientalium.

ROST QUAM magnam partem Italiae, nempe regnum Neapolitanum, Siciliam, & Meliten Insulas, atq; alia loca plura insulasq; biennio integro, nimirum annis Gratiae M. D. LXIII & M. D. LXIV pergrasssem ac Venetias rediissem, convenit inter me & ALEXANDRUM SCHULENBURGIUM Marchicum, Equitem Nobilissimum juxta ac fortissimum, de adeundo Oriente, cui fini navem Barbaram à familiâ patriciâ dictam conduxeramus. Adcidit verò ut cum XXI. Julij die, Anno M. D. LXV paulò ante Solis occasum scaphâ (uti solet) ad ripam D. Marci templo vicinam stante, navim in alto expectantem adire vellemus, ventus tempestuosus illâ ipsâ exurgeret horâ, cujus impetuositate naviculæ aliquot everfæ, & per urbem alia damna causarentur. Unde factum ut ad horam usq; tertiam noctis expectare cogeremur, donec

A

fudo

Parentium. itaq; tunc cum bono DEO, XXIV. Julij die littus Iſtriæ
Pola. legimus, & oppida Parentium & Polam tranſivimus.

Creſpa. XXVI. Julij vidimus in ſinu Fanatico urbes Creſpa-
Apſorum. ſpam & Apſorum veteribus dictas ad lævam: ad dexte-
ram verò Apenninum propè Ariminium, Piſaurum,
& Seno-Galliam, & montes, in quibus Anconâ jacet:

DELPHINI. quo die Delphinum copia ad navem adnataverunt,
lib. 9. cap. 8. & qui Plinio teſte, tranquillo mari laſcivientes creduntur
lib. 18. cap. ult. tempeſtatem, turbato verò tranquillitatem nunciare.

Brundufium. III. Auguſti ad dextram Brundufium conſpexi-
Dyrrachium. mus, ad ſiniſtram Dyrrachium in Albaniâ, quam Ur-
bem M. Tullius exilij ſui tempore, donec per Senatus-
conſultum in urbem revocaretur, officioſiſſimam exper-
tus eſt; item promontorium Acrocerauniæ in Epiro.

Acrocerau- IV. Auguſti in conſpectum noſtrum venit Inſula
nia. Corcýra, hodiè Corfu. Deindè Cephalenia, & non pro-
Corcýra. cul inde nemoroſa Zacynthus, in qua inſulâ Cœnobi-
Cephalenia. um eſt, nomine Mariæ de Gratiâ, in cujus templo AN-
ZACYNTHUS DREAS VESALIUS Bruxellendiſis, Medicus & Anato-
Monumen- micus Clariſſimus ſepultus eſt, cum hac inſcriptione:
tum Veſalii. ANDREÆ VESALII BRUXELLENSIS TUMULUS,
QUI OBIIT ANNO DOMINI M. D. LXIV. ID.
OCTOBRIS, CUM EX HIEROSOLYMA REDIISET,
Anno Ætatis ſuæ LVIII. Fuit autem Zacynthus o-
lim colonia Achæorum Peloponneſiacorum, & Athe-
nienſibus fœdere juncta, quam Inſulam parvam licet,
Lacædemonii tamen cum eam duce Cnemo Spartia-
tâ cum centum navibus & milibus mille graviter
oppugnarent, ob incolarum fortitudinem capere non
potuere, ſed re infectâ domum redire coacti ſunt,
quam gentis virtutem Thucydides memorat. Illud
etiam

lib. 2. Hiſt.

etiam memorabile est de hac Insulâ, quod eam Romanis restituendam esse T. Quintius hac elegantissimâ *lib. 36. cap. 32.* oratione, quam Livius refert, Achæis persuasit: *Si utilem, inquit, possessionem ejus Insula censerem Achæis esse, auctor essem Senatui, Populoq; Romano, ut eam vos habere sine- rent. Ceterum sicut testudinem, ubi collecta in suum tegimen est, tutam ad omnes ictus video esse, ubi exerit partes aliquas, quodcunq; nudavit, obnoxium atq; infirmum habere: haud dissimiliter vos Achæi, clausos undiq; mari, qua intra Peloponnesi sint terminos, ea & jungere vobis, & juncta tueri facile: simul aviditate plura amplectendi hinc excedatis, nuda vobis omnia, qua extra sint, & exposita ad omnes ictus esse.* Ex hâc Insulâ, ut idem refert, Saguntini, quos *lib. 21. cap. 7.* Hannibal devicit, oriundi fuere, Ferunt nunc frequentes in eâ esse terræ motus.

IX. Augusti vidimus Strophadas insulas duas, & Strophades. Peloponnesum peninsulam, in quâ Methona & Corone Peloponnesus. ne nobilissimæ & clarissimæ urbes: quarum illam hæc Methona. Philippi Macedonum Regis fortuna celebrem reddi- Corone. dit, quod cum eam Rex obsideret, in prætereuntem, ut *lib. 7. Hist.* Justinus narrat, de muris sagitta iacta dextrum oculum *inf.* Regis effodit, cujus facti auctor Afer quidam oppidanus laudatur. Patrum etiam seculo oppidum hoc fuit *Pet. Bem. in Hist. Venet.* munitissimum, adeo ut cum illud Bajazetes Turca obsideret, Anno M. D. triginta hominum millia amiserit, antequam urbem ceperit: & refertur de Friderico laudatissimo Saxonie Electore, quod cum in Palæstinam iter faceret, & Methonam transiret, vehementer etiam atq; etiam admiratus fuerit, urbem tam munitam à Turcâ capi potuisse.

X. Augusti Promontorium Acritas conspeximus, Theganusa. & insulam Theganusam, item Tænarum promontori- Tænarus.

Cythere.

um sive caput Peloponnesi, & Insulam Cytheren, in qua templum Veneris famosissimum fuit.

Creta.

Clauda.

XI. Augusti Cretam sive Candiam. Ultra XX. miliaria adcessimus insulam Goho, ab antiquis Claudam dictam, de qua, ut & de Cretâ & Cythere, plura notavi in reditu, de quo infra. Inde quingentis miliaribus pervenitur Alexandriam usq; , quam viam recto cursu tenuimus.

XV. Augusti confecimus centum miliaria vento admodum secundo.

Turris Arabum.

XVI. Aug. horâ quartâ ante Solis occasum à longè conspeximus litus Africæ & partem Ægypti, quo mirum in modum exhilarati fuimus, cùm jam appropinquarem Turri Arabum nuncupatæ, propè quam portus est: atq; sic bonis avibus in Ægyptum penetra- vimus.

Æ G Y P T U S.

Est autem Ægyptus regio ab antiquissimis temporibus excolta, indeq; plurimis auctoribus celebrata, in primis verò Straboni, Flavio Iosepho, Plinio, & Ammiano Marcellino, quæ ab Alexandro Macedone olim in nomos sive oppidorum præfecturas divisa fuit, quarum Herodotus octodecim ponit, Strabo unam amplius, Ptolomæus XLVI, Plinius L. Quanti autem provinciam hanc illiusque metropolin Alexandriam olim fecerint sapientissimi mortalium Romani, vel ex illo Augusti edicto liquet, quo, ut est apud Tacitum, inter alia dominationis arcana veruit, ne eam Senatoribus aut Equitibus Romanis illustribus, nisi permissu, ingredi fas esset, quod cùm Germanicus neglexisset, tantoperè à Tiberio increpatus fuit. Rationem edicti reddit idem Tacitus, ne videlicet fame urgeret Italiam quis.

lib. 2. annal.

*Tacit. d. loc.
& Sueton. in
Tiberio cap.
52.*

quisquis Ægyptum claustraq; terræ ac maris, quamvis
leui præsidio, aduersum ingentes exercitus infedisset.
Hodie Mahumetanis paret, genti non tam virtute suâ,
quàm ignaviâ & discordiâ nostrâ magnæ, & in tres di-
uisa est provincias, quarum singulæ suos Regulos ha-
bent, quos illi S e k e vocant, qui omnes Bassæ Turcico
subiecti sunt, qui Cairi habitat.

ALEXANDRIA.

XVII. Augusti adcessimus Alexandriam, quam
urbem Alexander M. condidit & à se nominavit. Hæc
urbs, referente Am: Marcellino, vertex fuit omnium *lib. 22. in*
civitarum, quam multa nobilitârunt, & magnificentia *Iuliano.*
conditoris altissimi, & architecti solertia Dinocratis,
qui cùm ampla moenia fundaret & pulchra, penuriâ
calcis id momentum parum repertæ, omnes ambitus
liniales farinâ resperfit, quod civitatem post alimento-
rum uberi copiâ circumfluere fortuito monstravit in-
dicio. De hoc urbis architecto Plinius quoq; refert, *lib. 5. cap. 10.*
um Alexandriam metatum esse pluribus modis, me-
morabili ingenio, quindecim mille passuum laxitate
insepsâ, ad effigiem Macedonicæ chlamydis orbe gyra-
to laciniosam, dexterâ levâq; anguloso prokursu. Ju-
stinus eam urbem intra diem septimum decimum mu- *lib. 12. hist.*
ro VI. millium passuum consummato, absolutam fu-
isse scribit. De cœli circa hanc urbem clemenciâ ite-
rum Marcellinus: *Aura ibi, inquit, salubriter spirantes,*
aër tranquillus & clemens, atq; ut periculum docuit per va-
rias collectum atates, nullo penè die incoletes hanc civita-
tem solem serenum non vident, quibus verbis pluviarum
raritatem in hac regione innuere voluit, de qua nos
infra.

In eâ hodiè hæc digniffima vifû sunt. Primum Caftellum majus, firmum fatis & præfidio munitum, quod à Sultano Caizbeico extra urbem ad dextram portus novi, in rupe maris formâ quadrangulari exstructum eft Anno 1479, quod altero latere terram istam leviter attingit, ubi priſcis temporibus infula fuit, qui locus muro fatis firmo turriq; munitus est. Hodie turris Phari appellatur, olim infula Pharus, quo nomine tamen etiam tunc temporis turris ista appellata fuit, teste Marcellino, qui eam à Cleopatrà exstructam memorat, ut nocturno navium cursui ignes ostenderet, ad prænuncianda vada portusq; introitum, quem morem hodieq; singulis noctibus diligenter observant. Hos ignes ad

PHARUS.

*lib. 5. bell. Ind.
cap. 11.*

Turris de lancea.

trecenta usq; stadia flagrasse auctor est Flavius Josephus. E regione Phari portus vetus est, commodus etiam ac spatiosus, novo tamen formâ & amplitudine longè inferior, quem intus formâ rotundâ ædificia circumcirca exornant. Utrumq; portû brachium quoddam maris separat. Ad mare ibi ædificatæ sunt tabernæ mercatorum, inter quas & caftellum illud majus portus novi, aliud extat caftellum, quod à nemine hodiè incolitur, & Turris de lancea appellatur.

Urbs ipsa ampla fatis est, longior quàm lata, loco plano & arenoso sita. Quà terram respicit duplici muro cincta est, versus mare verò simplici duntaxat, ubi tamen præter CCLX. turres quadratas, magnas admodum & validas, fossâ ambitur vallatâ, non magnâ tamen neq; ubiq; vallo munitâ.

Aquæductus & canales.

Portæ urbis tres sunt, nova, vetus, & illa qua Rosetum itur ad ostium Nili Canopicum. Urbs tota ferè suffossa est, quod etiam Cæsar de bello Alex. notat, & aquæductibus plena, super quibus CCC. plus minus magnæ

gnæ sunt cisternæ publici usus, præter quas singulæ ferè domus suam quoq; & peculiarem habent, in quam ex aquæductibus undam hauriunt, præsertim verò ex fossâ istâ, quæ est propè portum veterem, in quam aqua è Nilo LX. circiter milliaribus per canalem CALES dictum transfluit. Præter hunc alij quoq; sunt canales ab aquæductibus separati, per quos sordes urbis in mare effluunt. Ad hunc urbis situm sacræ literæ alludunt in vaticinio Nahumi, quando Alexandriam in fluminibus habitare dicunt, aquasq; in circuitu ejus esse: item, mare esse ipsius divitias, aquasq; urbis muros. Hodie urbs ipsa devastata admodum est, maximamq; partem collapsa, in cujus medio tantum & propè portas plateæ quædam sunt, ipsæq; parum splendide. Olim tamen, ut apparet, plateas habuit rectas & æquales oppositas invicem, non laticius, tanta verò, longitudinis, ut ab uno extremo ad alterum visu perungere non potuissent. Cisternæ, quas dixi, maximam partem è lapide coctili factæ sunt & fornicatæ, sexq; ut plurimum, columnis suffulatæ. Amplissimas urbis domos mercatores *Ædes Alexandrinæ.* Christiani inhabitant. Peregrini divertere solent in ædibus Legati Regis Galliarum, aut etiam Venetorum, in quibus pro quatuor baciis, ut nos vocamus, in diem lautè satis vivitur. Ædes intùs pulchræ satis sunt, & parte tantum inferiore ad habitandum factæ: in medio earum area est quadrangularis, & ab omni parte conclavia ad varios usus facta, aperta omnia, solo dormitorio excepto, quæ omnia ut plurimum marmore versicolori strata sunt. Fenestras habent raras, sed in superiori domus parte foramen magnum, quo singula conclavia lumen recipiunt. In illo ubi cibum capiunt, instar camini quiddam habent cum vaporario, quo aërem excipi-

excipiunt & se refrigerant. Tecta non ex tegulis facta sunt, sed rudere aut pavimentis.

Templa Alexandr.

Templa urbis multa sunt, marmore strata, & columnis ornata elegantibus, quæ tamen hodie omnia ferè in Moscheas Turcicas gens profanissima transmavit.

Templum D. Joh. Eleemosynarii, & ejus monument,

Inprimis verò illud excellit, quod D. Joannis Eleemosynarii vocatur, ubi sedes olim fuit Episcopalis, quod circumcirca porticus ambiunt, inferius duplici, superius verò quadruplici columnarum ordine ædificatæ. Ejus longitudo XCIII passuum est, latitudo verò LXXXVII, pars media sine tecto est, paucasq; habet fenestras, quarum cancelli ex ære sunt admirandi illius & celebratissimi colossi solis Rhodi, quem Chares Lydius fecerat Lysippi discipulus, septuaginta cubitorum altitudinis, quod simulacrum, teste Plinio, post

lib. 34. cap. 7.

quingagesimum sextum annum terræ motu prostratum, jacens quoq; miraculo fuit. In hoc templo sepulti sunt D. Johannes Eleemosynarius, Div. Athanasius symboli illius auctor, *Quicumq; vult salvus esse &c.*

Athanasii & Cyrilli sepulcr.

& Div. Cyrillus. Non procul inde lapis est rotundus rubri coloris, super quo S. Marcum Evangelistam, eò quod Evangelium de JESU CHRISTO docuerat, capite plexum referunt, VII. Calend. Maij, Anno VIII Neronis.

D. Marci martyrium.

Corpus ejus extra urbem humatū Venetos clam effodisse, & in urbem suam transtulisse, graviter incolæ conqueruntur. In eadem plateâ ubi lapis iste D. Marci monstratur, ruinas vidimus palatii cujusdam è lapide cœtili facti, quod Regis Costæ fuisse credi vulgò vult.

Palatium Costæ.

patris S. Catharinæ, quam Virginem ibidem sub Maxentio Imp. fidem in Christum sanguine suo obfirmasse referunt, circa annum CCC. X: verum focus rem habere, norunt in Historiis versati.

In ur-

In urbe Christiani, quos Koffi sive Iacobitas vo- **Christiano-**
cant, tria adhuc templa occupant, S. Sabæ non ma- **rum templa-**
gnum adeo, in cujus cathedrâ, quâ hodieq; monstrant,
D. Marcum conciones habuisse dicunt, S. Marci, & S.
Michaëlis, in quo Johannes Comes à Solms sepultus est, **Sepulchrum**
qui obiit I. Novembr. Anno 1483: extra urbem verò **Joân. Comi-**
unum duntaxat S. Georgii, propè parvum castellum **tis à Solms.**
ad portum novum, quo loco olim Athanasium in ci-
sternâ ab insidiis & persecutionibus Imperatoris Va-
lentic servatum memorant. Cultum suum peragentes
ceremonias ferè observant Græcorum, nisi quod pe- **Christiano-**
culiari linguâ utuntur, Græcis characteribus scriptâ, **rum cultus.**
quam illi Koffi vocant, cujus versio Arabica in libris
eorum è regione posita est. In hac urbe Bibliotheca illa **Bibliotheca**
fuit celebratissima Ptolomæi Philadelphi, septingenta **Philadelphi,**
voluminum millia continens, ut ex veterum monu-
mentorum fide testatur Am. Marcellinus. Ibidem **lib. 22. in lu-**
LXX. illi vixere interpretes, qui sacra Biblia in Græ- **lian,**
cam linguam transtulerunt.

Inter alia urbis ædificia nobiliora telonium quoq; **Telonium;**
est juxta portam novi portus, quod formâ quadratâ ex-
structum est muroq; cinctum, ubi mercatores vestigal
solvunt, quod Imperator Turcicus pro ingenti pecu-
niæ summâ Judæis elocare solet. Haud longo inde in-
tervallo platea est angusta & tecta, quam BASSAROVOC-
cant, hoc est, forum, ubi omnis generis merces venum **Forum,**
expositæ sunt, in qua plateâ etiam omnes ferè merca-
tores habitant, vel in viciniâ.

Ad alteram urbis partem, quæ ad portum veterem
spectat, turris est, in qua excubias agunt, & non procul **Turres Cas-**
ab eâ aliæ duæ magnæ admodum & firmæ, portui ve- **ris.**
teri defendendo è regione sibi invicem oppositæ. Hinc

B

ad

ad lavam alia stat turris validâ admodum muroq; ca-
 stelli instar cincta, & paulò superius iterum alia, quas
 Turres Cæsarissappellant, & Ianissariorum præsidio cu-
 stodiunt. Olim loco isto Palatium Regum Ptolomæo-
 rum stecisse memorant, cujus tres adhuc videntur co-
 lumnæ & theatrum. Ibidem hodie Moschea est & Xe-
 nodochium perpulchrum.

Salinæ.

Porrò salinas quoq; habent incolæ notatu dignas.
 Nam aquam è fossâ CALÉS dictâ in lacus spatiosos du-
 cunt, ibiq; per hyemem adservant, ubi æstivo tempore
 ardore solis exsiccata spumam solidatam retinet, quam
 illi postea benè induratam crassitie trium digitorum
 instar glaciei excindunt, & asinis in urbem vehunt.

Palme.

Solum circa urbem plantarum nobilissimarum fora-
 cissimum est, quas inter palma frequens est, quæ arbor
 est procera, in caudicis cacumine folia fundens longis-
 sima, infra quæ flores profert numerosos, tenuibus
 quibusdam villis appensos, in magni racemi modum,
 undè dactyli prodeunt, qui circa autumnum mense
 Septembri maturescunt. De ejus naturâ admirandâ

lib. 3. cap. 6.

ita A. Gellius ex Aristotele & Plutarcho: *Si super palmæ,*
inquit, arboris lignum magna pondera imponas, ac tam
graviter urgeas oneresq;, ut magnitudo oneris suslineri non
queat, non deorsum palma cedit, nec infra flectitur, sed ad-
versus pondus resurgit, & sursum nititur recurvaturq;. Fe-
runt etiam palmas maritari; & utrumq; sexum, qui fa-
cilè discernuntur, amore delectari mutuo, de quo, ut

lib. 13. cap. 4.

lib. 24. in

Juliano.

Cassia.

Viscum.

& variis hujus arboris utilitatibus mira narrat Plinius,
 & ex eo Am. Marcellinus. Præterea Cassia quoq;, quam
 solutivam dicunt, ibi provenit, ut & mala aurea,
 Perfica, Punica sive Granata & Limonia magnâ copiâ.
 Item planta, quæ Viscum appellatur, undè referente

Plinio

Plinio illud confit ejusdem nominis, quod juglandis o-
leo subactum pennis avium tactu ligandis aptum est, *lib. 16 cap. ult.*
cum liber insidias moliri. Deindè Carobe arbor sive Si-
liqua, cujus fructus ejusdem nominis lignosus est & fal-
catus, digitali longitudine, latitudine pollicari. Item
Musa & Alcanna sive Ligustrum Ægyptiacum, è cujus *Ligustrum*
foliis tritis rubricam exprimunt, quâ Turcæ equos suos *Ægypti.*
tingunt.

Inter antiquitatis monumenta duo sunt obelisci *Obelisci Ale-*
propter illam partem moeniorum, qua ad portum no- *xandr.*
vum itur, quorum alter comminutus jacet, alter verò
erectus & integer, (propè quem olim Palatium regium
stetisse dicunt, cujus priscam magnificentiam hodie-
na rudera testantur) dimidiam partem harenâ & lapi-
dibus obrutus, qua verò supra terram eminent crassi-
tudine undecim spichamarum Hieroglyphicis sive li-
teris Ægyptiacis incisus est. Horum descriptio omni-
um optima apud Am. Marcellinum est: *Obeliscus, in-* *lib. 17. in Con-*
quit ille, lapis est asperimus, in figuram meta cujusdam, sen- *stantio & In-*
sim ad proceritatem consurgens excelsam, utq; radium imi- *liano.*
tetur gracilescens paulisper, specie quadratâ in verticem pro-
ductus angustum, manu levigatus artificis. Formarum au-
tem innumeras notas, hieroglyphicas appellatas, quæ ei un-
dig; videmus incisas, initialis sapientia vetus insignivit au-
toritas. Volucrum enim ferarumq; etiam alieni mundi,
genera multa sculpsentes, ad ævi quoq; sequentis atates Impe-
ratorum vulgatus perveniente memoriâ, promissa vel solu-
ta regum vota monstrabant. Non enim, ut nunc literarum
numerus præsinitus est facilis exprimit quicquid mens hu-
mana concipere potest, ita prisca quoq; scriptitarunt Ægyptij,
sed singula literæ singulis nominibus serviebant, & verbis
nonnunquam significabant integros sensus. De origine eo-
rum

rum si quæris, eundem Marcellinum audi : *Obeliscos, inquit, antiqui reges bello domitis gentibus, aut prosperitatibus summarum rerum elati, montium venis vel apud extremos orbis incolas perscrutatis, excisos erectosq; Dijs superis in religione dicarunt.* Plinius primum auctorem obeliscorum erigendorum Mitren Regem laudat, Alexandria verò Ptolomæum Philadelphum unum octoginta cubitorum statuissè scribit, quem Nectabis Rex purum exciderit, posteaq; sex alios tales ibidem excisos fuisse, & artificem donatū talentis quinquaginta : item alios duos fuisse Alexandria in portu ad Cæsaris templum, quos excidisse ait Mespheem Regem, quadragenū binū cubitorum.

His visis ad mare exspatiati sumus, duobus ferè ab urbe milliaribus, ubi rudera visuntur magni istius, uti perhibent, Palatii Ptolomæi Philadelphi, quæ mihi tamen ruinæ potius cuiusdam castri Romanorum videbantur. Deinde versus portum veterem haud longo ab urbe intervallo columnam Pompeii vidimus, basi quadratæ impositam, cujus latera singula XVII. pedes lata sunt, totidemq; ferè alta. Crassitudo ejus XV. palmarum est Romanarum, altitudo verò CXXXV, formâ Ionicâ, quod genus, ut Plinius tradit, nonam partem altitudinis in crassitudine imâ habet. In vertice verò capitulum habet quadrangulare, quod opus est egregium & pulchrum, è longinquo in oculos ad ventantium incurrens.

Incolæ Alexand.

Incolæ porrò Alexandria Æthiopes sunt sive Arabes, aliàs Saraceni dicti, item Christiani & Iudæi, qui omnes eodem ferè habitu incedunt, nisi quod formâ & colore pileorum discernuntur. Est & aliud ibi genus hominum, quos S A N T O N I vocant, qui nudi incedunt

Santoni.

& pro

& pro sanctis coluntur, ut apud Pontificios Canonisati, quibus etiam post obitum templa dicere solent. Balnearum usus apud illos frequens admodum est, quorum plurima habent, pulchra juxta atq; commoda, quæ maximam partem è marmore exstructa sunt, in quibus lavantes unguento utuntur peculiari, ex auripigmento, calce vivâ, & aquâ mixto, ad absumendos corporis pilos.

Sic igitur Alexandriam per tres septimanas proli-
bitu perlustrantibus, omnia ex voto satis evenere, nisi
quod in ipso principio statim adventus nostri infelix
quidam apostata, qui ex Melitâ oriundus erat, ibidem
præfector arcis S. Angeli, boni patris filius pessimus, nefandâ
proditiōe itineris progressum non sine gravi
periculo ferè retardasset. Cum enim paucis diebus
post quàm Alexandriam appulimus, à Legato Regis
Gallarum, (quem ibi Consulem vocant) FRANCISCO
GUARDIOLA, cui nos ille, qui Venetiis degit, per
litteras commendaverat, ad prandium invitati adesse-
mus, & proditor ille (qui non ita pridem ob sacrilegi-
um è patriâ Alexandriam profugiens, fideq; Christi-
anâ abnegatâ in Mahumetanorum castra transfierat,
qui eum in ordinem Janissariorum coopratum Ali no-
mine donarunt) aliis Janissariis gulæ servientibus, re-
rumq; novarum cupidus, sese miscuisset: accidit, ut
inter varios sermones, qui tunc temporis de Melitâ à
Turcis obsidendâ agitabantur, Legatus nebulonem i-
stum de situ, munimentis, & militiâ insulæ illius quæ-
reret, cui mox ille: quin Tu potius istos, inquit, qui E-
quites sunt Melitenses interrogas; digitum in me &
Schulenburgium intendens, qui Te quod rogas doce-
re possunt, hos enim novi, ibiq; militantes vidi: quo re-

sponso ipsius cum omnium oculi in nos conversi essent, nimium quantum animo perculsi fuimus, præsertim quia addiderat, se rem ad Bassam Cairi, quò brevi abire constituerat, delaturum esse, quem gratum habere probè noverat, si quis exploratores ejusmodi deferret. Nos tamen fronte positâ tales nos esse pernegare, falliq; Ianissarium audacter dicere, idq; eò animosius, quod Legatum à nobis stare videbamus, qui non minus quàm nos ipsi, à malitiâ scelesti illius rebus nostris metuebat. Quia verò propudium illud pertinaciter admodum persistebat in sententiâ, tandem nolentes volentes bonis verbis eum viniq; dulcedine demulcere coacti sumus. Sed neq; sic à perfidiâ hominis facti tuti, Alexandria tandem abeuntes à Legato petiimus, ut literis commendatitiis ad Sangiacum Cairi securitari nostræ prospiceret, id quod ille lubens bonoq; cum successu præstitit. Atq; sic tandem à metu securiores VI Septembris die Alexandria discessimus, primùm lacum CALES traicientes, è quo postea in Nilum delati ad oppidum Fuam adcessimus, quod LX miliaribus Alexandria abest.

Fua oppidū.

VIII. Septemb. Nilo, cujus utrumq; latus longâ pagorū serie prætexitur solo fertillissimo, Cairum versus navigavimus, quam X. Septemb. manè attigimus.

C A I R U S.

Hanc urbem Iudæi Mizraim, Græci Ægyptum, Latini Babylon, Turcæ Miszir vocant, Saraceni verò & Arabes Cair, quod illorum linguâ urbem denotat. Prius verò quàm ad urbem veniremus, ad dextram Nili tres Pyramides vidimus, duas majores & tertiam minorem. Deinde Bulacum venimus, quod Cairi suburbium

Bulacum
suburbium,

bium est pulcherrimum juxtà atq; amplissimum, ad lævam Nili situm, in quo plurima fana sunt & palatia splendidissima, telonium item magnificè exstructum, plurimæq; tabernæ mercatoriæ, granaria insuper & armamentarium, in quo naves fabricantur, omnia pulchrè satis commodèq; ædificata. Hinc ad urbem ipsam tendentes, prius ad illum locum venimus, ubi CALES è Nilo proveniens in urbem se prorumpit, ad cujus dextram turris est valida, non alta admodum, in quam boum operâ aqua ducitur, quæ postea aquæ ducta in arcem transmittitur. Hinc eodem lacu, qui exiguæ ibi latitudinis est, & ab utroq; latere Tamaricibus & hortis amœnis collucet, per septem pontes ingressi sumus ipsam urbem, & in ædibus interpretis Veneti ad lacum sitis divertimus, ubi singulis diebus pro cibo duntaxat, potu non connumerato, quinque maydinos, ut vocant, *Maydin.* persolvimus, quorum XXXIV coronatum valent, XL ducatum aureum.

Vespero literas commendatitias, quas à Legato Regis Galliarum Alexandriae acceperamus, Mustafabi Sangiaco reddidimus, adjunctis pro more donariis, qui humaniter nos excipiebat, postero die ad se redire jubens. Nos post moram noctis ad constitutum revertentes, benevolè satis de novo iterum excipimur, ubi ipse Sangiacus de meliori notâ nos viro isti commendabat, qui Carauuanæ, ut vocant, in itinere ad montem Sinai *Carauuana,* præest. Sciendum enim est mercatores Cairo Mecham, ubi sepulchrum visitur Mahumetis, non nisi cætervatim abire, quod iter quadraginta dierum est, in quo propter frequentes solitudines & victus penuriam unumquemq; provisa sibi cibaria habere oportet, aliaq; ad vitæ usum necessaria, quibus rebus magno numero

mero Camelos onerant. Hunc numerosæ multitudinis comitatum Carauuanam vocant, quæ tunc temporis XX. Camelorum millia ad summum continebat, cum ante navigationem Indicam à Lusitanis frequentari cœptam ad sexaginta interdum millia Camelorum sese extenderit. Hujus, inquam, Carauuanæ præfecto Sangiacus nos commendabat, amicos nos sibi esse dicens, proindè diligentem nostri curam haberet in itinere ad montem Sinai, feliciterq; ad se Cairum reduceret. Porrò ad fidere nos jubebat, & de potu suo por-

Colloquium
cum Sangia-
ca Cairi.

rigi, qui ex saccharo erat, dulcis admodum & palato acceptus: deindè per interpretem multa ex nobis attentè admodum quærebat, ut cur juvenili hac ætate tam longinquum iter institueremus? cur nos Christiani loca ista terræ sanctæ perlustraremus, cum hoc potius Iudæorum esset? An præcepta Decalogi magnificeremus, hoc rectè ab omnibus fieri addens, neq; ullum, qui secus faceret, verè hominem esse, aut hominis nomine dignum. Item an Mosè, reliquosq; veteris Testamenti Prophetas verè tales crederemus, & an omnibus illorum dictis fidem adhiberemus? ex quâ quæstione facilè nobis colligere erat, quàm malè Christiani de fide suâ, sine dubio ex falsis Iudæorum delationibus, apud Turcas audiant. Præterea an DEUS nullo alio modo à peccatis nos liberare potuerit, nisi interveniente morte filii sui JESU Christi? an crederemus Christum cruci affixum verèq; mortuum esse? quod cum affirmaremus, subridebat, ulterius quærens, an crederemuseum à Iudæis occisum esse? Item cur Iudæi eum tam acerbo odio prosequuti fuerint? cujus nos hanc causam afferebamus, quia hyprocrisin illorum & abusus Religionis culpasset, & se filium DEI, Regemq; Iudæorum

daorum esse dixisset: ad quæ ille, non negaverim, inquit, & has fuisse causas, præcipuam tamen putarim illam, quod cæco cuidam die Sabbati visum restituit. Deinde quærebat, cur Christus sacrificia reprehenderit, quæ tamen DEUS ipse fieri iusserit? & si approbasset, cur & nos illa ipso facto non probaremus? Ad quæ omnia quantum poteramus per interpretem respondimus. Sed quia Magnates aliquot interveniebant, aliiq; qui literas adferebant, colloquio nostro interrupto valè nobis dicebat, supra dicto itineris duci etiam atq; etiam iterum nos commendanti. Nos verò hanc præcipis viri benevolentiam experti, urbem liberè perlustravimus, in qua ut & locis vicinis, ad quæ expansi sumus, plurima sanè sunt notatu dignissima.

Ac primum quidem urbs ipsa, ad pedes montis oblongi sita, stupenda magnitudinis est, & incredibili Magnitudine hominum multitudine abundat, adeò ut præ nihiâ ^{Cairi.} populi frequentia ab unâ plateâ ad alteram difficulter transire possis. Circuitum ejus XXXII. miliarium Italicorum esse ferunt: alii magnitudine suâ Lutetiam Parisiorum quinque superare affirmant. Suburbia habet plurima maximeq; quorum quædam tria, alia duodecim domorum millia continent. Urbem ipsam XXX. millia ædium habere tradunt. Mœnibus ferè tota cincta est, sed non admodum validis. Fontes habet nullos, sed Camælarum sedecim circiter millia, qui aquam è Nilo in urbem transportant, quæ dulcissima est & ad bibendum suavissima. Equorum numerum ad septuaginta millia referunt: molarum verò, quæ ab equis usantq; versantur, ad tria millia & XL: Plateas, quæ omnes claudi possunt, XIV. mille habet, totidemq; Moschæ. Anceps in Castellum venit, octo & viginti

ginti portas transire oportet. In urbe & pagis vicinis (fides penes eum esto, qui mihi reculit) sexaginta circiter millia sunt Christianorum, Iudæorum verò quadraginta millia, omnes ferè Lusitani ex Hispaniâ pulsi, quibus tamen liberè exspatiari, ut Christianis, permissum non est. Hinc videre est, quod Hebræi præcepta sua pro arbitrio negligant. Ita enim extat in præcepto illorum CCXXVII negativo, ne quis Hebræus post liberationem ex servitute Ægyptiacâ, amplius in Ægypto habitet.

Hebræi hodie contra præceptum suum in Ægypto habitant.

Urbs ipsa in duas partes divisa est, quarum unam Cairum veterem, alteram Cairum novam appellant. Verus ad Nilum formâ oblongâ ædificata est, tota ferè à Cairo novâ separata, & hodie devastata admodum, medio urbis excepto, ubi egregia ædificia visuntur. Hæc Memphis illa fuit prisca seculis clarissima, cujus pauca vestigia apparent. Superfunt tamen hodieq; nonnulla, quæ inter tredecim illa sunt granaria, promptuaria Iosephi dicta, in quibus Iosephum Patriarcham tempore annonæ frumentum ad servasse memorant. Hodie illud frumentum ibi colligitur, quod totius Ægypti incolæ Bassæ Cairi tributi loco pendunt. In his granariis illud peculiare est, quod sine rotis sunt, quia nimirum in totâ Ægypto nullæ aut raræ admodum sunt pluviz, unæ aut binæ ad summum in anno, mense Aprili aut Novembri, eaq; paucarum horarum: Cairum verò aliquot interdum annis nullæ madefaciunt, frequentiores Alexandriam, ipsæ tamen raræ quoq; & exiguæ: quod regionis incommodum etiam sacre literæ memorant, ubi DEUS per Moysen Israëlicis promittit, terram ab illis possidendam nequaquam esse ut terram Ægypti, quam iusto semine in morem hortorum

Memphis.

Granaria Iosephi.

Pluviz.

Deut. 11. vers. 10. 11.

rum irrigare necesse sit, sed de caelo pluvias expectare. Inter utramq; verò urbem, aqueductus est magnus & elegans, è lapidibus quadratis factus, per quem aqua in sublimi turri, boum ministerio, è Nilo in Castellum ducitur.

Porro in Cairo veteri sive Memphi quo adhuc sunt templa Christianorum, S. Georgii, & beatæ Virginis Antiquitatis Mariæ, rudera item plurimorum splendidissimorum monumenta ædificiorum. Præterea duo adhuc ibi conspiciuntur Gigantes sive Colossi prostrati, ex a marmore Porphyri Colossæ retico facti, qui olim magnis basibus inædificati fuere & Hieroglyphicis incisi. Horum unus à capite ad extremum ventris XXXII. pedes longus est, alter verò capite truncatus. Arabes credi volunt Pharaonis filij filiaq; imagines fuisse. Videntur & aliæ statuæ plurimæ, omnes è rubro marmore factæ, in primis verò stupendæ magnitudinis Camelus, Leo item & Sphinx, aliæq; animalia plura, sed fracta omnia atq; diruta.

Alterâ verò urbs, quam Cairum novam appellant, Cairus nova, magnificè admodum splendideq; exædificata est, in ter cujus ædificia illud in primis magnitudine superbit, in Taberna quo omnis generis merces, potissimum verò quæ ex mercatoria ferico conficiuntur, venales prostant, cujus longitudo LXXX. passuum est, latitudo verò decem. Deinde aliæ quadringentæ sunt tabernæ, in quibus Turcæ, Æthiopes, Græci, Persæ, Indi, alijq; Europæ, Asiæ, Africaq; populi mercaturam exercent. Præterea diversâ quoq; fora sunt & plateæ, in quibus omnis generis vestimenta, libri item Turcicâ & Arabicâ linguâ manuscripti venduntur. Præterea alia quoq; tabernæ mercatorum est permagna, in qua omnis generis aquas odoratas venales habent, in primis verò rosaceam illam nobilissimam,

man, quam Damasco adferunt. Est & lanca sibi, magna admodum & egregia. In magnâ, quam vocant, plateâ plurimæ sunt cauponæ, mensæ item argentiorum, in quarum unâ monetam illam Reipubl. Noribergensis primùm vidi, quam nos patriâ linguâ *Guldenroschen* appellamus, paulò ante à Senatu Norico cudi cœptam. Ibidem non procul à dictâ plateâ Æthiopes utriusq; sexus variâ ætate instar equorum veneunt. Opificum ædes ita distinctæ sunt, ut qui idem opificium tractant, simul in unâ plateâ habitent.

- Aëris constitutio.** Aëris constitutio illic optima non est. Præterquam enim quod calores ibi sunt intolerabiles, duo insuper venti perniciosissimi certis temporibus exsurgunt, quorum alter calidissimus est **OSTRABI** nomine, ex Lybiâ inferiore spirans, alter verò paulò frigidior **GARBINI** dictus, qui mensibus Martio, Aprili, Majo, Junio, & Julio singulis annis morbum adducunt letiferum, quem **DEMMUIGE** appellant, quasi dicas congelationem sanguinis, quo singulis diebus mille pluresq; homines pereunt. Hunc morbum altero anno post, mense Januario & Februariò, aliud malum sequitur **pestis annua**, priori longè gravius, pestis nimirum atrocissima, quæ plerunq; ad mensem usq; Julium durat, & singulis diebus quatuor pluraq; hominum milia occidit.

- Nos dies aliquot in hac urbe morati, commodam occasionem vicina quoq; loca adeundi nacti sumus. Quapropter ad morem incolarum vestiti, togâ nimis prolixâ ad talos usq; demissâ, quæ plerunq; purpurei sive violacei, interdum etiam rubri coloris est, cum cingulo & acinace, capiteq; tiaram candidissimæ **bombycinæ** telæ spiris involutam gestantes, die **XVI. Septemb.** **Mataram** profectu sumus, quæ quatuor miliaribus

naribus Cairo abest. Hic fontem nobis monstrant
 profundum, è quo bina juga boum aquam rotis hau-
 riunt, irrigandis hortis, quos ibi plurimos habent, quos
 inter ille excellit, qui Balsama profert. De hoc fonte
 referunt, precibus B. virginis Mariæ miraculosè exsi- **Fons Mata-**
 lyse, cum illa à furore Herodis cum infante suo & Jo- **rea.**
 sepho in Ægyptum aufugisset, & arido hoc loco siti-
 ens aquam à Deo expectasset, id quod à multis seculis
 tam Saraceni & Iudæi, quàm Christiani verum esse
 credidèrè, & hodieq; ipsi Turæ constanter affirmant,
 qui locum ut sanctum colunt, eamq; ob causam igno-
 tos ab introitu illius arcant. Ipsi etiam creberrimè illi-
 us aquâ se lavant, & juxta eum ritu suo sacra faciunt.
 Ibidem propè portam horti balsamorum **Sycomorus**
 est diffusa, de qua arbore hanc historiam narrant, (fi- **Sycomorus.**
 des sit penes auctorem) cum Beata virgo Maria cum
 infante à militibus Judæis ad necem quæreretur, arbo-
 rem mediâ sui parte veluti rictum distendisse, ma-
 tremq; cum infante conclusisse, usq; dum inquisitores
 præterierint, postea verò ita bifidam ad hodiernum
 usq; diem sterisse. Ad dextram hujus arboris foramen
 est, de quo dicunt (admissi risum tenete amici) si quis
 transire nequeat, cum legitime naturi non esse. Ve-
 rùm hortus, quem dicitur, Balsamorum exigui admo- **Hortus Bal-**
 dum splendoris est, rarâq; in eo arbores, utpote cui oc- **samorum.**
 lendo parum curæ imponunt. Afferebantur tunc tem-
 poris Balsama aliquot ex urbe Mechâ, que inferebant.
 Aliâs arbor ista, ut Justinus, a) Flavius Josephus, b) & a) lib. 36. c) u
 Plinius c) tradunt, Iudææ tantû propria fuit, postea ve- b) lib. 15. c. 5.
 rò in Ægyptum quoq; transit; quod nonnulli tunc **ausiq. c) lib.**
 temporis factum fuisse putant, quando Herodes Cleo-
 patræ cum redicibus agri Hierichonæi balsama quoq;

locavit, & sic ~~in~~ ⁱⁿ ~~montibus~~ placatam in Ægyptum deduxit. De peculiari hujus arboris naturâ C. Tacitus: *Balsamum, inquit, modica arbor, ut quisq; ramus intumuit, si vim ferri adhibeas, pavent vena, fragmine lapidis aut testâ aperiuntur: quod idem quoq; memorat Josephus; à quâ nobilissimæ plantæ naturâ præclarum illud saniorum Theologorum simile ortum est, quod prudentissimus ille Philippus Melanchton alicubi refert: Ut ferro non licet attingere fruticem Balsami. Sic Ecclesia non vult regi violenter & tyrannicè, sed doceri & mollis manu tractari.*

Heliopolis. His visis Matreâ Heliopolin discessimus, non procul inde distans. Conspicitur ibi obeliscus egregius, cui multa Hieroglyphica inscripta sunt, quem Solis obeliscum appellant, unde nomen etiam urbi datum referunt. Urbem olim fuisse magnam & egregiam ruderæ testantur. Ex eâ oriunda fuit Asenetha filia Pothipharis sacerdotis, quem Phæro Rex Ægypti Josepho Patriarchæ in matrimonium dedit.

Palatium Sultani. Hinc Cairum redeuntes, in viâ splendidum illud vidimus palatium, quod Sultanus voluptati & oblectationi dicavit; deinde fanum perelegans, & hippodromum, cum alio quodam palatio. Hinc armamentarium

Armamentarium. ~~in~~ ⁱⁿ ~~hust~~ ^{hust} ~~travimus~~ ^{travimus}, in quo naves actuariæ fabricantur, quibus mari rubro in Indiam navigant. Illæ trans-

Columnæ. ~~untibus~~ ^{untibus} columna occurrit, opere Hieroglyphico perpulchra, V. II. passus longa. In urbem verò reversi castellum ingressi sumus, quod amplissimum est, in quo

Castellum urbis. ~~propter~~ ^{propter} ~~fanum~~ ^{fanum} ~~magnificè~~ ^{magnificè} ~~constructum~~ ^{constructum}, aliæq; Magna-
um ædificia splendidissima, aliæ quoq; sunt ædes plurimæ, ita ut oppidi formam referant. Hinc ad diversarium nostrum pergentes, in plateâ quâdam pisto-

rem,

}

rem,

rem, qui panem minoris ponderis vendiderat, flagellis caedi vidimus, qui nudus incedebat, pube tantum tectâ. Capite pileum papyraceum formâ pyramidali gestabat, collo verò quasi in nannacellis exhibitus lignum aptatum, à cuius extremo duo pendebant cinginnabula, quorum sonitu civium accursum ad propriam ignominiam excitabat.

XXIX. Septembr. Germanum quendam **PAULUM** Humanitas **REUTERUM** à Feldkirchen ad coenam invitavimus, **Pauli Reuteri Germani**, qui à Turcis captus diu in servitute vixerat: tandem verò propter operas fideliter practicas cum Turcarum religionem, quanquam invitus, professus esset, à Domino suo circumciscus & testamento manumissus est, omniumq; postea bonorum liberorumq; quasi curator constitutus, qui multa humanitatis officia nobis practicit.

N I L U S.

Inter alia verò quibus peregrini in his locis delectari solent, Nili quoq; navigatio est, quâ diversis vicibus ad varia loca deportati sumus. Hic fluvius antequam accrescit ejusdem ferè magnitudinis est, cujus Rhenus aut Danubius supra Viennam Austria. De ejus origine, naturâ, incremento, & utilitate Herodorus, Aristoteles, Heliodorus, Pomp. Mela, Strabo, Solinus, Dionysius, Plinius, Seneca, Am. Marcellianus, aliiq; prolixè tractant, non idem per omnia sentientes. Præter alios verò rem totam diligentissimè tractavit Petrus Quinqueranus in descriptione Provincie Galliarum, qui sententiam illam Marcellini, originem Nili posteras quoq; nationes ignoraturas, falsitatis convincere non in doctis rationibus fudet. Verùm judicium de hac lite

lite ferre, & discrepantes auctororum sententias conciliare mihi non sumo. Incolæ referunt originem ejus esse in montibus superioris Æthiopiæ sive Abyssinorum, quæ regio communiter errare terra Johannis presbyteri appellatur. Ut enim montes istos nives imbresque facient, ita aquas postea inde profluentes montibusque inclusas, longo cursu varias regiones & squallentia arenis loca percurrere, multasque efficere insulas, donec tandem conjunctæ Nilum in Ægypto exundare faciant. Initium ejus incrementi est VI. Junij, quo tempore singulis ferè noctibus rorem decidere affirmant, eumque Nili incrementum adeo augere, ut postea toti Ægypto fecundus innacet. Quia tamen terræ altitudinem non ubique superare potest, humanâ industriâ canales sive aquæductus facti sunt, quibus in altiora Ægypti arva deducitur. Aquæductuum verò nullum prius perfodere fas est, nisi Bassâ prius inspecto Nili augmento canalem Cairi, ut omnium potissimum, ipse manu sua aperuerit, quod magnâ solemnitate & pompâ singulari perficitur. Major autem incolis est lætitia, quod minus terrarum suarum vident: quamquam etiam ob nimium augmentum æquæ contristantur. Justum ejus incrementum, si Plinio fides, XVI. cubitorum est: in XII. cubitis gens famem sentit, in XIII. etiamnum esurit, XIV. cubiti hilaritatem afferunt, XV. securitatem, XVI. verò delicias. Maximum incrementum fuit cubitorum XVIII, Claudio principe: minimum quinq; , Pharsalico bello. Anno 1565, quo nos aderamus, non admodum accreverat, ex quo incolæ annonæ caritatem metuebant, quæ etiam anno sequenti Ægyptum non leviter afflicta. Quicquid autem de origine ejus sit & incrementi causa, illud certum

Niſocopi-
um.

Ab. s. cap. 9.

cum est, quod nullus fluvius cum Nilo conferendus sit, qui vel talem limum proferat, vel terram ita fecundam reddat; quod inde potissimum videri potest, quod, *lib. 4. quaest. ut Seneca loquitur, cum ceteri amnes abluant terras & nat. cap. 2. eriscerent, Nilus tanto ceteris major, adeo nihil exedit nec abradit, ut contra adijciat vires, minimumq; in eo sit, quod solum temperet. Illato enim limo arenas saturat ac jungit, debetq; illi Aegyptus non tantum fertilitatem terrarum, sed ipsas.* Atq; hæc causa est, quod nemo ibi aratorum caslum aspicit, neq; herba, ut Poëta jocatur, pluvio supplicat Jovi, sed fluminis expectat operas, qui, ut est apud Plinium, vice fungitur coloni. Labores vero anni *lib. 18. cap. 18.* ita dividit Nilus, ut quatuor mensibus accrescat, quatuor decrescat, & eodem cursu tenear æqualem.

Hoc igitur fluvio XX. Sepembr. ad locum illum delati sumus, ubi sepulera sunt Turcarum, itinere vigin- *Sepulcra.* ti & amplius milliarium, quæ tantum ambitu suo continent, quantum urbs Alexandria, quem locum, ut & cadavera ipsa incolæ Mumias vocant. Sunt autem sepulcra singula lapidibus exstructa, instar putei cum foramine quadrato, profunditate hastæ longitudinem exæquante, in quæ non difficilis est descensus. In imo aliud foramen est minus, per quod difficulter transiri potest, ubi angusta est caverna cadaveribus plena, quæ tamen omnia eleganti ordine disposita sunt. Juxta hæc alia sunt continua eadem formâ, ita ut ab una ad alteram transiri possit, tanquam in labyrintho quodam. Viam nobis monstrabant Arabes quidam prelaris funalibus, qui cadavera nonnulla subtili carbaso, modo ferè quo apud nos insanes, involuta explicabant, & quomodo intestina reliquaq; viscera, hepate cæcum cordeq; relicis excussa, corpora verò balsamo aliisq;

aliisq; aromatibus conspersa putredinem omnem eluderent, haud indiligenter monstrabant. Ipsa cadavera vetustissima erant, & sive aromatum copiâ, sive vetustate nigra admodum, ex urbe Memphi huc delata.

Pyramides.

Genes. 39.

Tacit. 2. annal.

Hinc ad Pyramides abivimus, quæ è regione Cairi in campo latissimo & arenoso positæ sunt, ubi collis monstratur, super quem domum Potipharis, qui Josephum patriarcham servum habuit, exstructam fuisse dicunt. Videntur adhuc nonnulla ejus rudera è lapide coctili. Pyramides verò certamine olim & opibus regum instar montium eductæ, hodiè in majores & minores distinctæ sunt, quarum illæ adhuc integræ sunt, hæ verò collapsæ omnes. Omnium maxima ingentis admodum altitudinis est, non minus artificiosè quàm splendidè exstructa. Eâ parte, quâ videtur, harenæ imposita est, ita tamen ut fundamentum rupi innitatur. Extrinsecus è marmore albo impolito facta est, ab imo ad summitatem usq; CCXI. circiter gradibus prominentibus assurgens, qui singuli è lapidibus quadratis facti sunt, longitudine septem pedum, altitudine dispari atq; variâ, plerunq; tamen pectus viri attingente. Inferior illius pars ad medium usq; harenâ & lapidibus obruta est. Singula latera passus habent CCCXXIV: Epistylum LII pedes plus minus crassum est, quod ob nimiam altitudinem acuminatum admodum videtur, cum tamen planities sit L. hominum capax, in qua robustissimus aliquis sagittarius consistens, nunquam telum extra basim Pyramidis emitteret. In describendâ vastitate hujus molis auctores non consentiunt. Sunt nonnulli qui altitudinem ejus DC. ulnarum esse dicunt, crassitudinem verò MMCCC, singulas verò ulnas trium spithamarum. Alii verò eam mil-

am mille palmas Romanas altam esse scribunt, singulas verò palmas unius spithamæ & digiti longitudinis. Versus Aquilonem egregium habet introitum, ex marmore albo polito factum, cujus ostium staturam viri exæquat : estq; hæc sola inter omnes Pyramides quæ clausa non est. Introitus longitudo C L X. passuum est, latitudine inæquali, ita ut in vestibulo patescens progrediendo coarctetur. In fine introitus ad sinistram alius est transitus præruptus, altus admodum, sed latitudinis exiguæ, rubro marmore stratus, & versicolori tabulatus. In ejus medio descensus est in aliud conclave perangustum, per quod rectâ transitur in cameram quandam XXVII cubitos longam, & XII latam, quæ decem lapidibus sibi invicem oppositis tecta est, & in medio instar collis elata. Ex hac retrogredi oportet per conclave illud angustum in aliam cameram, cujus longitudo XL pedum est, latitudo verò viginti, in cujus introitu submisso admodum, è marmore monumentum est eximium, cujus altitudo pectus viri attingit, longitudine novem pedum, latitudine quinq;. Sub inferiori camerâ, ubi transitus est, plures sunt cavernæ subterraneæ, in quas summa difficultate accensâ face ad ultimam usq;, quæ collapsa est, descendimus. Ex hac olim in Pyramidem proximè adstantem transitum fuisse memorant.

Propè hanc Pyramidem è regione Cairi Sphinx sphinx. est rupi incisa, excelsæ admodum magnitudinis, cujus caput pectusq; cum dorso adhuc videntur, reliquum corporis ventorum vis harenâ operuit. Capitis ambitus sive crassities LIII passuum est, longitudine planè eadem. Propter umbilicum foramen habet quadratum, ubi olim sacerdotes Ethnicorum occultari que-

rentibus responsa reddidère, quod Ægyptii pro oraculo habuerunt.

**Chommata
Nili.**

*l. pen. ff. de
extraord. cri-
min.*

*lib. 9. Cod.
tit. 38.*

**Collis mira-
culosus.**

Judicia,

**Dibau, ca-
stellum.**

**Sequuntur
Legatum Ve-
nerorum ad
Bassam.**

His visis Cairum reversi sumus, ubi multos pontes chommataq; sive aggeres transivimus, qui aquæ Niloticæ continendæ extructi sunt, de quibus notabile est, quod Romani olim, ut est apud Ulpianum, in Chommatum istorum violatores extra ordinem animadverterunt : Theodosius verò & Honorius Imperatores constitutione peculiari, *de Nili aggeribus non rumpendis*, pœnam extraordinariam ad ignem extenderunt. Eodem reditu prope pagum quendam collem vidimus, de quo affirmant incolæ, singulis diebus Parasceves mortuos ibi sepultos manus pedesq; è monumentis porrigere, id quod verum esse & oculis suis usurpatum, nonnulli ex comitibus nostris confirmabant.

Ad judicia porrò, (ut nunc de ritibus incolarum aliquid addam) rectè atq; ordine exercenda, cujuslibet septimanæ primos quatuor dies, Solis nimirum, Lunæ, Martis, & Mercurii constitutos habent, quibus causas suas agunt coram Bassâ in palatio castelli, quod **DIBAU** vocant, ubi etiam Legati exterorum audiuntur. Dum nos in hac urbe moram necimus, accidit ut Legatus Venetorum **ANDREAS EMON** negotium quoddam coram Bassâ expediendum haberet, quem nos sequentes aulam istam forensẽ ingressi sumus, & sic morem ritusq; illos judiciales oculis usurpavimus. Primum cum ad majorem Palatii portam venissemus, Legatus ianitores nummis aliquot donabat, quo facto portam illi recludebant. Legatum præibat interpres, quem nos in superiorem usq; Palatii cameram ordine sequebamur, ubi Bassâ provec̃tæ ætatis vir, magnâ Turciorum nobilium frequentia stipatus sedebat. Propè
cum

eam Theſaurarius ſtabat ab uno latere, ab altero verò Religionis, matrimonialium, aliarumq; civilium cauſarum præfectus, remotius paulò alii Turcæ plurimi ab utroq; latere, quorum maxima pars ſcribæ erant. His Baſſa utrâq; parte auditâ cauſam vel proſequendam, vel ſtatim etiam exſequendam commendat, nemoq; ſubditorum eſt etiam inferiorum, qui non ipſe cauſam coram ipſo Baſſâ, qui ad quinſam uſq; horam iudiciis præſidet, prædictis diebus proferre non poſſit. Legatus noſter ad Baſſam accedens ſtatim parvo ſcabello quadrato inſidere jubebatur, cui interpretès à latere, nos verò à tergo ſtetimus. Cauſa autem quam Legatus per interpretem agebat, erat iſta: Quia tunc temporis vinum Turcis & Æthiopibus gravi poenâ interdictum erat, nonnulli illorum mandatum hoc ad Chriſtianos & mercatores peregrinos extendentes, vina illa, quæ Alexandriâ Cairum afferebantur, mandati iſtius prætextu, hoſtili manu in viâ intercipientes, quod ut puniretur, & in poſterum mercatoribus peregrinis liberum vini commercium eſſet, Legatus petebat: cui Baſſa ſtatim annuebat, de ſecuritate viarum proſpecturum ſe recipiens; & ſic benevolè nos dimittebat.

In hoc palatio, antequam egrederemur, inter alias ædes aulam nobis monſtrabant inſtar porticus altis Aula Joſe-cræſſisq; columnis ſuffultam, in qua Joſephum patri-archam pro tribunali ſediſſe, & Ægyptiis jus reddiſſe referunt. Ibidem & equile vidimus elegantiori longè Equile formâ, quam vulgò apud nos ſunt, ædificatum, ſicuti etiam Turcæ majorem multò diligentioremq; equorum curam habent. Ad minimum enim binis equis ſingulos ſervos addunt, ſæpè ſingulis ſingulos, qui equos rotundo ſtrigili è tenui frutice factò quam delica-

tiffimè abstergunt, horisq; statutis diligenti admodum curâ pabulum præbent, quod vesperi hordeum est, manè palea aut focnum. Vasa etiam habent peculiariora, quæ ut equile mundum fervent, urinæ equorum excipiendæ subponunt. Singuli equi singulis columnis lapideis eleganti ordine dispositis alligati sunt, quorum anteriori pedi dextro, & posteriori sinistro compedes aptantur. Straminis ibi nullus usus est, sed fimum aridum noctu substernunt, ad quem usum equorum excrementa colligunt, & Solis ardore exsiccata comminuunt atq; in pulverem redigunt. Frena, lorica, balthea & ephippia omnia fibulis argenteis inauratis fulgent. Stapedibus utuntur magnis & ponderosis plerisque; argenteis, nonnullis etiam inauratis, parteq; inferiori acutis, quibus calcarium loco equos incitant.

**Ovorum
furni.**

Præterea inter alia illud quoq; inusitatum nobis est, quod non, uti nos solemus, ova gallinis incubanda subijciunt, sed per certos homines mensibus Martio, Aprili, & Majo multo stercore fimoq; congesto ingentem veluti furnum construunt, in quem tot ova conferunt, ut singulis vicibus, quæ semper unius & viginti dierum spatio finiuntur, ad quadraginta millia pullo- rum solis & stercoris putrescentis vapore animent atq; edant. Tales furnos quinque aut sex Cairus habet, aliæ verò urbes pagique multo plures.

**Bassa transi-
tus pepas-
bem.**

Porro pompa illa quoq; visu dignissima est, qua Bassa singulis diebus Mercurii manè magno splendidoq; cum comitatu, equestri partim, partim pedestri, ad CCC. usq; homines, præstanti admodum equo infidens, præcipuas Cairi plateas transit, medius inter omnes veste candidâ sericâ indutus, cui duo Ianissarii binas perticas pretiosissimis cristis ornatas præferunt, quorum

quorum vestitus ad talos usq; demissus est. Hos alii sequuntur lamissarii octo & viginti, qui rubris vestibus amicti sunt, arcuq; armati & acinace cincti, à quorum omnium fronte conus surgit deauratus, gemmisq; distinctus folium lilii repræsentans, precio viginti ducatorum, qui omnes Bassæ sunt mancipia. Inter reliquam satellitum turbam tres se invicem sequuntur viri autoritate graves & bellicâ fortitudine clari, quorum equi cymbalis ornati sunt, & anteriore corporis parte pellibus Leopardorum tecti, quibus etiam ipsi equites vestes suas, quæ Slavonicâ formâ sunt, operiunt. Hanc tamen hujus Bassæ pompam nequaquam antecessorum ipsius magnificentiæ parem esse dicunt, quos singulis septimanis octingentarum personarum comitatu splendidissimo urbem transiisse memorant.

Vidimus etiam pompam circumcisionis, quæ plurimum à Iudæorum ceremoniis differt. Nullum enim certum observant tempus Turcæ, sed pro libitu, quinto, decimo &c. ætatis anno filios suos circumcidunt. Inter tres illos, quos nos unâ circumcidi vidimus, major natu duodecim annos natus erat, qui magnatum erant filii, & ad templum ducebantur *μετὰ πολλῆς Φαιλασίας*. Nam primo loco tres ducebantur boves admodum pingues, tantæq; magnitudinis, quantæ vix nunquam vidi, quorum ultimus frondibus & arbusculis totus tectus erat. Hos sequebantur cantores, tibicines, aliiq; Musici complures, qui apud Turcas sacerdotum munere funguntur, à quorum tergo tres ducebantur equi egregiè ornati. Hos ipsi pueri circumcidendi sequebantur ordine ætatis, ita ut minor natu duos proVectiores antecederet, aliis equis pari splendore insidentes, magnaq; populi catervâ stipati. Ab utroq; latere

Circumcisi
Turcorum.

tere plurimi alii Turcae adcurrerant, qui in perricâ omnium generis floribus ornatâ cristas quadratas gestabant, è ligno affabrè factas. Pòst aliquot sequebantur mancipia in equis itidem, cum pileis rubris acuminatis, quos candida fascia ornabat ad tergi usq; extremitatem demissâ, qui unâ cum pueris istis circumcidebantur. Tandem pompam claudebant musici, tubicines, & tympanista. Ex ædibus platearum, per quas transibant, lampades pendeant in honorem circumcisorum accensa. Domum verò è templo reversi, splendido excipiebantur convivio, ubi pauperibus bos integer assarus liberaliter admodum distribuebatur.

Jejunia.

Ferias quoq; esuriales sive jejunia notabili more celebrant, spatio triginta dierum, mense Martio, quo tempore noctu candelas è turrium pinnaculis pendentes habent, quo iudicio notum fit, cibi sumendi tempus advenisse. Per totum enim diem ne minimum quidem gustare illis fas est, quam ob causam etiam omnes cauponas ad vesperum usq; clausas esse oportet, donec è templis redeant, in quibus toto jejunii tempore sacra sua frequentissimè peragunt: postea verò totam noctem lautissimè vivendo infumant. Manè etiam antequam Solis radii stellarum lumen obscurent, vesci liberum ipsis est, ubi plerunq; tales cibos assumunt, qui toto die frui nullam excitant.

Mulierum mores.

Ad sacra illorum hic quoq; mos pertinet; quo mulieres die Veneris, qui eis, ut apud nos dies Solis, festus est, ante Solis ortum ad sepulchra defunctorum, quæ extra urbem sunt, abeunt, ubi mortem amicorum lugent, monumentaq; floribus & aquâ conspergunt. Verum illæ hoc prætextu religionis plerunq; nefarios sibi amores conciliant, eoq; occultius libidines

nes suas exercent. Aliás si ab uná falcém domo ad alteram transire velint, ut viri asinis insident, quos mancipia illarum freno ducunt, omnesq; faciem habent velatam, ut cognosci non possint. Cúm sanguine suo per menses exsolvuntur, prius illis cum maritis concumbere nefas est, quam balneum ingressæ & ab omni immunditie benè lotæ sint. Atq; hæc sunt quæ de Cairo locisq; vicinis notatu digna existimavi.

Hinc abitum parantes X X I X. Octobr: Carautia- Iter Cairo ad
 næ nos junximus, quæ tria millia camelorum ducebat, montem Si-
 quâ de suprâ, cum prius literas commendatitias ad fra-
 tres montis Sinaï à Patriarchâ Græcorum, qui Cairo Patriarcha
 habitat, petissemus. Narrant de hoc Patriarchâ, cum Græcorum
 ante annos X X X V. cum Iudæo quodam corâti Baisâ
 de veritate religionis Christianæ haustu venient con-
 certasse, illudq; citra læsionem bibisse; Iudæum verò,
 potu illo assumpto, extemplo vitam cum morte com-
 mutasse. Is vir erat parvæ staturæ, facultatum pluri-
 marum, tunc temporis annum agens tertium & cen-
 tesimum. Ab hoc igitur literis, quas dixi, commenda-
 titiis impetratis, quadriduum adhuc, usq; dum omnes
 Carautiæ comites convenirent, expectavimus. E-
 rant autem unâ mecum peregriniali tredecim, nimi-
 rum ALEXANDER SCHULENBURGIUS, JOHAN- Comites
 NES & JACOBUS BAIERIA Rauffbenem / GEORGIUS itineris ad
 Bæc Noribergensis, JOHANNES HELFRICH Lipsi- montem Si-
 ensis, duo interpretes, Belgæ quidam ZACHARIAS nai,
 VAN Schyden / cum Janissario cui nomen erat JOSE-
 PHO, NICOLAUS VINTIMIGLIA Italus Genuensis,
 cum interprete Græco ELIA, & tandem STEPHANUS
 BONNET Gallus, cum famulo Belgâ, cui nomen erat
 CAROLO. His præ ceteris itineris comitibus familia-

a) *Hujus vitam & Itinerariū Iohan.*

Fraxineo carmine descriptis, in quo aliquoties Dn. Füreri, ut amicis & comitis omnium fidelissimi, mentio fit honorificentissima.

Sues oppid.

Fossa maris rubri ad Nilum, *lib. 6. cap. 29.*

Fontes amari.

Sur, Edom.

riter usus sum, imprimis verò ALEXANDRO SCHULENBURGIO, a) qui semper alter mihi Pylades fuit, quem inter & me verè, secundum præclarum illud Gordiani Imperatoris rescriptum, *l. 4. C. de castrens.* peregrinationis labor sociatus, & obeundorum munerum consortium, affectioni fraternæ non parum addidit, nosq; vice mutuâ chariores invicem reddidit. Itaq; III. Novembr. Cairo discessimus, eoq; die XX. milliaria Italica confecimus.

V. Novembris ad litus maris rubri accessimus, à quo duobus milliariis locus ille abest, ubi præcis temporibus oppidum SUES floruit.

VI. Novembris ad dextram maris rubri fossam illam vidimus, quæ Nilum inter & mare rubrum interjacet, quam, ut est apud Plinium, Darius Rex Persarum, deinde Ptolomæus sequens duxere, latitudine pedum centum, altitudine triginta, in longitudinem XXXVII mill. D. pass. usq; ad fontes amaros: ultra verò deterruit inundationis metus, excelsiore tribus cubitis rubro mari comperto, quam terrâ Ægypti esset. Regio hæc tota deserta est & inculta, quam Sur sive Edom appellant, in quâ propter defectum lignorum excrementis camelorum ad coquendum cibos utuntur.

MARE RUBRUM SIVE ERYTHRÆUM.

Mare rubrum verò rubri coloris non est, sed ejusdem planè cujus cætera quoq; sunt maria. Terra verò adjacens rubra est & montosa, undè sine dubio nomen hoc accepit; vel, ut alii putant, quod Sol in rubros montes radios emittens, ipsum quoq; mare vicinum inficere videtur, teste Plinio. n) Q. Curtius quoq; duobus

a) *lib. 6. c. 23.*

bus locis *b*) testatur, mari rubro non à colore undarum, sed ab Erythro rege nomen inditum, & ab ignaris mare rubrum dictum fuisse, cum re verà à cæteris colore non abhorreat. Heic primum illum locum vidimus, ubi singulari Omnipotentis miraculo aquæ ad instar murorum ab utroq; latere steterè, donec Israelitæ sicco pede transferunt. Deindè alterum illum M A R A dictum, ubi Moses aquas amaras ligno injecto dulces effecit, quæ hodieq; dulces sunt, nisi quod ex vicino mari parum salædinis attrahunt. Hoc miraculum nobis quoq; profuit. Cum enim Cameli nostri ad quintum usq; diem sitim tolerassent, tandem hoc loco aquam istam dulcem biberunt; quam animalis tolerantiam eò magis admittati sumus, quò graviore pondere onerari solent. Sunt enim nonnulli, qui sexcentas libras gestant: pleriq; quadringentas ad minimum, sæpè etiam quingentas ferunt. De illorum siti Plinius: *Cameli, inquit, sitim quatrduò tolerant, implenturq; cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum, obturbatâ proculcatione prius aquâ, aliter potu non gaudent.* Hoc loco infortunium ipse mihi accersivi. Cum enim in mari rubro cum sociis lavarem, corallo acuto, quorum tam alborum quàm rubrorum maxima ibi copia est, dextrum pedem graviter fauciaui.

VII. Novembr. post mediam noctem eclipsis Lunæ erat, ubi exemplum vidimus moris illius antiqui & vanissimi, quo promiscuum vulgus, ut est apud Juvenalem, laboranti Lunæ dissono æris crepitu succurrere solet. Idem enim comites nostri Æthiopes faciebant, æris sono ad finem usq; defectionis strepentes. Simile exemplum refert C. Tacitus in gravissimâ illâ militum seditione, quam Drusus à Tiberio missus, illud quod

b) lib. 9. & lib. 10. de reb. gest. Alexand. M.

Exod. 14.

Mara.

Exod. 15. &

Num. 33.

Camelorum natura.

lib. 8. cap. 18.

Infortunium

Füreri.

Eclipsis Lu-

næ.

lib. 1. annal.

casus obtulerat in sapientiam vertens, sedavit. Apud Christianos quoq; sui temporis hanc superstitionem adhuc durasse, conqueritur Divus Maximus Taurinensis Episcopus, qui in homiliâ de defectu Lunæ inter alia; *Cum requirerem, inquit, quid sibi clamor hic vellet, dixerunt mihi quod laboranti Luna vestra vociferatio subveniret, & defectum ejus suis clamoribus adjuvaret.*

VIII. Novembr. XL miliaria Italica confecimus. Postero die, relicto mari rubro, versus montes ad sinistram declinavimus.

X. Novembr. Carauanæ valediximus, quæ ad dextram versus Thoram pergebat. Nos verò ad sinistram, ut dixi, deflectentes in valle quâdam amplissimâ arborem illam vidimus, quam vulgò SPINAM CHRISTI vocant, aliàs Acaciam sive gummi Arabicum, ex quo ligno coronam spinæm Servatoris nostri factam fuisse vulgò referunt.

XI. Novembr. cacumina montis Sinai conspeximus, quo mirum in modum exhilarati fuimus, montis altitudinem admirantes.

Vipera. XII. Novembr. viperam sive aspidem invenimus, ventre candidam & squamosam, dorso candidam etiam, sed maculis viridibus distinctam, cui in capite gemina cornicula eminebant.

Cænobium S. Catharinæ. XIII. Novembr. venimus ad cænobium S. Catharinæ, quod in valle perangustâ ad pedes montis Sinai lapidibus quadratis exstructum est, fundatore, uti perhibent, Iustiniano Imperatore, firmum satis altumq;, & hortis peramœnis cinctum. Longitudo ejus centum viginti quinque passuum est. In hoc primùm vidimus sepulcrum S. Catharinæ: deinde sacellum loco isti inædificatum, ubi, si vera, quæ cænobitæ jactant, rubus fuit,

Quem allegat Lipsius in not. ad d. locum Tacti.

Spina Christi.

Rubus Mo-
sis, aliq;.

37

II-

II- *Exod. 3.*

RI Calogeri
si monachi.

III

IV

is *Exod. 3,*

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

Specus He-
lix,

III. *Reg. 19.*

is *Exod. 33. v. 18.*

XIV

XV

Decalogus.

XVI

XVII

Exod. 20. &
32.

XVIII

XIX

ca
Ch
ad
ne
te
le
fu

Quem allegat Lipsius in not. ad d. locum Tacti.

Pe
str

Spina Christi.

de
str
ari
s r
qu
fui

Vipera.

m
tis

Cænobium S. Catharinae.

ve
an
m
ri
la
hi
&
vi
G

Rubus Mefis, aliac

fuit, in quo DEUS MOSI sE pRIMUM manifestavit. TEMPLA habet quindecim, facella XXV, plurimasq; ædicu- *Exod. 3.*
 las, in quibus monachi Græci habitant, CALOGERI Calogeri
 dicti. In valle propinquâ collis est miri aspectus, quasi monachâ.
 totus exustus esset & cineribus reclusus, quo loco MOSEM
 ovium socii sui pascendarum curam habuisse memo-
 rant. Propè Cænobium ante montem Sinai locus ille *Exod. 3,*
 est in monte Horeb, ubi DEUS MOSI iussit, ut in Ægy-
 ptum fratres suos Israclitas liberatum iret.

M O N S S I N A I .

XIV. Novembr ante Solis ortum viâ inviâ & præ-
 ruptâ, quam tamen monachi qualibuscunq; gradibus
 scansioni aptiorem reddere conati sunt, in montem
 Sinai ascendimus, cumq; duas portas, quæ præscis tem-
 poribus clausæ fuere, transiissemus, ad tria templa sive
 facella venimus, quorum unum S. Barbaræ, alterum
 S. Marinae, tertium Heliae Prophetæ dicarum est. Cir-
 cum circa ædes aliquot sunt, quæ olim habitacula fuere
 re monachorum. In templo S. Heliae ponè akare spe- *Specus He-*
 cus est, in quo Vatem latuisse dicunt, cùm insidias Ie- *liz,*
 zabelis Reginae effugeret. Ad sinistram infra verticem *3. Reg. 19.*
 montis locus iste est, ubi MOSES DEUM videre petiit. *Exod. 33. v. 18.*
 In ipso cacumine montis Sinai versus Orientem par-
 vum templum est, & ad lævam facellum. Illud ingressi,
 monachus, qui nos ducebat, preces ad DEUM linguâ
 Græcâ fundebat, quem nos sequuti clarâ voce deca- *Decalogus.*
 logum: *D. 8 sindt die heiligen zehen Gebott &c.* deindè o-
 rationem Dominicam, & Symbolum Apostolorum
 rythmis Germanicis cantavimus. Atq; hic locus ille
 est, in quo supremus Legislator DEUS Opt. Max. deca- *Exod. 20. &*
 logum tabulis lapideis digito suo inscriptum MOSI tra- *32.*

Exod. 34.

Rupes Jo-
han. Exemi-
ta.Templum D.
Johan. Bap-
tist.

Βασιλόπολις.

Templum S.
Pantaleonis.Cœnobium
XL. patrum.Templum S.
Onophrii.

didit. Ibidem sacellum est, in quo Mahumetani profano more iacra faciunt. Non procul indè, octo passuum distantia, specus est, in quo Moses post jejunium quadraginta dierum secunda vice tabulas legis accepit. His visis de monte descendimus, ubi ad cisternam quandam venientes, corporis vires cibo instauravimus. Hinc inferius paulò progressi rupem vidimus præruptam atq; excavaram, quæ ad sinistram est, in quâ Johannem Ægyptium Eremitam magnâ cum austeritate vixisse; librumq; istum, cui titulus est: SCALA PARADISI, scripsisse referunt. Introiri non nisi humi serpendo potest: intus ad dextram lapis est lecti instar, & ex opposito alius instar sellæ, superius verò foramen, per quod tantum luminis illabitur, ut legere possis. Hinc ad sinistram declinantibus in valle quâdam templum D. Johannis Baptistæ occurrit, quod hortus, vinea, & ædicula amænâ atq; comoda ambiunt. E regione hujus aliud templum est D. Annæ, & ad sinistram in summo rupis, specus, qui totus lapidibus tectus est, quem Βασιλόπολιν vocant, in quo duos fratres Regis filios, cum montis videndi gratiâ advenissent, loci sanctitate situsq; amænitate captos, piè ac religiose ad finem usq; vitæ vixisse memòrant.

Post hæc in alium montem ascendimus, è quo præter multas regiones, mare rubrum quoq; videri potest. In ejus valle templum est S. Pantaleonis, cum ædiculâ Eremitæ. Hinc magno molimine in vallem quandam descendimus, viâ præruptâ admodum & periculosa, è regione montis S. Catharinæ, in quâ cœnobium est XL patrum, ædesq; plurimæ, quæ olim Eremitarum habitacula fuere. Ibidem templum est S. Onophrii, & hortus peramænus, varius ac præstantissimis fructibus verè nobilis. In

39

In hoc cœnobio cum pernoctassemus, altero mæ-
 ne majori longè cum labore ac periculo quàm antea
 nunquam, præruptum & inaccessibilem montem **S. Mons S. Ca-**
Catharinæ conscendimus, in cujus vertice rupes est a-
 cuta, cui versus Orientem humile sacellum inædifica-
 tum est, quindecim pedes longum, & decem latum, in
 cujus medio monumentum est, in quo olim corpus
 S. Catharinæ adservatum fuisse dicunt. In hoc sacello
 monachus noster preces ad DEUM fundebat, quam nos
 sequuti hymno isto **V ENI SANCTE SPIRITUS &c.**
 linguâ vernaculâ: *Komm Heiliger Geist*; aliisq; DEUM
 venerati sumus. Mons iste S. Catharinæ reliquos duos,
 Sinai & Horebum, altitudine multum superat, ita ut
 illi hujus respectu non montes, sed colles quidam ap-
 parent. In ejus cacumine ad Arabiam desertam, mare
 rubrû, & urbem Thoram prospeximus. Hinc descen-
 dentes ad dextram prope radices montis Horebi pe-
 tram istam vidimus, quæ mandato DEI à Mose baculo **Petra aquam**
 percussa, aquam fontis instar effudit. Pars illius ante-
 rior duodecim cubitorum est, crassities verò tota **LII** *Exod. 17.*
 pedum. Parte anteriore duodecim fissuræ hodieq; vi-
 dentur, totidemq; parte etiam posteriore, minus tam-
 en perspicuè apparentes; antèrius verò, ut dixi, tam
 clara miraculi istus vestigia supersunt, ut etiam nuper
 admodum aquam profiliisse existimes. Ad sinistram
 vallis templum est, quod sancti Apostoli vocant, cum **Templa S.**
 horto insigni, & ex opposito aliud S. Georgii, cum hor-
 to itidem florido & amœno. Præterea inter hoc tem-
 plum & cœnobium S. Catharinæ specus est rotundus **Specus auroi**
 rupi incisus, amplitudine XXXV pedum, in quo Aaro-
 nem aureum vitulum fabricasse dicunt. **vituli.** *Exod. 32.*
 cœnobium S. Catharinæ nos excepit, ex quo tandem
 postero

Iter per Ra-
phidim.
Exod. 17.
Nom. 33.

posterodie, qui XVI. erat Novembris, discedentes, per Raphidim iter fecimus, ubi undecima Israëlitarum mansio fuit. Hinc per alia loca deserta progressi sumus, in quibus Israëlita biennium degentes, leges suas ibi à DEO accepere, arcamq; fœderis & tabernaculum, aliq; ad cultum divinum pertinentia fabricarunt.

Thora.

XVIII. Novembr. Thoram accessimus. Urbs hæc ad litus maris rubri sita est, nullius planè splendoris: portum habet non adeò capacem, in quo tamen naves omnis generis aromatibus oneratae ex Arabia felice,

Pellis Sirenis.

Abissina, & India appellunt. In hac urbe pellem Sirenis multos ante annos hoc loco captæ hodieq; referant, quæ inferiori sui parte in caudam piscis desinit, superius verò umbilicus tantum cum mammillis adhuc superest, brachia caputq; amissa. Incolæ urbis maximam partem Christiani sunt, qui Græcorum more vivunt, & cultum suum linguâ Arabicâ perficiunt. Nulli Judæorum nec urbem hanc intrare, neq; ad montem Sinai abire fas est: Christianis enim Judæos ibi, si quos deprehendant, uti nobis relatum fuit, peculiari privilegio occidere licet. Ego unicum duntaxat Judæum ibi vidi, cui Christiani telonium suum elocant.

XX. Novembr. pro more solito testimonia à præfecto Cœnobii petimus, pro quibus illum ducatis aliquot aureis denavimus, atq; sic Thorâ discessimus.

Reditus Cairum.
Fontes XII & palmae LXX.
Exod. 15. v. 26.

Hinc in reditu Cairum versus non procul ab urbe Thorâ vidimus fontes illos duodecim, & LXX. palmas, quo loco Israëlita castra metati sunt: palmarum numerus hodiè auctus admodum est.

XXIV. Novembr. Carautianam, quæ recens advenerat, eodem loco offendimus, quo antea reliquimus.

XXVII.

XXVII. Novembr. ante refluxum maris ego & Jacobus Bajerus partem maris rubri propè littus vado transivimus, magno tamen cum discrimine vitæ. Iam enim mare præter spem citius accreverat, ita ut ante egressum aqua ad axillas usq; pertingeret. Sed tandem DEI gratiâ sospites evasimus, pauloq; post ad socios nostros in oppido Sues reversi, armamentarium urbis unânâ perlustravimus.

XXIX. Novembr. vallem istam transivimus, quæ est è regione Phihahiroth inter Magdalum & mare contra Beelsephon, ubi DEUS Mosen castra metari iussit, ut ibi postea Pharaonem cum exercitu in mari rubro perderet.

XXX. Novemb. tandem salvi omnes Cairum reversi sumus, ubi eodem illo die testimonium à Patriarchâ Græcorum impetravimus.

In hac regione hoc anni tempore non ut apud nos Annus temperata rigent, nec fluvii strepunt hybernâ nive turgidi, sed cuncta vigent, nemus omne viret, segetes fructuosq; ut apud nos æstate, mæturescunt atq; decerpuntur. Illud quoq; singulare est, quod grami non ut apud nos Gramen sponte suâ, sed manu satum provenit. Verùm quia enim satum. am urbem primâ vice diu satis & pro voto perlustraveramus, citra moram abicum Alexandriam versus paravimus, ut eò citius voti nostri Palæstinam videndi compotes redderemur. Antè verò quàm discederemus, ab amicis monebamur, ut à piratis Nili, qui maximam partem Æthiopes sunt atq; Arabes, diligenter nobis caveremus, siquidem non tantum paucis diebus antè Græci cujusdam navem vi spoliassent, sed clam etiam atq; dolo, noctu in primis, singulari nandi peritiâ sub aquis latere, atq; sic bonis navigantium insidiari solerent.

Porcellana.

Apostasia e-
jusdam Ger-
mani.

Cairo rede-
unt Alexan-
driam.

lerent. Hanc igitur ob causam, & quia aliæ quoq; remoræ nobis iniiciebantur, ad V. usq; diem Decembr. iter nostrum distulimus. Interea temporis res nonnullas rariores coëmimus, quas inter vascula erant sive pocula, quæ PORCELLANA vocant, quæ ex conchylis & ovorum testis in massam luteam redactis, & per quinquaginta pluresq; annos sub terrâ condensatis tandem artificiosè admodû, elegantia planè mirificâ, formare solent sculptores, quibus peculiarem quandam vim contra venena tribuunt. Sed dum nos hanc moram Cairi nectimus, accidit ut JUSTUS quidam STEVENIUS Germanus Hamelensis, qui in iisdem ædibus nobiscum habitaverat, fide Christianorum abnegatâ Turcarum religioni se iniciandum atq; circumcidendum obtulerit. Vir erat doctus, qui diu se Witebergæ ac Lipsiæ studiis operam dedisse sæpè nobis narrabat: verùm de hoc facto interrogatus, peculiarem nunc sibi Spiritum adesse ajebat, sine cujus instinctu nihil vel facere sibi, vel cogitare fas esset; quæ hominis apostasia nimium quantum animos nostros commovit, & ad fugam quasi excitavit. Eodem quoq; die Judæus quidam, qui paucis diebus antè religionem Mahumetanam amplexus fuerat, triumphali pompâ per urbem circumducebatur; quod idem cum Stevenio isto futurum esse, Janissarii quidam nobis affirmabant.

Verùm nos reliquis comitibus nostris, quos ad montem Sinai habuimus, Jacobo Beckio Noribergensi, & Johanni Helfrichio Lipsiensi, qui Cairi mercaturæ causa diutius morabantur, valedicentes, V. tandem Decembris die Cairo discessimus, nimirum unâ mecum Schulenburgius, & duo fratres Bajori, qui unâ Alexandriam

andriam redire, indeq; in Palaestinam proficisci jam antè conficueramus. Primùm igitur Nilum trajicientes ad castellum nobilis istius Turcæ venimus, cujus præfectus sive administrator Germanus ille erat Patulus *Reuter à Feldsrchen* / de quo supra, qui coenâ laucissimâ nos excipiebat, cum prius nos per hortos amoenissimos heri sui hinc inde deduxisset, in quibus præter multas alias plantas raras nobilesq; CANNAM monstrabat mollem, ex cujus medullâ humidâ in molendinis Cairi magno incolarum lucro saccharum colligitur. Cannâ ex qua saccharum conficitur.

Planta est arundinea locis humidis proveniens, cujus radix semel in sulcos agri oblongos posita, binis vicibus, primo nimirum & secundo anno, sine ulteriori culturâ decerpitur : sed postea agrum per octo annos non sacchari, sed aliorum fructuum feminibus consere-re oportet, ut sic randem priorem vim recipiat.

VI. Decembr. ab utroq; Nili latere multos admòdum grues anatesq; vidimus, alias insuper aves candidas, magnas valde pulchrasq; , antea nobis invisas & incognitas. Earum rostro nautæ sentinam exhaurire solent. Itineris hujus molestias anni tempus levabat. Nili enim littora intempestivâ amoenitate florum, sègetumq; viriditate hyemali animum juxta atq; visum navigantium mirum in modum afficiebant. In his locis reperiuntur petrae prægnantes sive lapides Æritès, ad multa remedia utiles, quos nihil igne deperdere dicunt. De eorum naturâ mirabili variisq; generibus *lib. 16. cap. 3. & lib. 36. c. 21.* Grues, anates, aliaq; aves. Lapides Æritès.

VII. Decembr. rudera oppidorum Phitom & Ramesse vidimus, quas urbes Israëlitæ Pharaoni extruxere, cum Rex ab illorum multitudine sibi metueret, & nimio labore gentem invisam perdere cogitaret. Phitom & Ramesse. Exod. 1.

Canop⁹ five ostium Canopicum hodie Rosetto. Eodem die ad vetustam illam urbem olim Canopum five ostium Canopicum, hodie Rosettum dictam accessimus, quæ ad sinistram Nili sita CCL. miliaribus Cairo abest. Hanc urbem Spartanos condidisse tradunt, ob sepultum illic rectorem navis Canobum, qua tempestate Menelaus devictâ Trojâ Græciam petens diversum ad mare terramq; Libyam delatus est. Hæc

Tac. lib. 2. annal.

Patria Claudiani.

urbs Claudianum Poëtam in lucem edidit. A mari tribus miliaribus abest, ubi loco illo, quo Nilus influit, duo castella munitissima sibi invicem opposita sunt.

Hinc Alexandriam usq; , quæ XL miliaribus Canopo abest, mulos conduximus, quo VIII. Decembr. salvi sospitesq; reversi sumus⁹.

Iter in Palæstin.

Alexandriæ pristinis amicis salutandis, resq; ad iter in Palæstinam necessarias comparando octiduum insumimus, donec XVI. Decembr. bonis avibus discessimus. Hinc primum Canopum rursus profecti sumus, deindè ad Castellum Brulam, hinc Machelin, qui nobilis pagus est in Insulâ Deltâ.

Pelusium si- ve Damiata.

XXVI. Decembr. Damiatam, olim Pelusium accessimus, urbem ad Nilum sitam, amplam satis, sed pulchritudine Canopo inferiorem, nullisq; moenibus cinctam. Ad dextram inferiori parte, quâ mare respicit, castellum est pulchrum juxtâ atq; firmum. Situs urbis amœnus admodum est, quæq; omnis generis fructibus abundat. Hoc olim robur illud fuit Ægypti, de quo sanct⁹ Vates refert in sacris literis, quò etiam Pompejus se contulit, cùm à Cæsare victus fugâ sibi prospexit. Verùm postea Rex Mithridates auxiliares copias Cæsari adduxit, urbemq; obsidione cepit. In extremo urbis turris est quadrata, in qua columbæ adservantur, quas ad naves, si quæ appellant, emittere solent, qua-

Ezechiel 30. vers. 25.

Cæsar de bell. civ. lib. 3. & de bell. Alexand.

Columbæ literas ferre doctæ.

rum

rum pennis nauæ literas includunt, & sic de nomine
 navis, loco unde venit, mercibus quas vehit, aliisque in-
 colas certiores reddunt; non secus atque olim D. Brutus
 in obsidione Mutinensi talibus internuntiis ad castra *Plin. lib. 10.*
 consulum usus est, & cornice suâ Rex Ægyptius Mar- *cap. 37.*
 rha. Nostrâ etiam memoriâ Batavis, cum Hispanus
 Harlemum primùm, deinde Leydam urbes gravissi- *Mours. lib. 4.*
 mâ obsidione cinxisset, columbas ejusmodi profuisse, *verum Belgi-*
 notum est. Similis turris Alexandria quoque est propè *car. & alij.*
 castellum portus novi, in qua antehac etiam isto co-
 lumbarum ministerio usi sunt. Porro extra urbem duo
 templa sunt Christianorum, unum Græcorum S. Ge-
 orgii, alterum Christianorum *de cincturâ.* Pelusio tri-
 bus milliariis abest lacus Sirbonis, cujus longitudo *de lacu Sirbo-*
 LXX. milliarium est, latitudo verò exigua. Superius *nis vid. Plin.*
 paulò ad dextram Nili Taphnis sive Tanis, de qua *lib. 5. cap. 13.*
 mox, & Bubastus urbes sunt, quarum infortunia San- *Bubastus.*
 ctus Vates prædixit. Atque hæc terra illa Gosen est, quam *Exech. cap. 30*
 Jacobus Patriarcha à Pharaone dari sibi petiit. *Terra Gosen.*
Genes. 46.

XIX. Januarii anno supra millesimum quingen- *clo. 10. LXVI,*
 tesimum sexagesimo sexto, lacum Sirbonis trajeci-
 mus, vespereque jam dictam urbem Taphnim appuli- *Taphnis*
 mus. De hujus urbis splendore antiquo inde æstima- *urbs.*
 ri potest, quod, ut est apud D. Hieronymum, sedes olim
 fuit Pharaonum; hoc est, Ægypti regum magnificen-
 tissimorum, totiusque Ægypti metropolis. De eâ regi-
 us Psaltes canit: *coram patribus eorum fecit mirabilia in Psal. 78. v. 15.*
terrâ Ægypti in campo Taneos. Ob scelera verò incolarû,
 qui præter alia Jeremiam Vatem lapidibus obruerunt,
 tota postea diruta fuit, ita ut hodieque præter castellum
 paucasque ædes nihil veteris magnificentiae supersit.
 De malitiâ illorum Esaias quoque Propheta queritur, *Esai. 19. v. 11.*

eum inquit: *Stulti facti sunt principes Taneos.* Sunt nonnulli qui heic primam Israelitarum captivitatem fuisse notant, è qua postea per mare rubrum duce Mo-
se sunt erepti.

Cathia ter-
minus Ægy-
pti.

X XI. Januarii ad castellum Cathiam accessimus, quod rubrum inter & mediterraneum maria situm est, latitudine LXX. milliarium. Atq; hic terminus est, quo Ægyptus à Palæstinâ separatur, quo loco vestigal Turcarum Imperatori solvitur.

X XV I. Jan. Cathiâ discessimus per loca deserta ni-
miâq; harenæ copiâ planè invia, ubi meridiem versus ad dextram juga montis Sinai eminus visuntur. Hoc itinere singulis diebus XL. miliaria Italica emensi sumus, nihilq; amplius memorabile vidimus, præter ru-
dera urbis Gerar, quæ patria fuit Isâaci Patriarchæ, &

Gerar.

Gen. 20. Esq. Regis Abimelechi sedes, quam terram postea Rex A-
2. Paral. 14. sa, devicto Zarâ Æthiopum Rege, devastavit.

P A L Æ S T I N A.

X X X. Januar. in Palæstinam venimus, quam tantis votis semper exoptavimus. Ab occasu sive ad fini-
stram mare habet mediterraneum, ab oriente mon-
tem Hebron, à Septentrione partem Phœnicix, à me-
ridie Arabiam petream. Hujus regionis amœnam fer-
tilitatem sacris tabulis aliisq; Historiarum monumen-
tis tantopere prædicatam, quippe quæ lacte & melle,
hoc est, omnibus ijs, quibus opus habet mortalium vi-
ta, exuberare dicebatur, quotidiana experientia ho-
dieq; confirmat. Sive enim collium fertilissimorum
multitudinem spectes, sive fructuum præstantissimo-
rum abundantiam, vix aliam illi præferes. Segetes
tunc temporis tantæ altitudinis agri ferebant, quantæ
terra

terra nostra vix mensibus Majo Junioq; Negari tamen non potest, antiquæ fecunditatis hodie vix decimam partem superesse. Heic ad sinistram flectentes, ubi mare mediterraneum conspicitur, in pagum quendam delati sumus DETTL nomine, quod locum sacrum de- **DETTLP** notat, in quo multi Christiani habitant, qui templum **gus.** habent S. Georgio dicatum. Prima Palæstinæ urbs (in **G A Z A.** quinq; enim divisa est, ut est in sacris literis, a) & apud a) *Ios. 13. v. 3.* Plinium b) Gaza est, sic dicta à regiâ pecuniâ, Persis Ga- b) *lib. 5. c. 19.* za dicta, teste Curtio, c) quam illuc quondam Camby- c) *lib. 3. bis* ses Persarum Rex transferri curaverat. Urbs fuit olim *flor.* munitissima, cujus muros ingentis operis modico præsidio contra Alexandrum M. strenuè defenderunt incolæ, ita ut eam, quanquam bellator esset fortissimus, non nisi post bimestre, & duobus acceptis vulneribus capere potuerit, ut est apud Josephum d) & Curtium. e) d) *lib. 13. ans.* Hodie devastata admodum est, nullâq; ferè parte clau- *ind. c. 21.* sa: ædes habet exiguas & nullius planè splendoris. Sita e) *lib. 4. de* est super colle amœnissimo, quem vallis fertilissima *reb. gest. A-* ambit, in quâ ædes nonnullæ exstructæ sunt. *lex. M.* Tempora habet multa satis & pulchra, columnis marmoreis suffulca, inter quæ illud excellit, quod in medio montis situm est, cum turri præaltâ. Hodie omnia in Moscheas Turcicas mutata sunt, unico tantum excepto B. Virginis, in quo Christiani magno coetu hodieq; sacra sua ritu & ceremoniis Græcorum peragunt. Anteriore montis parte castellum est rotundum, lapidibus quadratis exstructum, & quatuor turribus munitum, pro- **Palatium a** pè quod rudera supersunt Palatii illius, quod Samsone **Samfone** nis robore ludibrio Philistinorum expositi, suâ juxta **subrutum.** atq; incolarum cum jacturâ collapsum est. E regione *Iudic. 16.* hujus castelli mons ille est, in cujus verticem Samsori *Ibidem.*

portas

cap. 1. v. 6.

portas urbis transtulit. Multa hujus urbis in sacris literis mentio est, prædixitq; ejus infortunia Amos. Ex eâ mons Hebron videri potest & urbs Bersabée, in quâ Abrahamus primùm, deinde Isaacus cum Rege Abimelecho foedus sanxere.

Gen. 21 & 26.

Ascalon.

Joseph. lib. 5.

a. 3. antiq.

Hegesipp. lib.

3. c. 4.

Judic. 14. v. 19.

Postrid. Kal. Februarii Gazâ discessimus. Inde per campos oleis & amygdalis peramœnos Ascalonem, secundam & præcipuam Palæstinæ urbem, præterivimus, à conditore Ascalo Hymenæi filio sic dictam. In eâ Samson triginta viros percussit, quorum vestes convivis regulis, qui ænigma nuptiale explicuerant, persolvit. Hæc urbs Hærodem Magnum, primum Iudæorum regem extraneum, in lucem edidit, qui inde Ascalonites dictus: sub eius imperio Servator noster in hunc mundum natus fuit. Hinc eodem die Azotum, tertiam Palæstinæ urbem accessimus, quam profugus quidam è mari rubro, ex nomine uxoris suæ Azes condidit. In eâ Gigantes habitaverunt, & nobile illud Philistinorum simulacrum fuit, Dagon dictum, quod postea ab arcâ Domini magno cum incolarum damno destructum fuit. Hæc etiam Philippus Apostolus Evangelium de IESU CHRISTO annuntiavit, cum eum Spiritus Domini à conversione Eunuchi reginæ Candaces miraculosè huc deduxisset.

Azotus.

1. Sam. 5.

Act. 8.

Accaron.

1. Sam. 5.

Geth.

1. Reg. 17.

III. Februarii die præter multos alios pagos ignobiles illum quoq; transivimus, qui olim quarta fuit Palæstinæ urbs, Accaron nomine, cujus incolæ metu stragis Ascalonitarum arcam Domini accipere renuere. Eodem die paulò post præterivimus pagum Geth (qui hodiè totus dirutus est) quintam olim Palæstinæ urbem, ex qua Goliath ille Philistinus superbissimus oriundus

undus fuit. Hinc non procul in vallem Bethsames de- Bethsames.
lati fumus, quò duæ vaccæ arcam Domini reduxêre. 1. Sam. 6.

I V. Februarii Ramam accessimus, ubi in domo Rama.
quadam divertimus *casa di Francki* dictâ, quæ Ioppen
versus sita est. Diversorium est commodum satis ac
spatiosum, formâ quadrangulari ædificatum, ab omni
parte cubicula habens plurima, quod Christiani usui
peregrinorum exstruxêre. Sunt qui dicant, domum
istam fuisse Iosephi Arimathæi, (de quo infra) quam
postea Philippus Burgundiæ Dux cognomine Bonus
emerit, & in usum peregrinorum hospitem ædificari
in hunc modum curârit. Urbs ipsa in valle satis amœ-
nâ sita est, fuitq; olim amplissima, quam egregia ædi-
ficia, templa, & cœnobita exornarunt : hodie tota deva-
stata est, nullisq; mœnibus cincta. Heic cisternam sub-
terraneam vidimus, longitudine XXX passuum, lati-
tudine eâdem, quæ ad medium usq; aquam continet,
ad quam XXIV. gradibus descenditur. Atq; hæc urbs Ramatha.
illa est, olim etiam Ramatha dicta, quæ Samuelem Pro- 1. Reg. 25. &
phetam protulit, educavit, mortuumq; sepeliit. Eam 28.
Baasa Rex Israëlîs restauravit, Asa verò rex Iudæorum 3. Reg. 15.
iterum destruxit. Dicta etiam fuit Arimithæa, unde Arimithæa.
Iosephus oriundus fuit, qui corpus Servatoris nostri *Matth. 27.*
tumulo suo excepit. Hodie Rama sive Ramula dici- Ramula.
tur. Multi adhuc ibi sunt Christiani Græcæ Religionis,
qui in templo B. virginis, magno satis, diebus profestis
sacra sua linguâ Græcâ, diebus verò Dominicis Ara-
bicâ peragunt, quod nuspiam alibi in totâ Ægypto a-
pud Christianos observavi. Xylon sive Gossipium ma-
gnâ copiâ ibi provenit. Hinc duobus milliariibus Lyd- Lydda.
da, Diospolis quoq; dicta, sita est, ubi Christiani par-
tem chori in templo S. Georgii, quod totum fere diru-
tum

G

Actor. 9.

tum est, adhuc obtinent. Hæc urbs illa est, in qua Petrus Æneam paralyticum virtute IESU CHRISTI pristinae sanitati restituit, indeq; Ioppen discedens, non procul inde submotam, Thabithæ defunctæ vitam reddidit.

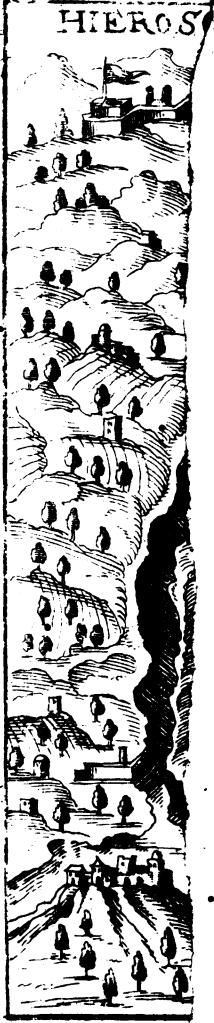
*Anathot.**Jerem. 1.**Nobe five Saba.**1. Reg. 21.**& seq.**Joppe five Iassa.**Vallis Terebinthi.**1. Sam. 17.**Bethoron.**3. Reg. 9.*

VII. Februar. Ramæ mulos conduximus, quibus per rura lapidosa, sed pascua tamen, vecti sumus, ubi ad sinistram in valle quadam pagum Emmauntem è longè conspeximus, de quo plura infra. Hinc monte quodam superato per vallem angustam & lapidosam ad templum quoddam venimus, quod Ieremiæ Prophetæ sacrum est, ubi rudera supersunt urbis Anathot, quæ Vatis istius patria fuit. Haut longo abhinc intervallo in monte quodam plurima vidimus ædificia diruta, ubi olim Nobe fuit civitas Sacerdotum, hodiè Saba dicta, quam Saul, eò quod Abimelech sacerdos Davidem profugum panibus sacris aluisset, gladio percussit. Deindè alios montes conscendimus, è quibus retrò mare mediterraneum vidimus, & oppidum Ioppen, quæ à Barbaris Iassa appellatur. Hinc in vallem Terebinthi delati sumus, ubi David à Goliatho victoriam monomachiâ reportavit. Ibidem non procul Bethoron est inferior, quam urbem Salomon iterum extruxit.

H I E R O S O L Y M A.

Mons Gihon.

Tandem verò montem Gihon accessimus, ex quo sacram urbem HIEROSOLYMORUM tam diu desideratam, Orientem versus, ingenti cum lætitiâ conspeximus. Eam paulò post pedites ingressi sumus, per portam Davidis, quæ à turri propinquâ sive castro sic appellata est: hodiè portam piscium vocant, à piscibus, qui

enobium
neiscan.

s Urbis,
p. bell.
cap. 3.
f. cap. 14.

87.
125.
b. 1. an-
ud. 11. 88
f. Ind. 18.
14. v. 18.
8. v. 28,

Affor. 9.

Anatho
Jerem.

Nobel
Saba.

1. Reg.
& seq.

Joppe
Iaffa.

Vallis
binthi

1. Sam

Betho

3. Reg.

Mons
hon.

qui Ioppe aliisq; è locis maritimis adferuntur. Urbem ingressi, in limine statim consistere iussi sumus, & tam diu expectare, donec nomina nostra armaq; omnia Turca quidam, quem SUBASSIN vocant, consignasset, quo facto ad sinistram urbis in cœnobio S. Salvatoris a- Cœnobium
 pud monachos Franciscanos divertimus. Hoc cœno- Franciscan.
 bium non magnum aded èst, sed commodè ædificatum. Olim extra urbem fuit, hodiè intra mœnia urbis inclusum. In ejus medio sacellum èst S. Salvatoris, magnum satis pulchrumq;. Postero die pro more solemnì Sangiaco cæterisq; officariis munera misimus: prius enim urbem perlustrare nobis, sacraq; adire loca permissum non èst.

Urbs ipsa Hierosolymorum prima, ut èst apud Jo- Situs Urbis,
 sephum, tanquam regia præ cæteris inter omnes acco- lb. 2. bell.
 las Iudææ eminens, velut caput in corpore, sive ut Pli- Iud. cap. 3.
 nius loquitur, omnium Orientis, non Iudææ modò, lb. 5. cap. 14.
 addo ego, totius olim mundi longè clarissima, super colle alto satis, ad montem ædificata èst, Orientem versus, ita ut ex eâ loca remotissima visu obiri possint. Versus meridiem montes Seir & mare mortuum habet, versus Aquilonem Galilæam & Samariam, versus ortum Arabia èst deserta, & versus occasum mare mediterraneum. Regio circumjacens maximam partem montosa èst, ad quem urbis situm Psalmi alludunt: *fundamenta ejus in montibus sanctis*; Item, *Qui confidunt Psal. 87. in domino, tanquam mons Sion non commovebuntur; ut Psal. 125. montes in circuitu Jerusalem, ita Dominus èst in circuitu populi sui.* Primus ejus conditor Melchisedechus fuit, patriâ linguâ Rex Justus cognominatus, qui primus urbi 7. bell. Iud. 11. & Solymæ nomen dedit, ipse verò Rex Salem sive Soly- Gen 14. v. 18. mæ dictus fuit. In historiâ Iosue vocatur urbs Iebus, à cap. 18. v. 28.

Iebusæo Cananæi filio. Postea verò Iebusæis expulsis, David eam restauravit, regionemq; ibi exstruxit, ex quo *2. Reg. 5. & Ioseph. d. loc.* Civitas Davidis appellata fuit. Tandem cum Salomon templum illud magnificentissimum in eâ exstruxisset, Hierosolyma dicta fuit, à templo nimirum sancto, in quo DEUS peculiari ritu coli voluit. Fuit autem fortuna hujus urbis varia, utpote quæ diversis vicibus, ob

a) *2. Paral. 21. vers. 16. 17.* pessimæ gentis impietatem, nec secundis nec adversis rebus ferendis idoneæ, nunc à Palæstinis & Arabibus

b) *4. Reg. 14. vers. 13. 14.* sub Ioramo, a) nunc à Ioâ Israëuitarum rege, b) nunc à Nabuchodonosore, c) nunc ab Antiocho Epiphane,

c) *4. Reg. 24. vers. 13. 14.* d) nunc à Pompejo, e) nunc ab Herode f) graviter ob-

d) *1. Macc. 1. vers. 14.* fessa captaq; fuit. Et quanquam DEUS illam præ aliis omnibus charam habuit, sibiq; domicilium, ubi nomen suum esset, elegit, g) & in æternum duraturam condidit: h) ob sceleratissimorum tamen incolarum inauditam crudelitatem, qui post multa alia peccata ipsum tandem filium DEI, humani generis sospitorem, nefariis manibus, quo nullum scélus altius eniti potuit, cruci affixerunt, à Tito tandem Vespasiani filio funditus everfâ, soloq; æquata fuit, ita ut neq; antiquitatis gloria, neq; per totum terrarum orbem diffusa fama, neq; opes maximæ, neq; munimenta fortissima, nec divina religionis prærogativa quicquâ juverit: nimirum, quia ut præclare Machabæorum refert historia, DEUS non propter locum, gentem, sed propter gentem, locum elegerat. Post everfionem verò istam à variis quidem reâdificari cœpta est, inprimis verò ab Ælio Hadriano Imp. qui à se Æliam Capitolinam appellavit; sed infeliciter semper, & in aliarum devastationum materiam. Eam enim nunc Persæ, nunc Saraceni, nunc Turcæ, nunc verò Christiani tam diu bello cruen-

cruentârunt, donec tandem impia Mahumetanorum gens miserabilem urbem nullo splendore, vel exiguo certè & antiquæ magnificentiæ minimè pari, violentâ manu ceperit, sibiq; tributariam fecerit : quod futurum esse arcanus ille Vates in Apocalypsi suâ prædixit, *Apocal. 20. v. 8. 9.* ubi Sanctorum castra & Urbem amatam à Gogo & Magogo occupatam se vidisse scribit. Hodie munita satis est, & undiquaq; mœnibus ante annos XXX partim reparatis, partim de novo exstructis cincta, quo tempore mons Calvariæ intra mœnia urbis adhuc inclusus fuit, mons Sion verò exclusus. Versus Septentrionem & occasum maxima pars mœniorum super rupem miro artificio condita est, ita ut quibusdam locis dimidia pars mœniorum mera rupes sit, dimidia verò rupi inædificata. De situ ejus & munitioibus antiquis post Iosephum, qui fusè admodum descripsit, ita refert C. Tacitus: (Hierosolymorum) *urbem arduam situ, opera molles firmaverant (Iudæi) quæis vel plana satis munirentur. Nam duos colles immensum editos claudabant muri per artem obliqui, aut introrsus sinuati, ut latera oppugnantium ad ictus patescerent. Alta intus mœnia regia circumjecta, conspicuoq; fastigio turris Antonia, in honorem M. Antonij ab Herode appellata.* *lib. 6. bell. Iud. c. 6. lib. 5. histor.*

Hodie ædes habet pulchras, commodeq; exstructas; multa tamen adhuc loca sunt nullis ædificiis occupata, quia multitudo hominum ibi est exigua. Illam urbis partem, quæ meridiem versus est, duo templa Salomonis, & S. Mariæ occupant. Versus ortum verò & occasum urbs muro ædibusq; circumdata est, portisq; ab omni illâ parte, quæ ad aream templi ducit, ornata. Circuitum totius urbis octo M. D. XVII passuum esse referunt. Plateas habet plurimas, inq; ijs mercato-

rum tabernas, quæ fornicatæ sunt & superior i parte lumen recipiunt. Pleræq; tamen vacuæ sunt & inanes, pauciq; ibi sunt, qui mercaturam exercent.

Castellum Hierosolymitanum.

Castellum urbis occasum versus rupi inædificatum est, fossaq; profundâ munitum, quod à Pisanis exstructum esse referunt. In ejus ponte Ianislarîi cum Agâ suo custodias agunt.

Templum.

Templum verò urbis magnificè admodum marmore versicolori exstructum est, superius quasi cupam habens plumbo tectam, ad modû veteris illius, quod Salomon inimitabili magnificentia exstruxit. Veteris magnitudinem & splendoré post sacras literas, a) Flavius

a) 3. Reg. 6.

b) lib. 6. bell.

Jud. cap. 6. &

lib. 8. Antiq.

Jud. c. 2.

lib. 1. bell. Jud. cap. 5.

lib. 5. Histor.

gnitissimè descripsit. Hodierni conditio-
tem Turcæ tertium à Mahumete Imperatorem H A u-
lib. 8. Antiq. MAR celebrant, cujus magnitudo veterem illam Salo-
monis non exæquat, licet veteri fundamento innitatur. De veteri illud in primis memorabile est, quod, ut

est apud Iosephum, tantâ munitione circumdatum fuit, ut etiamsi civitas caperetur, secundum esset ab hostibus in eo refugium, de quo etiam C. Tacitus: *templum,*

inquit, *in modum arcis, proprijsq; muri, labore & opere ante alios: ipse porticus, quis templum ambiebatur, egregium propugnaculum.* Hodiernum in areâ quadratâ exstructum est, ad quam ab omni parte gradibus ascenditur, quo loco olim mons Moria fuit, in quo vetus Salomonis templum fuit ædificatum. Sed montem istum Romani complanârunt, & cum ruinis templi in torrentem Cedron miserunt. Portæ templi sunt quatuor, quas singulæ porticus ambiunt, in quibus plurimi sunt Santoni, qui quotidie pro incolumitate regni Mahumetani vota faciunt, & à Turcarum Imperatore ex re-

ditibus S. Sepulchri stipendia accipiunt. Singulæ por-

tæ ex-

tæ excubias suas habent, quæ omnes alios, qui Turcæ
 aut Arabes non sunt, ab introitu arcant, ex quo fit, ut
 nemo Christianus de internâ illius formâ ut testis ocu-
 latus referre possit. Si quis Christianus vel Iudæus in-
 greditur, vel Turcarum religionem amplecti cogitur,
 vel factum ultricibus flammis expiare. Turcis etiam
 nisi lotis prius pedibus introire nefas est. Dicunt in-
 trorsus tribus ordinibus columnarum è candido mar-
 more ædificatum esse, asservariq; in eo rupem istam,
 in qua David angelum illum vastatorem vidit, qui po-
 pulum à Rege Iustratum gladio pestifero percussit. 2. Reg. 24.
 Nos bis paulisper tantum introspeimus, primum è
 domo Arabis cujusdam, quæ è regione est; deinde
 cum ad portam ejus speciosam nomine duceremur,
 quæ hodieq; pulchra admodum est, & gradibus ali-
 quot elata. Verùm antequam plura de illis referam,
 quæ hodie ibi peregrinis monstrari inprimis solita,
 quæq; ipse oculis usurpavi, prius notabilem illum Iose-
 phi epilogum de divinæ hujus urbis plus quàm huma-
 nâ everfione adponam, ut sic animus inauditæ istius ca-
 lamitatis consideratione ad intentiorem contempla-
 tionem in relicta miseræ vestigia excitetur. Sicigitur
 Iosephus: *Postquam exercitus quos occideret, quidvé ra-* lib. 7. bell.
peret non habebat, quia iratis animis omnia decrant, (nec Iud. 6. 18.
enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) jubet eos
Cæsar totam civitatem & templum funditus eruere, relictiis
quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaëlo,
Hippico, & Mariamne, muriq; tanto, quantum civitatem
ab occidente cingebat: id quidem ut esset castrum illic custo-
dia causa relinquendis, turres verò, ut posteris testarentur
qualem civitatem quamvé munitissimam Romanorum
virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum civitatis ita
compla-

complanavere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitam aliquando esse vix crederent. Atq; hic finis eorum dementiâ, qui res novas movere tentarant; Hierosolymis fuit. Hæc ille. Quo exemplo infelicissimæ gentis, nec suum nec alienum imperium ferentis, utinam nos probi esse disceremus. Sed nunc in viam rediens, quæ hodiè ibi memorabilia addam.

Tercio igitur die post quàm urbem ingressi sumus, qui IX. erat Februarii, præfectus cœnobii monachum quendam, CORNELIUM nomine, perlustrandæ urbi ducem nobis dabat. Vir erat humanus & supra vulgarem solitariorum eruditionem doctus, de quo mystagogo Hierosolymis idem ferè hodiè dici potest, quod Tullius olim de mystagogis Syracusanis dixit: *hi, qui hospites ad ea quæ visenda sunt ducere solent, & unumquidq; ostendere, quos illi mystagogos vocant, conversam jam habent demonstrationem suam. Nam ut antè demonstrabant quid ubiq; esset, ita nunc quid undiq; ablatum sit ostendunt.* Is igitur primùm per portam judiciariam (quæ ita dicitur, quod per eam capite damnati in montem Calvariæ, hoc est, locum iudicii exequendi deducebantur, quam etiam Salvator noster, cum jam cruci affigi deberet, transiit) ad ædes olim S. Veronicæ nos ducebat: deinde ad domum divitis Epulonis, à qua non procul locus ille est, ubi Servator noster ad mulierculas, quæ eum cum lacrymis sequebantur, conversus, non mortem suam, sed proprium illarum & totius urbis infortunium exitiumq; deplorare iussit: item alter ille, ubi Iudæorum cohors Simoni Cyrenensi crucem post IESU tergum ad locum Calvariæ ferendam imposuere. Posthæc porticum, ECCEHOMO, dictam vidi- Dom^o Pilati. mus, & domum Pilati, quam hodiè Sangiacus inhabitat,

Mystagog.
Hierosol.

Act. 6. in
Verr.

Porta judi-
ciaria.

Ædes S. Ve-
ronicæ & di-
vit. Epulonis.

Vid. Ambros.
commentar.
in Lucam
cap. 16.

tat, ad cujus sinistram super colle peramœno Herodis Palatium
 palatium est, in quod IESUS à Pilato missus, ab He- Herodis.
 rodianis derisus fuit: & paulò inferius templum S. An- Templum
 næ, quo loco B. virginem habitasse referunt. Uterius S. Annæ.
 progressi per portam gregis, (quæ ita dicitur, quod Porta gregis.
 greges olim per eam introducebantur in templo im-
 molandi) propè templum Salomonis ad piscinam Piscina Pro-
 Probaticam venimus, quæ quinq; porticus habuit, in batica.
 quibus jacebant ægroti, aquæ motum expectantes. *leb. 5.*
 Porta illa gregis aliàs etiam B. Stephani vocatur, juxta Porta S. Ste-
 quam versus torrentem Cedron locus ille monstratur, phani.
 quo D. Stephanus lapidibus obrutus fuit. Hinc non
 procul porta aurea abest, ad aream templi ducens, Porta aurea.
 quam Turcæ, quo minus pervia esset, muro obstruxe-
 runt. Ad medium torrentis magnum templum loco Templum B.
 isti inædificatum est, ubi corpus B. Virginis sepultum Virginis &
 fuit, cujus sepulchrum ejusdem magnitudinis est cum sepulchrum.
 sepulchro Christi, de quo infra. Ad dextram illic S.
 Joachimi & S. Annæ monumenta visuntur, qui paren- S. Joachimi
 tes fuisse B. Mariæ, & è regione sepulchrum Josephi B. S. Annæ &
 Virginis mariti, ad quæ omnia gradibus aliquot infra S. Josephi
 terram descenditur, quia templum in loco subterra- monumen-
 neo extat. Hinc ad locum illum accessimus, in horto
 Gethsemani, ubi Servator noster ad DEUM patrem pre- Hort⁹ Geth-
 ces fundens sanguine sudavit; deinde ad alterum il- semani.
 lum, in quo tres ipsius discipuli, Petrus, Jacobus, & Jo-
 hannes opperiri & orare jussi, nimio sopore gravati
 obdormivère. Ibidem illum quoq; locum vidimus, ubi
 Christus Judæ osculo proditus fuit, propè pontem tor-
 rentis, ubi in saxo vestigia monstrantur pedum Chri-
 sti. Præterea duo ibidem monumenta sunt egregia, Monumenta
 quorum unum rotundum est instar Sacelli, lapide fa- Absolonis &
 stigiato Zachariæ.

H

stigiato

- stigiato tectum, quod alii Absolonis, alii Iosaphati esse dicunt: alterum Zachariæ filii Barachizæ cum Pyramide, ad cuius sinistram propè montem Oliveti collis ille est, mons offensionis dictus, ubi Salomon idolum Moloch erexit, quo detestabili loco homines malè sani filios suos dæmoniis offerebant, traijcientes eos per ignem. E regione ille lócus monstratur, ubi Iudas laqueo collum sibi fregit. Hinc ad fontem Silohæ & piscinam ejus progressi sumus ad pedes montis Sion, in qua cæcus ille natus mandato Christi oculos lavans, videns ad suos rediit. Illic superius paulò quercus illa stetit Rogel dicta, ubi Adonias Davidis filius splendido habito convivio regnum patris affectavit, quo eodem loco etiam Vates Esaias sepultus dicitur, ferrâ prius juxta fontem Silohæ dissectus. Haut longo indè intervallo specus est, in quo discipulos Christi tempore passionis latuisse memorant. Circum hæc loca sepulchra sunt Iudæorum plurima, omnia è rupe excisa, quæ inter ager figuli est, Hakeldama dictus, emprus triginta argenteis, quibus Iudas Dominum vendidit, quem agrum peregrinorum vocant in quo hodièq; Christiani peregrini sepeliuntur. Hinc ad aquæductum descendimus piscinæ superioris, quæ est in viâ agri fullonis, ubi Rabfâces præfectus militum Sennacheribi, temporibus Ezechizæ cum Iudæis de deditiōe urbis è muro superbè colloquutus est. Atq; hæc unâ die perlustravimus.

X. Februarii à meridie ad S. Sepulchrum abeuntes locum illum præterivimus, ubi Abraham filium Isaacum immolare iussus est, propè quem rudera supersunt palatii Equirum S. Sepulchri; duo item templamagna sacis & egregia Orientem versus, quorum unum

num D. JOHANNIS vocatur sive Equitum Melitensi-Ordo Equi-
um, qui ordo sacræ militiæ à Balduino III. Hierosoly- tum Meli-
morum Rege Christiano institutus, à professione D. sensium.
Johannis nomen adeptus est: alterum S. MARCI, quo *Act. 12.*
loco carcer ille fuit, in quo Herodes D. Petrum detinu-
it, qui locus hodieq; carceri destinatus est.

TE M P L U M S. S E P U L C H R I.

His visis ad templum S. Sepulchri adcessimus, ad
quod antequam intromitteremur, prius singuli no-
vem ducatos, ut vocant, Venetos persolvimus. Mer-
catores Veneti quinq; tantum persolvunt: Christiani
Græci, qui Episcopo Constantinopolitano parent, qua-
tuor: illi verò qui Antiocheno & Alexandrino, duos
duntaxat; cujus pecuniæ portionem Turcæ in Xen-
odochium impendunt. In hoc templo propè eorum
monumenta sunt duorum Argonautarum Christia-
norum, qui postea successivè in reges Hierosolymita-
nos electi fuere, Gothofredi Bullionei, & Balduini, quo-
rum illius, qui primus Rex fuit Hierosolymis, hoc fa-
ctum memoriâ dignum est, quod cum pro ritu solen-
ni corona ipsi offerretur, eam repudiârit, negans se
loco auream coronam suscepturum esse, in quo Ser-
vator humani generis spineam tulisset. Monumento
ipsius hæc verba inscripta sunt: *heic jacet inclytus Gode-
fridus de Boullion, qui totam istam terram acquisivit cultui* Epitaph.
divino, cujus anima requiescat in pace, Amen. In altero Bullionei
verò Balduini ista leguntur.:

*Rex Balduinus, Judas alter Maccabeus,
Spes patria, vigor Ecclesia, virtus utriusq;
Quem formi dabant, cui dona tributa ferebant*

Et Balduini.

H 2

Cedar

*Cedar & Egyptus & Edom ac homicida Damascus,
 'Proh dolor! in modico clauditur hoc tumulo.*

Superius ad dextram templi in rupe quâdam scifura est, quam tempore mortis Christi factam referunt.

Mons Calvariaz.

Sacella plurima à S. Helena & Constantino Imperat. ædificata.

Hinc gradibus in montem Calvariaz ascendentes, quo loco Adamum & Melchisedechum sepultos fuisse memorant, locum vidimus sanctæ crucis, & circumcirca sacella plurima, ut Sacellum coronationis, Sacellum crucifixionis, Sacellum S. Helenæ, Sacellum inventæ crucis, Sacellum vestimentorum divisorum, Sacellum fellis & aceti, & Sacellum columnæ, ad quam Christus flagellis cæsus fuit, aliaq; plura. Dicunt enim S. Helenam, quæ ob Christi crucem inventam tanto opere ab Ecclesiasticis Scriptoribus, utpote Divis adscripta, commendatur, & Constantinum Imp. per totam terram sanctam omnibus ijs locis, quorum mentio est in sacris literis, vel templum, vel Sacellum in rei memoriam ædificasse. Ibidem in viâ duo lapides sunt rotundi, quorum unus locum illum notat, ubi Christus à resurrectione Mariæ Magdalenæ formâ hortulani apparuit: alter verò illum, quâ mulieres Dominicâ Resurrectionis cum unguentis suis transiêre. In templo isto, quod dixi, Sacellum est S. Sepulchri, quod ab utroq; latere duos lapides habet marmoreos, mœniorum instar, quibus insideri potest, & ostium ex Hebeno, per quod in aliud Sacellum intratur, quod antierius vocant. In hujus anterioris Sacelli medio Ophites est tantæ longitudinis, quanta est latitudo Sacelli, qui lapis serpentium maculis similis est, unde & nomen accepit, contra ictus illorum aliaq; ad remedia valens. Est & rupe ibi quadrata, super quâ angelos à resurrectione Christi sedisse affirmant. Hoc Sacellum antierius

Sacellum S. Sepulchri.

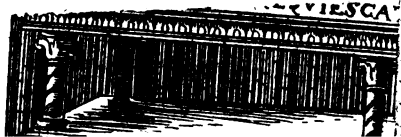
Ophites.

*Plin. lib. 36.
 c. 7.*

61
E.
F.
G.
H.
I.
K.
L.
M.
N.
O.
P.
Q.
R.
S.
T.
U.
V.
W.
X.
Y.
Z.

Equites Hierosolymitani.

Mons Cal-
variae.

Sacella plu-
rima ad S. He-
lena & Con-
stantino Im-
perat. ædifi-
cata.

Sacellum S.
Sepulchri.

Ophites.
Plin. lib. 36.
c. 7.

fu
q
r
c
l
v
c
C
S
P
H
a
i
r
e
a
l

rius totum marmore stratum est, longitudine XII pedum, utrinq; fenestellis conspicuum. Versus Orientem ostium habet è rupe excisum humile admodum, ita ut non nisi curvatus transire possis.

S. S E P U L C H R U M.

Per hoc ostium in cryptam istam intratur, in qua ad dextram ipsum sanctum est sepulchrum, candido marmore obductum, exceptâ superiori parte, quæ rupes est scabra atq; impolita. Longitudo ejus octo pedum est, spatium verò illud, quod sepulchrum inter & reliquam cryptæ partem interest, duos duntaxat pedes latum est. Fenestram habet nullam, sed sexaginta circiter lampades à diversis nationibus illic suspensas, & tria superius spiracula, per quæ fumus emittitur. Supra sepulchrum, quo altaris loco utuntur, tabula dependet, in qua historia resurrectionis Christi depicta est, opere perantiquo. Atq; hic locus ille est, in quo monachi Equites istos, quos vulgò Hierosolymitanos Equites Hierosolymitanos vocant, creare solent, quem honorem petenti non facile denegant, si præter impensas ad ritum initiationis necessarias, non magnas admodum, decem ducatos aureos persolvat, & ritu illorum ad sacram *συναγωγή* accedat, inq; hæc capita juret: quod verè sit Christianus, quod verè nobilis, qui propriis redditibus vivere possit, quod adversus infideles suis sumptibus militare, quod viduas & pupillos, inprimis verò Religionem, ut vocant, Catholicam Romanam defendere velit &c. in cujus testimonium postea literas patentes erogant rubro sigillo confirmatas, cum hæc inscriptione: *Hoc est Sigillum S. Sepulchri & equitum ejusdem.* In Sacello S. sepulchri soli Latini missam celebrant, reliquis intra-

re tantum permissum est, ita tamen ut calceos prius exuant. Hæc loca cum perlustrarem, diversis vicibus, inprimis verò in hoc sacello interrogati fuimus, cur & nos non cæterorum more ad confessionem & cœnam Domini accederemus, quod tandem non citra periculi metum rationibus qualibuscunq; modestè recusavimus, id quod nonnulli monachorum vehementer admodum mirabantur. In ipso verò templo majori, quod lampadum numero conspicuum valdè erat, ingens hominum multitudo diversarum nationum & sectarum convenerat, Græci, Armeni, Syri, Nestoriani, Jacobitæ, Georgiani, Abassini, Maronitæ, aliq; qui omnes confusè singuli suâ linguâ rituq; nullo servato ordine, pars orabant, pars hymnos cantabant, pars celebrabant missam. Eorum nonnulli in urbe Hierosolymorum locisq; vicinis habitant, alii exteri sunt, & certis tantum anni temporibus devotionis causâ illuc veniunt. Statuas in templo habent nullas præter Constantini Imp. & S. Helenæ, & superiori templi parte duodecim Apostolorum imagines opere Musivo sive tessellato graphicè redditas. In hoc templo cum pernoctassemus, posterò die, qui XI. erat Februarii, à Turcis irerum dimissi sumus, qui fores duplici pessulo obdebant.

Hinc ad domum adcessimus, in qua tres Mariæ unguenta sua præpararunt, quæ Dominicâ resurrectionis ad unguendum corpus Christi exivère. Hinc non procul templum est Jacobi minoris, in cujus medio marmoreum monumentum est, quo loco dictum Apostolum jussu Herodis Agrippæ securi cæsum fuisse dicunt. Posthæc ad cœnaculum domus Caiphæ accessimus: hinc juxta muros urbis ad portam sterquiliniâ, à qua

Christiani
variarum nationum & sectarum in templo S. Sepulchri sacra faciunt.

Statuæ ibi nullæ.

Templum Jacobi minoris.
Act. 12.

qua non longè locus ille abest, ubi B. virginem è vivis De morte B. excessisse ferunt, de cuius corpore monachi narrant, virginis. cum Apostoli illud ad sepulturam deportârint, Iudæos quosdam advenisse, corpusq; defunctæ vi auferre voluisse; verùm subitâ consternatione ab incepto deterritos, corpus Apostolis sepeliendum reliquisse. Ibidem ille quoq; locus monstratur, ubi Petrus perfidæ abnegationis suæ memor ad Servatorem respexit & amare flevit. Per hanc portam sterquilini, quæ est in Porta sterquilini infimâ urbis parte, Christus captivus introductus fuit. Per eam fordes urbis, Moriam inter & Sionem montes, in torrentem Cedron effluunt.

Hinc inferius paulò angulus quidam adhuc superest antiquorum mœniorum, operis reverâ stupendi, & propè eum alius quidam, ubi in supremâ mœniorum parte è fenestrâ columnæ cujusdam particula trium pedum protenditur, de qua Turcæ hanc fabulam, sive Fabula Turblasphemiam potius credunt; super eâ Mahometen suum tempore iudicii extremi sessurum esse, & de iudicio Christi cogniturum, rectenè humanum genus iudicârit; quo deprehensò sororem suam ipsi desponsaturus sit, & sic conjunctionem amicitiam cum ipso iniurus.

His visis torrentem Cedron transivimus, qui nisi Torrens Cedron frequenter sint pluvix, totus exsiccescit. Hinc montem Oliveti conscendentes in viâ locum illum vidimus, quo Ficus stetit, quæ ex maledictione Christi ob non repertos fructus exaruit. Sicus illius montis peramœnus est, è quo montes Iudææ, deserta Arabiæ, mare moreuum, mons Seir, Iordanis fluvius, & planities Hierichântis visu obiri possunt. Ex eo etiam in valle quâdam tugurium vidimus, quod olim sacellum fuit, quam

Ficus maledicta.
Matth. 21.
Marc. 11.

Dom^o Simonis leprosi. quam Simonis leprosi domum fuisse ferunt. Propè hunc montem Bethania sita est, & castellum Lazari, quod super rupem conditum est loco peramœno, estq; fofsâ & quadratâ turri probè munitum. Infra hanc rupem sepulchrum Lazari est, quem Christus è mortuis resuscitavit, quod hodiè in sacellum mutatum undiquaq; marmore splendet.

Iohan. 11.

Bethphage.

Marc. 11.

Marc. 16. &

Actor. 1.

Hinc ulterius milliare circiter ascendentes Aquilonem versus, ad locum venimus, ubi olim Bethphage sita fuit, propè bivium, ubi Christus duos discipulos asinum cum pullo adducentes præstolatus est. Hinc altius contendentes tandem cacumen illud attigimus, è quo Servator noster à nube receptus in cœlum ascendit, cui loco hodiè sacellum formâ rotundâ inædificatum est. Ex hoc loco situs regionis, ædificia urbis, templiq; magnificentia mirâ amœnitate prospiciuntur, ita ut vel ex solo aspectu, non exiguam voluptatem capias. Neq; enim terras tibi, sed formam aliquam eximiamq; pulchritudinem pictam videris cernere, ita ut quocunq; inciderint oculi, varietate reficiantur. Hinc descendentes hortum Gethsemani, & sepulchrum B. virginis præterivimus, ubi etiam vestigia domus cùjdam monstrantur, in qua Apostolos Symbolum illud, quod Apostolicum vocamus, concinnasse referunt. Ibidem locus ille est, ubi Christus interitum urbis cum lacrymis prædixit. Atq; sic tandem per portam D. Stephani in urbem reversi sumus.

Luc. 19. & 21.

Iter Hierosolymis Bethlechemum.
Piscina Bethsaba.

His visis asinos conduximus, & Bethlechemum profecti sumus, quæ quinq; milliariibus Ital. Hierosolymis abest, per portam piscium sive castelli, ubi piscinam Bethsaba præterivimus, quæ omnium maxima est Hierosolymis, & naturali profunditate loco sublimi excavata,

vata,

vata, in qua David Bethſabam lavantem vidit, & ob ſingularẽ formæ pulchritudinem veſanio amore deperit. Ad ſiniſtram, collem vidimus, ubi Phariſæi confilium iniere contra Chriſtum. Non procul inde cisterna Magorum eſt in bivio, quo loco ſtella, quæ Hieroſolymis oculis illorum ſe ſubtraxerat, cùm Bethlehem abirent, denuò comparuit. Hinc ulterius paulò cœnobium eſt S. Helix, quod Græci poſſident, quo loco juniperum ſtetiſſe referunt, ſub qua Vates nimiã afflictione mori optans, ab angelo Domini confirmatus fuit. Ante Bethlehem vallis Ephrata eſt, clade illa nobilis, qua angelus Domini exercitum Aſſyriorum maximum, centum nimirum octoginta quinque hominum millia, unâ nocte internecione peremit. Ad dextram propè Ramam, (quæ hodie pagus eſt de quo ſupra) Moſchea ſtat ſive fanum Turcicum, ruinæ proximam, in quo lapidum eſt congeries formâ quadratâ, altitudine ſtaturam viri ſuperans, ſuperius in formam arcus terminata, quod Rachelis, uxoris Jacobi Patriarchæ, monumentum eſſe dicunt.

2. Sam. c. 11.

Cisterna magorum.

Matth. 2.

Cœnobium S. Helix.

3. Reg. 19.

Vallis Ephrata.

4. Reg. 19.

Eſai. 37.

Monumentum Rachelis.

Genes. 25. v. 19. 20.

B E T H L E H E M.

Urbs ipſa Bethlehem ſuper montem condita eſt, formâ oblongâ, hodiè tota ferè diruta & in pagum redacta. Propè eam cisterna illa eſt, cujus aquam ut omnium optimam, David contra Philiftæos pugnas, bibere exoptavit. Ab alterâ urbis parte verſus Orientem templum eſt D. Mariæ, omnium totius Iudææ pulcherrimum, & propter illud Cœnobium, quo loco olim domum Davidis ſtetiſſe memorant. Hoc templum olim totum marmore & ſtratum fuit & contabulatum, quod hodièq; quinquaginta columnis marmoreis fulcritum eſt, ſuperius opere, ut vocant, Muſivo exornatum.

2. Reg. 23.

Templum Mariæ omnium pulcherrimum.

**Locus nati-
vitat̄s Chri-
sti.**

exornatū, plumboq; tectum. Longitudo ejus LXXIII. passuum est. In choro sub altari specus est portis ferreis clausus marmoreq; tectus, in quem XV L. gradibus marmoreis descenditur, quo loco Servator mundi in lucem editus fuit. In cœnobio propinquo templum est S. Catharinæ, in quo ædícula sive cella, ut vocant, est egregia, in qua D. Hieronymum habitasse dicunt. Ex eâ transitus est in templum S. Mariæ, & Sacellum Nativitat̄s Christi. Exinde etiam XXII. gradibus, qui ma-

**Monumenta
Eusebii, Hiero-
nyimi &c.**

ximam partem è rupe excisi sunt, ad monumentum Eusebii descenditur, quod è marmore exstructum est, è cujus regione alia quoq; monumenta sunt, marmorea itidem, D. Hieronymi, S. Paulæ, & Eustachii. Ante monumentum Eusebii sacellum est puerorum innocentium, in quo sub altari specus est, in quo nonnullos illorum sepultos esse dicunt.

**Sacellum pu-
erorum in-
nocentium.**

Hinc per cuniculum è rupe excisum XXIV. passibus ad sacellum Nativitat̄s transitur, cujus longitudo LXIV. cubitorum est, latitudo verò XXIV. intus marmore stratum est & contabulatum, superius verò opere Musivo splendescit. In choro sub altari locus ille videri potest, ubi Christus natus fuit, quo de suprâ. Hinc retrorsus spacio XXIV. cubitorum sub rupe quâdam locus præsep̄ii est, ubi ad dextram in marmore imago viri barbari conspicitur, quam natura in venis lapidis tam distinctè effinxit, ut primo intuitu arte factam crederes. Incolæ effigiem S. Hieronymi esse credi volunt. Quicquid sit, opus certè est Naturæ admirandum pulchrumq; Similis naturæ lusus è regione quoq; est, forma nimirum foeminæ, quæ tamen minus perspicua est, quàm illa viri ex opposito. Ibidem aliud quoq; altare est, ubi Magi infantem Christum cultu & mune-

**Locus præ-
sep̄ii.
Lusus natu-
ræ.**

Magorum cultus.

muneribus honorârūt. Hinc ulterius pergentes illum locum vidimus, quo Christus octavo die circumcisus Circumcisus fuit. His locis mirandam nativitatem Servatoris nominis locus. Tri accuratius apud animum meum reputans, fatear oportet, singularem animi motum lætitiarūq; non parvè aut vulgarem excitaram in me fuisse: ita enim est, ut Martoris. gnus ille Germaniæ Doctor Philippus Melanchton alicubi scripsit, *Aspèctione locorum quasi in rem præsentem venimus, & cogitatio in nobis excitatur, quâ nos mente quasi sistimus in eo catu ac comitatu, qui secutus est Christum, & fuit auctoritas illorum testimoniorum, quæ in Palaestina exhibita sunt.*

His visis XII. Febr. Bethlehemo discessimus versus Africum, ubi ad dextram pagum ingentem, Bolicolla Bolicolla sive Boicella nomine, transivimus, qui vinum profert Bezec. totius Iudææ optimum. Olim Bezec dictus fuit, qui locus ille est, ubi Saul populum lustrans, trecenta milia filiorum Israël, & triginta millia Iudæ numeravit. *1. Reg. 11.* Hodie permulti habitant istic Christiani.

Hinc ad cœnobium S. Georgii venimus, quod in Cœnobium valle quâdam situm est, in quo Græci Monachi de S. Georgii. gunt. Tribus miliaribus Bethlehemo ad fontem fons signatum sive conclusum delati sumus, qui est specu pronus Salomonis. fundo exsiliens per rupem excavatam ad tres piscinas sese extendit, indeq; per aquæductum Hierosolymas ducitur, ex quo Salomon olim hortos suos irrigavit. *Cantic. 4.* Hodie hortus ibi est malis punicis, chrysomelis, ficibus aliisq; id genus fructibus peramœnus, quem hodieq; hortum signatum Salomonis vocant. Non pro Hortus ficul ab eo vallis est perangusta sed fructifera, quam gnatus Salomonis. montes horridi & infœcundi ambiunt. Hinc retrò ad pagum quendam Bethsabor accessimus, ubi villa est Bethsabor.

Villa pastorum & templum SS. Angelorum.

pastorum, quibus angeli de cœlo nativitatem Christi nunciaverunt. In memoriâ ejus templum extructum est, SS. Angelorum dictum, quod hodiè totum ferè dirutum est, ut vix parietinæ ejus supersint. Incolæ in his locis, qui rustici sunt austeri admodum & agrestes, neminem ad ullum ferè monumentum visendum admittunt, nisi pecuniâ prius probè demulceantur. Hinc Orientem versus pergentes, montem Engeddi conscendimus, undè Opobalsamum venit, de cujus vineis Salomon refert in Cantico, Hodiè rudera tantummodò templi cujusdam devastari supersunt. Mons sublimis est, tetricus, & cavernosus, in cujus speluncis hinc indè pastores cum pecoribus suis miserè admodum & barbarè vivunt.

Mons Engeddi.

cap. 1. v. 13.

Mons Thecuc.

Amos 1.

Hinc alium montem Thecuc adivimus, quæ patria fuit Prophetæ Amos, quem ibidem sepultum esse dicunt. E duobus his montibus mare mortuum, Ziph, & Maon urbes, collis Hachila, ubi olim arx fuit munitissima ab Herode extructa, mons Carmelus, aliâq; loca deserta visu obiri possunt, in quibus David furorem Saulis fugiens cum comitatu suo aliquandiu latuit, & servatus fuit. Videri ibi quoq; potest terra Segor, ubi oppidum fuit Sodomorum ejusdem nominis, in quo Loth sospes evasit, cùm Deus Sodomam & Gomorrhâ ultricibus flammis è cœlo perderet. In hac regione quibusdam in locis mos ille antiquus Iudæo-hodièq; apud Arabes obtinet, ut peregrinos adventantes pane, vino, uvis passis, ficibus, & id genus aliis muneribus donent, quam Virtutem in Abigaële, sceminâ prudentissimâ, erga Davidem ursurpatam sacræ pagine commendant. Duobus istis montibus vallis Benedictionis interjacet, ubi Iosaphat ob victoriam ab Ammonitis

Latebræ Davidis.

1. Reg. 23.

se 99.

Segor.

Genes. 19.

Arabum humanitas erga peregrinos.

1. Reg. 25.

Vallis Benedictionis.

monitis & Moabitibus reportatam, Deo laudes cecinit, *2. Paral. 20. vers. 27.*
ex quo locus ille nomen hoc accepit.

Eidibus Februarii Hierosolymam repetentes viâ
inviâ per montes Iudææ & vallem Bezec ad locum il-
lum adcessimus, ubi angelus Domini Iosephum dor- *Matth. 2.*
mientem de fugâ in Ægyptum certiore reddidit.
Hinc ad vallem Philippi venimus, ubi Apostolus Eu- *Vallis Phi-*
nuchum Reginae Candaces in curru de fide in filium *lippi.*
DEI erudit, posteaq; in lacu propinquo, qui hodieq; *Actor. 8.*
lacus Philippi dicitur, baptizavit. Ulterius progressi *Lacus Phi-*
pagum quendam Bethir nomine ad sinistram montis *lippi.*
vidimus, ubi olim urbs Siceleg sita fuit, quam Achis *Bethir.*
Rex Gethorum Davidi concessit, cum à Saule fugeret. *1. Reg. 27.*
Aliàs vallis ista etiam *Nehel Escol*; hoc est, torrens bo- *Urbis Siceleg.*
tri appellatur, à botro illo, quem Israëlitæ explorato- *1. Reg. 27.*
res ibi decerptum vecte gestarunt, quæ regio fertilissi- *Numer. 13.*
ma est.

Hinc ad desertum Johannis Baptistæ progressi su- *Desertum*
mus, intra montes situm, ubi spelunca est, è rupe exci- *Johan. Ba-*
sa, è qua unda scaturit limpidissima. Juxta eam par- *pistæ.*
vum cœnobiū constructum est, in quo Eremitæ habi-
tare solent. Ex his montibus vallis Terebinthi videri
potest, & mons Suba sive Nobe, de quibus supra. Item
ædificiū illud famosum Golia dictum à Goliatho
Philistæo, aliàs Bethoron, quam urbem Salomon repa- *Bethoron.*
ravit. Hinc in vallem quandam delati sumus, in qua *2. Paral. 8.*
rudera visuntur templi cujusdam & cœnobiū diruto-
rum, ubi B. Virginem cognatæ suæ Elisabethæ obviam *Iter B. Virgi-*
venisse, hymnoq; illo: *Magnificat anima mea &c.* DEUM *nis.*
celebrasse referunt, quo loco propter viam fons est *Luc. 1.*
peramœnus. Hinc non procul pagus quidam abest
Anikere nomine, ubi loco isti egregium templum in- *Anikere.*
ædifica-

- Domus Zachariæ.** ædificatum est, quo olim domum Zachariæ, patris Jo-
hannis Baptistæ, sterili referunt. Paulò post turrim
Ædes Simeonis. quandam præterivimus, quam Simeonis illius senis
laudatissimi pientissimiq; ædem fuisse dicunt, qui Chri-
stum in templo in ulnas suas recepit, & hymno illo:
Luc. 2. *Nunc dimittis &c.* DEO grates cecinit. Indè haut lon-
go intervallo cœnobium S. Crucis adest, quod Georgi-
ani obtinent. Atq; sic tandem Hierosolymam reversi
fumus. In hoc itinere nonnullos Romanæ religionis
comites habuimus, qui omnia monumenta, ceremo-
niis nescio quibus, deosculabantur atq; adorabant, quo
Æthiopes offenduntur **idololatriâ** **Papistarum.** more illorum incolæ Æthiopes vehementer admo-
dum offendebantur, adeò ut nos idololatrias, canes, ho-
minum nomine, & quos terra portaret indignos, ma-
gno clamore appellarent.
- Reditus Hierosolym.** Postrid. Eidus Februar. illa, quæ Hierosolymis vi-
denda supererant, cum duobus monachis, Ianissario
quodam, & interprete nostro perlustravimus, qui pri-
mùm ad domum Hannæ Pontificis nos ducebant, ad
cujus sinistram lapis anguli monstratur, quo loco mi-
nistrum Pontificis Christo alapam infixisse dicunt.
- Porta ferrea.** Hinc ad portam ferream progressi sumus, cujus arcus
tantum superest, propter quem vetera urbis mœnia
exstructa fuere: hinc ad domum Mariæ, quæ mater fu-
Domus Mariæ matris Joh. Marci. it Johannis Marci, ad quam Petrus è carcere liberatus
primùm accessit. Tandem multis admodum precibus
Act. 12. ac donis, Arabisq; cujusdam officiosâ intercessione à
Santonis, quos Turcæ pro religiosis habent, impetra-
vimus, ut nos in templum illud intromitterent, quod
Coenaculum Christi. tempore Christi coenaculum illud fuit, cujus tam multa
in sacris literis mentio est. Aliàs enim, quia hodiè
Moschea est Turcarum, nemini Christiano introire
fas

fas est, nisi vel fidem in Christum abnegare velit, vel
 vitam miserabili supplicio perdere. Nos verò veniâ,
 ut dixi, introeundi impetratâ, sive emptâ potius (mu-
 neribus enim fera Turcarum ingenia, nullis aliâs re-
 medis tractabilia, quasi unico mitigandi medio, ut
 sanguinè hircino adamas, commoveri possunt) poste-
 ro die, qui X V. erat Februar. horâ constitutâ ad coena-
 culum adcessimus. Antè autem, quàm illuc venire-
 mus, in transitu domum Caiphæ vidimus, in cujus arborâ <sup>Domus Cai-
phæ.</sup> arbor est procera, mala aurantiâ ferens, quo loco Pe-
 trus à ministris cognitus, Dominum abnegavit. Hinc
 ad ipsum coenaculum accessimus, quod in monte Sion
 extra urbem, pròpè portam situm est. Olim verò, ut
 suprâ dictum, mons iste intra mœnia urbis fuit. Coena-
 culum ipsum templum hodiè est sive fanum potius,
 pulchrum admodum & egregium, plumbo tectum.
 Propter illud cœnobium est, in quo olim monachi
 Franciscani habitaverunt: hodiè Turcæ utrumq; possi-
 dent, qui templum unâ cum cœnobio ob sepulchrum
 Davidis, quod ibi est, vi rapuerunt. Prius autem quàm
 nos introducerent, pro more solito calceos exuere ju-
 bebant, quo factò in chorum templi ducti sumus, qui
 proprio muro à reliquâ templi parte separatus est, &
 columnis elegantibus ornatus, formâ quadrangulari
 exstructus. Hic locus ille est, in quo Servator noster <sup>Ultima cœ-
na Christi.</sup> agnum paschalem cum discipulis suis ultimùm come-
 dens, Sacram Cœnam instituit, & postquàm pedes il-
 lorum lavit, concionem istam valedictoriam, conso-
 latione & doctrinâ abundantissimam ad illos habuit,
 quam D. Johannes Evangelista tam diligenter annota- <sup>cap. 13. &
seqq.</sup> vit. Ibidem etiam discipulos Christi congregatos fuis-
 se dicunt, cùm Christus januis clausis primùm à resur- ^{Ioh. 20.}
 rectione

*Actor. 1.**Actor. 2.*

rectione suâ ad eos venit : deinde iterum, cum post ascensionem ipsius Matthiam in locum Iudæ Iscariotis surrogarent ; & tandem etiam, cum in festo Pentecostes Spiritum Sanctum singulari miraculo accepere, quæ omnia non vulgarem reverentiam loco isti adferunt. Ad sinistram conaculi sub Choro templi in specum quendam descendimus, magnum satis & fornicatum : inde angusto transitu, quem cancelli lignei ambiunt, ad arcum quendam venimus versus sinistram, in quo monumentum est longum valde altumq̃, quod totum è rupe excisum est, cum operculo itidem lapideo, egregio admodum artificio elaboratum, tantæq̃ magnitudinis, quantæ antehac nullum unquam

Sepulchrum Davidis & aliorum Regum Iudæ.

vidi. Sub eo David, Salomon, aliiq̃ reges Iudæ sepulcra sunt, quod Turcis in summo honore est. Sacellum totum a parietibus Turcicis stratum est, ipsum verò monumentum serico Damasceno viridi tectum, circa quod lampades plurimæ dependent. De hoc sepulchro Davidis illud memorabile est, quod, ut est apud

lib. 7. antiq. Iud. c. ult. & lib. 1. bell. Iud. c. 2.

Iosephum, filius ipsius Salomon, præter alia in Regum funeribus solemnia, ingentem admodum vim pecuniæ intulit, de quâ mille & trecentis annis post, Hircanus Pontifex, cum ab Antiocho Pio Demetrii filio oppugnaretur, tribus talentorum millibus desumptis, hostis obsidionem solvit. Ex eodem sepulchro CXVIII.

Ioseph. lib. 16. antiq. Iud. cap. 11.

annis post, Herodes Hircanum imitaturus, multa aurea aliaq̃ ornamenta abstulit: ulterius verò ad conditoria, in quibus Davidis & Salomonis corpora sita erant, progressus, flammâ inde erumpente, quæ duos ex satellitibus ipsius exanimaverat, ab incepto deterritus fuit, statimq̃ placandi numinis gratiâ monumentum albo lapide, in ostio sepulchri magnis sumptibus exstruxit

extruxit. Sunt & alia in hoc cœnaculo sepulchra regia, egregia omnia visuq; dignissima.

His visis, vesperi ego & SCHULENBURGUS, cum duobus fratribus Baieris, ad monachos Græcos adcessimus, qui alias vocantur Calogeri sancti Georgii, & ut vestes suas nobis commodarent, rogavimus, ut sic in itinere malè tuto Arabum insidias fallere, & securè ad Iordanem abire possemus; qui petitioni nostræ lubentes annuere. Horum vestibus pannosis indui, panemq; vino, uvis passis, ficibus, caseoq; assumtis, cum quatuor monachis viæ gnaris, per plateas obscuriores juxta moenia urbis, per portam castelli egressi sumus, singuli baculum gestantes, more monachis solemni. Hinc versus occasum juxta piscinam magnam & pedes montis Sion per vallem Iosaphat progressi sumus: inde noctu (die enim illac iter facere propter Arabum latrociniturum non est) viâ lapidosa & in viâ montes aliquot conscendimus, donec mediâ nocte ad cœnobiū S. Sabæ pervenimus, quod monachi Georgiani obtinent, qui omnia humanitatis officia, quæ pro loci conditione licebat, nobis exhibebant.

XVI. Februar. ipsum cœnobiū perlustravimus, Cœnobiū quod in deserto ad montem præruptum, saxosum, S. Sabæ. atq; cavernosum, loco naturâ munitissimo, situm est, Hierosolymam inter & mare rubrum. Ad dexteram torrens Cedron frequentibus pluviis antea præterfluit, qui Hierosolymis per vallem Iosaphat & loca desertata erumpens, tandem in mare mortuum evolvitur. Alveus hujus torrentis nonnullis locis deserti peragustus est, utrinq; excelsis admodum montibus, quasi mœnibus inclusis, in quibus specus & cavernæ plurimæ, sacella item & cœnobia collapsa atq; diruta hor-

K

rorem

rorem transeuntibus incutiunt. Primarium cœnobium in deserto isto omni tempore illud S. Sabæ fuit, quod præter naturæ, ut dixi, munimenta, muro insuper validissimo cinctum est, utrinq; rupi contiguo. Præterea ab una parte montem habet præcipitem & inaccessum, ab alterâ verò in supremo rupis turrim quadratam, crassam admodum validamq; , quæ è regione templi majoris exstructa, toti cœnobia præsidio est fortissimo. Ex eâ ad loca remotissima, desertum versus & mare rubrum, montesq; Seir prospicitur. Neq; verò frustra cœnobia istud tam probè munitum est. Quotidiè enim Arabes prædones catervatim adventant, & eleemosynam petunt, quod sanè pessimum juxta atq; pauperrimum hominum genus est, qui montium speluncas incolunt, herbarumq; victu miserimo, ferarum more victitant. Templum cœnobia magnum satis est pulchrumq;, in quo monachi Græci, qui maximam partem suam duntaxat linguam callent, & cum peregrinis per interpretem loquuntur, diligenter die noctuq;, singulari cum devotione, cultui divino vacant.

Templum
cœnobia.

DE GRÆCORUM RELIGIONE.

Eorum Religio, ut & in communi omnium Græcorum sive Georgianorum, à Latinorum sive Pontificiorum cultu ac ceremoniis plurimum differt. Nam Sacram Cœnam secundum institutionem Auctoris laudatissimis pariter atq; antiquissimis. Primùm enim recitatis verbis institutionis, singuli communicantes in Ecclesiâ ad sacerdotem accedunt, & fructum panis fermentati,

Ritus cœnæ
Dominicæ.

mentati, quem quisq; pro modo facultatum prius attulit, è cophino accipiunt, atq; sic ad pristinam sedem revertuntur. Deinde aliis quidam cum cophino ad singulos sedentes ascendens, panem in certas magnasq; portiones divisum distribuit. Hunc alius sequitur cum lagenâ & phialâ argenteâ, è qua singulis bibendum porrigitur. Hic actus dum absolvitur, reliqui hymnos canunt, & ad DEUM preces fundunt. Atq; hunc morem ab ipsis Apostolis derivatum credunt, qui sanè Pietatem antiquam, veterisq; Ecclesiæ Simplicitatem repræsentare mihi visus est. Convenit enim plarè cum

De AGAPIS
Christianorum.

ἀγάπης a) istis sive convivii primorum Christianorum, quæ cum administratione Coenæ Dominicæ pauperibus refocillandis exhibebantur, b) cujus moris laudatissimi non obscura vestigia in Apostolorum literis deprehendimus. c) In primis verò de Agapis istis præclarè Tertullianus: d) *Cæna*, inquit, nostra de nomine rationem suam ostendit. Vocatur *ἀγάπη*, id quod Dilectio penes Græcos est. Quantuscunq; sumptibus constat, lucrum est pietatis nomine facere sumptum: siquidem inopes quosq; refrigerio isto juvamus, non quâ penes vos (gentes) parasiti affectant ad gloriam, famulanda libertatis, sub auctoramento ventris inter contumelias saginandi, sed qua penes DEUM major est contemplatio mediocrium. Nihil utilitatis nisi modestia admittit. Non prius discumbitur, quàm oratio ad DEUM pragustetur. Editur quantum esurientes capiunt, bibitur quantum pudicis est utile, ita saturantur, ut qui meminerint etiam per noctem adorandum DEUM sibi esse, ita fabulantur, ut qui sciant Dominum audire. Post aquam manualem & lumina, ut quisq; de scripturis sanctis, vel de proprio ingenio potest, provocatur in medium DEO canere: hinc

a) *Epist. Iud. vers. 12.*

b) *Erasmo. in not. ad d. loc. Iud.*

c) *d. Epist. Iud. & 1. Cor. 11.*

ubi *Erasmo. in paraph. & not. & Al. 2. v. 42. 46.*

d) *in apologet. cap. 29: meminit etiam conviviorum istorum*

Plinius in notabili illa epist. 97. lib. 10.

add. Hospinian. histor. sacram. lib. 1.

cap. 6. & lib. 2. cap. 9.

K 2

proba-

probatum quomodo biberit : aquæ oratio convivium dirimit

*Quem allegat
B. Rhenan.
in not. ad lib.
Terentii, de
coron. mil.*

*Gratian. in c.
si quis 1. di-
scit. 4. 2.*

**Patriarchæ
quatuor.**

Et Pontius Paulinus in lib. de Gazophylacio docet, mensam in Ecclesiâ poni solitam, pro pauperibus cibo reficiendis, quam etiam Domini mensam vocat, & à Domino positam, adhortans ditiores, ut egentibus de suo libenter impertiant. Notabile etiam est, quod in Laodicensi concilio omnes istos, qui Agapas ejusmodi despiciunt aut parvipendunt, anathemate feriendos esse statutum fuit. Hæc, inquam, Græcorum istorum, quos dixi, observatio τῶν ἀγαπῶν, quam ab Apostolorum temporibus hodieq; tenent, pia admodum laudabilisq; mihi visâ est. Præterea nullas habent imagines sculptas, sed picturas tantum, easq; paucas. Aquæ etiam benedictæ apud illos nullus usus est, neq; purgatorium credunt : sacerdotibus suis uxores ducere permittunt, sed semel tantum, secundas nuptias personis sanctis parum honestas judicantes. Sanctitati vitæ, in primis verò Temperantiæ religiose student, & quater in anno jejunia indicunt, quo tempore nec piscium carnibus, sed ovis, caseo, lacteq; vescuntur. Patriarchas habent quatuor, *Constantinopolitanum*, qui Europæis Ecclesiis præest, *Antiochenum*, qui monasteria & Ecclesias curat Beryti, Tripolis, Halebi, aliisque Asiæ locis, *Alexandrinum*, qui Ecclesiis præest in Ægypto & Arabiâ, sedemq; Memphi sive Cauri habet, & *Hierosolymitanum*, qui monasteriorum per Syriam dispersorum curam gerit, & quotannis XV. Augusti in monasterio Libani montis sacra peragit. Pontificem Romanum caput Ecclesiæ esse pernegant, neq; potestatem illius absolutam, quam vocant, agnoscunt. Festum Paschatis pro primo habent, & singulari cum pietate ac religione celebrant. Tam multos etiam ac differentes religioforum

ligiosorum ordines non habent, sed unicum duntaxat, *Vid. Hoff-*
 cuius auctorem D. Basilium laudant, unde & unum i-
 demq; omnibus nomen *Calogeri*, quo etiam foeminas *monach. lib.*
 moniales indignant. Neq; reditus habent tam lautos *3. cap. 3.*
 ut nostri Pontificii monachi in Europâ, sed miserè ad-
 modum & austerè vivunt. Musicam quoq; artem non Musica *Gre-*
 eo, quo nos, modo discunt. Nam non secundum no-
 corum. tas, ut nos solemus, canunt, sed lineas habent certis cha-
 racteribus formâ Hebraicarû literarum notatas, quos
 characteres ille, qui Cantoris officio fungitur, digito
 monstrat.

Hoc cœnobio ad votum perillustrato XVI. Februar. Iter ad Ior-
 vesperi cum eunucho quodam sene, qui linguam Ara-
 danem. bicam probè callebat, & ex parte quoq; Italicam, & a-
 lio quodam monacho viæ gnaro, iter Iordanem ver-
 sus ingressi sumus, eodem habitu monachali, quem
 fratres Franciscani Hierosolymis commodato nobis
 dederant. Iamq; media nox erat cùm in deserto ober-
 rantes, justo citius nos egressos suspicabamur, quod ve-
 rum erat. Quapropter commorantes paulisper per
 horam humi condormimus. Postea verò reliquum
 noctis itiner emensi, cùm jam dies illucesceret, è lon-
 ginq; mare mortuum prospeximus, ex quo cogno-
 vimus, longè nos à viâ rectâ ad dextram versus montes
 aberrasse. Quia verò ad sinistram propter obiacentes
 rupes declinare, & in viam redire nefas erat, rectâ ad
 mare mortuum progressi sumus, ad quod tandem per
 saxa prærupta non citra vitæ discrimen pervenimus.
 Et certè non absurdè à quibusdam dictum est, per de-
 ferti huius abdita iter facientibus ad Cynosuram, æquè
 atq; in mari nautis, respiciendum esse. Hinc ad planiti-
 em illam perreximus, quæ montes inter & mare mor-

Sodoma &
Gomorra.
Genes. 14.

tuum sita est, ubi arte ultionem divinam Sodoma & Gomorra florere: olim vallis sylvestris dicta fuit, puteis bituminis scatens, quod hodieq; ibi reperitur. Hæc terra ante ignem delapsam celo amœna admodum frugiferaq; fuit, quam Jordanis, ut Ægyptum Nilus, irrigavit, Paradiso olim comparata. Hodie ne tantillum graminis superest, sed spiritæ atræ, eaq; perraræ.

Vid. Sapiens. 10. v. 6. 7. Aër foetidus est & humidissimus, terraq; in meram saliginem conversa. Ejus descriptionem, ut omnium

lib. 5. Histor.

optimam, ex C. Tacito huc apponere lubet: *Haut procul inde*, inquit, (à lacu Asphaltite sive mari mortuo) *campi (sunt) quos ferunt olim uberes magnisq; urbibus habitatos, fulminum jactu arsisse, & manere vestigia, terramq; speciem terribilem vim frugiferam perdidisse. Nam cuncta sponte edita aut manu sata, sive herbâ tenuis aut flore, seu solitam in speciem adolevere, atra & inania velut in cinerem vaneſcunt &c.*

lib. 5. cap. 5.

Meminit etiam Fl. Josephus de bello Jud.

MARE MORTUUM.

De mari verò mortuo notandum est, quod in sacrâ

a) cap. 14. v. 3.

Genesi a) mare salis, & in historiâ Iosue b) mare salis-

b) cap. 12. v. 9.

simum appellatur. In eo nos manus lavantes, saporem ejus foetidum admodum cæterisq; falsiorem deprehendimus. Aliàs vocatur lacus Asphaltites, hoc est, bituminis, cujus magnam copiam egerit, quod gluten Iudaicum appellatur, & in Medicinâ usum habet. Mare mortuum autem dicitur, propter immobilitatem

Lacus Asphaltites.

lib. 36. Histor.

aquæ, teste Iustino. Nam neq; ventis, ut est apud eundem auctorem, movetur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua omnis stagnatur, neq; navigationis patiens est, quoniam omnia vitæ carentiâ in profundum mergun-

merguntur, nec materiam ullam sustinet, nisi quæ a lumine illinatur. De hac naturâ ejus admirandâ ita Corn. Tacitus; *Lacus, inquit, immenso ambitu specie maris, sapore corruptior, gravitate odoris accolis pestifer, neq; vento impellitur, neq; pisces aut sœtas aquis volucres patitur. Incerta unda superjecta ut solido ferantur, periti imperitiq; nandi perinde attolluntur. Certo anni bitumen egerit, cujus legendi usum, ut ceteras artes, experientia docuit &c.* Meminit etiam Plinius, a) qui in eo tauros, Camelosq; fluitare scribit: & memorabile est, quod Iosephus b) de Vespasiano refert, eum, cum hujus lacus visendi causa illuc venisset, quosdam natandi incios, vincis post terga manibus, in altum proiici jussisse, & evenisse ut omnes tanquam vi spiritus sursum repulsi, desuper fluitârint. Longitudo ejus, ut est apud eundem Iosephum, quingentorum & octoginta stadiorum est, latitudo verò centum quinquaginta: Plinius verò longitudine centum millia passuum excedere scribit, latitudine maximâ viginti quinq;, minimâ sex. Atq; hæc vestigia sunt iræ divinæ, quam nefanda mortalium scelera adeò irritârunt. Sodomis enim dolens, lacus iste, ut Iosephus refert, repente exiit. Porro eodem loco torrentem Arnon vidimus, qui de montibus Arabiæ per totam solitudinem labens in Asphaltitem erum, Torrens Arpit, quo loco Balac rex Moabitum Bileamo vati obviam venit, & ut Israëlitæ diris devoveret rogavit, præmiisq; illexit. *lib. 5. c. 16. b) lib. 5. bel. Ind. c. 5. Ibidem. Sup. d. loco. Vid. Genes. 14. & 19. lib. 1. antiq. Ind. c. 10. Numer. 22.*

XVII. Februar. manè ad aream Atadi accessimus, Area Atadi ubi Iosephus & fratres exequias patris sui planctu septem dierum prosequuti sunt, unde locus iste Abel Mitzraim, hoc est, planctus Egyptiorum dictus fuit. Aliàs etiam vocatur Beth-hagla, quod idem est atq; Beth-haglacus

tus gyri, à more quem lugentes circumeundo observârunt. Hodiè rudera sunt cœnobii & sacelli dirutorum, quæ olim S. Hieronymo sacra fuere.

Mons in quo Hinc ad Iordanem pergentes montem vidimus
Christus tentatus. *Matth.* 4. *Luc.* 3. sublimem & saxosum, in quo Servatorem nostrum à
4. *Luc.* 3. Satanâ tentatum fuisse dicunt. Paulò post rudera vi-
Rudera Hierichuntis. dimimus Hierichuntis, quæ urbs olim fuit opulentissima,
richuntis. palmetis confita, & ideo à Mose urbs Palmarum dicta.
Deut. 34. *v.* 3. Sita fuit ad montes loco parumper elato. De eâ multa
Ios. cap. 6. in sacris literis, in primis verò in Historiâ Iosue, qui
eam miraculosè cepit. Hinc non procul hortos illos
vidimus camposq; frugiferos, quos fontes Elisæi irri-
gârunt, qui Vates in urbe Hiericho habitavit, aquasq;
Fontes Elisæi. istius loci pestiferas salubres reddidit.
4. *Reg.* 2.

JORDANIS.

Ibidem ille quoq; monstratur locus, ubi Elias pal-
lio suo aquas Iordanis divisit, & cum Elisæo sicco pede
Ibidem. transivit: item ubi curru igneo in cœlum deportatus
Matth. 3. fuit: tandemq; ille, ubi Servator humani generis à Jo-
hanne baptizatus, & miraculo singulari Dei filius de-
claratus fuit, in cuius memoriam hodieq; sacellum ex-
stat D. Johanni Baptista sacrum. Caterùm in his locis
omnibus ripa Iordanis mirâ amœnitate utrinq; arbo-
ribus frugiferis collucet: aliàs regio ipsa horrida est &
incolta. Ac de ipso Iordane istud memorabile est,
lib. 5. *hiflor.* quod, ut est apud Tacitum, pelago, ut alii fluvii, non ac-
cipitur, sed unum atq; alterum lacum integrum per-
lib. 3. *cap.* 26. fluit, tertio verò retinetur, cum quo consentit Egesip-
Lips. ad d. *100.* pus. Contrariùm verò narrant Plinius & Paulanias,
Taciti. quos tamen minus rectè sentire viri docti censent. De
lib. 6. *lib.* *Ind.* origine ejus ita Iosephus: *Cum Iordanis, inquit, princi-*
cap. 18. *pium*

pium nesciretur, à Tetrarchâ quondam Trachonitidis Phili- cum quo con-
lippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen (urbs est, sentis Plin.
qua Trachonitidem ascenditur ad CXX. stad. à Casarea) *lib. 5. cap. 15.*
paleis, invenit eas apud Panium redditas, unde antè fluxum
nasci credebatur. D. Hieronymus eum ex duobus font-
tibus haud procul à se distitis, quorum alter Ior dicitur,
alter Dan, bicornem erumpere scribit. Verùm de sca-
turigine Iordanis infra aliquid ut testis oculatus refe-
ram.

CAPTIVITAS.

His locis circa Iordanem & Hierichunta pro voto
perlustratis, ante discessum animos assumtis cibus refi-
cere instituimus; quo facto idem nobis evēit, quod
Servator noster de illo refert, qui hoc loco, Hierosoly- *Luc. 10.*
mam inter & Hierichunta, in latronum manus incidit.
Fuit enim tractus iste ob montium speluncas rupiumq;
diverticula omni tempore latronibus infestissimus,
quod etiam ex Josepho liquet, ubi de singulari illâ He- *lib. 14. antiq.*
rodus pugná contra latrones in regione istâ narrat. *lib. 27.*
Cum igitur vix humi consēdimus, ecce subito quatuor
Arabes armati è virgultis prosiliunt, & ad nos rectâ
contendunt. Latrones esse facile conjiciebamus: quia
tamē nos habitu monachali induti eramus & inermes,
adventum illorum non adeo formidabamus, quippe
viatores vacui, qui etiam, ut est apud Poëtam, coram
latrone cantare possunt. Quapropter propius ad nos
accedentibus panem aliq; offerimus, & ad comedē-
dum tinâ invitamus, ad quod illi haud multis precibus
commovebantur. Verùm de cibus nostris repleti, Libe-
ralitate nostrâ insuper habitâ, ex hospitibus in hostes
mutantur, manuq; violentâ nos invadunt, & num pe-
cuniam

L

cuniam

cuniam, vel vestes preciosas sub cucullis haberemus, mortem minantes, inquirunt. Nos apud monachos hæc inveniri negantes, vestibus per vim exuimur, ubi illi subuculas nostras candidas & femoralia linea repientes, quibus ego, SCHULENBURGIUS, & duo fratres Baieri præ reliquis duobus monachis, sociis nostris, induti eramus, nos quatuor fucatos monachos esse clamant, statimq; illis detractis, cibi nostri residuum assument, utres vino vacuatos aquâ replent, illisq; humeros nostros, additâ lignorum strue, onerant, & sic captivos nos abducunt in desertum, Arabiam versus, ut Medinæ nos venderent. Viri erant robusti, vultu truculento & horribili, singuli arcu, pharetrâ spiculis refertâ, pugione peracuto, & clavâ ligneâ probe armati: nos contrâ armis omnibus adeò destituti, ut ne cultellum quidem haberemus ad scindendum panem. Sarcinis infuetis onerati, & ad arbitrium alterius euntes, libertatem amissam, bonum verè nullo precio nummario æstimandum, miseri servi ingenti cùm mœrore animi dolemus. Voluntati divinæ tamen nos submittentés humiliter, opemq; è cœlo gemitibus implorantes, ductores nostros sequimur, qui per planiciem Hierichuntis, versus mare mortuum in montem excelsum è regione Iordanis nos ducebant, quo loco rigidè admodum pecuniam efflagitabant, vel mortem minabantur crudelissimam. Nos *ἀγορεύω* è cœnobio S. Sabæ pollicebamur, quod illi tamen, vel sanguinem præ nummis sitientes, vel majus pretium sperantes ex venditione, respuebant, semper vel cruentam mortem, vel servitutem æternam nobis comminantes. Et quia quatuor eramus, quos illi ex inclusis fictos monachos cognoverant, incerti erant, singulinè (nam & ipsi qua-

tuor

tuor erant) unum è nobis proprium sibi adsumerent, quem postea quilibet pro libitu vel venderet, vel occideret: an verò omnes simul retinerent, & lucro æquali Medinæ venderent. Sententiis verò dissidentes, unus illorum captivo suo Johanni Baiero pugionem ad pectus admovet, in lucrum æquale consentire nolens, cujus tamen conatum reliqui impediabant, contententes prædam integram servandam esse, & pretium in portiones æquabiles partiendum, quorum etiam sententia post multa tandem jurgia obtinuit. Sic verò hostium discordiâ servati, ulterius progredimur ad vesperum usq; ubi illi, quia sicuti premebamur, in montium cavernis aquam è pluviis collectam quærere nos compellebant: cum verò parùm in speluncis istis reperiremus, ad alium nos ducebant locum, ubi terram fodere, & aquam lutosam lacti similem haurire nos cogebant. Hinc vesperi postquam parùm cibi unà sumere jussissent, quò vires ad progrediendum reficeremus, per loca invia in desertum nos abducunt, ubi semper unus illorum sagittis nervo aptatis nos sequebatur, arcuq; intenso ut pecora agebat. Sæpè etiam, quò minus aufugere possemus, se nobis plantas pedum excoriaturos minabantur. Nos spem inter exiguam metumq; maximum progredientes, ut DEUS aliquis ex *machinâ* nos respiciat, flebili suspirio rogemus, tandemq; à nocte obruimur gelidâ & caliginosâ; ubi illi excitato igne, cujus præsidio cum nocturno frigore contenderemus, de farinâ nostrâ residuâ placentam coquebant, quam comedentes subinde vel de λύτρα, Transactio vel de servitute, morteve, prout illis visum foret, vocatum latronibus de λύ- promiserint, si viginti ducatos aureos, singulisq; tuni- τρη.

L 2 cam,

cam, cingulum, par calceorum, & mitram è cœnobio S. Sabæ persolveremus : id quod nos facturos recepimus. Hoc pacto utrinq; inito, nos quatuor noctem ducimus insomnem : altero verò manè, qui dies XVIII. erat Februar. cùm vix aurora illuxisset, relictis duobus Arabibus nobiscum in deserto, reliqui duo cum altero monacho nostro ad Cœnobium S. Sabæ, pacti solutionem repetitum abeunt : qui cùm ad Cœnobium pervenissent, monachus duobus Arabibus ante portam præstolari jussis, solus ingreditur, remq; fratribus suis nunciat, qui unanimi cōsensu promissum redemptionis pretium nequaquam persolvendum esse, non absq; ratione statuebant. Præterquam enim quod metuebant, ne Arabes hoc in exemplum traherent, verebantur insuper, ne accepto etiam λύτρω nihilominus tamen, pro suetâ latronibus perfidiâ, Medinam nos venum abducerent. Ne nimium tamen præstolantes irritarent, ductato aureo fructibusq; aliquot liberaliter illos donant, atq; sic in commodum nostrum moras neectere faciunt. Intereâ temporis dum illi duo abe-rant, & ad cœnobium expectant, nos quatuor, inermes licet, de reliquis duobus, qui nobiscum manserant, & jam micus nos tractabant, intrepidè aggrediendis cogitamus : tandemq; ita inter nos convénit, ut ego & SCHULENBURGIUS alterum, alterum verò duo fratres Bajori simul adorirentur, & sic nos ipsi è turpi servitute vindicaremus, vel mortem oppeteremus honestam. Re sic deliberatâ occasionem aucupamur, quam ego primùm nactus, quasi aliud agens, medium me duos inter Arabes intrudo, moxq; cum clamore ad posteriorem me verto, & prehensò illius collo SCHULENBURGIUM in auxilium voco, qui à tergo hostem aggressus

Deliberatio
de invadēdis
latronibus.

Pugna cum
latronibus.

aggressus brachia resistentis detinebat. Verùm uterq; primo statim insultu sagittis istis, quas ille sub cingulo peracuras gestabat, non parùm læsi sumus, manu ego dextrâ, & SCHULENBURGIUS brachio. Nihilominus tamen sauciati licet, tam diu cum hoste colluctamur, donec tandè omnes tres simul in terram concidimus, quo lapsu Arabs medius inter utrumq; jacens, me inferiorem pectore, SCHULENBURGIUM verò superiorem dextro crure pugione graviter admodum & periculose vulnerat. Humi verò jacentes tam diu iterum colluctamur, donec tandem divinâ ope hoste superiores evadimus, eumq; infra pedes nostros redigimus: cujus caput postea ingenti arrepto lapide adeò contudimus, ut illum viribus omnibus destitutum, tandem de monte sublimi & saxoso nullo negotio dejecerimus. Interea duo fratres Bajeri suum quoq; hostem invaserant, qui insperatâ captivorum pugna perturbatus, relicto arcu statim aufugit: mox tamen inopinatò se vertens, Johannem Bajerum pugione sauciat à tergo, denuoq; fugiens lapidibus tam strenuè contra nos omnes pugnat, ut nisi alterius devicti pugio nobis remansisset, vix tandè pertinaciam hominis superare potuissemus. Sed ille defatigatus tandem & inferiorem se videns, in desertum horrendo cum clamore refugit, quasi Faunos omnes Satyrosq; contra nos in auxilium excitatus. Nos verò animo consternati, timentes ne ille munitu Fuga. gitsu suo, quo totum desertum circumsonabat, alios Arabas excitaret, pedum celeritate cervorum instar, *Horat. lib. 1. carm. 6d. 15.* cùm in parte vallis alterâ visum lupum, graminis immemores, sublimi fugiunt anhelitu, successuro periculo nos subtrahimus, inq; alteram deserti partem aufugimus. Verùm per ignota montium juga dispalan-

tes, nullumq; in non præmeditatâ fugâ servantes ordinem, ab invicem separamur; qua acerbâ distractione ego cum altero monacho interprete nostro, qui nobiscum remanserat, circa meridiem ad cœnobium S. Sabæ pervenio, è quo fratres à longè nos videntes statim posteriori parte (anterius enim alteri duo Arabes pro *λύτῶν* ablegati adhuc morabantur) scalâ è funibus clam nos ad se recipiunt. Fratres verò Bajeri in speluncâ quâdam ad Solis usq; occasum latentes, noctu Hierosolymam versus tantâ cum celeritate aufugère, ut altero manè ante Solis ortum ad portas urbis expectârint. Solus SCHULENBURGIUS, cujus separationem tam acerbè ferebam, ex cruris vulnere fugæ impar, in deserto ad noctem usq; remanserat. Nocte verò sequenti trepidis erroribus per horrendam solitudinem confumtâ, manè venit ad mare mortuum, ubi quàm longè à viâ Hierosolymitanâ aberrârint cognoscens, pectus laxat gemitibus, vanosq; nocturni itineris labores lacrymis ulciscitur. Sibi tamen redditus in desertum revertit, Hierosolymam tandem se venturum sperans. Verùm miserabili locorum imperitiâ totum diem nequicquam iterum oberrat, tamq; intolerabili affligitur siti, ut eam propriâ urinâ restinguere coactus fuerit. Intereâ temporis ego sociorum, in primis verò Pyladis mei fidelissimi SCHULENBURGII infelicem absentiam ægerrimè ferens, præfectum cœnobii exoro, ut quinq; ex fratribus suis robustiores sclopetis arcubusq; armatos in desertum emittat, si forsân erroribus periclitantium subvenire, eosq; in viam reducere possent. Sed illi incassum ad vesperum usq; quasivèrè; ante reditum tamen Arabi cuidam, homini non malo, qui ex pecorum pastu in deserti speluncis vitam trahe-

bar,

*Sic Homerus
τῆς ἡρώας
lacrymas fuisse
deserti.*

bat, hanc curam demandant, ut si quem forsan peregrinum offenderet, ad cœnobium reduceret: id quod haud infeliciter cessit. Cum enim SCHULENBURGIUS alterum diem iisdem erroribus perdidisset, tandem paulò ante Solis occasum in rupem venit excavatam, ad pastorem illum mandatarium, qui capras suas pascebat, ad quem accedens haustum aquæ postulat. Pastor è vestitu illum vulnereq; agnoscens, statim lac hœdinum porrigit, panemq; & alia apponit, vulnera etiam, quantum potest, de novo obligat, & tandem a sino impositum terciâ horâ post, quàm Sol occiderat, ad cœnobium nostrum adducit. Hec quanto gaudio nos alter alterum exceperimus, eandem fortunam expertis citius animo concipere, quàm verbis mihi enarrare fas erit. Certè animos bidui absentia, veluti diurnam fame marcentes, mutuis amplexibus, & luctantibus per suspiria verbis, non perfunctoriè explevimus. Vehementer etiam nobiscum lætabantur monachi omnes, quorum pars novi hospitis pedes lavabant, pars vulnera curabant, pars cibos, quos licebat, apponebant optimos. Altero die manè, qui XX. erat Februar. literas accepimus à fratribus Baieris, qui tutò se Hierosolymam rediisse narrabant, insuper vicarii in cœnobio Franciscanorum chirurgiæ peritiam laudantes, cujus operâ in curandis vulneribus commodè uterentur: quo nuncio nos de novo exhilarati, statim sequenti die post mediam noctem, cum præfecto Cœnobii S. Sabæ, & alio quodam monachorum, in viam nos conticimus, alteroq; manè urbem Hierosolymorum ingredi-mur: ubi postea in pristino Franciscanorum diverforio benè nobis fuit. Sic verò extra discrimen positi, comitibus nostris è cœnobio S. Sabæ pro acceptis benevolentia

lentia officii, & quia periculum sibi imminere dicebant, si res de occiso Arabe ad Sangiacum Hierosolymitanum deferretur, XXV. persolvimus ducatos aureos, & sic ad Cœnobium suum remisimus.

- Post hunc casum curatis corporibus XXI V. Februar. ad vicum Emmauntem, qui XII. milliaribus Italicis Hierosolymis abest, per loca montosa profecti sumus, ubi mediâ viâ propter collem vidimus rudera Sacelli, quod loco isti inædificatum fuit, quo Christus viatoris specie duobus discipulis, Dominicâ Resurrectionis illuc exspatiantibus, se adjunxit. Emmaus hodie pagus est exiguus admodum, quem, ut est apud Josephum, milites olim jussu Vari in vindictam cæсорum ibi militum incendere. Ulterius paulò progressi castrum vidimus, olim Neapolim dictum, quod Romanos captis Hierosolymis exstruxisse, muroq; cujus rudera hodieq; supersunt, cinxisse memorant. Haud longo abhinc intervallo templum dirutum est, ubi diversorium stetit, in quo Christus fractione panis à duobus discipulis cognitus fuit. Hinc in montem Silo, qui sublimis admodum est, aditu tamen non difficilis, non procul à castro illo dissitum, ascendimus, è quo tota Judæa amœno situ visu obiri potest. In ejus cacumine templum est S. Samuelis, magnum admodum, in quo Heli sacerdos sepultus est, cujus monumentum Turcæ religiose venerantur. Hic mons ille est, in quo Josua arcam Domini collocavit, ob quam inde postea ablatam, Israëlitæ graves Deo pœnas dedere. In eodem monte Josua terram sanctam inter reliquas septem tribus sorte divisit. Ibidem Samuel Propheta educatus fuit, D E U M q; secum loquentem primum audivit. Propè hunc montem vallis est peramœna, Ramatha
- Emmaus.**
- Luc. 24.**
- Job. 17. antiq.**
- Jud. cap. 12.**
- Neapolis castrum.**
- Mons Silo.**
- Templum Samuelis.**
- Josua: 18.**
- 1. Reg. 4.**
- d. cap. 18.**
- 1. Reg. 1. v. 24.**
- 1. Reg. 3. inf.**
- Ramatha.**

matha dicta, ubi Elcana pater Samuelis cum uxore ha- *1. Reg. 1. & 2.*
 bitavit. Haut longo indè intervallo olim Gabaon Gabaon seu
 sita fuit, urbs magna & una è regalibus, cujus incolæ Gibeon.
 bellatores fuère fortissimi, scævæ, & funditores ira pe- *1of. 10. v. 2.*
 riti, ut ne pilum quidem jaciendo aberrarent. Hæc *Judic. 10. v. 16.*
 urbs illa fuit, quam Iosua ut foedere junctam defen- *1of. 10.*
 dens, gradum Solis, precibus ad D E U M fufis, ad finem
 usq; pugnae sisti fecit. Eadem tamen civitas aliquandiu *Judic. 19 &*
 post, ob scelus incolarum in Levitæ uxorem commif- *20.*
 sum, capta atq; incensa fuit. Ex hac etiam urbe Saul, *1. Reg. 11.*
 primus Israëlitarum Rex, oriundus fuit; ibidemq; Sa- *3. Reg. 3.*
 loñon oblatis victimis divinum oraculum meruit.
 His visis vesperi Hierosolymam reverfi sumus.

XXV. Februar. ad montem Gihonem, sive ut alii *Mons Gihon*
 volunt, Geonem exspatiati sumus, ubi Salomon in re- *sive Geon.*
 gem unctus fuit. In eo monumenta vidimus omnium *3. Reg. 1.*
 totius tractus Hierosolymitani pulcherrima, regia ve-
 rè omnia, & sine dubio à regibus alijsvé magnatibus
 Iudæorum exstructa, quæ omnia è marmore excisa
 sunt. Structuram illorum elegantem admodum arti-
 ficiosamq; cum stupore admirati sumus, neq; similem
 antehac vidimus. Singula arcus sublimes, porticus am-
 plas, columnas elegantes, pulchrasque fores domo-
 rum instar habent, artificio planè singulari pulcherri-
 moq;.

M O N S I O N.

XXVI. Februar. montem Sionem conscendimus,
 qui olim, ut supra dictum, intra urbis mœnia conclu-
 sus fuit, in quo David arcem sedemq; suam habuit, ex *2. Reg. 5. & 1.*
 quo civitas Davidis appellatus fuit. Mons est, sive collis *Paral. 11.*
 potius elatus, peramœn°, ab altero illo, qui urbem Hiero-
 solymam

M rofoly-

rosolymorum sustinet, totus ferè separatus, alteraq; duntaxat parte contiguus. Circuitus ejus non magnus admodum est, sed prospectus versus mare mortuum, montes Iudææ, & desertum, amœnissimus. Olim totus mœnibus circumdatus erat, quorum parietinæ quibusdam locis hodieq; supersunt. De ejus laudibus Da-

Psal. 48. v. 2. vid ipse cecinit: Mons Sion amœnus tractus est, & totius orbis terrarum voluptas, in cujus Aquilonari latere urbs magni Regis est: In palatijs ejus Deus notus est. Adverte animam ad propugnaculum ejus, & videte ejus palatia, ut narretis generationi postera.

Ad S. Sepulchrum de- · XXVII. Febr. quia propediem discedere consti-
nuò accedunt. tueramus, S. Sepulchrum denuò referari nobis cura-
vimus, locaq; religiosa in monte Calvariæ iterum per-

Dies Mercu- ardescebam intuendo. Dies hic erat Mercurii, quem
rii Cinerali- Cinerarium vocant; primus jejunii quadragesimalis,
um. quo veteri ritu cineres capitibus nostris inspergebant,

Compter- additis his verbis: *memento, homo, quod cinis es, & in cinerem reverteris.* Eodem die vicarius Cœnobii Franciscanorum, ut filiam recens natam Christiani cujusdam, qui ex Armeniâ propè mare Caspium oriundus erat, ex S. Baptismate susciperem, me rogavit; cui lubs annui, singularem exindè læticiam, tanquam ex omine dextro & felici capiens, nomenq; infanti datum fuit Mariæ.

Tandem ab itum parantes à dicto vicario testimonia more solito accepimus: cumq; monachis valediceremus, illi globulis precariis, quos vulgò *Pater noster* vocant, imagine item Christi cruci affixi Cedro incisâ, deinde cingulis versicoloribus ad longitudinem S. Sepulchri

pulchri factis, aliisq; rebus plurimis nos donabant, quæ munera nos aliis donis longè gratissimis, ducatis nimirum aliquot aureis, compensavimus,

XXVIII. Februar. manè ego, SCHULENBURGI-
us, Jacobus Baierus, & interpres noster cum multis aliis Christianis Turcisq;, qui non minus quàm nos contra Arabum latrocinia numeroſo comitatu gaudent, Hierosolymis per portam castelli discessimus, relicto Johanne Baiero, qui cum aliis quibusdam navem Tripolim usq; conduxerat. Terreſtri itaq; itinere primùm, verſus dextram, montem Gihonem aliasq; superavimus, quibus valles plurimæ interjacent. quæ omnes ædificiis occupatæ sunt. Hinc per collem Rama Benjamin dictum ad locum illum pervenimus, ubi magnus admodum lapidum acervus congestus est, quo limite olim Ephraim à Benjamin, sive regnum Iudæ à regno Israël distinctum fuit. Estq; hæc via illa, quæ in Galilæam ducit ad urbem Nazareth. Hac eadem viâ paulò post ad templum quoddam, quod totum ferè dirutum est, delati sumus, quo loco B. Virgo & Iosephus filium suum amissum credentes, inde Hierosolymam reversi sunt, ubi ille in templo remãserat. Hinc per vallem angustam locaq; deserta progressi, tandè in pago quodam ignobili, in monte sublimi pernoctavimus.

Kal. Martii intra montes utrinq; ædibus hinc interdè occupatos progressi sumus, olim montes Ephraim dictos, ubi ad sinistram pagus est, quem hodieq; pagum Ephraim vocant, quæ regio olim filiis Iosephi à Iosua in sortem concessa, nomen inde accepit. Hinc per pagum Lebna dictum, pauloq; post monte quodam superato, per vallem longam admodum multisq; fructibus peramœnam iter habuimus, quem locum

M 2

prædium

Genes. 33. prædium Jacobi & Josephi vocant, ubi Esau fratri Jacobo ex Mesopotamiâ redeunti obviam venit. In eadem valle ad pedes montis fons ille est Jacobi, è quo Servator noster haustum aquæ à muliere Samaritanâ petiit. Fons fuit, ut hodièq; videre est, amplius admodum & profundus, montes inter Garizimum & Hebal situs, quorum ille mons benedictionis, hic verò maledictionis dictus fuit. In hoc Ioathan præclaram istâ concionem allegoricam habuit ad Sichemitas, de quâ in historia Iudicum. Ibidem regno Israëlitarum in duas partes scisso, templum illud fuit Jovi hospitali sacrum, ad æmulationem Hierosolymitani constructum, quod Iudæis tantoperè exosum atq; invisum fuit. Duo isti montes aliâs etiam Bethel & Dan vocantur, in quibus Ieroboamus idola erexit Propè eos ad sinistram Sichema urbs antiquissima sita fuit, à principe regionis istius sic dicta, quam filii Jacobi ob stuprum sorori illatum gladio percusserunt. Eam postea Ieroboamus iterum restauravit, cum decem tribus Israëlitis ab ipso descivissent. Hodiè pagus est Napolosa dictus, quem in valle formâ oblongâ situm, dictisq; montibus utrinq; contiguum rivus alluit. In medio plateam habet unicam, longam admodum, in quâ Sangiacus habitat, quem Turcarum Imperator toti Samariæ partiq; Galiliæ præfecit, ad exemplum illorum, qui Hierosolymis & Gazæ præsunt. Heic locus ille monstratur, ubi Iosephus fratres suos pastores quærens, ab illis in Ægyptum Midianitis venditus fuit : item alter ille, ubi postea in Ægypto moriens corpus suum sepeliri mandavit, cujus monumentum ad dextram è rupe excisum hodièq; visitur. In his quoq; locis Iosua diem suum obiit.

Genes. 33.
Iohan. 4.
 Garizim & Hebal montes.
Dent. 11. v. 29.
cap. 9.
 Templû Jovis hospitalis.
2. Maccab. 6.
vers. 2.
 Bethel & Dan.
3. Reg. 12.
 Sichema urbs.
Genes. 34.
3. Reg. 12.
 Napolosa.
Genes. 37.
Gen. 42. v. 29
& cap. 50. v.
25. & Ios. 24.
vers. 32.
 Iosephi monumentum.
Ios. 24. vers.
29. 30.

S A M A-

S A M A R I A.

Postrid. Kal. Martii per vallem ad dextram pagos aliquot, quos Christiani occupant, prætereuntes, tandem in Samariam, quæ Iudæam inter & Galilæam sita *Vid. Ioseph 3. bob. Iud. 2.* est, delati sumus. In hac regione, quæ fertilitate Iudææ parum cedit, primùm rudera vidimus ædificiorum olim splendidissimorum, quæ Basilica dicta & viridaria fuere, ædibus elegantissimis exornata, quò Reges Samariæ animi causâ se conferebant. E regione horum mons est peramœnus, planitie admodum frugifera circumseptus, super quem olim Samaria urbs condita fuit ab Ambri Israëlitarum Rege, qui montem istum Samariam dictum à Semere quodam emit, urbemq; quam in vertice montis exstruxerat, à venditoris nomine Samariam appellavit, qua postea Reges Israëliti- *3. Reg. 16.* tici pro regiâ usi sunt. Hæc q; urbs olim in primis Deo chara fuit, quam, (Helisæi Prophetæ temporibus) Benadadus rex Syrorum diversis obsidionibus nequicquam cinxit: cumq; aliquando tantâ fame premertur, ut asini caput octoginta constaret argenteis, & quarta pars Cabi stercoreis columbini quinque argenteis, *4. Reg. 6 & 7.* adeò ut etiam matres de filiis comedendis concertarent, mox tamen divinâ liberatione servata fuit. In eadem aliquando Optimates civitatis septuaginta filios Achabi trucidarunt, eorumq; capita ad Iehum, qui per *4. Reg. 10.* literas hoc petierat, transmiserunt. Posterioribus verò temporibus Hircano Pontifice Iudæorum expugnato, *Ioseph. lib. 15. antiq. Iud. cap. 11.* ab Herode rege iterum muro amplissimo munita, & templo pulchritudine & magnificentiâ nulli secundo, aliisq; ædificiis singulari studio exornata fuit, & in honorem Augusti Græco nomine Sebaste, hoc est, *Σεβαστή, Σεβαστε.* Augusta sive Honoranda nominata, quod nomen in hunc

M 3 usq;

usq; diem retinuit. Hodie tota diruta est, ut nihil antiqui splendoris supersit, præter duo templa, quæ Turcæ occupant, quorum alterum D. Johannis vocatur, in quo Johannem Baptistam duos inter Prophetas, Helisæum & Abdiam, sepultum esse memorant.

Monumentum Johannis Baptistæ.

Mons Gelboë.

4. Reg. ult.

Iezraël urbs.

Carethy.

Nabothi vinea.

3. Reg. 21.

4. Reg. 9.

Strages Madianitarum.

Jud. 7.

Decem leprosi.

Luc. 17.

Mageddon campus.

Judith 1. v. 9

Mons Hermon.

Hinc ad montem Gelboë progressi sumus, ex quo Casarea, mare mediterraneum, & mons Carmelus visu obiri possunt. In eo Saul à Palæstinis victus ipse gladio suo vitam sibi ademit. Iuxta montem in valle ad sinistram, Occidentem versus, collis est, super quo Iezraël urbs sita fuit: hodie pagus est exiguus, triginta circiter domorum, quem Carethy vocant. Hinc non procul locus monstratur, ubi olim Nabothi vinea fuit, quam Achabus rex iniquè ac planè nefariè ad se transtulit: item vallis ista, per quam Iehus iter fecit, cum in Ramotha Galaaditarum ab Helisæo in regem Israëlitarum ungeretur: prætereà alter locus, ubi Iehus Ioramum sagittâ transfixit. Hinc in vallem delati sumus, quæ duobus montibus celebratissimis, Hermoni & Gelboæ, interjacet, quo loco Gedeon Madianitas devicit. Ipsa vallis planitie peramœnæ contigua est, in qua ad dextram templa aliquot visuntur collapsa, quo loco decem leprosi ad Christum accessere, quos Servator per Samariam Hierosolymam proficiscens persanavit. Ibidem hodie castrum est non ita pridem à Turcis constructum, in quo triginta Ianissarii contra Arabum latrocinia, qui frequentes in his locis peregrinantibus insidiantur, excubias agunt.

III. Martij per campum Mageddonis, qui aliàs campus magnus Esdrelonis, item planities Galilææ vocatur, ad montem Hermonem iter fecimus, ubi è longinquo mons Thabor conspicitur.

Non

Non procul à campo isto templum exstat adhuc integrum, quo loco Christum cum discipulis suis per *Matth. 12.* facta ivisse dicunt. Ad pedes montis Hermonis villa Villa Endor. Endor est, quæ hodieq; nomen illud retinet, quo mulier pythia Samuelem defunctum, jussu Saulis, ab inferis, scilicet, excitavit. Inde ad collem Hermonium progressi sumus, qui Hermonem inter & Thaborem, montes situs est, quem collem David montem vocat exiguum. Ad dextram montis Hermonis oppidum Naim situm fuit, loco peramœno, ab uno montem Thaborem, ab altero verò latere Iordanem fluvium respiciens, ubi Christus filium viduæ è mortuis resuscitavit. *Luc. 7,* Hodie pagus est, qui antiquum urbis nomen retinet. Paulò ulterius progressis locus ostenditur, ubi Abrahamus Melchisedeço regi decimas solvit. Hinc ad urbem Nazareth non procul disitam penetravimus, quæ Servatorem nostrum educavit. Eâ perlustratâ reversi sumus ad montem Thaborem, qui mirâ rotunditate sublimis est, cujus altitudinem triginta stadiorum esse dicunt, verticem verò, qui campestris est, stadiorum trium & viginti. In eo tria sacella antiquitus exstructa hodieq; visuntur, Christi nimirum, Moïsis, & Eliæ, qui ibi colloquuti sunt. Ad sinistram, quâ descenditur, templum est, quo loco Christus discipulis interdixit, ne visum istud, antequam è mortuis resurrexisset, palàm facerent.

Hinc digressi vidimus fluvium Cisonem, ubi Barababas Cifon fluxus Sisaram cum exercitu profligavit. In his locis Davidem venationes suas habuisse referunt.

DECAPOLIS.

Posthæc in regionem Decapolitanam delati sumus, à nume-

à numero oppidorum sic dictam, quæ sunt Tiberias, Sephet, Cedès, Nephthali, Afor, Cæsarea Philippi, Capernaum, Bethsaida, Corazim, & Bethsan, quas tamen urbes etiam auctores veteres non eodem modo enumerant, quo de Plinium consule. Hæc regio aliàs etiam

lib. 5. cap. 18.

Trachonitis
sive Ituræa.

3. Rég. 9.

*Franc. Va.
tabl. in not.
ad cap. 9. Esai.*

lib. 3. bell.

Ind. cap. 2.

Sapheto.

Sephet, Sephoris.

*Joseph. lib. 18.
antig. Ind.
cap. 3.*

planities Libani, item terra Moab. Hiramus rex Tyri Chabul appellavit, quasi dicas terram sterilem, in contentum viginti istorum oppidorum, quibus Salomon illum donaverat. Vocatur etiam Galilæa gentium, vel quod gentes ibi habitarent usq; ad tempora Salomonis, vel quod gentibus, hoc est, Tyriis & Sidoniis vicina fuerit, & postea dicto Regi Hiramio oblata. Sæpè etiam Galilæa superior appellatur, ad discrimen alterius Galilææ, quæ dicitur inferior, de qua utrâq; exactè Iosephus. Heic è longinquo in monte sublimi vidimus castrum illud nobile Sapheto dictum, quod Sultanus cum gravissimâ obsidione diu admodum nequicquam cinxisset, dolo tandem & prodicione cepit, ejusq; præsidio totam postea Galilæam potestati suæ subjecit. Olim urbs fuit Sephet dicta sive Sephoris, quam Herodes muro cinxit, & totius Galilææ caput atq; propugnaculum fecit. Hodiè pagus est, cujus incolæ omnes sunt Iudæi.

MARE GALILÆÆ.

Tiberias.

Hinc ad mare Galilææ sive lacum Genesareth pervenimus, propter quem urbs Tiberias ab Herode condita, & in honorem Tiberii Cæsaris hoc nomine donata fuit. Hodiè mulier quædam Iudæa prædives thermas aliâq; ædificia pulcherrima, singulari permisso Imperatoris Turcarum, illic extruxit. Mare sive lacus

Genc-

Genesara à terrâ continente sic ductus, intra montes *Ioseph. 3. bell. Ind. 18.*
 effluit, latitudine XL stadiorum, longitudine centum, quem medium Iordanis fluvius dissecat. Aqua ejus dulcis est & potabilis, quæ varia piscium genera profert, quorum nonnullos ipsi cepimus, ut postea referam.

Hinc montem illum conscendimus, qui mons **Do-** Mons **De-**
 mini appellatur, in quo Servator noster quinq; hominum millia quinq; panibus & duobus piscibus saturata dimisit, indeq; descendens hominem leprosum curavit: servo item ægroto Centurionis prorsum san-
 tatem restituit. Mons est non sublimis admodum, longior quàm latior, ad cujus pedes olim Capernaum urbs exstructa fuit, in qua Christus juvenis habitavit, quæ hodie solo æquata est, ut vix tres adiculae supersint; quam illius fortunam ob scelera incolarum Servator noster prædixerat.

Hinc in viâ ad urbem Bersaidam fontem vidimus, ab indigenis Capernaum dictum, quem nonnulli, ut est apud Iosephum, venam esse Nili fluminis ex eo opinantur, quod similes Coracino Alexandrino pisces generat. Ab eo viginti passuum spacio locus abest, quo Christus post resurrectionem discipulis suis piscantibus denuo se manifestavit. E regione hujus loci trans mare Galilææ alter mons est, in quo **S O R T A** quatuor hominum millia septem panibus saturavit, in regione Galaadî, ubi Laban generum Iacobum fugientem insequutus est, quam terram dimidia tribus Manassis cum Rubenitis & Gadinis possidendam accepere. Vespera relicta ad sinistram terrâ istâ filiorum Manassis, quæ versus mare mediterraneum est, ubi olim Cæsarea Philippi floruit, in pago quodam ad ripam maris Galilææ *Mini* nomine, quod portum denotat, diver-

N
 mus,

Piscatio in
mari Galilææ.

mus, ubi noctu cum piscatoribus in mari isto Galilææ sive lacu Genesará egregios aliquot pisces cepimus, Cephalo sive Mugili, qui Venetiis frequens est, non absimiles?

Bethsaida.
Ib. 18. ant.
Iud. 6. 3.

IV. Martii montem quendam conscendimus, è quo ad dextram in valle adjacente, juxta mare, pagum quendam palmis confitum vidimus, quo loco olim urbs Bethsaida, Petri, Andreæ, & Philippi Apostolorum patria fuit. De eâ ita Iosephus: *Philippus (Tetrarcha) visis etiam Bethsaida in ripâ lacus Genesarethini urbis speciem addidit, frequentato incolis & opibus aucto, quem Julia Casaris filia cognominem esse voluit.* Haut longo in-

Magdala.
Matth. 15.
in f.
Corazim.

de intervallo pagus est exiguus, ubi olim oppidum Magdala fuit, loco facis amœno & fructifero, unde Maria illa Magdalena oriunda, ad differentiam aliarum, cognomen accepit. In alterâ maris parte, ubi Iordanis in mare Galilææ illabitur, olim Corazim exstructa fuit, quæ hodiè tota devastata est. Ex eodem monte præter mare Galilææ oppidâq; adjacentia, locus quoq; visu obiri potest, ubi prope Tiberiadem Iordanis fluvius, relicto mari, in Asphaltitem lacum penetrat.

Dothaim.
Puteus Iosephi.
Genes. 37.

Hinc per vallem quandam amœnissimam in terram Dothaim pervenimus, ubi filii Iacobi Patriarchæ fratrem suum Iosephum in puteum aquâ vacuum coniecerunt, qui tecto fornicato adversus tempestatis injurias, & quatuor columnis (quarum tamen tres tantum adhuc integræ sunt) suffultus in hodiernum usq; diem conservatur. Rura circumjacentia hodièq; pascua sunt, fontibusq; limpidissimis irrigua, in quibus Turcæ equos & Camelos gregatim pascunt, uno sæpè loco quinquaginta dies commorantes, quam in rem tentoria sua eleganti ordine in modum castrorum posita

sita habent. Ibidem ad sinistram Bethulia olim sita pu-
 tatur, quam Holofernes in faustâ obsidione cinxit. Nos
 ad dextram abeuntes per terram Zabulonis, versus Ior-
 danem, lacum Merom vidimus, ubi Iosua tot Reges in-
 genti prælio devicit, qui lacus altero illo Genesará mi-
 nor est, altitudinæ aquarum variâ, pro ut Iordanis, qui
 transfluit, nunc augetur, nunc diminuitur. Ad simi-
 stram propter radices montis fons quidam exoritur,
 qui rotam mola, jactu tantum unius lapidis à scaturigi-
 ne distantem versat, & postea sinuosis flexibus instar
 Mæandri per prata fertilissima in Iordanem & aquas
 istas Meromias se effundit,

Lacus Me-
 rom.
 Job. 11.

Fons notabi-
 lis.

V. Martii per vallem amœnam vitiferamq; juxta
 montem Libanum iter habuimus, in quo tractu pagi
 sunt plurimi, in quorum nonnullis vectigal à nobis ex-
 igebant. Hinc in aliam vallem venientes, rivulum vi-
 dimus, quem fontes è montibus profilientes efficiunt,
 quæ scaturigo est Iordanis, qua de nos suprà ex Iosepho
 & Hieronymo. Inde non procul in aliâ valle per amœ-
 nâ prædium quoddam est suburbanum, cum balneo
 & aquæductu, è marmore eleganter admodum formâ
 Arabicâ exædificatum. In hac regione pagi totius Pa-
 læstinæ omnium maximi sunt & pulcherrimi, in quo-
 rum uno *Hamar* nomine apud Christianum quendam
 per commodè divertimus, qui lautè admodum nos ex-
 cipiebat, nullum humanitatis officium erga fratres pe-
 regrinos prætermittens.

Scaturigo
 Iordanis.

SYRIA DAMASCENA.

Ex hoc tractu terræ sanctæ in Syriam Damascenam
 sive Libanicam delati sumus, in qua multi habitant
 Christiani, qui Charitati in primis & Cōcordiæ student.

N 2 Tempus

Christiano-
rum ibi cul-
tus & jejunia.

Tempus erat jejuniorum cum illuc transirentes, quo toto die nec carnillum gustant, sed vesperi, ad quod usq; tempus cultui divino vacant, cibi aliquid adsumunt, totoq; jejunij tempore carne omni piscibusq; abstinent.

Aynsek sive
Baalbeth.

Nonis Martii hortos inter amoenissimos ad urbem quandam adcessimus, olim Aynsek, quod oculos Solis denotat, hodie Baalbeth dictam, quasi dicas domum idoli, sive domum Domini, (Baal enim & idolum & Dominum significat) quam Mahumetani munere. Exstat in eâ sanum antiquo more Romano egregie admodum constructum, formâ rotundâ eminentiq; altitudine, quod multis columnis suffultum est. Præter illud aliud quoddam est formæ ejusdem, sed magnitudinis minoris, quod Christiani à Turcis impetratum S. Barbaræ consecrârunt. Urbs est populosa, maximam partem opificiis dedita, cui Sangiacus quidam præest.

Aquæ nigra.

Postridie Nonas Martii Damasco ad dextram, & ad sinistram Syriâ Phænice, & Beryto (vulgò Barutum vocant) relictis, montesq; inter Libani progredientes, in vallem quandam perangustam delati sumus, ubi scaturigo est aquæ limosæ nigri coloris, quæ è specu infra montem proveniens paulò post fluvio Amano (in sacris literis vocatur Abana) commiscetur. Hoc die pluviis admodum agitati sumus, quod toto itinere Pluvia raræ. aliàs nunquam in his regionibus contigit.

Abana.

4. Reg. 5. v. 12.

Pluvia raræ.

Tripolis.

IX. Martii vesperi urbem Tripolim ingressi sumus, quæ duobus miliaribus Italicis à portu maris mediterranei abest, circumcirca hortis odoriferis cincta. Ab unâ ad montem, ab alterâ verò parte in plano constructa est, loco peramoeno & fructifero. Dicta autem est Tri-

est Tripolis, quod colonias trium urbium, Aradi, Tyri, & Sidonis contineat. Urbs est omnium pulcherrima, quas toto hoc itinere vidimus: ædificia habet elegantissima, è lapidibus quadratis facta, plateas nitidas, omnesq; lapide stratas. Mediam urbem fluvijs Fons aquarum dicitur permeat, qui molas aliquot versat: estq; cum populosa admodum & dives, mercaturâ in primis clara, quam diversæ nationes, præcipuè verò Galli & Itali, frequentes ibi exercent. Merces illorum maximam partem aromata sunt & gemmæ preciosæ, quas ex Indiâ Persiâq; per Damascum & Alepum apportatas in Europam transmittunt, è quâ vicissim pannos & curpium accipiunt. Smegma etiam magnâ ibi copiâ paratur. Tota Syria, præcipuè verò circa hanc urbem, bombycibus abundat, qui telas araneorum modo texunt, ad vestem luxumq; foeminarum, quas, ut est apud Plinium, prima retorquere rursusq; texere invenit in Cœo mulier Pamphilia, Latoi filia.

XI Martii novum Sangiacum Bassæ Damasceni filium insigni apparatu, equorum præcipuè, in urbe Tripoli magnâ solemnitate excipi vidimus, cui tertio die post vice Consul, pro more solito, munera obtulit, pannum Coccinum, sericum Damascenum, aliaq;.

L I B A N U S.

Eidibus Martiis Ianissarium quendam aliumq; Arabem viæ gnarum conduximus, qui nos ad cœnobium in monte Libano situm, viâ per amœnâ oleis consitâ, deduxere, ubi Patriarcha Maronitarum (ita vocantur hoc loco Christiani) sedem suam habet. In hoc cœnobio templum est, maximam partem è rupe excisum, in quo tres campanas habent, quarum aliâs per totam

Arabiam nullus usus est. In hoc tractu Libani nemo præter Christianos habitat.

Postridie Eid. Martii viâ inviâ in montem Libanum ascendimus, quem ab omni parte fructus, quos profert, amœnum reddunt. Superius pagi aliquot sunt, in quibus Christiani habitant, qui omnes Imperatori Turcico tributum pendunt, ab aliis periculis & oneribus tuti & immunes. Hinc ulterius ad cacumen usq; montis progressi sumus, quod totum nivibus coopertum est, inferius verò calore ardet. Eum C. Tacitus præcipuum montium (Iudææ) vocat, mirumq; dictu esse ait, tantos inter ardores opacum fidumq; nivibus esse. Ex adverso obtenditur AntiLibanus, valle tantum interjectâ, qui olim muro conjunctus fuit, teste Plinio. Eos inter Orontes fluvius oritur juxta Heliopolim. Libani juga quantumvis nivibus tecta, hodieq; tamen Cedros aliquot habent, numero circiter

lib. 5. histor.

AntiLibanus.

lib. 5. c. 20.

Cedri in monte Libano.

viginti quinq;, quarum truncis quia plures interdum surculi insiti sunt, ex quo numerantibus arbores ipsæ nunc plures nunc pauciores videntur, vulgò obtinuit, Cedros Libani numerari non posse. Est autem Cedrus arbor procera, altitudine pinum superans, cui similis valdè est. Strobilos profert pineis majores, & resinam fundit laudatissimam, quæ crassior est & ad picces faciendas apta, Cedria dicta, quam Plinius dentium doloribus utilissimam esse scribit. Folia ejus capillata & pungentia, eodem teste, nunquam decidunt. Cariem vetustatemq; non sentit, neq; ejus oleo peruncta materies tineam; unde veteres simulacra Deorum ex eâ factarunt. Eâ in Ægypto & Syriâ Reges, inopiâ abieris, ad classes usos ferunt, artificio sine dubio singulari, quia Cedrus clavum non tenet, quod utrumq; idem auctor refert.

lib. 24. cap. 5.

*lib. 16. cap. 21
c. 24.*

lib. 16. cap. 40.

Hoc

Hoc monte perlustrato, XVII. Martii Tripolim reversi, p̄sterâ die ad portum maris exspatiati sumus, castelli illius videndi gratiâ, quod Turrem Amoris vocant, de quo hanc historiam vulgus narrat: Cum ante annos aliquot mercator quidam peregrinus, amore Turcicæ cujusdam mulieris captus, rem cum eâ habuisset, & ob id ad ignis supplicium damnatus esset, illustre aliquod ædificium exstruere promisit, si pœna mortis remitteretur: huic cum Sangiacus annuisset, ille castellum istud juxta portum, sumtu quinquies mille ducatorum aureorum ædificavit, ex quo postea Turris Amoris nomen accepit: verùm opere absoluto Sangiacus nihilominus contra fidem datam capite eum plecti mandavit. Est præterea mons extra urbem, in quo Christiani templum habent D. Jacobi dictum, è quo sereno cœlo Cyprus insula visu obiri potest. Deindè aliud quoq; Christianorum templum est extra urbem B. Virgini dicatum: pons item Rodomontis fonti hortorum impositus, cum aqueductu longitudine centum & octo passuum, quo aquæ in fontes urbis deducuntur. Præterea in urbe ipsâ arx est loco edito exstructa, quæ Ianissariorum præsidio custoditur. In hac urbe usq; ad diem XXVII. Martii commemorati sumus, in qua VI. ducati aurei per mensem pro victu & habitatione persolvuntur.

C Y P R U S.

Hinc tandem mediâ nocte vento secundo solvimus, Cyprum versus, quam insulam, cum prius duo promontoria, quorum primum Græcum appellatur, ad cujus dextram Famagusta sita est, alterum verò S. Georgii, præternavigassemus, die XXIX. Mart. à meridie

ridie attigimus; ubi in portu Salinarum egressi, Deo Opt. Max. grates diximus, quod nos è regionibus infidelium in Christianorum terram (tunc temporis enim

CYPRINO-
mina anti-
qua.

a) *lib. 1. an-
119. Ind. c. 7.*

b) *lib. 5. c. 31.*

*lib. 14. in vi-
ta Galli &
Constantij.*

lib. 5. cap. 31.

Cyprus lu-
xuriosa.

lib. 12. histor.

Cyprus Venetis adhuc parebat) salvos & incolumes rediisset. Hæc insula in sinu Issico Ciliciam inter & Syriam sita, olim à variis variè nominata fuit. Iosephus a) primum à Chetimo Javanis filio Nohe pronepote Chetimam dictam fuisse probat. Xenagoras, ut est apud Plinium, b) à fertilitate Macariam, hoc est, Bearam appellavit, Aspeliam item & Amathusiam: Philomides Corastin, Acamantida Timosthenes, Astynomus Crypton & Coliniam. De veteri illius fertilitate & potentia ita Ammianus Marcellinus: *Cyprum insulam procul à continenti discretam & portuosam, inter municipia crebra, urbes duæ faciunt. Claram, Salamis & Paphus, altera Iovis delubris, altera Veneris templo insignis. Tantâ autem, pergit Ammianus, tamq̃, multiplici fertilitate abundat rerum omnium eadem Cyprus, ut nullius externi indigenis adminiculi, indigenis viribus à fundamento ipso carina ad supremos usq̃, carbasos adificet onerariam navem, omnibuaq̃, armamentis instructam mari committat. Hodie præter alios fructus gossipio & Carobe sive Siliqua abundat. Olim novem regnorum sedes fuit. Ejus circuitum Timosthenes, teste Plinio, CCCCXXIX. M. CCCC. stadiorum prodidit: Isidorus C C C. L X X V. M: Bordonius trium millium quadringentorum ac viginti, seu CCCCXXVII. M. passuum in circuitu, C C. M. in longitudine. Luxuriæ olim tantoperè dedita fuit, ut obid Veneri, quæ potissimum ibi colebatur, sacra crebra dicata sit, cui puellæ Cypriæ suam ipsarum pudicitiam dicabant, de quo Iustinus: *mos erat, inquit, Cyprijs virgines ante nuptias statutis diebus, dotalem pecuniam questuras,**

turas, in quæsum ad littus maris mittere, pro reliquâ pudicitia libamenta Veneri soluturas. Nos primum in pago Larnica quodam Larnica dicto, qui duobus milliariibus à portu abest, divertimus, à quo non procul mons crucis visitur, in quo crucem illam adservari dicunt, in quâ alter ille latro resipiscens pependit.

Ultimâ Martii Larnicâ noctu discedentes (die enim iter facere propter æstum intolerabilem non licebat) altero manè urbem Famagustam ingressi sumus, quæ Famagusta super rupem condita non magna admodum est, sed benè munita, portum habens tutum satis, sed angustum, navibus tamen actuariis recipiendis benè aptum, qui catenis clauditur. Ad dextram hortos habet malis citreis, puniçis, & chrysomelis amoenissimos. Aquam incolæ, quâ terram irrigant & in urbe quotidie utuntur, boum partim ministerio, partim rotis, ut in Ægypto fit, attrahunt. Urbs Episcopatu clara est, in cuius templo, quod S. Nicolao sacrum est, Iacobus ultimus Regum Cypri sepultus jacet, cuius hoc Epitaphium legitur ad sinistram chori, in prædicto templo: *Iacobo de Lusignano Hierosol. Cypri, Arme. Regi, cui divina laudes ob præclara facinora & obtentos de hoste triumphos. Hicob denegatos honores Monarchiam Cypri ut Cesar invadens obtinuit, Amegustum subegit, Venetorum dominio præpotentissimo adhestit, illius filiam Kthelinam venustissimam & certò deam sibi copulans connubio: pius, prudens, clemens, munificus, magnanimus princeps, quo nemo bello major nec armis hunc mors effera anno imperij XIII. atatis verò XXXIII. peremit, atq; ejus posthumum vagientem necavit, 1473. d. 6. Iulij. K. V.E.R.E. conj. F.V. CHF. EPI. Famagus. dictante.*

Ponè altare hæc verba lapidi incisa leguntur: **FRANCISCO DE PRIOLIS VENETÆ CLASSI IMPERANTE** Monumentum Fr. de Priolis.

O
DIVI

DIVI MARCI VEXILLUM CYPRI FELICITER ERECTUM EST, Anno 1488. XXVIII. Februar. Est &

Hydria Can-
nae
Ioban. 2.

aliud templum non magnum admodum S. Mariæ Hydriae dictum, in quo ad dextram una ex hydriis istis adser-
vatur, in quibus aqua fuit, quam Christus in nuptiis Can-
nae Galilææ in vinum transmutavit. Urna est fictilis &
magna, cujus manubrium alterum totum avulsum est,
alterum verò ex parte fractum. Præter hæc duo tertium quoq; Græcorum templum est, S. Georgii, in quo

Montumen-
tum Epipha-
nii.

Historia de
quodam
Scaligero.

monumentum Epiphanii è marmore visitur cum epi-
taphio Græco, quod senio abolicum intègrè legi ne-
quit. E regione hujus templi tunc temporis senex qui-
dam brevis staturæ habitabat, cui nomen erat Petro
Paulo, quem unum ex familiâ Scaligerorum Veronen-
sium esse dicebant. Eum puerum adhuc Veneti, Ve-
ronâ captâ, in Cyprum relegarunt, ubi diu in castello
custoditus, tandem ut liberè, intra mœnia tamen ur-
bis, exspariari sibi liceret, impetravit. Interdictum e-
tiam ipsi fuerat uxorem ducere: verum ex concubina
filium & duas filias procreavit, quas duobus Belgis de-
spondit, quorum alter miles erat & Medicinæ Doctor,
alter verò pueros liberalibus disciplinis erudiebat, qui
ambo toto tempore, quo Famagustæ morabamur,
multa humanitatis officia nobis præstitère. Episcopi
hujus urbis reditus annuos tria millia ducatorum au-
reorum esse dicunt. Non procul ab urbe locus est, ubi

Salamin sive
Famagusta
vocus.

Actor. 13.

lib. 44. histor.

Famagusta vetus sive Salamin sita fuit, in qua Paulus &
Barnabas Evangelium de JESU CHRISTO annunciâ-
runt. Ejus rudera aliquot hodieq; visuntur, ut & tem-
plum cum carcere subterraneo S. Catharinæ, qui è ru-
pe quasi excisus videtur. De Salamine ita Justinus: Gal-
leoi asserunt post finem Trojani belli Teucrum, morte Ajacis
fratris

fratris invisum patri Telamoni, cum non reciperetur, in regnum Cyprum concessisse, atq; ibi urbem nomine antiqua patria Salamina condidisse.

VIII. Aprilis Famagustâ discedentes, per ingentem admodum planitiem in medio insulæ sitam, quæ utrinq; longâ pagorum montiumq; serie prætexitur, Nicosiam venimus, unius diei itinere, quæ urbs magna *Nicosia*, satis est pulchraq; in qua Archi-Episcopus, cujus reditus annuos ad duodecim millia ducatorum aureorum (uti fama est) se extendunt, maximaq; pars Nobilium totius Cypri habitant. Spatio unius horæ & quadrantis urbs tota circumiri potest. In cœnobio quodam Franciscanorum corpus S. Francisci militis Burgundi *Sepulchrum* in feretro ligneo monstratur. Est & aliud Cœnobium S. Francisci, ejusdem nominis, in quo maxima pars Regum Cypri sepulti sunt, & mausolea habent verè regia. Nobiles *Nobilium Galli* à temporibus Regum Cypri in hac urbe plurimi *Gallorum in hac urbe jurati* sunt, qui Gallorum habitu hodieq; incedunt, & multis immunitatibus ac privilegiis gaudent. Subditos suos qui Barici dicuntur, mancipiorum jure habent, quorum quidam servi nascuntur, quidam liberi nati, postea ad certa tantum venditi sunt servitia. Foemina libera servo nubens filios parit servos, secus quàm de jure Romano, quo ex matre liberâ & patre servo liberi nascuntur ingenti. Servus alterius domini subditi matrimonio sibi jungere non potest, sed ipsi nobiles subditos suos inter se contubernio copulant, nisi interdum in gratiam alterius dominus permittat, quod rarò accidit; quo casu liberi ad illum dominum pertinent, sub cujus potestate mater fuit, ut partus ventrem sequatur. Nobiles voluptatibus, imprimis verò venationi & aucupio, admodum dediti sunt, certisq; anni temporibus,

Jus primogeniturae.

poribus, Bacchanaliorum praesertim, ludos triumphales & convivia magno splendore sumtuq; instituunt. In successione hereditaria primogenitus & titulum & bona reliquis praeripit fratribus. Hodiè Venetorum filias ut plurimum sibi despondent. Cives urbis eò tempore, quo nos aderamus, gravem motum excitabant, domui praefecti cujusdam vim inferentes, eò quod maximam partem frumenti, quo regio haec abundat, in alienas terras exportari cognoverant, ex quo ipsos panis ad victum quotidianum deficiebat: tumultuantes tamen nonnulli ex primaria nobilitate postea advenientes blandis verbis promissisq; sedarunt. In templo cathedrali Venetus quidam sepultus jacet, Carolus Capellius nomine, quem praeter trium linguarum notitiam aliis quoq; scientiis exornatum, nobili cum primis familia natum, miraq; morum facilitate omnibus commendatum, Veneti ad biennii spacium, pro more solito, toti insulae Cretae praefectum constituere, postea verò Cypro ad triennium, qui vivus hoc epithaphium monumento suo inscribi mandavit: *Hoc ego ipse Carolus Capellius, eques Reipublica Veneta, Cypri prorex dictavi, & meo corpori has adiculas erigendas curavi, animum autem ad Deum volaturum optavi & fidi. Vos electi Dei salvete & ejus immensam pietatem vestris precibus mihi conciliate.*

Monumentum Caroli Capellii.

*Quod vixi valuiq; bonos, hospes bone, juvans,
Vita labor, requies mors mihi certa fuit.
Mens fuerat quicquid preclatum est, scire negavit
Mors cita, quod vixi scire nihil didici.
Sed cacas hominum mentes, haec omnia vita
Somnia sunt, animus vivus in astra redit.*

Quin

*Quin ea, quam metuunt homines, mors, vita putanda
Eternum per quam vivimus & sapimus. (est,*

XVI. April. Nicosiâ discessimus, posteraq; die ve- Limiso.
nimus Limiso, qui pagus est insignis, Episcopatu redi-
tuum ter mille ducatorum aureorum clarus, in quo
ruinæ castelli cujusdam visuntur.

XXV. April. cum navi quadam Venetâ, quæ tunc
temporis præcipuas inter maximasq; habebatur, plus
quàm ducentarum personarum comitatu, duabus ho-
fis post occasum Solis è Cypro solventes, postera die
circa meridiem ad urbem Paphum appulimus, ubi Paphus.
Paulus & Barnabas Flymæ cujusdam fraude & malitiâ Aitor. 13. v. 6.
miraculosè convictâ, Sergium Proconsulem Chri-
stolucrati sunt. Hæc quoq; urbs Episcopum habet, cujus
reditus annui itidem ad tria milia ducatorum aureo-
rum æstimabantur.

Nonis Maii Papho solventes, quarta die post in si- Sinus Attali-
num Attalicum delati sumus, ubi partem Pamphiliæ cus.
in Asia minori, (hodie Caramania dicitur) montes i- Pamphilia si-
rem Ciliciæ, deinde Corydelam & Menalipeam, Che- ve Carama-
lidoniæ insulas, navigantibus pestiferas, contra Tauri nia.
promontorium è longinquo vidimus. Ptolomæus

XII. Maii vesperi è nautis quidam velum antennæ lib. 5. Plinius
subnectens, casu, an negligentia incertum, in mare de- lib. 5. cap. 27.
lapsus, prius quàm nos navim vertere & succurrere la- Mela lib. 1.
boranti poteramus, interiit.

XVI. Maii circa vesperam ingentem gruum mul- Grues.
titudinem è Barbaria versus Caramaniam, quas regio-
nes mare mediterraneum distantia quingentorum
milliarium dissecat, ordine consueto triangulari, po-
nè navim nostram advolare vidimus, non altâ admo-
dum, & ut nobis videbatur, vix trium ulnarum à mari

lib. 10. cap. 23. distantiâ, sine dubio itineris lassitudine: aliâs enim, teste Plinio, ad prospiciendum altè volant, ducem, quem sequantur, eligentes: in extremo agmine per vices, qui acclament, dispositos habent, & qui gregem voce continent; suntq; hyemis, ut ciconiâ æstatis, advenæ.

Tranquillitas maris a quam putrescere facit.

A die XVII. Maii usq; ad XXII. ejusdem mensis vento parum spirante, vix ac ne vix quidem navigare potuimus, jamq; medium maris mediterranei tenentes aquam nostram putrescere sensimus, sitiq; peribant multa pecora, quæ postea interdum semimortua matâre necesse habuimus. In tranquillitate verò istâ maris parum nobis acceptâ, corpora natando exercuimus. Mihi toto hoc itinere maritimo in primis curâ fuit, ut cognitionem aliquam pyxidis nauticæ à nauclero nostro perciperem, cujus beneficio vasta maris spatia & sinuosos anfractus, non secus ac si terrâ iter faceremus, emetiri possumus, quam artem jucundam juxta atq; utilem deprehendi.

Studiû pyxidum nauticæ.

Promontorium Barbariæ, B. Andrea.

XXVI. Maii vesperi ad sinistram è longinquo vidimus promontorium Barbariæ, quod alii Sabinæ, alii verò Boni Andreæ esse putabant, ubi loca sunt inculta & deserta, urbes nullæ, pagi exigui, in quibus Æthiopes habitant, qui omnes nudi incedunt, & pecorum pastu, ovium imprimis atq; Camelorum, vitam trahunt. Heic cum jam per aliquot dies nunc in partibus Caramaniæ, nunc in oris Barbariæ, vento vehementer adverso usi fuisset, omnes tristitiâ affici, & in causas tam diuturnæ calamitatis inquirere cœpimus. Quidam è Pontificiis vel excommunicatos aliquos, ut vocant, navi nostrâ vehi, vel reliquias Sanctorum clam illatas sibi imaginabantur, ejusq; suspicione me & SCHULenburgum, quia exteri eramus ipsiq; ignoti, inique

Navigatio adversa & ejus causa inquisitio.

onera-

onerabant. Nonnulli Episcopum quendam Cyprien-
sem, suspectum habebant, qui artium magicarum ac-
cusatus, cum aliis quibusdam clericis, catenis vinctus,
navi nostrâ Venetias mittebatur, quem nonnulli mi-
natum esse dicebant, se incantationibus suis navem re-
trò agere, & sic quo minus Venetis traderetur, impe-
dire velle: verùm hac de re à Rectore navis severius
interrogatus, omnia constanti animo pernegavit. Alii
ex Pontificiis navim aquâ benedictâ, uti vocant, asper-
gentes, vel sic Spiritus immundos expellere, sed ne-
quicquam etiam, conabantur.

XXX. Maii insulam Carpathum & promontori-
um Salmonis in Candiâ è longinquo vidimus. In his vulgò Scar-
locis navigatio nostra eadem ferè fuit, qualem S. Pauli, ^{panto.}
ut parvis magna comparem, describit D. Lucas in A-^{cap. 27.}
ctis Apostolorum.

C A N D I A sive C R E T A.

Calendis Junii promontorium Salmonis præter-
navigantes, in Candiâ appulimus, ubi Dierem vidi-
mus, montem excelsum, mediâq; æstate nivibus fidum. ^{Dierem mons.}
Est autem Candia (olim Creta,) insula pulchra admo-
dum & magna, undiq; montosa, Cypri major, minor
autem Siciâ & Sardiâ, quibus solis in toto mari me-
diterraneo cedit, nobilitate & fertilitate par omnibus.
Olim centum urbibus inelyta fuit, & ob id Græcis ἐκα-
τόπολις dicta, ex quibus quadraginta, Plinii tempore,
adhuc florûere: hodiè quatuor duntaxat alicujus no-
minis supersunt, Canea, Rethimo, Candia, & Sittia. <sup>Canea, Re-
thimo, Can-
dia, Sittia.</sup>
De eâ multa apud Aristotelem a) & Plinium b) repe-
riat, meminîq; Virgilius:

Creta Jovis magni medio jacet insula Ponto,

Mons

a) lib. 2. polis.
cap. 10.
b) lib. 4. c. 12.

*Mons Idaeus ubi & gentis cunabula nostra
Centum urbes habitant magnas uberrima regna.*

Hodieq; fructibus & vino, inprimis verò Malvatico abundat, quod indè in omnes ferè orbis partes defertur. Pecorum quoq; dives est, caprarum inprimis

Oves quadri-
cornes.

Cretensium
mores.

atq; ovium, quæ quatuor cornibus armatæ sunt, & pinguem atq; ponderosam caudam trahunt. Incolas habet bellicosos, qui arcu admodum excellunt, sed naturâ sunt ad vitia admodum proclivi, qui etiam Evangelium IESU CHRISTI, primis statim annis, traditionibus suis, fabulis Iudaicis, & errore perniciosissimo non parùm depravârunt, quæstionibus potius fabulosis, quàm piè vivendo religionem Christianam jactitantes, ipso D. Paulo teste, qui testimonium illud Epimenidis:

*Epistol. ad
Tit. c. 1.*

Cres mendax, mala bestia, ventrem pascit inertem,

verum esse affirmat. In primis verò mentiri adeò proprium quasi fuit Cretensium, ut apud Græcos *νηπιζευ* pro mentiri usurpatum sit: Suntq; nonnulli qui

Proverbium
de Cretensibus.

proverbium istud: *της νηπιζευ παύσει*, quod D. Augustinus de tribus Corneliis, Syllâ, Cinnâ, & Lentulo dictum putavit, de Cretensi, Cappadoce, & Cilicæ interpretantur. Ipsa insula olim Iovi consecrata fuit, quòd eum heic natum alitumq; credidit antiquitas. Eam multis quoq; aliis fabularum involucris celebrem reddidèrunt præcorum carminum cantus, ut de concubitu Iovis cum Europâ, ex qua Minos natus sit, item de Minotauro, ex Pasiphaë Solis filiâ, Minois uxore, illegitimè prognato; de Dædali Labyrintho, & similibus. Hodie tota insula Venetis patet.

Camelus
mons.

II. Junii, quæ feria prima erat Pentecostes, ad Camelum montem excelsum pervenimus, à cacumine, quod

quod tuberi Cameli animalis simile est, sic appellatum.

III. Jun. Troadem versus, montem Idam vidimus, Idam mons à quo nunquam nives abesse, inq; eo Cupressos gigni Plinius scribit. Poëtis mons iste admodum celebris est, *lib. 16. cap. 33.* propter judicium istud, quod Paridem de pomo atreo pro Venere contra Palladem & Junonem ibi tulisse canunt.

IV. Jun. in insulam Claudam, quæ Cretam spectat, delati sumus, in qua D. Paulus cum tanto periculo navigavit. *Act. 27. v. 16.*

Nonis Junii vesperi insula Cythera in conspectum nostrum venit, olim Veneris tutelæ consecrata, quæ inde Cytherea cognominata fuit, ubi Paris Menelao Helenam rapuit. Hodiè Venetis patet, qui eam forti castello munit. Sequentibus aliquot diebus vento interdum nullo, interdum adverso navigantes, nihil memorabile vidimus, præter promontorium Peloponnesi, insulam Cerigo, & Maleam Lacedæmoniorum, quod promontorium est Laconia, per quinquaginta millia passuum in mare protensum, adversis ventorum flatibus navigationem reddens periculosam, unde proverbium natum est: *Cum ad Maleam deflexeris, domesticos obliviscere.* Tandem in Sinum Coronæum delati, qui ab oppido Corone sic appellatur, diu admodum adversis flatibus detenti sumus, ut ne vix quidem solvere potuerimus, quod periculum augebat metus piratarum Turcicorum, qui in hoc mari frequentes latrocinantur. Accedebat & illud incommodi, quod aqua nostra, etiamsi aceto permixta, nimio tamen foetore nauscam morbumq; bibentibus creabat.

XVI. Junii manè insulam Cephaleniam, quoniam

P dam

*Vid. Plinium
lib. 4. c. 12,
Epirus,*

dam Melænam dictam, postea finum Laërtiacum & duas Paxas præternavigantes, tandem in Epirum delati sumus, cum XLIII. dies continuos navigassemus, quæ regio ad Magnesium Macedoniamq; tendens, à tergo Dassaretas, liberam gentem, mox feram, Dardanios habet. Aliàs vocatur etiam Albania, olim Chaonia, fuitq; urbibus populisq; frequentissima, quam Romani subactam, cum sæpius deficeret, tandem in solitudinem penè redegerunt. Hodie incolas habet Christianos, qui tamen Mahumetanis non parent, sed omnibus quasi legibus soluti, raptu & latrociniiis vivunt, loci genio peculiari, quem nec tempus, nec recta institutio mutavit.

Corcyra,

XLVIII. Junii insulam Corcyram sive Corfu attigimus, Ulyssis naufragio & hortis Alcinoi nobilitatam, quæ à Nymphâ quâdam Corcyrâ nomen accepit, quam à Neptuno ibi compressam referunt. Homero Scheria & Phæacia, Callimacho Drepane dicitur. Insula est peramœna & fertilis, oleo inprimis: urbe etiam & castello probè munita, mōtibuscq; cincta plurimis, quibus mare versus, turres & castella inædificata sunt. Olim Corinthiorum colonia fuit: sed quia pecuniarum copiâ vel ditissimis quibusq; illius seculi Græcis par erat, & bellico apparatu, navali inprimis, pollebat, Corinthios, ut Thucydides refert, contempsit. Ejus situm & commoditates Legati Corcyrenses Athenas missi, ut contra Corinthios opem peterent, in hunc modum, ut est apud eundem Thucyd. descripsere:

Sita est insula nostra loco oportuno ad trajiciendum in Italiam & Siciliam, ita ut nec inde classem contra Peloponnesios venire sinat, & eam, qua hinc venit, illuc deducat. Atq; ut paucis dicam, sic habete: Tres sunt apud Græcos classes ma-
gni fa-

lib. 1. hisfor.

Ibid.

gni facienda, vestra, nostra, & Corinthiorum: harum duas si in unum coire contemseritis, & Corinthij nos occupaverint, bellum navale cum Corcyrensibus pariter ac Peloponnesiacis geretis: At nobis admisis, plus navium habebitis, quibus cum hoste dimicetis. Plura de hac insulâ, incolarum moribus, & rebus gestis, apud eundem auctorem memorantur. In longitudinem, teste Plinio, passuum nonaginta septem mill. patet: hodie ambitum ejus centum milliariibus definiunt. Eam Veneti, ut est apud Jovium, adversus Turcarum rabiem strenuè defende-
lib. 4. cap. 12.
lib. 36. histor.

XX. Junii Buthrotum urbem in finibus Epiri sitam, Buthrotus quæ secundum Plinium XII. mill. pass. Corcyrâ distat, prætervecti, ad montes Acroceraunios, nautis formidabiles, indeq; in insulam Ragusam pervenimus.
urbs.
d. cap. 12.
 Montes Acroceraunii.

XXIV. Junii Apuliam vidimus, Dauniam inter & Calabria sitam, mari Adriatico conterminam, quæ regio à duce, Diomedis focero, Dauniorum nomen accepit, ad differentiam alterius, quæ Apulia Peuceria appellatur, teste Plinio. Oppidum ibi exstat, castrum novum dictum, loci naturâ arteq; egregiè munitum. *lib. 3. cap. 11.*
 Castrum novum.

XXVI. Jun. urbem Dürazo in Albanâ Macedo-Dyrrachium. niæ sitam è longinquo vidimus.

XXVIII. Jun. in Dalmatiam delati, præcipuas Dalmatiae regionis urbes eminus conspeximus, ut Cataro, Ragusam veterem, olim Epidaurum, è cujus à Gotthis dirutæ ruinis alia postea exædificata fuit, quam hodie Ragusiam novam vocant. Est hæc civitas, secundum Bordinum, omnium ferè totius Europæ minima, sed legibus æquissimis constituta. Cum enim Ragusii ab Albanæ regulis descivissent; purissimam & ab omni populari

lib. 2. cap. 6. **pulari temperatione remotissimam Aristocratiam instituerunt, Venetorum quodam modo exemplar sequuti, quorum more Ducem pro libitu sibi eligunt: unde etiam Respubl. eorum Venetorum & Norimbergensium Rebuspubl. tanquam optimis, ab eodem Bodino comparatur. Quia tamen exigua admodum est, Venetorum favorem & amicitiam, contra Turcæ credo Tyrannidem, crebris donariis conservare studet. Ejus incolæ navium fabricaturâ admodum celebrantur.**

Posthac Curcolam, Tamusicam sive Gazzolam, Augustam, Pharum vulgò Lesinam sive Lisnam, item Issam, & S. Andreae insulas præternavigavimus, deinde promontorium Apuliæ olim Gargantum, hodie S. Angeli dictum, & insulam Tragurium, cum aliis minoribus, Stoltâ, Binnâ, Veiâ &c.

Istria & Illyricum.

III. Julii Istria eiq; contermina Sclavonia sive Illyricum conspectui nostro occurrerunt, Curicta item sive Pago, Apforus, & Sansego insulæ. Vidimus etiam urbes Zaram & Polam, quarum hæc à Colchis quondam condita, postea colonia facta fuit, & Pietas Julia appellata. Hinc mons Galiera prætereuntibus se ostendit, & oppidum Ruigno, quod centum milliaribus Italicis Venetiis abest.

Zara. Pola.
Plin. lib. 3,
cap. 19.

Reditus Venetias.

VI. Julii Carniolam sive forum Julii prætervecti, tandem postera die Venetias salvi ac sospites, ingenti cum animi lætitiâ, reversi sumus, & sic VII. Julii iter nostrum Orientale ad felicem & optatum finem perduximus.

Apparatus ad bellum in Hungar.

Venetiis autem hoc agentes, ut DEO Opt. Max. pro felici itineris successu debitas persolveremus grates, non contenti ore duntaxat litare DEO, sed factio quoq; ipso gratum animum erga tantam Numinis misericordiam

cordiam declarare gestientes, commodum accidit ut illustris Comes Franciscus à Thurn ab Imperatore Maximiliano Venetias ablegatus, exercitum contra Turcam, qui tunc temporis Hungariam bello premebat, conscriberet, cui statim, zelo Ecclesiam Christi defendendi, ego & SCHULENBURGIUS nomina dedimus: jamq; equis bello aptis, alijsq; rebus necessariis instructi, XIX. Julii relictis Venetijs, iter nostrum in Austria, viâ consuetâ, per Carniolam & Carinthiam suscepimus; de quo itinere, utpote vulgari plurimisq; noto, multa annotare velle, supervacuum arbitror. In Carinthiâ illud admiratus sum, quod incolarum quidam strumas in gutture, quæ alijs populis dedecori sunt & molestiæ, ipsi pro singulari corporis ornamento habent.

Calendis Augusti Viennam ingressi sumus, urbem omnium, quas Danubius sustinet, & ædium magnificentiâ, & facili rerum copiâ clarissimam. Hinc ego in Hungariam inferiorem transiens, sub illustrissimo Gomorræ & Raab eques cataphractus militavi: ab eo verò, quia etiam Hungariam superiorem perlustrare gestiebam, elogio seu testimonio vitæ ad disciplinam militarem exactæ honoratus, sub finem Octobris in anteriorem Pannoniam penetravi, ubi sub signis Fortissimi ducis JOHANNIS RUBERI, Equitum præfecti Generalis, in castris præpè Waronam, Hatvvar & Zarosch, in annum usq; sequentem millesimum quingentesimum sexagesimum septimum, militiae operam dedi, quo anno Imperator Maximilianus Legatos ad Selymum Sulimanni filium Constantinopolim, induciarum causâ, denuò misit, quæ anno sequenti in an-

Per Poloni-
am & Bohe-
miam reditus
in patriam.

nos octo confirmatae fuere. Ego verò honestâ tandem
missione exauctoratus, relicta Hungariâ patriam ver-
sus viam ingressus sum, in quo itinere Poloniam & Bo-
hemiam peragravi : quibus regionibus, utpote nobis
vicinis, & quæ quotidie à nostratibus frequentantur,
diutius inhæreere minimè necessarium existimo : sicq;
tandem circa ætatem supra dicti anni M. D. LXVII
Noribergam patriam repetii.

DEO Opt. Max. qui votum patris mei dilectissimi,
CHRISTOPHORI FÜRERIP. m. firmum reddidit,
hoc est, qui secundum Psalmum CXXI. (quem ille
manu suâ exaratum, ut viaticum omnium optimum,
abeunti mihi dederat) *pedes meos labefieri non sinit, qui
custos mihi fuit, quò minus Sol interdiu, & noctu luna vi-
tam meam laeserit, qui animam meam tutatus est, & qui me
& euntem & redeuntem custodivit*, illi, inquam, JEHOU
VE & custodi Israëlis vigilantissimo, sic laus & glo-
ria in omnem seculorum perpetuita-
tem, Amen.

F I N I S.

INDEX.

INDEX,

A.

Bana sive Amanus fluvius. 100.
Abel Mitzraim. 79.
Absolonis monumentum. 57. seq.
Accaron quarta urbs Palaestina. 48.
Acroceraunia. 2. 115.
De Aegypto & quanti eam fecerint Romani. 4. *Hodie quomodo Turcis subiecta.* 5. *Ejus terminus ubi.* 46.
Aethiopes offenduntur idololatriâ Papiſtarum. 70.
Ætites lapides. 43.
De Agapis vett. Christianorum. 75. seq.
Alcanna. 11.
Alexandria à quo & quomodo condita, quæ aëris ibi constitutio. 5. *quæ hodie ibi visu digna.* 6. *qui ejus situs & magnitudo.* 6. 7. *Ejus muri aqua.* 7. *De ejus incolis.* 12. *ubi peregrini divertere soleant.* 7. *rara ibi pluvia.* 5. & 13.
Anathot patria Ieremia. 50.
SS. Angelorum templum in tractu Bethlehemitico. 68.

Anikere pagus. 69.
S. Anna templum & monumentum Hierosol. 57.
Anni tempus quale in Aegypto. 41. 43.
Anti Libanus. 102.
Apostasia cujusdam Germani. 42.
De Apostatâ quodam proditore. 13.
S. Apostoli templum ad montem Sinai. 39.
Apsorus urbs. 2.
Apulia Dauniorum. 115.
Aqua nigra. 100.
Arabum humanitas in tractu Bethlehemitico. 68.
Arimithæa urbs. 49.
Arnon torrens. 79.
Ascalon secunda urbs Palaestina. 48.
Asphaltites lacus. 78.
Atadi area. 79.
Athanasii Sepulchrum. 8.
Attalicus sinus. 109.
Aynsek urbs. 100.
Azotus tertia Palaestina urbs. 48.

B.

Baalbethurbs Syria. 100.

Baldui-

INDEX.

- Balduini Regis Hierosol. epitaphium.* 59.
Balnea Alexandria. 13.
Balsama Iudaea propria quomodo in Egyptum translata fuerint. 21.
De Balsami naturâ & ejus comparatione cum Ecclesiâ. 22.
Barici Gallorum mancipia. 107.
Βασίλειος. 38.
Bassa Turcarum quomodo legatos externos audiat. 28.
Basse transitus consuetus per Cairum. 30.
Bassarum forum. 9.
Benedictionis vallis. 68.
Bethania. 64.
Beth-hagla. 79. seq.
Bethir pagus. 69.
Bethlehemiticum iter. 64.
De urbe Bethlehem. 65. seq.
Bethoron urbs. 69.
Bethphage villa. 64.
Bethsabor pagus. 67. seq.
Bethsaida oppidum. 98.
Bethsames vallis. 49.
Bethulia. 99.
Bezec pagus. 67.
Bibliotheca Ptolom. Philadelphæ. 9.
Bolicolla pagus. 67.
Bombyces in Syria frequentes. 101.
Brundisium. 2.
Bubastus urbs. 45.
- Bulacum suburbium Cairi.* 14.
Bullionei Regis Hierosol. factum memorabile. 59. *Ejus epitaphium.* ibidem.
- C.
- Cairus domus.* 71.
De Cairo ejusq. suburbijs. 14 & 17.
Cairus in duas partes divisus. 18. *ejus magnitudo & quot ibi platee.* 17. *qualis constitutio aeris.* 20. *incolarum habitus.* ibid. *palatium Sultani, Hippodromus, armamentarium, castellum.* 22. *quo sumtu peregrini ibi vivere possint.* 15.
Cairi fructus mense Novembr. &c. maturescunt. 41.
Cales canalis Alexandræ. 7.
Calogeri monachi. 37. 77.
Calvaria mons. 60.
Camelus mons. 112.
De Camelorum naturâ. 35.
Camelorum numerus Cairi. 17.
Campanarum nullus usus in Arabia. 101.
Candia. 4 & III.
Canea urbs. III.
Canna planta. 42.
Canopus urbs. 44.
Capernaum urbs. 97.
Capernaum fons. ibid.
Captivitas auctoris. 81.

Cayama-

INDEX.

Carantania. 109.
Carauana quid. 15.
Carethypagus. 94.
Carinthij strumas pro decore habent. 117.
Carobe arbor. 11.
Caroli Capellij monumentum. 108.
Carpathus. 111.
Cassia solutiva. 10.
S. Catharina martyrium ut Alexandrini referant. 8. *Ejus cenobium ad montem Sinai.* 36.
S. Catharina mons. 39.
Cathia terminus Aegypti. 46.
Cedri in Libano quot & quales. 102.
Cedron torrens. 63. 73.
Cephalenia. 2. 113. seq.
Cerigo insula. 113.
Christianorum templa & cultus Alexandria. 9.
Christiani in urbe Cairo quot esse dicantur. 18.
Christianis Thora permissum Iudeos occidere. 40.
Christiani variarum nation. & sectar. in templo S. Sepulchri sacra faciunt. 62.
Cineralium dies. 90.
Circumcisionis Christi locus. 67.
De Circumcisione Tuncarum. 31.
Cifon fluvius. 95.
Clauda. 4. 113.

Claudianus Poeta patria. 44.
Cena ultima Christi. 71.
S. Canam quomodo Graci administrant. 74.
Cenobium Christi. 70.
Cenaculum X. L. patrum. 38.
Collis miraculosus propè Cairi. 28.
Colloquium Sangiaci de Christianismo. 16.
Colossus solis Rhodi. 8.
Colasii Cairi. 19.
Columba literas ferre docta. 44.
Columna Pompeij. 12.
Comites itineris ad montem Sinai. 33.
Comptentinas auctoris. 98.
Coraçim. 98.
Corcyra, Corfu. 2. 114.
Coronae sinus. 113.
Costa regis palatium Alexandria. 8.
Crespa urbs. 2.
Creta. 4 & 111. *de Cretensib. pro-verbium.* 112.
De Cypro. 103.
Cyrilli sepulchrum. 8.
Cythere insula. 4. 113.

D.

Dalmatia. 115.
Damiata. 44.
Davidis latebra. 68. *Ejus Sepulchrum.* 72.

Q

Decalo-

INDEX

Decalogi locus. 37.

Demmuige morbus. 20.

Detel pagus. 47.

Dibau. 28.

Diete mons. 111.

Divitis epalonis ades. 56.

Dethaim. 98.

Dyrrachium. 2.

E.

Ecclesia non valde regi tyrannicè. 22.

De Eclypsi Luna Aethiopum super-
sticio. 35.

Edom. 34.

Elisai fosses. 30.

Emmaus. 88.

Andr. Emon Legatus Venetorum
ad Turcam. 28.

Endor villa. 99.

Engeddi mons. 68.

Ephraim pagus. 91.

Ephrata vallis. 65.

Epidaurus. 115.

Epiphaniij monumentum. 106.

Epirus. 114.

Equitum Melitensium ordo. 59.

Equites Hierosolymitani quomodo
creentur. 61.

Equorum numerus Cairi. 17.

Equorum diligentissimam curam
habent Turca. 29. 30.

Esarelonis campus magnus. 94.

Eusebij monumentum. 66.

F.

Famagusta urbs. 105. seq.

Ficus maledicta. 63.

Fontes amari. 34.

Fons aquarum. 101.

Fontes duodecim. 40.

Fons notabilis. 99.

Franciscanorum canobium Hiero-
solum. 51.

S. Francisci sepulchrum in urbe Ni-
cosia. 107.

Fructus in Aegypto mense Novem-
br. &c. maturescunt. 41.

Fua oppidum. 14.

Furari infortunia. 35. 41. 81. 116.

G.

Gabaon urbs magna & regalis. 89.

Gallorum jura Nicosia. 107.

Garbini ventus. 10.

Gareim mons. 92.

Gaza prima urbs Palestina. 47.

Gelboe mons. 94.

Genareth lacus. 96.

Geon mons. 89.

S. Georgij templum ad montem Si-
nai. 39.

S. Georgij canobium. 67.

Gerar patria Isaaci. 46.

Geth quinta urbs Palestina. 48.

Gethsemani hortus. 57.

Gibeon. vid. Gabaon.

Gibon

INDEX

Gibum mons. 59. 89.
Gobio insula. 4.
Goliathipatria. 48.
Gomorra. 78.
Gosen terra. 45.
De Græcorum Religione. 74.
Gramen manu satum. 41.
Gruis ut mare transvalent. 109.
Guldengroschen. 20.

H

Hakeldama. 58.
Hamar pagus. 92.
Hanna Domus. 70.
Hebal mons. 92.
Helia specus. 37.
Helia canobium. 65.
Heliopolis. 22.
Hermon mons. 94.
Hermonius collis. 95.
Herodis Palatium Hierosol. 57.
Hierichuntis rudera. 80.
Hieronymi monumentum. 66. ejus
 imago opere naturali. *ibid.*
De Hierosolymâ urbe, ejus condi-
tore, situ, fortuna variâ, castello
Ëc. 50. seqq.
De Hierosolymitana templo. 54.
Hydria Cana in templo Famagu-
sta. 106.

I.

Jacobi Patriarcha fons. 92.

Jacobi Apost. templum. 62.
Jacobi ult. Reg. Cypri. monumen-
tum. 105.
Jassa urbs. 50.
Jdmans. 113.
Jejunia Taurorum. 32.
Jejunia Christianorum in Syria.
 100.
JeZraël urbs. 94.
Jlyricum. 116.
Infortunia auctoris. 35. 42. 82.
S. Joachimi monumentum. 57.
Joannis Baptista templum in mont-
te Sinai. 38. *Ejus desertum.* 69. *E-*
jus sacellum ad Iordanem. 80. *E-*
jus monumentum. 94.
Joannis Eremita rupes. 38.
Jonica forma quâ. 121
Joppe urbs. 50.
Ad Iordanem iter. 77. *de ejus prin-*
cipio &c. 80 & 99.
Josephi Patriarcha aula. 29. *ejus*
gramaria. 18. *ejus monumentum.*
 92. *ejus patens.* 98.
Josephi B. Virginis mariti monu-
mentum. 57.
Josephus Arimithæus. 49.
Jovis Hospitalis templum. 92.
Jfraëlis & Iudæ terminus. 91.
Jstria. 116.
Jtura. 69.
Judæi præcepta sua pro arbitrio ne-
gligunt.

Q 2

INDEX.

- gligunt. 18. Eorum sepulchra Hierosol. 28.*
Judeos occidere Christianis Thora permissum. 40.
Judicia forensia Turcarum. 28.
De judicio extremo fabula Turca- rum. 62.
- L.**
- Larnica pagus. 105.*
Lazari castellū & sepulchrum. 64.
Lebna pagus. 91.
Leprosi decem à Christo sanati. 94.
De Libano monte. 101.
Ligustrum Egyptianum. 11.
Limisa pagus. 109.
Lydda urbs. 49.
- M.**
- Madianitarum strages. 94.*
Magdala oppidum. 98.
Mageddon campus. 94.
Magorū cisterna & cultus. 65. seq.
Malea promontorium periculosum. 113.
Mara. 35.
Marci Evangel. martyrium, & quomodo ejus corpus Alexandri- nis per Venetos ablatum. 8.
De mari mortuo. 78.
Mare rubrum non est rubrum, & cur sic dictum. 34. ejus fossa ad Nilum. ibid.
- Mare Galilæa. 96. & in eo piscatio. 98.*
Maria matris Christi templum & sepulchrum. 57. ejus iter ad Elisabetham. 69. de ejus morte. 63. ejus templum omnium pulcherrimum. 65.
Maria matris Ioan. Marci domus. 70.
Matarea urbs & ejus fons. 20. seq.
Maydin quid. 15.
Mecham ad Sepulchrum Mahometis quomodo eatur. 15.
De Memphi. 18. 19.
Merom lacus. 99.
Methona urbs munitissima. 3. quomodo à Philippo Macedone, & quomodo à Turcis obsessa. ibid.
Militia contra Turcam nomen dat author. 116. seq.
Mini pagus. 97. in fin.
Mole Cairi quot. 17.
Monachorum Græcorum ordo unus est duntaxat. 77.
Mons Crucis. 105.
Mans Domini. 97.
Mons in quo Christus tentatus. 80.
Mons offensionis. 58.
Morbos Cairi venti adferunt. 20.
Mosis rubus. 36.
Mulierum Turcicarum mores. 32.
Mumia quid. 25.

Musica

I N D E X.

Musei Græcorum. 77.
Mystagogi Hierosolymitani. 56.

N.

Nabothi vinea. 94.
Naim. 95.
Naplosa pagus. 92.
Nativitatis Christi locus. 66.
Navigatio auctoris adversa. 110.
Nautæ cujusdam casus. 109.
Nazareth oppidum. 95.
Neapolis castrum. 88.
Nicosta urbs. 107.
Nili aqua dulcis & potabilis. 17. de
 ejus origine, in cremento &c. 23. seq.
Nili chommata inviolabilia. 28.
 à Nili piratis cavendum. 41.
Nobe civitas sacerdotum. 50.
Noribergensium Resp. à Bodino o-
ptimis comparatur. 116.

O.

Obelisci Alexandria. 11. eorum au-
 tor qui. 12.
Obeliscus Solis. 22.
Oculorum testimonium commovet
affectus. 67.
Olivetis mons. 63.
Onophrij templum. 38.
Ophites lapis. 60.
Ostrabi ventus. 20.
Oves quadricornes. 112.
Ovorum furni. 30.

P.

in Palastinam iter. 44.
Palaestina situs, urbes &c. 46. seqq.
Palma Alexandria frequens, & de
ejus naturâ. 10.
Palma septuaginta. 40.
Pamphylia. 109.
Pantaleonis templum. 38.
Paphus urbs. 109.
Papistarum idololatria offendit Æ-
thiopes. 70.
Parentium oppidum. 2.
Pastorum villa. 68.
Πάρις auctoris. 67.
Patriarcha Græcorum quatuor. 76.
Patriarcha cujusdã certamen cum
Indæo de veritate Religionis. 33.
Peloponnesus. 3.
Pelusium. 44.
Pestis annua Cairi. 20.
Petra aquam fundens. 39.
Pharus insula. 6.
Pharus turris, & in ea ignes no-
sturni. ibid.
Philippi vallis & lacus. 69.
Phitom urbs. 43.
Pilati domus. 56.
Piscina Bethsaba. 64.
Piscina Probatice. 57.
Piscina Silohæ. 58.
Pistoris cujusdam iniqui supplici-
um. 22.

I N D E X

Pluvia Cairi rarissima, frequentiores Alexandria. 18.
Pluvia rara in itinere Hierosolymitano. 100.
Pola oppidum. 2.
Porcellana. 42.
Porta aurea Hierosol. 57.
Porta ferrea. 70.
Porta gregis. 57.
Porta judiciaria. 56.
Porta sterquilini. 63.
Præsentia commovet affectus. 67.
Præsepj locus. 64.
Primogenitura jus inter Gallos in urbe Nicosia. 108.
Fr. de Priolis monumentum. 105.
De Proditore quodam apostata. 13.
Ptolomaorum regum Palatium Alexandria. 10.
Puerorum innocentiũ facellum. 66.
Pyramides è regione Cairi. 26.
Pyxidis nautica studium jucundum & utile. 110.

R.

Rachelis monumentum. 65.
Ragusa nova civitas minima, sed optimè constituta. 115.
Rama, Ramatha, Ramula. 49 & 88.
Ramesse oppidum. 43.
Per Raphidim iter. 40.

De Religione Græcorum. 74.
Ragbimo urbs. 111.
Reuteri cuiusdam Germani humanitas. 23. 43.
Rodomontis pons. 109.
Rogel quercus. 58.
8.
Saba civitas sacerdotum. 50.
S. Saba cœnobium. 73.
Saccarum quomodo conficiatur. 42.
Sacella à S. Helena circa Hierosol. adificata. 60.
Saguntini unde oriundi. 3.
Salamin urbs. 106.
Satina Alexandria. 10.
Satemonis fons & hortus signatus. 67. ejus sepulchrum. 72.
De Samaria. 93.
Samsonis palatium. 47.
Samuelis patria & sepulchrum. 49. ejus templum. 88.
Sangiaci Cairensis humanitas & colloquium de Christianismo. 85. 16.
Santoni qui dicantur apud Turcas. 12.
Sapheto. 96.
De Scaligero quodam historia. 106.
Scarpanto. 111.
Schulenburgius Fureri Comes & amicus fidelissimus. 34. ejus infortunium. 85. 86.

Sebaste

INDEX.

Sebaste urbs. 93.
Segor oppidum. 68.
Sepheta, Sephoris. vid. Sapheto.
De S. Sepulchri templo. 59. *Sacello.*
 60.
De Sepulchro ipso. 61. *in eo Christiani*
variis nation. & sectar. sacra
faciunt. 62.
De Sepulchris Turcarum. 25.
Siceleg urbs. 69.
Sichema urbs. 92.
Siliqua arbor. 11.
Silo mons. 88.
Siloh. x. fons. 18.
Simeonis ades. 70.
Simonis leprosi domus. 64.
Sinai mons. 37.
Sion mons. 89.
Sirbonis lacus. 45.
Sirenis pellis. 40.
Sittia urbs. 111.
Sodoma. 78.
à Solms Comitis Johannis sepul-
chrum. 9.
Sphynx Cairi rupi incisa. 27.
Spina Christi arbor. 36.
Statua nulla in templo S. Sepulchri.
 62. *& nulla apud monachos Gra-*
 cos. 76.
S. Stephani porta. 57.
Strophades insula. 3.

Strumas Carinthij pro decore ha-
bent. 117.
Sues oppidum. 34. 41.
Sur. 34.
Sycomorus Masarea. 21.
Per Syriam Damascenam iter. 99.

T.

Tanarus promontorium Pelopon-
nesi. 3.
Tanis, Taphnis urbs. 45.
Templum Hierosolymitan. nulli a-
pertè Christiano introire fas est.
 55.
Terebinthi vallis. 50.
Terra motus frequentes in insula
Zacintho. 3.
Thabor mons. 95.
Thecue mons. 68.
Theganusa insula. 3.
Thora urbs. 40.
Tiberias urbs. 96.
Trachonitis. ibid.
Tragurium insula. 116.
Tripolis. 100.
Turcarum judicia forensia. 28.
Turcarum fera ingenia donis pla-
cabilia. 71. *Eorum fabula de ex-*
tremo judicio. 63.
Turris Amoris. 103.
Turris Arabum. 4.

Turra

INDEX

Turres Casaris. 9.
Turris de lancea. 6.

V.

Veneris dies Turcis festus. 32.
S. Veronica ades. 56.
Vesuly monumentum. 2.
Via agri fullonis. 58.
Viaticum auctori à patre datum.
 118
Vienna Austria. 117.

Viscum planta. 10.
Vituli aurei specus. 39.

Z.

Zacharia filij Barabha monumentum. 57. seq.
Zacharia patris Ioan. Baptista domus. 70.
Zacynthus insula nemorosa. 2. de ea oratio elegans T. Quintii ad Achaos. 3.

FINIS.

P R O-

PROGRAMMA
ACADEMIÆ ALTORFINÆ
PRORECTORIS

D. SCIPIONIS GENTILIS JC.

Quo Academiæ cives ad audiendam orationem
funebrem de vitâ & obitu FÜRERI invitavit.

Hodiernâ die Clarissimus & Excellen-
tissimus Vir ERNESTUS SONERUS,
Medicina & Philosophia Doctor pub-
licusq; Professor Orationem habitu-
rus est de vitâ & laudibus summi &
singularis Viri, Domini CHRISTOPHORI FÜRERI
ab Haimendorff, inclyta & præpotentis Reipubl. No-
rimbergensis Duxim viri, Senatusq; principis. Tan-
to nomine audito, non expectatis, opinor, vocem vel
cohortationem meam, ut ejus Viri commendationem
Virtutesq; cognoscere velitis, cujus vita omnibus præ-
sidio, mors acerbissima luctui fuit. Etsi enim nulla
R tanta

tanta vis dicendi sit, quæ copiam exhaurire præclarissimarum laudum possit: tamen vel ipsa maximi viri commemoratio omnium, qui saltem humanitatis & beneficiorum sensu aliquo tanguntur, animos, quantumvis nuda, delectaret ac permoveret. Quæ res ac virtutes in quocunq; homine singula si conspicerentur, satis & ei decori, & alijs admirationi forent, ea in Christophoro Fürero convenerunt univèrsæ. Quis enim illo, vel in omni vitâ moderatior, vel in Reipublica consilijs explicandis prudentior, vel patria clarissima amantior, acriorq; defensor ac custos, vel rerum cùm Germanicarum, tum externarum peritior, vel in suscipiendis periculis cautior, in subeundis fortior, vel deniq; hac civili doctrinâ, literisq; senatorijs instructior atq; ornatior unquam fuit? Iam pietas illa ergà DEUM singularis, sine quâ nemo bonus vel magnus dici potest, illa animi magnitudo atq; constantia, illa ergà tenues cives misericordia, illa erga omnes comitas benignitasq; incredibilis ac penè divina, cui possunt esse ignota aut obscura, qui Civitatis Norimbergensis nomen auditione aliquando acceperit? Meritò igitur, vel potius meritissimò omnes ordines, omnes atates eum diligere

diligebant, colebant, suspiciebant. Meritò, cùm de eo palàm factum esset, non secus ac ruinà quâdam patriæ attoniti consternatiq; fuerunt. Ad hunc enim, dum viveret, tanquam ad aliquod salutare sidus oculis animisq; respiciebant. In hoc & leges præsidium, & libertas propugnaculum, & patria tutelam, & cives omnesq; boni arcem atq; aram fortunarum suarum, & hæc, hæc Academia patrocinium firmissimum præstantissimūq; habebant. Nemo unquam rem suam familiarem, nemo conjugem, nemo liberos ita amavit, ut illà Remp. quæ sic sese in ejus gremium sinūq; contulerat, ut dijudicari non posset, uter utri charior esset, Fürerus Reipublicæ, an Reipublica Fürero: semper industrius, semper intentus, nusquam à salute communi oculos deijciebat, atq; in vigiliâ illâ senatoriâ & consulari altissimâ constitutus, omnes Reipublica partes intuebatur & curabat. Neq; verò tanta virtutis præstantia civitatis se Noricæ continebat vel mœnibus vel finibus: sed omnes Imperij Romani regiones pervagata, ad omnium pariter sive urbium sociarum, sive amicorum Principum, à quibus unice amabatur & aestimabatur, utilitates sese explicabat, & velut foràs projiciebat.

Leges constitutionesq; publicas in numero, ut dici solet, habebat: plurima domi tegebat, cum aliquid otij à publicis occupationibus nactus esset. Legationes in Imperio amplissimas gravissimasq; singulari cum laude & Reipubl. bono obiit: quodq; iudicium alti atq; erecti animi semper iudicatum fuit, adolescens remotissimas provincias adiit, nationesq; cognovit, in ipsam deniq; Asiam Ægyptumq; penetravit. Quibus ex rebus tantis tamq; præclaris effectum est, ut cum amplissimos honores, nec togatos solum, sed etiam militares domi forisq; summo omnium consensu esset & congratulatione consecutus, tamen majores semper mereri videretur. Ita summus ille Vir, cujus mihi nunc os illud venerandum, & regij cujusdam decoris plenum ante oculos obversatur, maximarum virtutum gloriâ stipatus septusq; cum esset, in privatâ fortunâ Principum dignitatem adæquavit. Huic igitur si pro maximis ejus atq; immortalibus in Rempub. meritis digni honores reperiri possent, nemo omnium esset, præsertim nostrum, qui literas, qui humanitatem colimus, qui non certatim omnia ageret ac moliretur, ad ejus mortem memoriâq; condecorandam. Nunc quoniam id fieri
nullo

nullo pacto potest, omnes summâ curâ eniti decet, ut
parentis publici Virtutes & beneficia gratâ memoriâ,
in quâ magnorum virorum gloria & vita posita est,
prosequantur, unôq; ore in cœlum ferant, & alios ea
predicantes lubentissimè cupidissimèq; audiant, hoc
quidem maximè tempore, & prestantissimorum ho-
spitum, qui expectantur, coronâ. Quo officio vestro
ne dubitetis, quin vehementer rem gratam, cum ali-
is, tum imprimis Nobiliss°. Senatori Dn°. Christo-
phoro Fürero facturi sitis, quem ille filium effigiem
morum suorum, Pietatis, Constantia, Virtutis, Inge-
nij reliquit. Plura dicere nihil attinet, neq; mihi de-
corum est, ne vel exili stylo tantas laudes deterere,
vel de hodiernâ voluptate, quam ex acutissimi &
prestantiss. Philosophi oratione percepturi sumus, a-
liquid delibare voluisse videar. Valete & frequen-
tes in auditorium Iureconsultorum aris campani

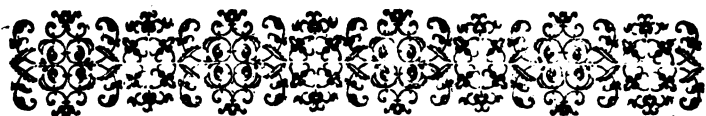
signo dato adeste. P. P. 3. Iunij Anno

Domini M D C XI.

R 3

ORA

ORATIO FUNEBRIS,

Quâ Strenuo, Nobiliss. & Amplissimo
Viro, D. CHRISTOPHORO FÜRERO ab Haimen-
dorff &c. parentavit ERNESTUS SONERUS Phil. &
Med. D. Altorfii in Auditorio Jctorum a. d. 3.
Non. JunI, clc. Io. cxl.

I quam sperarem vel dignam
CHRISTOPHORI FÜRERI virtutibus
laudem, vel parem laudi facundiam
posse reperiri, Auditores Generosi, Ma-
gnifici, Nobilissimi, omnium ordinum
præstantissimi, gravius sanè commoverer ac pertur-
barer animo, dum viro Nobilissimo in hoc augustissi-
mo vestro confessu exequiarum justa persolvere insti-
tuo. Vererer enim ne dum, quicquid de tam amplis,
tamq; illustribus ipsius rebus dixerò, neq; pro dignita-
te satis ornatè, neq; pro magnitudine satis copiosè di-
ctum erit, ambitiosus vobis ac temerarius, in defun-
ctum etiam injurius magis quàm pius & officiosus fu-
isse viderer, quod has partes aliis, qui me ingenio & di-
cendi copiâ longè superant, quasi præripuissem ac præ-
occupassem, At quem virum amisimus? nimirum e-
um, cujus tantæ tamq; præclaræ fuerunt Virtutes & or-
namenta, tanta in Rempub. merita, ut si deflendus sit,
nullum lachrymæ modum, si laudandus, nullum ora-
tio finem sit habitura. Quem virum amisimus? eum
qui non modò Nobilissimæ familiæ suæ decus fuit exi-
mum,

mium, sed patriæ ocellus, amor civium, principum delitiæ, in cujus magnanimitate atq; prudentiâ suavissimè & saluberrimè conquieverunt. Quem dico virum amisimus? eum certè, cujus obitus non solum nobis, & patriæ universæ, sed bonis propè omnibus acerbissimus & intempestivus extitit, principum animos affixit, vicinos ac socios Reipub. gravissimè perculit: quem hisce turbulentissimis tempestatibus, rebus tam afflictis & penè prostratis deflent cives, luget Senatus, desiderant nobilissimi Franciæ ordines, principes amissum conqueruntur, & undiq; omnia planctibus gemitibusq; circumsonant. His de rebus tam magnis, tamq; copiosis quisquis tam tenuiter sentit, ut eas non dicam orationis stylo consequi, sed vel cogitatione comprehendere posse speret, eum ego non modò nostrum hunc FÜRERUM, sed & seipsum parum novisse judico. Quod, quum vos intelligere sciam, præsertim qui propius illum novistis, & jam prospicere, nullius esse tantam dicendi vim ac copiam, quin à tantarum virtutum splendore & luce superetur, non parum animi atq; alacritatis recipio, in eamq; spem erigor, fore, ut quamvis jejuno & exili orationis genere susceptum munus exequar, Vos rerum gravitate ac magnitudine inexplicabili potius, quàm infantia meæ atq; tenuitatis culpâ accidisse, quod oratio rerum dignitatem non exæquet, atq; idem cuilibet, quamvis exercitatissimo & ad dicendū instructissimo necessariò eventurum fuisse existimetis. Quanquam quid est quod magnoperè perturber? qui vitam & memoriam alicujus posteritati commendare student, non aliter orationis pigmenta & fucos consèctari solent, quàm quum eum privatâ magis pietate ac studio, quàm propter virtutis excellentiam laudandum susceperunt, rerumq; pulchritudine

dine ac pondere destituti, argumenti tenuitatem phaleratâ oratione sublevant. Nam ut pictores, dum res tenuiores ac viliores naturâ suâ depingunt, emblematis & periergis spectantium oculos fallunt, atq; operi gratiam conciliant; quæ verò naturâ suâ pulcherrimæ sunt, eas, quò magis conspicua sit pulchritudo, nudissimè exhibent: sic calamistratus & ambiciosus sermo dicentis argumenti tenuitatem declarat, ut contra simplici ac solido orationis genere gaudet excellens virtus. Noster verò heros jam dudum tam copiosa, tam illustria laudum suarum ac virtutum trophæa posuit per omnium ora, ut haudquaquam aliundè mihi orationis ornamenta ambiciosè conquirenda sint, quàm ex ipsius factis clarissimis: quodq; aliis studium esse solet, ut res mediocres verborum ambitu exornent & amplificent, id mihi, & multò majus incumbit, ut res amplissimas & numerosissimas pressò ac simplici stylo cogam: qui labor est aliis, ut, quid dicant, inveniant, is mihi, ut, quid in tantâ rerum copiâ & pulchritudine prætermittendum sit, seligam: quando omninò multa me prætermittere & argumenti ubertas & patientia Vestra jubebit. Accedit, quòd non tam mihi cavendum est, ne, si fileam, ille non satis sit laudatus, quàm, ne ipse ingratus dicar, si, cui cùm aliis infinitis nominibus omnia, tum studiorum meorum gratiâ debeo, erga eum defunctum hac qualicunq; ratione pium & officiosum sensum non declarem. Nam etsi magna ipsius erga plures fuit benignitas, & prolixum de omnibus benè merendi studium, ut vix quemque sit reperire, qui se ei debere non fateatur: in me tamen tot ac tanta ejus merita exciterunt, ut quoties de ijs cogito, ad silentium redigar, non ingratus beneficii, sed magnitudine oppressus. Quæ causa etiam est, ut tamen aliis

alioqui dicendo valerem, nunc necessariò deficerem, quum hæc cogitatio mentem perturbat, & linguam impedit dolor ex eo perceptus, quod quem vivum parentis loco habui, cuiq; coràm gratitudinis declarationem exhibere gestit animus, eum nunc defunctum lugere debeam, nec pro innumeris ac maximis beneficiis aliam mercedem reponere liceat, quàm ut Virtus ipsius, quæ jam dudum ab ingloriis seculi tenebris ad æternitatis sudum eum provexit, saltem per me quoq; celata non sit.

Quamobrem quanquam minimè omnium possum, quia tamen maximè debeo Viro in omni virtutum genere summo hoc præstare officium, non quidem ut ejus laudes apud vós deprædicem, quas omni prædicatione majores esse intelligitis, sed ut Virtutes strictim percenseam, quod pietas à me exigit, dare quæso veniam mihi, & aures benevolas tribuite de ipsius vitâ breviter & simplicissimè narranti, atq; hoc cogitate, dandam vobis esse operam, ut non magis viventis conspectu ac fruitione, quàm defuncti memoriâ & commemoratione virtutum delectati, nevé magis elegantiam sermonis, quàm rerum pulchritudine & præstantiâ inducti, ad audiendum confluisse videamini.

Solent multi, dum illustrium virorum vitas in commentaria referunt, genus eorum, patriamq; & alia, quæ externa dicunt, tanquàm aliena despiciere: quorum ego institutum ut vituperare nolo, ita æquiori quâdam ratione interpretandum esse contendo. Est enim, est certè aliqua vis originis ac sanguinis, eaq; tantò majoris roboris atq; momenti, quanto generosior ac nobilior est origo, à qua descendit. Unde Themistocles præclarissimus Imperator non ignobilem quidem se futurum fuisse confitebatur, si Seriphus natus esset.

efficit. Ut autem accidit plantarum seminibus, quæ quò nobiliora sunt ac spiritu generosiori & vegetiori incus agitantur, eò etiam nobiliorem & pulchriorem effundunt focum, si bono solo committantur, sicuti contra deformius monstrum producunt si infelici terrâ excepta sint; quæ verò ignobiliora ac humiliora sunt naturâ, eorum neq; adeò turpis est degeneratio, neq; tam eximia pulchritudo ac dignitas si finem consequantur: ita hæc vis, quam majores in nos propagatione transmittunt, quò sublimior ac præstantior est spiritus, à quo primitus emanat, quòq; meliores sunt, per quos longâ serie propagatur & confirmatur, eò etiam felicius comprehendit si in bonum solum incidat, & preciosiores fructus profert, quàm vis languidior & vilior eodem solo excepta. Qui igitur hæc generosa majorum semina vel per naturam pravè exceperunt, vel propriâ culpâ corruerunt aut extinxerunt, hi

*Sonac, in
Here. fur.*

— — si genus jactent suum,
aliena laudant:

*Juvenal, Sat.
8.*

Et vanum est — — — — — longo
Sanguine censeri, pictosq; ostendere vultus
Majorum,
Si coram — — malè vivitur.

At verò qui eadem opimo ac fertili solo, eodemq; benè ac diligenter subacto & exculto comprehendunt, merito illi gloriari possunt, quod quasi è meliori genere lectæ plantæ, feraci solo depectæ, honesta & liberali curâ adjuræ, natali quâdam prærogativâ & spe sublimioris virtutis præstent cæteris. Hæc prima felicitatis pars nostrum quoq; orbi peperit CHRISTOPHORUM. Est enim ut antiquissima, ita nobilissima gens FÜRERORUM, qui in Alsatiam jam olim profecti apud Tribocos,

hocos, post Vangiones Nemetesq; domicilium consti-
tuerunt, quod antiquissima monumenta, scuta gen-
tilicia & inscriptiones passim per templa & cœnobria
ijs in locis attestantur: donec tandem CUNA ADUSFÜ-
RERUS filius Reinholdi, Consilarii Rudolphi primi
Habsburgensis, patrem cum Imperatore ad comitia
Noribergam secutus, circa annum supra millesimum *Anno 1574*
ducentiesimum septuagesimum quartum, ibidem pri-
maribus patriciorum familiis sese inferuit, contracto
matrimonio cum virgine Pœmcrâ, gentis pariter cla-
rissima & nobilissima. Exinde utpote genere nobiles
in Patriciorum Noribergensium censum relati, publi-
cis privatisq; rebus, bello & pace, tantâ cum laude tan-
tâq; cum utilitate patriæ præfuerunt, ut propter aucto-
ritatem, prudentiam, & insignem rei militaris periti-
am postmodum in Senatum legerentur. Hic nobis Si-
gismundos, hic Christophoros aliosq; dederunt patriæ
nostræ ornamenta, Senatus lumina, Reipublicæ fulera,
inter quos, ut è plurimis unum commemorem, qui
primus CHRISTOPHORUS est cognominatus, avus
defuncti, trium Imperatorum consiliarius, Divorum
Maximiliani I. Caroli V, & Ferdinandi, apud Carolum
fratremq; Ferdinandum & ceteros Electores, propter
singularem prudentiæ, dexteritatis atq; integritatis
laudem, quam sub Maximiliano in expeditione Italica
contra Carolum VII. Galliarum regem, itemq; in bello
Bavarico & Wirtembergico acquisiverat, tanto in ho-
nore & existimatione fuit habitus, ut unanimi horum
consensu ad Comitia Augustana Anno c. l. o. xxx.
evocatus, gravissimis deliberationibus de Imperio ad-
hibitus, ac demum magnificis & splendidis muneribus
ornatus dimissus fuerit. Quin & ante, anno nimirum
c. l. o. xxiii. Carolus propter singulare consilium,

**Stoff dessen
wort man ein
Thurn hatt
bauen können.**

quod ipsi suggererat de Christiani Imperii finibus
contra Barbarorum furores & imperis defendendis &
propagandis, deq; pace & tranquillitate Imperio re-
stituendâ, luculenta privilegia concessit, & insuper e-
um remuneratus est. Inter raras hujus Herois laudes
silendum non est, quod vulgò linguâ vernaculâ de ipso
communi quasi omnium voce à civibus jactabatur, e-
um esse talem virum, cujus verbis turris posset inædifi-
cari: summam hoc dicto in verbis ipsius fidem, in pro-
missis constantiam, in utroq; firmitatem & soliditatem
inesse sentientes, ipsum verò justum & tenacem propo-
siti virum (ut Flaccus loquitur) inter paucos reputan-
tes. Hujus, ne sim prolixior, filius fuit CHRISTOPHO-
RU salter, Senator splendidissimus, qui quantum con-
silio & re posset, pro patriâ luculenter ostendit, cum
Albertus Brandenburgicus illam obsidione cinxisset. Is
porrò ex MAGDALENA Nobilif. & Amplissimi Du-
umviri Christophori TETZELII filiâ, præter filios &
filias novem suscepit eum, quem nunc sermone nostro
celebramus, CHRISTOPHORUM, & JACOBUM, illum
dico fratris æmulum, cujus non usum tantum felicissi-
mæ indolis, & ad summa nati ingenii, verùm etiam
mortem & funus fata patriæ inviderunt. Nam cum
Galliam & Italiam magno studio, perfectâ illarum lin-
guarum cognitione acquisitâ peragrasset, in Jurispru-
dentiâ autem & eloquentiâ Latinâ ad omnium admi-
rationem supra ætatem profecisset, adeò ut ingeniosi
Germani cognomen Itali ultrò ei tribuerent, ac tan-
dem incitatus gloriâ fratris cum legato Cæsareo Bar-
tholomæo Betzio Byzantium abiisset, Anno c10. 10.
LXXXV; ibi biennio pòst funesta pestis in ipso ætatis
flore & cursu gloriæ eum obruncavit, jamjam orato-
ris partes legationis istius Cæsareæ in Turcia susceptu-
rum.

Ex

Ex his igitur majoribus atq; parentibus, CHRIS-
 TOPHORUS noster natus est Noribergæ, Año clo. Io. Natalis 1546.
 xli, die Decembris quartâ, D. Barbaræ sacrâ, à quibus prid. Non.
 statim in timore Dei & studio Virtutis ita educatus fu- Decemb.
 it & institutus, ut jam tum generosi animi clarissima si-
 gna daret; nec latere sineret, ex quibus esset ortus, fu-
 turumq; testaretur, ut non tam ipse haberet, quod de
 tam splendidis majoribus sibi gratularetur, quàm ma-
 jores, quod ipsum progenuissent, qui plus lucis & orna-
 menti generi olim allaturus erat, quàm ex eo accepis-
 set. Puerilem itaq; ætatem, quam eximia corporis pul-
 chritudo juxta ac probitas & egregia animi indoles
 commendabat, in litterarum studiis ita exegit Nori-
 bergæ, ut mox parentibus curam aliò sese ablegandi
 imponeret: quippè non poterat generosi spiritus im-
 petus tam angustis metis adhærescere, sed ex hisce æ-
 luri carceribus in patientiorem virtutis campum emitti
 gestiebat, quo concepta à majoribus semina, quibus ad
 gloriam occultè stimulabatur, in maturitatem perfe-
 ctionem effunderet, seq; ad majorum rerum fastigia
 libraret. Quare Argentoratum missus, ceu ad opulen- Iter Argenti-
 tissimum quoddam liberalium artium emporium, ibi ænse.
 in Latinâ & Græcâ lingua tam feliciter progressus est,
 ut nulli condiscipulorum cederet: præsertim autem
 Græcæ linguæ studio mirificè fuit delectatus, (credo Græcæ lin-
 quod jam tum animo conceperat Græciam invisere) guæ studium.
 ut etiam in senectute illud non abjecerit, semperq; ini-
 quior fuerit illis *ὀνομαστώρις*, quos Cyrillus appellat, qui
 Græcæ linguæ imperitiam sibi tantum non gloriosam
 ducunt. Quando verò neq; ibi animus suam discendi
 cupiditatem satis explere posset, atq; indies uberiore
 proventu sese efferret vis illa admirabilis, quam à tam
 illustribus majoribus in se feliciter transmissam ætate

Iter Italicum. teneriore ostenderit, Italiam adiit, ubi clarissimis illo-
Anno 1562. rum temporum JCTIS, aliarumq; facultatum & di-
ctatis suæ 21. sciplinarum excellentissis viris Patavii, Bononiæ, Me-
diolani, Senis, & Romæ operam studiumq; suum dica-
vit, inter quos immortale illud literarum decus, M.

M. Ant. Mu-
retus.

Hieron. Car-
danus.

Antonium Muretum, quem Romæ docentem audi-
vit, commemorare è multis libet, & Hieronymum
Cardanum, virum multiplici doctrinâ quàm famâ ma-
jorem, cujus auditor Mediolani fuit. Hæc jam profun-
dius animo volvere, atq; considerare diligentius cœ-
pit, quæ virtus majorum fuisset, quid ab se illis debere-
ret, quodq; Patriæ bono natus esset, in qua Rempub.
sibi capessendam esse augurabatur: quare non ampli-
us in umbrâ & ocio sibi delitescendum, neq; rerum
gerendarum peritiam ex solis libellis petendam, sed in
solum & aciem sibi prodeundum esse censuit, quæ le-
gisset, oculis usurpare, quæ audisset, reipsâ experiri,
usu rerum fidem earum probare, ac seipsum aptiorem
Reipub. experientiâ reddere voluit. Intelligebat enim
pro admirabili ingenii sagacitate, prudentiam rerum
gerendarum nisi atq; incedere duobus veluti cruribus,
Cognitione & Experienciâ, quarum alterâ deficiente,
& præsertim experienciâ, claudicare eam necesse sit.
In vitabant eum exempla Majorum, quos non magis
eruditio atq; scientia multiplex, quàm singularis agen-
di dexteritas usu comparata evexerat. Audiverat à re-
rum impericis Rempub. facilimè in scopulos intrudi
posse: Legerat in sapientum monumentis, nihil esse
experienciâ sapientius, judicio Talsi apud Stobæum:
non esse bonum belli ducem, quem nunquam tuba cir-
cumsonuisset, ut Eudamidas apud Plurarchum dice-

Dr. Adelphis. bar, quum juxta illud Comici.;

— *usus semper aliquid adportet novæ,*

Aliquid

*Aliquid admoneat, ut illa, quae te scire credas, nescias:
Et quae tibi putaris prima, in experiundo repudies.*

Unde etiam Demades Orator nullo meliori præceptore se usum fuisse profitebatur, quam Atheniensium tribunali. Et sanè tanto major est vis experientiae, quam scientiae, quanto plures sine literis solo rerum usu edocti, laudabiles Reipub. rectores extiterunt, quam qui solâ scientiâ freti, destituti autem experientia, ad eam gubernandam accesserunt. Lacedæmoniorum cerre Respubl. haud aliâ de causâ firmior ac durabilior Atheniensium Rep. fuit, quam quod illi rebus agendis, Athenienses autem sapientiae studiis essent intentiores ac magis dediti. Etsi enim negare nec volo, nec possum, præclara sapientissimorum hominum instituta & facta literarum monumentis contineri, quibus plurimum ad usum promoveamur, illud tamen vicissim mihi dari postulo, & dabitur, ut spero, facile, scientiam quam ex libris percipimus, vim demum & quasi vitam acquirere usu & experientia, cujus spiritu prudentia vigeat; semperq; vidisse quam audivisse, interfuisse quam cognovisse, fecisse quam legisse pluris fuisse aestimatum. Hoc ille apud animum suum reputans, quod is demum perfectus vir fiet, qui omnes numeros expleverit; eam, quam prioribus annis cognitionem diligenti studio acquisiverat, usu magistro confirmare perrexit. Ex Italia in Siciliam, inde in Melitensem Ier Siculum, Melitensem, ibiq; militiæ nomen dedit adversus immanem Christiani nominis hostem, in quâ sive excursionibus navalibus lacesendus aut persequendus esset hostis, sive insula contra ipsius insultus propugnanda, tam se Tyrocinium præbuit strenuum & fortem, ut tum non obscure ostenderet, quantum præsidii in eo sibi positum fore patriaria.

tria sperare deberet. Postquam hinc, quæ in disciplinâ militari notanda, nec non & cætera in Repub. quæ u-
 fui aliquando patriæ fore putabat, fideliter compre-
 hendisset, ijsq; sese exercuisset; ad alia ardor animi i-
 psium vocavit. Sentiebat, ut non quævis terra profert
 omnia, ita hautquaquam ex uno loco peti omnia pos-
 se, quibus consummatus in Repub. vir evaderet. Et
 quia nec vili loco se natum, nec vulgaria vel expectari
 à se sciebat, vel dare ipse putabat dignum, non intra
 vulgares & plurimis usitatos terminos sibi consisten-
 dum esse duxit, sed progrediendum ultra communem
 hominum audaciam, & ea loca adeunda terrâ mariq;,
 ad quæ humilior spiritus accedere aut prohiberetur
 metu, aut infirmitate non sustineret, propter ardua im-
 pedimenta & difficultates innumeras, quas ille alacri
 animo superandas sibi proposuit, memor illius,

*Explorant adversa viros, perq; aspera duro
 Nititur ad laudem Virtus interrita clivo.*

In primis autem pietas & reverentia illorum locorum,
 quæ dulcissimus Salvator noster, ejusq; divini præco-
 nes pedibus calcârunt, & in quibus primò vox divina
 sonuit, acris assiduè stimulis pectus ejus fodiebant:
 quare Venetias reversus cum Nobilissimo juvene, A-
 LEXANDRO à SCHULENBURG, quem etiam in Me-
 licâ commilitonem habuerat, datâ ultro citroq; fide
 de comitatu & communi itineris fortunâ constanter
 subeundâ, navem ibi conscendit, ac Deo ventisq; fa-
 ventibus in Alexandriam Ægypti solvit, die 21. Julii,
 1565 anno, ætatis 24: quò cum pervenisset, à consule
 Regis Galliæ Francisco Guardiola, cui per literas unâ
 cum comite SCHULENBURGIO commendatus erat,
 hospitibus & honorificè fuit exceptus. Hinc Carum
 five

**Iter Ægypti-
 actum.**

five Memphim perrexit, urbem totò orbe ~~minore~~
 famosissimam, ubi spectatâ prius stupendâ Pyrami-
 dum mole, atq; ijs, quæ tum ad mores & religionem,
 tum ad Reip. statum pertinebant, diligenter notatis,
 inde per Arabiæ desertâ ad montem SINA I contendit, Iter Arabi-
 & progressus ulterius universam Syriam, Palæstinam, cum, Syria-
 & adjacentes regiones peragravit. Dies complures non cum &c.
 sufficerent, si singula loca recensere vellem, quantâ de-
 votione adierit terram sanctam, quàm curiosè omnia
 sanctioris antiquitatis monumenta perscrutatus sit,
 quid Hierosolymis ad S. sepulchrum, quid Damasci,
 quid Tripoli, quid Bethlehemi, quid in monte Sinaï,
 Horeb, Libani, Calvariæ, ad mare rubrum, ad Ior-
 danem, aliisq; innumeris locis, quorum vel sacræ pa-
 ginæ, vel prophani Scriptores meminerunt, viderit,
 quid ibidem ipse egerit, quid perpeffus fuerit. Non
 hæc orationem, sed commentarium postulant. Hoc in
 summâ scitote, Auditores, multas maritimas Asiæ &
 Africæ urbes, & maris mediterranei Insulas eum visi-
 tasse, nullum Palæstinae oppidum, nullum vicum, nul-
 lam domum usq; ad mare mortuum, ipsasq; Sodomas
 ab ipso esse præteritam, in qua vel antiquitatis aliquid,
 vel admirandæ novitatis fuerit: omnia inquisivit; o-
 mnia pervestigavit, nihil ipsi invium, nihil inaccessum
 fuit, nulla tanta objecta difficultas, quam non excelsior
 animus superaret. Neq; verò ista spectavit tantum, sed
 & consideravit, quæ digna videbantur & usitâ aliquan-
 do sibi futura, literis consignavit, urbes, castella, mu-
 nimenta delineavit, mores ritusq; hominum varios
 diligentissimè observavit atq; in librum confecit. Eo-
 rum quæ ipsi acciderunt in tam longo tamq; pericu-
 loso peregrinationis cursu, quem nemo Vestrum, ar-
 bitror, Ulyssis ertoribus non ad æquandum unâ me-

T cum

esse putet, ex infinitis unum aut alterum audire, quæ-
so, ne Vos pigeat. Illud mihi æternâ memoriâ ac lau-
de dignissimum inter cætera semper fuit visum, quod
pietatis ipsius erga DEUM & ardentis Zeli illustre con-
tinet argumentum: quum per Arabiæ desertæ loca as-
perrima ad montem Sinai molestissimis laboribus
contendisset, admiratus interim loca divinis miracu-
lis populo Israëlitico exhibitis nobilitata, quæ ibi vel
vera, vel non procul veris ostendit curiosâ religio,
quumq; maris rubri tum refluvi sinum quendam par-
tim vadasset, partim natando trajecisset non sine peri-
culo, quod pedem allisum ad Corallum graviter vul-
neraverat; recreatus memoriâ, quod potenti brachio
undis illis deductis, & utrinq; in murorum solidita-
tem firmatis DEUS populum suum olim traduxisset,
tandem eluctatus & in ipsius Sinai cacumine constitu-
tus, sensit quasi novâ pietatis flammâ pectus sibi accen-
di, & veneratione eorum, quæ ibi divino ore gesta atq;
edicta meminerat, ex lætitiâ in consternationem da-
tus fuit. Utq; pium hunc affectum testatum faceret,
unâ cum nobilissimo comite SCHULENBURGIO sub-
latâ voce DEUM laudavit, decemq; præcepta, eclo-
gen justitiæ divinæ, fontemq; omnis divini & humani
juris continentia, germanicis rythmis devotè decan-
tavit. Nempè justum ipsi videbatur, ut ex quo loco Je-
hova stupendâ majestate cum fulgure & tonitru hor-
ribili ea detonasset, eo humiliter se illa exceperit & di-
dicisse declararet: ut ubi primo Jehova cum solemni-
tate inusitatâ voluntatem suam lapideis tabulis divino
digito insculptam mortalibus aperuisset, ad eamq; om-
nes adstrinxisset, ibi obsequii aliquod documentum
daret. Et hoc quidem jucundius ipsi factu, quàm nobis
auditu gratum fuit. Illud verò & calamitosum ei acci-
dit,

dit, & commiseratione fuit dignum, quod rediens ex Jordane Hierosolymam cum SCHULENBURGIO & tribus aliis comitibus, in robustissimorum & improbissimorum prædonum Arabum manus incidit, qui eos venum abducere constituerant in abdita deserti, nisi oblato redemptionis precio anteverissent, quod cum prædonū nonnulli, adjuncto sibi uno ex captivis, peticum ivissent in monasterium Sabam, ad torrentem Cedron positum, relictis duobus in deserto ad custodiendum captivos nostros, nostri animoso impetu eos aggressi alterum occiderunt, alterum in fugam conjecerunt, ipsi vero dispersi per desertum, & infortunio separati, pars Hierosolymam redierunt, pars pervenerunt Sabam, inter quos fuit FÜRERUS. Huc cum pervenisset, præter vulnus quod pectore exceperat, novus eum coxit dolor desiderato SCHULENBURGIO fidissimo comite, qui in deserto oberrans vitamq; proprio lotio producens, tandem operâ pastoris cujusdam Arabis Sabam reductus fuit. Curato vulnere Hierosolymam reversus, dum ibi lustrat Sepulchrum Salvatoris nostri, sponsor ac testis adsciscitur in baptismo filiaejusdam Christiani Armeni, maris Caspii accolæ: infanti Mariæ nomen est impositum. Sæpè etiam testabatur se vix ullâ re magis fuisse delectatum, ac montis Calvariæ conspectu, quo satiari nunquam potuerit, recordatus quod eo loci Redemptor noster sanguinem suum innocentissimum pro peccatis nostris fudisset; quod Evangelicam doctrinam, quam ex patris sinu ad nos præco detulit, fœdusq; novum, quod mediator Dei & hominum nobiscum pepigit, ignominiosissimâ morte crucis ibidem confirmasset & obsignasset, ut nos ad æternam & immarcescibilem hæreditatem adduceret.

Compar-
nitas.

Iter Tripoli-
tanum.

Sed ne diutius Vos morer, sequor redeuntem.
Hierosolymis Tripolim Syriae profectus, conscensu
ibi navi, Cyprum adiit, ac portu litus Asiae legens, Ci-
liciae montes, Asiam minorem sive Caramaniam, Pam-
phyliam, sinum Attalicum, Chelidonias insulas pra-
ervecit, Crotam, Cytheren, Cephaleniam, Corcy-
ram, aliasq; innumeras interjacentes insulas appulit,
perlustravit, ut & nobiliora maris Aethiatici loca, regi-
ones, urbes. Tam iniqua vero in isto reditu usus est
fortunam, ut tum magis, quam unquam alias de vita de-
sperare cogeretur: praeterquam enim quod pestis ex
putredine aquae dulcis, qua in potu urbebantur, jam sa-
viebat in pecudes, quas ad victum in navi asservabant,
& mox stragem minabatur hominibus, ecce exoritur
saevissima maris tempestas, in qua luctantibus ex adver-
so ventis & in navis everfionem conspirantibus, nunc
Notus, nunc

— — *stridens Aquilone procella,*

Velum adversa ferit, fluctusq; ad sidera tollit.

Hac dum totos aliquot dies noctesq; continue ja-
ctantur dubiam fortunam, nunc in Africae Barbariaeq; oras,
nunc ad Asiae litus repulsi, & jam animus pariter atq;
consilium nautas destituisset, Fortuna etiam in extre-
mis magnitudinem animi & constantiam FURERINOSTRI
tentare voluit. Persuaserat nautis, nescio quae mala
mens ac superstitio, nostrum FURERUM cum comite
SCHULENBURGIO (fortassis quod parem cum illis in-
saniam non insanirent, neq; in tanto rerum discrimi-
ne vocarentur Diis, aut Sanctis nuncuparent, sed sem-
per omnem atq; fiduciam in uno vero DEO ejusq; Christo
ponerent,) esse tanquam hereticos illius tam implaca-
bilis tempestatis causas, quos scilicet ultio divina, ut in-
dignos vitam, perdere vellet: quare consilium inierunt
de ijs

de iis occidendis, eorumq; sanguine mari litandum
confuorunt, nec aliâ ratione placari illud posse credi-
derunt. Verum DEUS, qui ad majora FÜRERUM NO-
strum destinaverat, represso illorum furore, mirabili-
ter eum servavit, salvumq; reduxit Venetias mense Ju-
lio, Anno CIO. IO. LXVI, exacto integro anno in illâ
professione Orientali. Atq; sic tandem,

Per varios casus, per tot discrimina rerum,

in Italiam regressus, grates in primis toto pectore per-
solvit DEO, quod ex tot tantisq; periculis clementer
ipsum eripuisset, atq; incolumem in portum reduxif-
set: Et ut hanc suam pietatem & gratitudinem majo-
ribus argumentis demonstraret, Italiam deferens in
Ungariam abiit, ibiq; aliquot equis cataphractis contra Iter Ungari-
immanissimum hostem, jam tum Christiano sanguine cum.
cruenta arma quatientem, & funera in nos spargen-
tem, strenuè militavit sub sacratissimæ memoriæ Im-
peratore Maximiliano II. Ex Ungariâ per Poloniam
& Bohemiam rediit Noribergam, in patriæ usum ex- Anno 1567.
positurus preciosissimas illas ingenii merces, quas tot æt. 26.
annorum studio, tot pericula subeundo, tantis labori-
bus exhaustis ac superatis acquisiverat. Sensit hoc Se-
natus Amphissimus, & quid ab eo expectare deberet,
clarissimis iudiciis cognovit, ideoq; ut primùm nua-
cio liberiori vitæ remisso,

Conjugij subijt leges & frena momordit,

eum sibi ordinis sui honoratissimi collegam adscivit, in Senator fit
quâ dignitate ita se gessit, ut deinceps omnes honorum Anno 1570.
gradus ad summum adipisceretur, nec quicquam in ætatis. 29.
Repub. tam amplum esset, quo non ille dignissimus ju-
dicaretur. Omnes magistratus in urbe gessit Scabinus
secretoris senatus electus est non sine fausto omine

Cometa.

Anno cIo. Io. LXXII, quo tempore nova in Cassiopeiae sidere stella illuxit, quam haud scio an quisquam in urbe ipso prius conspexerit, aut observarit: quicquid enim illa aliis orbis partibus portenderit, nostrae sane patriae novum hoc & benignum in Senatu sidus exortum esse eam caelitus denunciaffe, eventus comprobavit. Tribunus militaris in Senatu designatur die IX. Aprilis Anno cIo. Io. LXXXIII, ea ipsa hora, qua tres in aethere Soles apparere visi, totidemq; Irides, quod ostentum quoq; magnam de FURERO nostro spem nobis praesagiisse lubens interpretor & agnosco. In eo ordine supremam postea dignitatem consecutus est, ut & in aedilitate, quaestura, praetura, duumviratu & aliis senatoriis muneribus sublimioribus, eamq; quoad vixit obtinuit ac laudatissime gessit.

Tres soles & tres irides.

Non substat autem ejus gloria & honorum amplitudo intra civitatis muros, sed latius sese diffundens atq; efferens, principes quoq; & status extraneos allexit, ut propter auctoritatem ejus summam, prudentiam atq; experientiam multiplicem, non modo literis & coram ei gratularentur, sed ipsi quodq; certatim honores & munera in eum conferrent: unde etiam Nobilissimi Francisci Circuli Ordines unanimi consensu

Anno 1596. die 18. Nov.

& voto a consiliis in re militari eum sibi constituerunt. Quod si hic per singulos actionum ipsius, & quod Graeci dicunt, τὴ καλῆ gradus incedere vellem, finem dicendi nullum invenirem. Strictim tamen & quasi in genere de virtutibus ipsius quaedam attingenda sunt, quae ut benignis auribus, sicuti haecenus fecistis, accipiatis, obsecro vos & obtestor, Auditores. Ante omnia vero pietas ipsius erga DEUM celebranda venit. Quoniam ita educatus fuerat, ita didicerat, ita sentiebat, in via DEI non progredi, esse regredi, cultum pietatis in

DEUM

DEUM esse auream illam catenam, quâ cum coelestibus terrestria copulantur, esse omnis virtutis seminarium, ut D. Ambrosius loquitur, esse scalam illam, cujus gradibus in cœlum ascendimus, esse gubernaculum, quo Christo gubernatore & quasi proretâ cursus velificationis nostræ, inter Syrtes & scopulos hujus mundi, ad immortalitatis portum dirigendus sit; omnes ab ineunte ætate actiones suas in timore DEI auspiciatus est juxta illud: *δέχθη ἀπάντων καὶ τίλη πῖς Θεός*: nihil pietatis studio prius, nihil antiquius habuit, & quantum humanitus fieri potuit, operam perpetuò dedit, ut illâsam erga DEUM conscientiam servaret. Cujus rei argumentum luculentissimum esse potest, quod cum Hierosolymis ad S. sepulchrum ad Synaxin sollicitaretur, atq; aditus ei pateficeret ad sacræ militiæ Hierosolymitanæ dignitatem equestrem, quam monachi pro more ibi sub certis conditionibus conferunt, utrumq; detrectavit, non tam quod à monacho natalium splendorem dedecorari nolebat, quàm quod si illam recepisset, ad supersticiosam & impuram religionem contra adversarios vel propriis fortunis propugnandam & propagandam juramento sese obligare debebat. Ante enim cum SCHULENBURGIO convenerat, moriendum esse potius, quàm ut tam gravi scelere hypocrisis & violatæ fidei sese obstringeret. Quamvis non minus honoratus inde discesserit; nam præter equestrem spiritalis militiæ coronam, quam ista constantiâ atq; sinceritate sibi apud DEUM reposuerat, hoc insuper est consequutus, ut quem à monacho Equitis Hierosolymitani titulum accipere renuerat, à S. Cæsareâ Majestate, ceu superiori numine, non petiit, Rudolph. 2. sed ultrò delatum & usurpatum accipere & agnoscere deberet. Effulsit etiam ejus pietas ex eo, quod in toto itinere

Itinerarium
auctoris.

itinere terræ sanctæ sacra Biblia in minori formâ secum circumtulit, nullumq; loci vestigiū, cuius sacra litera mentionem faciunt, oculis usurpavit, cuius vel historiam, vel descriptionem præsens statim ex ipso Bibliorum libro non annotarit, id quod Itinerarium ab ipso conscriptum luculenter satis demonstrat. Præterea illud quoq; pietatis ipsius argumentum non vulgare est, quod vix ullam in Senatu de re gravi facillè dixerit sententiam, quam non ab auxilii divini imploratione exordiretur, & pio voto concluderet. Et quamvis usq; atq; fuerit *Φιλομαθής*, ut nullam scientiam, nullam disciplinam, nullam artem intactam & illibatam relinqueret, in primis tamen sacra lectione sese delectavit, persuasus non succulentiore alio pabulo animum refici, non oculos jucundiore spectaculo pasci posse, quam lectione sacrarum scripturarum; nec prius membra quieti concessit, secundum Hieronymi præceptum, quam calathum pectoris hoc quasi divino subtegmine implevisset, & hoc Domino suo persum reddidisset. Conciones sacras audiebat studiose, & acutè dijudicabat, subindè cupiens, & cùm haberi poterant, auctoritate atq; suffragio suo promovens tales concionatores, qui sacras scripturas sincerè exponerent, non ad propriam ambitionem, sed ad Dei gloriam conciones suas instituerent, & laudabilis vitæ exemplo auditores ad se pertraherent. Oratio enim factis ipsis consona facillè sedem & assertionem meretur: quibus rebus qui destitutus est *εἶπεν μάλλον καὶ κατήχησεν ἑαυτὸν δικάσει*. Hoc est, simulator potius & sui ipsius accusator, quam bonus populi Doctor esse videtur. Et rectè Nazianzenus, qui benè docet, & malè vivit, is unâ manu ædificat, & alterâ destruit. Talis fuit ipseus erga DEUM pietas. Non minor in pauperes, cuius rei testimo-

testimonia si quis velit, adeat ne sedochia nostra, quibus ille præfuit, quærat in foro, reperat ex viduarum & orphanorum domibus. Nullâ re minus sibi satisfacere potuit, quàm beneficiendo pauperibus. *Non ignarus mali, miseris succurrere didicerat*: noverat etiam manum pauperis esse Abrahæ finum, cœloq; reponere quod suscipit, ne in terrâ pereat. Ac licet sæpè immodicis sumptibus & expensis vires ærarii publici ob temporum injuriam acciderentur & enervarentur, id tamen perpetuò cavit, ne gravioribus exactionibus cives onerarentur: quâ re etiam tantam apud omnes benevolentiam & amorem sibi peperit, ut Pater Patriæ vivus audiret, ac nemo esset, qui vel ad nominis solum commemorationem, aut conspectum ipsius, totus non exultaret, ejusq; Magistratui linguâ animoq; faveret, ac benè precaretur.

Jam qualis in officiis publicis fuerit, quâ moderatione animi, qua prudentiâ atq; sedulitate usus sit in omnibus, quis est qui ignoret? Nullum unquam inibat magistratum, in quo non modò omnia, quæ ab ipso expectabâtur, sed etiam plura atq; majora, quàm quisquam aut optare, aut sibi fingere ausus fuisset, præstare videretur: adeò semper ejus in regendo sapientia, Senatus in ipso eligendo judicium comprobavit. Nihil temerè, nihil præcipitanter egit, sed maximam semper circumspèctionem & cautionem in omni actione adhibuit, ut verè dicere liceat, non magis Romam Fabio suo, quàm Noribergam FÜRERO nostro fuisse salvam & felicem. Nemo futurâ acrius conjectabat, nemo conjecturâ minus fallebatur, nemo rectius consilia disponebat, aut majori dexteritate exsequebatur: quo nomine non solum patriæ, sed & exteris ordinibus & principibus viris charus fuit, qui ad ipsum tanquam ad

Catonem aut **Periclem** aliquem consilii capiundi causa in rebus dubiis confluebant, aut ad se illum evocabant: nec vereor dicere, propter ipsum Rempub. nostram tam apud Magnates Imperii, quam apud inferioris conditionis homines in honore & admiratione majori fuisse habitam. Legationes innumeras obiit ad Comitiam, ad conventus Civitatum, Deputatorum Imperii, ad Cæsarem, Electores, Principes, cæterosq; Imperii ordines, in quibus talem se præbuit, ut & Reipub. commoda cum dignitate tueretur, & simul omnium studia & voluntates facile promereret. Sacra quidem Cæsarea Majestas tanto ipsum favore complexa est, ut ad colloquium illum admiserit, in arduis Reipub. negotiis legatum benignè audiverit, clementissimè ei responderit, & privilegiis magnificè ornatam dimiserit. Non minorem apud Electores gratiam consecutus est, cujus indicium illustre, quod Reverendissimus & Illustrissimus Princeps Dn. Johannes Adamus, Archiepiscopus Moguntinus, & S. R. I. Elector, eidem debitam sibi ratione Archicancellarius Germanici bene magnam pecuniæ summam, ob confirmata à S. Cæs. Majestate nobilitatis antiquæ, armorum gentilitiorum, denominationis & primogenituræ sive majoricatus (ut vulgò vocant) jura, in legatis prædiorum hæreditariorum familiæ, raro liberalitatis exemplo, admiratione quadam tacitâ Virtutis remisit. Quoties negotia publica urgebant, posthabitis privatis, in eorum expeditionem incubuit impransus, incoennis: atq; haut scio, an unquam quisquam fuerit, qui tantâ alacritate & constantiâ labores tolerarit. Nullum onus detrectavit, omnia pro Republica subiit, aliis ocium, sibi negotium parare studens. Non ignorabat quod Seneca ad Lucilium scribit, magnam vitæ partem elabi malè agentibus,

gentibus, maximam nihil agentibus, totam aliud agentibus: quapropter tempus parcissimè dispensabat, e-lumbis ocii hostis acerrimus. Quicquid à Republicæ negotiis subsecivi temporis fuit, id vel in studia impendit, vel in inquirendis, inspiciendis, & cognoscendis Civitatis privilegiis, pactis cum vicinis, litibus, transactionibus, juribus & consuetudinibus exegit, idq; tanto studio & sedulitate, ut licet antemeridianum tempus in Senatu consumpsisset, qui laudabili & singulari patriæ nostræ more singulis profestis congregatur, nullum tamen diem prætermiserit, præsertim antequam ad Duumviratus fastigium esset eVectus (nam tum multitudo negotiorum impediēbat) quò non pomeridianis horis quasi ex religione Cancellariam (ut hodie appellant) singulari exemplo adiret, scrinia evolveret, quæ in promptu atq; perspecta habere oporteret Senatorem pro Repub. vigilantem, perscrutaretur.. Quâ re non modo σύνεσιον illam πολιτικὴν, quam Thucydides requirit, mirificè auxit, sed & maximarum ac utilissimarum rerum copiâ atq; thesauro sese instruxit, ut quoties usus exigebat, ad ipsum tanquam ad dives aliquod penuarium iretur. Adeò nulla pro Republica cura ipsum defatigavit, nullus labor fregit, quin semper vigilans attenderet, recto ut starent omnia talo: nec quicquam ex eo difficilior redditus, sed

— — — *super omnia vultus*
Ascesere boni.

Quin etiam in senectute ab *δυσχολία* seu morositate, quæ istius ætatis vitium esse solet, semper fuit liber.

Talis erat in Senatu & curiâ. Par Virtus ejus in officio suo erga cives & subditos administrando eluxit. Inprimis autem studuit talis esse ipse, quales vellet esse suos cives, ratus nullâ arte melius suos in officio contineri,

lib. 5. de Le-
gib.

tineri, quàm si seipsum contineret. *Optima enim, juxta Platonem, ad omnem virtutem assuefactio est, ut quæ mones in omni vitâ, ipse facere videaris, quod præclare Claudia- nus expressit:*

*In commune jubes si quid censesq; tenendum,
Primus jussa sibi, tunc observantior aequi
Fit populus, nec ferre negat, quum viderit ipsum
Auctorem parere sibi.*

Synbolum.

Quare hoc dedit operam diligenter, ut in omni vitâ civibus suis tanquam fax quædam honestatis & integritatis præluceret, nec disciplinam publicam violaret ipse, cujus se vindicem esse meminerat, ut fuit certè vigilantissimus, eamq; non postremam puneris sui partem est arbitratus, ad quam ut subindè sese excitaret magis, symboli loco usurpavit *Officium regentis non solum in dandâ, sed etiam in conservandâ disciplinâ consistere.* Severus fuit justitiæ custos, tam in Iudiciis, quàm extra ea, nec quidquam dans gratiæ, nec odio: quia ad Iudicia tanquam ad Areopagum liber omni affectu accessit, sentiens quod cordatè Cæsar apud Salustium dixit, *ubi affectus officiunt, haud facillè animum pervidere verum, & quod Flaccus:*

— — *malè verum examinat omnis
Corruptus Iudex.*

Unde nec precibus flectebatur, neq; expugnabatur precio: preces apud eum neq; ad justa impetranda necessariæ erant, neq; ad injusta obtinenda efficaces. Ec tamen eam Iustitiæ asperitatem clementiâ & comitate quâdam ita condire solitus est, ut ne ij quidem, quos contra pronuntiabat, aut quibus aliquid denegabat, cur illi inimici esse possent, invenirent. Cæterùm alloquio comis, affabilis, facilis, humanus, cum gravitate non

non auferat aut fronte caperata, sed plenam dignitatis & comitatis mixtam & temperatam. Gratiam addebat corporis dignitas ac decor eximius, qui ipsi magnatum, iuxta ac plebeiorem animos & studia, primo oris aspectu, miram cum humanitate gravitatem sincerique animi candorem referente, conciliavit. Nullo elatus honore, nullius fortunam despiciens, neminem quancumque fortunae gravioris injuriam multatum, Titi Vespasiani exemplo, tristem a se dimisit; quam re id effecit, ut jam non ipsum in Magistratu, sed Magistratum in ipso admirarentur omnes ac venerarentur. A sordibus & avaritia fuit alienissimus, reputans avaritiam esse radicem ut D. Paulus, ut Chrysostomus esse metropolim omnium malorum. Memini quempiam quum ab eo quidpiam petisset, & jam propere confectum haberet, oblato munere, petitione sua esse depulsum, atque dejectum voto. Nempe non venalem esse suam voluntatem, ac muneribus emi volebat, sed probitate, sed dignitate petentis demerendam, nihilque magis cavet, quam ne quisquam ejus integritatem ac fidem precio se corrupisse aut labefactasse gloriari posset.

Liberalitatem de suo & publico promptissime exercuit, quoties dabatur occasio, quam non modo praesentem non praetermisit, sed etiam quasivit, & periisse sibi putavit eum diem, quo nemini benefecisset.

Praesertim autem viros Literatos & doctos, & qui ad eruditionem non vulgarem concitatori studio contenderent, amavit ac juvit, ratus nihil esse tam proprium praestantis eximiaque virtutis, quam aliorum & fovere & honorare virtutem atque doctrinam. Quid dicam de incredibili ipsius erga hanc nostram Academiam amore, quam ut parens genuit, ut nutrix educavit, ut tutor fidelissimus continuo doctis & in omni facultatum

tatum genere præstantibus viris quasi nuptui dedit ac desponsavit voto ac consilio. Quum Amplissimus ordo Senatorius hujus scholæ foundationem decrevisset, & jam operi manus admovenda esset, ipse cum Magno illo Hieronymo Baumgartnero, virtutum ac laudum suarum antecessore, cujus memoria est in benedictione, huc excurrit, inq; primi lapidis collocatione matrum ipse quoq; admovit, ipso die 30. Septembris, Anno supra millesimum quingentesimum septuagesimo primo. Non minori animi cupiditate ac voluptate quadriennio post, cum fratre Jacobo inaugurationi adfuit, quæ facta est die 29 Junii Anno 1575. Ex quo satis singularem ejus affectionem ac pietatis Zelum erga hanc Academiam perspicere licet, quem continue novis indicis & argumentis, quasi certissimis obsidibus, ad posteritatem testatum dedit, dum non modò liberalia ingenia multa, & probatæ indolis juvenes huc promovit, verum etiam filios suos quatuor micioribus studiis hic erudiri & informari voluit, quorum quartum, non ordine sed numero, Johannem Jacobum summæ spei puerum, & cujus indole plurimum ipse delectabatur, mors præmatura demersit; reliquis adhuc gaudet Patria, & gaudeat diu. Conjunxit autem eum tantâ affectione huic scholæ non nudus & sine ratione conceptus amor, sed insignis eruditio atq; excellens doctrina, qua pollebat ipse. Nulla est scientia, nulla ars, nulla facultas, quâ non dicam leviter tinctus, sed penè imbutus non fuerit. Cum quocunq; hominum genere versabatur, habebat quod interrogaret, quod responderet: fatigare JCTOS poterat, tentare Medicos, sollicitare Philosophos, explorare Historicos, acuere Poetas: sciens prætermitto Theologiam, cujus in primis fuit studiosus; Astrologiæ non ignarus, Archi-

Architecturæ omnes articulos calluit, quod loquuntur tam publica quædam in urbe & provinciâ Noricâ ædificia, quàm privata in prædiis propriis, quæ non modò hanc ejus prudentiam, sed in universum, quanto ingenio fuerit, testari possunt, si verum est, ut verissimum est, quod quidam dixit, *Ædificationes quo quisq; sit ingenio ostendere.*

Quò plura dico, Auditores, eò plura sese mihi offerunt dicenda: rapior amplitudine & cumulo ipsius virtutum, disertum facit laudum fœcunditas. Sed quum minimam partem vix attingi, sentio mihi vela esse contrahenda, & ad portum respiciendum. Quare ad mortem ipsius propero, nec commemorabo prolixè, qualis in privatâ domesticâq; vitâ, qualis in conversatione communi fuerit: ex dictis id conjectare non est difficile. Studuit in eâ non minus honestati, integritati, candori, quàm in publicâ. Fuit in ipsius verbis Veritas, in factis Constantia, in oro Libertas, in vultu Serenitas, in sermone Urbanitas: non diffamator, non arrosor alienæ famæ, non calumniator, non accensus invidiâ, nullâ suffusus malevolentia, neq; fuerunt in eo suspicionum iniquarum latebræ. Adulatores contemnebat, delatores nisi delationis suæ fidem fecissent, à se abdicabat & rejiciebat, in credendo cautus: facile ignoscebat, æquabili in omni fortunâ animo eodemq; vultu, non elatus rebus secundis, neq; seipsum destituens in adversis. Dies me deficeret si cuncta persequi vellem. Vixit in universum ita, ut durum mortalitati onus imposuerit, quam ad tot tantarumq; rerum ornamenta & fastigia pervenire posse docuit.

Quum itaq; Vir perpetuâ luce dignissimus, jam Morbus sibi suæq; gloriæ satis vixisset, quamquam Patriæ nondum satis, die 21. Novembris, Anni superioris, qui ipsi Anno 1610. fuit ætat. 69.

fuit sexagesimus nonus, ipsâ nocte inuasit eum febris cum erysipelate dextri cruris & gravibus symptomatibus, quæ viribus repente prostratis lecto ipsum affixerunt: & quanquam Medicorum prudentiâ atq; industriâ aliquando non nihil allevatus videretur, morbus tamen subindè ex insidiis laceffens, artem omnem atq; industriam tandem fefellit. Tantò autem gravior is erat, quantò negligentius jam multò antè valetudinem suam habuerat, nec, quæ in tantâ ætate, in tantis curis atq; laboribus propter Rempub. tam injurioso coelo, quale in prædiis suis sæpè experiobatour, morborum semina colligi necesse erat, ope Medicinæ exturbaverat. Et si verum fatendum est, si quâ aliâ in re peccavit, in seipsum sanè peccavit maximè, nimium robori suo confidens: quod utinam tam cavisset, quàm sæpè, ut id faceret, ab amicis admonitus fuit. Porrò quâ animi magnitudine & constantiâ per totum vitæ tempus fuerat, ea neq; in morbo ipso eum deseruit: neq; tam ipsi molestus fuit morbus, quàm quod dubiis & formidolosis istis temporibus, Senatui interesse non potuit, cui tamen ex lecto de gravissimis rebus respondit. Eo enim in Rempublicam animo semper fuit, ut perpetuò plus doloris ex malis communibus hauserit, contraq; ex publicis commodis gaudii, quàm rebus suis vel secundis lætatus sit, vel adversis doluerit. Mortem verò adèò non metuit, ut cum Cypriano diceret, *ejus esse timere mortem, qui ad Christum ire nolit*: se verò cum Paulo cupere exfolvi, & esse cum Christo: & quanquam Reipub. diutius prodesse optaret, DEUM tamen huic fore Patronum optimum confidit, se non ica seculi laqueis teneri dicens, ut hereditatem cœlestium adire & cernere nolit, terram nobis non pro domicilio, sed pro diversorio datam: hanc quæ vita dicitur, non tam esse vitam,

vitam, quàm iter ad vitam : in cœlo non in terrâ spem
 esse defigendam & collocandam : ea esse tempora, ut
 quisq; quasi in atroci tempestate, dum hoc maris æquor
 arandùm, proximam arborem tenere vellet : scire se,
 quò vadat, non merito suo, sed misericordiâ Christi,
 in quo certam salutis suæ spem atq; fiduciam haberet
 positam : utq; magis ostenderet, quàm interritus, quàm
 æquo animo exitum divinæ voluntatis expectaret,
 contemptâ tandem Medicinâ corporis, apprehendit
 verum istud *Φάρμακον τῆς ἀθανασίας ἀνδροτον* & *μη ἀποθα-*
νεῖν, ἀλλὰ ζεῖν ἐν τῷ Θεῷ, ut Ignatii verbis utar : hoc est, sa-
 cra oracula, divinasq; voces, quibus fidem pasci, spem
 erigi, fiduciam figi cum Tertulliano credebatur : his se
 continuè consolabatur, de his alacri motu animi læ-
 toq; vultu semper loquebatur, & loquentes cupidissi-
 mè audiebat; præstabant autem hoc ei officium alter-
 natim filii, quos Pietas à lecto ipsius non sivit discede-
 re. Hoc instructus viatico, tandem die 29 Novemb: Obitus.
 manè illucescente die, postquam filio majiori natu, suo
 cognomini, Reipub. & familiæ curam demandasset,
 inter piâs preces atq; suorum lachrymas ex hac ærum-
 narum valle in portum æternæ securitatis, adspirante
 secundâ Christi aurâ, placidissimè provectus est; reci-
 tatis prius illis Apostoli verbis : *Bonum certamen certa-* 2. Tim. 4.
vi, cursum consummavi, fidem servavi, quod superest, expe-
cto coronam iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illâ die
iustus Iudex : & illis Davidis ex Psalmo : *Domine in ma-* Psalm. 30.
nus tuas commendo spiritum meum, redemisti me Jehova
Deus fidelis : & cum hac voce, & oratione Dominicâ
 animam expiravit. O fallaces spes hominum ! ô lubri-
 cam fortunam ! nempe hoc unum restabat afflictis &
 perturbatis Germaniæ rebus, ut in hoc infido mari gu-
 bernator navis Reipub. nostræ, in quo omnes suas spes

illa collocaverat, in quem intuens sese recreabat, in cuius prudentiâ & vigiliâ tuta atq; secura quiescebat, in medio quasi cursu nobis eriperetur? O fatum crudele! quid non perimendum est, postquam interruptus est iste tam felix cursus, relicta navis inter ventorum turbine atq; procellas, flatus ille secundus deseruit? multæ sanè existerè possunt tempestates, quæ si non submergere, gravius tamen perturbare res nostras poterunt, quarum metu, illo ad gubernaculum sedente, vacui eramus. Requiescis Tu quidem nunc, ut confidimus, in sinu Abrahæ, Beatissime FÜRERE, nunc spiritalem Chanaan adiisti, nunc verum Sionem conscendisti, nunc propius immortalem illam Hierosolymam pervenisti, cuius terrenam & mortalem umbram tantopere adamasti, ut ejus conspectum vitæ periculo redimeres: ibi nunc Tuam animam, inter Justorum animas in manu Dei custoditam, nulla tempestas angit, nullus fortunæ flatus perturbat, nullius periculi metus percillit. Evasisti ex hoc procelloso pelago, & in æternæ tranquillitatis portum appulisti. Ac nos in hoc navigationis cursu, Te gubernatore destituti, trepidamus, ne tam sævis jactati fluctibus in scopulos adversis ventis illidamur. Ac sanè omni prorsus spe dejecti concideremus, nisi erigeret nos, quod tamen tales relicti sint nobis Senatores, successores Tui, (pro quo gratias Deo immortales agimus) qui haud minori contentione animi laudum tuarum vestigia legunt, pari curâ atq; industriâ Rempublicam fovendam paternè susceperunt, quos non fallacibus conjecturis Tui similes fore & speramus & vovemus. Neq; parva nobis fiducia est in tribus, quibus ornasti Patriam, filius, quos ut nominis, fortunarum, atq; possessionum Tuarum, ita Virtutum quoq; hæredes atq; æmulos lau-

los laudum futuros auguramur, ac jam prospicimus.
 Vos dico, Viri egregii, quos praesentes intueor, in quibus
 paterna relucet imago, & jam sese profert aemula
 virtus, atq; foras emicat: Vos, inquam, ij estis, quibus
 nostrum etiam solamur dolorem, & luctum compe-
 scimus: Vos estis, quos succrescentes veluti furculos &
 germina tam generosae stirpis, ex agro Reipub. immaturam
 nimis & acerbam morte, (proh dolor) excisae, viduitatem
 nostram levare, damnumq; acceptum restituere posse credunt
 omnes ac sibi pollicentur. In Vos omnium oculi conver-
 si, & spes translatae sunt. Omnia Vos ad Majorum imi-
 tationem vocant. Intelligitis quid Senatus Noricus Ampli-
 ssimus a Vobis expectet, quid totus populus sibi promittat.
 Intelligitis quid haec Academia, quid ista Professorum
 lumina, quid haec nobilissima Juvenum corona a Vobis,
 tanquam paternae benevolentiae haeredibus, exigat. Ipsi hi
 parietes, haec aedificia, quorum fundamentum manus
 paterna posuit, admonent Vos; admonent autem? imo
 hortantur & stimulant ad parem erga se pietatem, curam,
 benignitatem. Si arma, si libros, si vasa, si alia quaedam
 ex suppellectile Parentis Vestri pie memoriae, quibus
 Ille in vita usus fuit, cara habetis, multo sane magis
 Virtutes ejus colere & imitari debetis: tractavit Ille
 haec manibus suis; at major fuit animus, qui movebat
 istas manus & moderabatur. Tuq; inprimis, CHRISTOPHORE,
 qui praeter ea, quae Tibi cum fratribus communia sunt,
 cognomen etiam Parentis geris, fac ut nomini omen
 inesse cognoscamus. Fers scio, in oculis atq; animo
 TUO CHRISTOPHORUM Patrem, fers CHRISTOPHORUM
 avum, fers CHRISTOPHORUM proavum tuum, Viros tales,
 quos ne ipsa Eloquentia satis.

laudaverit, quorum, dum aliqua virtutis memoria & æstimatio inter mortales erit,

Semper honos, semper nomen laudesq; manebunt.

Horum ut nomen sustines, ita gloriam sectari, virtutesq; repræsentare Te decet. Meministi quæ spes de Te fuerit **Beatissimo** Parenti; recordaris verborum, quibus ante extremum spiritum & Tibi Patriam, & Te Patriæ ominosè commendârit, quæ quidem, ut & alia in præsentia me referre, Tua non permittit Modestia. Nec vero minora à Vobis, **JOHANNES SIGISMUNDE**, & **JOHANNES MAURITI**, postulant ijdem majores Vestri, & Vobis cognomines **SIGISMUNDI**, abavi & atavi, inquam, Vestri atq; **MAURITII**, Viri togatâ pariter & armatâ in primis militiâ clarissimi, quorum memoriam inter bonos nulla unquam debebit oblivio. Agite igitur, Viri Nobiles & egregii, digna tantis majoribus propago; agite Fratres, ut ætate dispares, ita virtutis expectatione pares, spem & vota nostra expleæ. Est quidem dolor ille & luctus Vobis nobiscum communis, sed tantò Vestra conditio melior, quàm nostra est, quod nos amissum tantum de flere, Vos in Vobis ipsis restituere, quod nos tantum expectare, id Vos præstare potestis. Efficite igitur, ut non tam moerendum nobis sit, quod talem amisimus, quàm gratiæ agendæ ei, cui omnia vivunt, quod talem habuimus, ex quo ejusmodi filii prognati sunt, qui genitoris vestigiis insistentes, quæsitam laudem fideliter tueantur, & liberaliter augeant. Sed facitis: & ita quidem facitis, ut magis quod admiremur, quàm, quod optemus, habeamus. Quare ad finem instituti mei propero.

Talis itaq; , **Auditores**, ut dixi, fuit exitus **FÜRERI** nostri *Germanæ*, de cujus morte ut primum fama percrebuit, dici non potest quantoperè omnium animos, summo-

summorum pariter ac infimorum perculerit & con-
sternarit: audisses mox totam urbem misceri fletibus,
plebs per urbem sparsa tantis gemitibus, tamq; mise-
rabili ejularu omnia implevit, quasi hoc uno amisso,
omnia amissa testaretur, undiq; querelis & lamentati-
onibus omnia circumsonuerunt, neq; cujusquam fu-
it ea magnitudo animi, ut in tanto casu dolorem cohi-
bere posset. Ipse ego post mediam noctem hinc, pia
filiorum cura, evocatus, ut si possem, opis aliquid affer-
rem morienti, manè ingressus urbem, haud aliundè
certius ac citius cognovi quod fato defunctus esset,
quàm ex eo, quod nemo occurrebat, cui non oculi ma-
derent lachrymis, & pectus singultibus quateretur.

Haud levior ad vicinos Principes & socios Reipubl.
dolor ex ipsius obitu rediit, atq; in universum graviter
omnes perturbavit, quos in vitam sibi devinxerat. Sed
civium nostrorum dolor supra modum, quasi tacto
vulnere, recruduit, quum funus ipsius efferretur, quod
2. Decembr. ipsa Dominicâ Adventus in cæmiterium
D. Joannis, ad novum ipsius sepulchrû, quàm plurimis
invisitato exemplo, h. e. ut à fide dignis observatû fuit,
mille plus minus hominibus, certatim illud ornanti-
bus & lachrymis prosequentibus, honorificè dedu-
ctum atq; ibi humatum fuit, in spem beatæ resurrecti-
onis, in qua exurâ mortalitate & infirmitate, glorio-
sam illam immortalitatem induat. Hic fuit finis vitæ;
hic fuit transitus ad vitam. Vixit autem in hac ærum-
nosâ mundi peregrinatione FÜRERUS noster annos
LXIX, minus V. diebus, sibi & gloriæ suæ satis, non-
dum autem Patriæ. Senatoriam dignitatem annos XL.
maximâ sui cum laude & Reip. entolumento gessit,
Duumviratum annos octo. Uxores habuit duas, omni Uxor. & li-
matro-beri.

rationali virtute atq; decore conspicuas : priorem
MARIAM ÖRTELIAM, Nobilis Sigismundi Örteli &
Claræ Tetzeliæ filiam, ex quâ unicam suscepit filiam
Mariam, nuptam Nobili viro Iodoco Cressio à Cres-
senstein, hoc tempore monasterii, quod ad Vallem An-
gelicam vernaculâ linguâ dicunt, præfecto. Hâc in
primo puerperio defunctâ, duxit SUSANNA M nobilif-
simæ gentis Halleriæ, viri Nobilissimi Jacobi Halleri
ab Hallerstein & Ursulæ Lotſcheræ filiam, quam vidu-
am mœstissimam reliquit. Hæc ipsum bis septenæ
prolis parentem fecit, ex quibus superstites filii tres,
quorum duo CHRISTOPHORUS, & JOHANNES SI-
GISMUNDUS jam Senatorum subsellia occupant, ter-
tius JOHANNES MAURITIUS in aliam spem Reipub-
licæ reservatur : filiæ verò sex, ex quibus jam quinque
conjugio honoratissimis in urbe familiis nomen suum
inferuerunt.

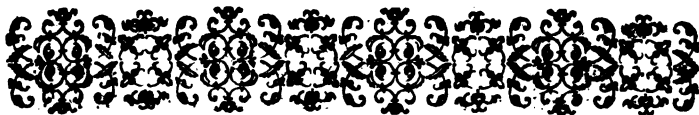
Quando igitur in portum delata est cymba nostra,
Tibi, æterne Jehova, in cujus manu sunt omnia regna
atq; imperia, qui bonos das Magistratus, qui aufers,
Tibi gratias immortales ex intimis pectoris recessibus
perfolvimus, quod eum nobis aurigam tam diu cle-
menter concesseris, cujus ductu currus Reipub. nostræ
hactenus tam feliciter directus est, ut inter tot tantarumq;
difficultatum salebras non alliserit, per tot fraudum
ac machinationum præcipitia non sit lapsus, quod ex tantis
insidiarum flammis salvus evaserit. Et quando eum concesseras
ut reciperes, gratias non minores Tibi agimus, quod tamen
tales ei successores dederis, in quorum fide & tutelâ suam
Respublica dolorem lenire & luctum sedare possit. Porro
oramus Te supplices, & imo cordis sensu veneramur, ut eos lon-
gævos

gævos nobis esse velis; gratiã ac Spiritu Tuo eorum
mentes collustrare atq; dirigere, ut omnes actiones
atq; consilia sua ad Magni Tui nominis gloriam susci-
pian, & feliciter exequantur, quò sub ipsorum regi-
mine & auspiciis Pietas patriæ cultu sinceriore auge-
scat, floreat pax, felicitas perennet : donec ex hac æ-
rumnarum valle cœlestis beatitatis metam cursus au-
rigationis & peregrinationis nostræ attingat. Ita
eveniat, ò D E U S, cui sit laus, honor, &
gloria in omnem seculorum
æternitatem.

D. I X I.

CHRI-

CHRISTOPHORI FÜRERI

piè defuncti

Exegesi Genealogicam, quia Oratiuncula

isti plenius inserere non licuit, huc trans-
ferre visum est.

CUNRADUS FÜRER

1. Tritavi a-
v. s.

Cum Rodolpho Comite Habsburgensi & hujus no-
minis Imperatore, Noribergam venit ad comitia, An-
no 1274, ibiq; uxorem duxit Elisabetham Pömerin/
patriciæ familiæ virginem.

CUNRADUS FÜRER

2. Tritavi pa-
ter.

Cunradi Füreri & Elisabethæ Pömerin filius, uxo-
rem duxit Elisabetham Cunradi à Feucht / aliàs dicti
Feuchters / Equitis filiam. *Hujus Feuchterorum familia se-*
pultura est Noribergæ in templo Prædicatorum. Obiit An-
no 1333, postquàm nepotes ex se natos vidit. Defuncti
vidua nupsit Friderico von Roth Senatori Norico, qui
vulgò Rotter dictus fuit. *Rotteri sepulti sunt Noribergæ in*
porticu templi Franciscanorum juxta portam.

Christianus Fürer Cunradi Füreri & Elisabethæ
Pömerin filius minor, uxorem duxit Agnetam Ebne-
rin patriciam, Sigfridi Ebneri & Elisabethæ Kuedörffe-
rin filiam, Anno 1325.

Elisabetha Cunradi Füreri & Elisabethæ Pömerin
filia, nupsit Hermannò Ebnero viduo, Senatori Norico
& Eccle-

& Ecclesiarum ibidem praefecto, Anno 1312, qui in primo matrimonio uxorem habuit è familiâ Langmannorum. *Insignia utriusq; in templo D. Sebaldi supra portam mediam, quæ è regione schola est, dependent, ubi etiam lapidi incisa visuntur.*

P E T R U S F Ü R E R

Conradi Füreri & Elisabethæ Feuchterin filius, uxorem duxit Elisabetham Viti Elvvangeri & Zenneriæ filiam, Anno 1352. *Elwangeri in templo novi Xenodochij, quod est ad Spiritum S. Noriberge, in sacello Faltznerorum sepulii jacent.*

Elisabetha Cunradi Füreri & Elisabethæ Feuchterin filia nupsit Friderico Ebnero Anno 1320. Horum filia Agnora nupsit Hermanno Iohannis Langmanni filio, Anno 1341.

P E T R U S F Ü R E R

Petri Füreri & Elisabethæ Elvvangerin filius, natus Anno 1358, uxorem duxit Anno 1391 Barbaram à Frickingen, quæ antiqua & nobilis fuit familiæ Augustæ Vindelicorum, & Noriberge. Obiit Anno 1412.

Catharina Perri Füreri & Elisabethæ Elvvangerin filia nupsit viro nobili Arnoldo ab Hirschfeld, Anno 1370. post hujus obitum secundas nuptias contraxit cum Sigfrido Wagnero Senatorii ordinis patricio Noriberge, Anno 1384. *Johannes ab Hirschfeld in sui & fratris Arnoldi, Catharina item Füreria, Anna Vestenbergerin, & Clara Faltzneria memoriam diem annum constituit Noriberge celebrandum in cænobio Predicatorum, Anno 1385.*

S I G I S M U N D U S F Ü R E R

Perri Füreri & Barbaræ à Frickingen filius, natus Anno

Y

Anno

Anno 1400. uxorem duxit Anno 1436, Walpurgis Negelin/quæ familia ad differentiam aliarum hujus nominis Nobilis cognominata fuit & prædia habuit circa Albipolim, vulgò **Weissenburg.** Vir fuit fortis & scientiâ militari clarus. Inprimis in bellis Bohemorum & Moravorum probè exercitatus, circa An: 1421, 1430, & 1431; ex quo factum est, ut postea inclyto Senatui Noribergensi consilium Bellicum haud vulgare communicârit. Fuit unus ex illis qui Noribergæ An. 1446 ludum Trojanum equestrem instituerunt. Obiit An. 1450. sepultus jacet in templo D. Sebaldi ante sacrum.

SIGISMUNDUS FÜRER

6. Proavus.

Sigismundi Füreri & Walpurgis Negeliæ filius, natus Anno 1436, uxorem duxit Catharinam Henrici Schlüsselfelders ex Ebneriâ filiam 9. Novembr. Anno 1467. Secundas nuptias contraxit Anno 1476 cum Annâ Herdegeni TUCHERI & Elisabethæ Pfingsinger filia. Obiit Senator Calend. Septembr. Anno 1501. Sepulchrum ejus & utriusq; conjugis est in templo Spiritus S. ante altare B. virginis. Vir erat apertus & bonæ conscientiæ studiosissimus, qui animi sensa libere & intrepide proferre audebat.

Verba Caspari Bruschi in Cent. 1. Monasteriorum.

Barbara Fürerin Sigismundi Füreri & Walpurgis Negeliæ filia, nata Anno 1439, *Eligitur Abbatisa in monasterio Gnadenbergico, Anno 1489. successit mortua Margaridi Rindsmeulin, virgini nobili, præfuit prudenter & utiliter 20. annis. Hujus Abbatisæ duo ex fratre nepotes Sigismundus & Christophorus Füreri, insignes hujus monastica congregationis benefactores, suis sumptibus ac expensis, erogatis videlicet 2500. aureis, egregium ac longè pulcherrimum templum Montis Gratia ex imis fundamentis de no-*

voco.

no. construxerunt, ac quindecim arcuum ingeniosâ testudine illustrarunt. Obijt domina Abbatisa pridie Bartholomai Apostoli, Anno Dom. 1509, ætatis suæ Anno 70, cum 49 annis vixisset in hoc cœnobio.

Sigismundus Furer Sigismundi Fureri ex primâ conjugè Catharinâ Schlüsselfelderin filius, natus 21. Mart. Anno 1470, uxorem duxit Barbaram Friderici Holtzschuers & Barbaræ Kressin filiam, 26. Novembr. Anno 1500, cooptatus in ordinem Senatorum Anno 1501. Fuit supremus inspector, atq; curator ditorum, ut vocant, Eleemosynarum fidelissimus, & in commune omnium pauperum, unde etiam ad ditiores istas eleemosynas aliquot millia reliquit florenorû, ad sublevandos pauperes. Adjuvit amicos suos, pauperibus juxta atq; divitibus inserviens, composuit multas lites, procuravit transactiones, fuitq; vir Senatui pariter totiq; populo acceptus, nemini nocens, omnibus charus, verus, justus atq; probus, Maximiliano I. Imperatori à consiliis, à quo cum fratre Christophoro multas immunitates impetravit Oeniponti Anno 1506. Obiit 18. Januar. Anno 1547. Hic etiam cum fratre Christophoro sumptus erogavit ædificando templo Montis Gratiæ, mœnibus item, quibus totum illud cœnobium propè Altorfium circumdatum est, multaq; alia beneficia in dictum monasterium contulit. Meminit hujus Sigismundi Fureri Philippus Melanchton in epist. ad Philip. Me-
Joach. Camerarium his verbis: *Magna ei (Buchero) familiaritas est ut audio etiam amicitia est cum viro optimo* lan. ad Ioach. Camer. in e-
Tuo affine Sigemundo Furero, civæ Norico, qui nos quoq; ad- piff. fol. 394.
modum amanter complectebatur, Anno 1536.

CHRISTOPHORUS FÜRER

Sigismundi Fureri & Annæ Tucherin filius, natus 7. Avus

Y 3

9. Martij

9. Maij Anno 1479, uxorem duxit Catharinam Johannis im Hof / & Catharinæ Müßlin filiam, 28. Januar. Anno 1512. sub Maximil. Imper. in Bello Bavarico Anno 1504, deinde in Galliâ & Belgio Anno 1505, tandemq; in Italiâ in obsidione Paravii, Vicentiæ & Veronæ Anno 1509, eques cataphractus cum quatuor equis proprio stipendio militavit. Eodem anno Noribergæ lusum Troiæ serium, qui cum vitæ periculo conjunctus est, ter, cum Johanne nimirum Ebnero, Sigismundo Pfingng / & Christophoro Kressen lusit. Anno 1510 lusu Trojano ludicro cum octo aliis concertavit, & Anno seq. 1511 secundâ vice cum XIV. Lectus fuit in Senatum Reipub. Nor. Anno 1513, & ab eâdem Republ. ad Maximil. Imper. legatus missus Anno 1515. Tempore foederis Suevici cum pedestri atq; equestri exercitu Norico, cujus dux erat, missus fuit in ducatum Wirtebergensem, Anno 1519. A Carolo V. Imperatore, Ferdinando Regè, & Electoribus Imperii evocatus fuit ad Comitiam Augustana, ubi de salute Imperii tractabatur, à quibus etiam ob singularem fidem atq; prudentiam muneribus honorificentissimis donatus fuit, Anno 1530. Arcem Haimendorf, familiæ hæreditariam, quàm à majoribus acceperat, ipse restauravit atq; munivit. Liberos procreavit XVI. Vir erat prudens, apertus & probus, in cujus verba, juxta proverbium, turris ædificari potuisset. Non suum, sed alienum curabat commodum, amicis suis ope & consilio succurrens. Imperatoris, Regis, Austriæq; Archiducum consiliarius fuit fidelissimus. Obiit Haimendorfi Anno 1537, ætatis suæ 58, unde Magnatum plurimorum, aliorumq; honestissimorum virorum comitatu splendido admodum atq; numeroso ad cœnobium Moritis

Montis Gratiæ transportatus fuit, ubi in templo sepulchrum ejus & insignia visuntur..

Sigismundus Furer Christophori Fureri & Catharinæ im Hof filius, natus 20. Novembr. An. 1513, uxorem duxit Felicitatem Hübnerin Anno 1547, cum d. 3. Maij Anno 1546 unâ cum novem aliis Noribergæ lusum Troiæ ludicrum instituisset. Obiit 8. Novembr. Anno 1579.

CHRISTOPHORUS FÜRER

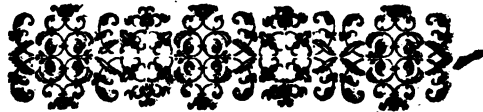
Christophori Fureri & Catharinæ im Hof filius se- 8. Pater. cundus, natus 30. Januar. Anno 1517, uxorem duxit Magdalenam Christophori TETZELII Duumviri Reipub. Noriberg. filiam, 1. Januar. Anno 1540. Electus fuit in senatorem Anno 1553. In nuptiis Barnabæ Pommeri, quæ celebrabantur Noribergæ 6. Febr. Anno 1538, unus ex octo illis fuit, qui lusum Troiæ equestrem instituerunt. Obiit 6. Febr. Anno 1561.

Carolus Furer Christophori Fureri & Catharinæ im Hof tertius filius, natus 12. Novembr. Anno 1530, uxorem duxit Claram Leonharti Tucheri & Nützelix filiam 25. Novembr. Anno 1556, cum prius Anno 1547 Galliam, & Anno 1549 Belgium peragrasset, ubi etiam Anno 1553 militiae nomen dederat. Vir erat in omnis generis equestribus certaminibus probè exercitatus. Receptus fuit in senatorium ordinem Anno 1557, tandemq; cum 6. Maij Anno 1567, animo exspatiandi ad arcem hereditariam Haimendorf eques ex urbe discessisset, in hodiernum usq; diem certi nihil compertum fuit, quonam fato sit absorptus. Cætera nemini non charus, & ob virtutem singularem æstimabatur..

Mauricius Furer Christophori Fureri & Catharinae
 im Hof filius quartus, natus 31. Maij Anno 1534, uxore
 rem duxit Mariam Sebastiani Welferi & Barbarae Nützeliae
 filiam, 26. Januar. Anno 1562, cum prius ab An.
 1548 usq; ad An: 1552 Galliam, & deinde Anno 1553
 & seqq. Italiam peragrasset, ubi Romae in primis &
 Neapoli constitit. Perlustravit quoq; Belgium, ibiq;
 Anno 1557 sub Philippo Hispano contra Henricum
 Galliarum Regem in obsidione S. Quintini eques stipendia
 meruit, ubi diversis praeliis virum fortem atq;
 bellicosum se declaravit: cumq; 3. Mart. Anno 1561
 Iulus Troianus haberetur, ipse inter octo commilitones
 palmam obtinuit. Electus fuit in Senatorem An.
 1577. Obiit 24 Maij Anno 1605, cum magnis accessionibus
 atq; ornamentis arcem Haimendorf familiae decus extrulisset.

CHRISTOPHORUS FÜRER

Christophori Fureri & Magdalene Tetzellae filius,
 iste est, cujus vitam, obitum, prolem, &c. Oratio narra-
 vit.

Inobi-

In obitum.

AMPL. NOBILISS. PRU-
DENTISSIMI DN. CHRISTOPH
FÜRERI, Duumvir. Reip.
Norimb. &c,

I.

*Vi tria fulcra modo Germana visaru-
Libertatis erant, militiaq, pia, (entis
Rex summus, a) summusq; uno propè
tempore Princeps, b)*

Et lumus consul, c) summum obière diem.

At vivit DEUS. Hic causam defendet amicam,

Hic nostros hostes opprimet, atq, suos.

a) Henric. IV. Rex Gall. b) Frideric. IV. Elector Palat.

c) Christoph. Fürer Uvir Reip. Norib.

II.

FÜRERISi quis laudes sermone soluto

Se putat, aut victo dicere posse satis,

IIIe

*Ille etiam dicat, Libyco quos in equore fluctus
Voluantur, rabidis cum furit Auster aquis.*

III.

*Patronum Pietas, tutorem Academia luget
Extinctum, patrem plebs, populusq; DUCEM.
Germanat preceres Tecum, FÜRERE, perisse
Deliciasq; suas, consiliumq; gemunt.*

Scipio Gentilis JC.

CHRISTOPHORO GIRSNERO

Reip. Norib. à libell. secret.

CVRADVS RITTERSHVSIVS JC.

S. D.

FÜRERI excessu quantam Respublica cladem
Acceperit, Girsneri, nimis verè Tua
Laudibus illum ornans deplorat Epistola dignis:
Dignis licet vix ulla laudibus virum
Lingua, Pericléo quantum vis fulmine pollens,
Celebret unquam, copiam omnem exhauriens.
Accipe nos socios justis, Girsneri, doloris.
Nam luget ipsum quisquis hic vivit bonus.

Pupillos

*Pupillos videas tuterum ita funera flere :
Et ipse tutor hujus extitit Schola.
Vnus ego è numero hoc malè iunxi harentia metra :
Nam cultiora non sinit turbata mens.
Hac Tibi mitto, meum contestatura dolorem,
Et Manibus supremum honorem habentia. (tur:
Non posco ut numerus innumeri Tibi, Amice, probem
Sat est mihi, mentem bonam modò approbem.*

MEMORIÆ DN. CHRISTOPHORI
FÜRERIDuumviri R. P. Notimber-
genf. &c. Sacrum.

B *Eatus ille, qui procul tumultibus
Subductus à terrestribus,
Cælestis aula particeps & incola,
Deum propè audit ac videt.
Non ille terretur minis mortalium :
Non ille vi, non fraudibus.
Est amplius subjectus aut obnoxius :
Non classico excitus truci
Horret necem, direptionem, incendia,
Blasphemiasq; stuprag;*

Z

Et quic-

*Et quicquid istius farina bellicus
Secum furor trahere assolet:
Sed pace dulci, pace verâ perfruens
(Quam visio præstat DEI,
Quam tot beatorum Angelorum exercitus,
Mille & phalanges Martyrum,
Et quicquid est hominum beatorum, suas
Stolas in Agni sanguine
Qui unquam abluerunt, & suo usq; hærent duci)
Insanientis equoris
Spectat procellosas minas ex litore,
Periculi haut timens sui.
Hæc & Tibi, FÜRERE Magne, contigit
Iam sors DEI dono inchoata,
Vita istius dum ereptus ex molestijs
Quasi evolasti è carcere,
Ad cœlitum sedes beatas: unde nunc
Orbis tumultus despicias:
Et pace cœlesti fruens solo in DEO,
Laudes ei æternas canis.
Erat quidem hoc optandum, aliorum nomine,
Te vivere in terris diu,
(Siquid diu in terra tamen dici potest,)
Trisecli senisq; Nestoris*

Viva-

Vivacitatem aquare. Nam Te Nestorem
 Florens ocellus urbium,
 Germanicarum NORIBERGA diutius
 Egeret, ullo tempore
 Si Te requisivit sibi optimum Ducem,
 His turbulentis motibus,
 Quos unde quaq, concitatos cernimus.
 Occurrere his Prudentia
 (Humana si quicquam valet Prudentia,
 Cum fata resurgent sua)
 Senilis illa posset amplius Tua,
 Spectata sæpè in arduis
 Negotijs, probataq, longè plurimis,
 Et grata principibus viris.
 Nam dignitas oris Tibi, & facundia,
 Et alta mens, vet Principem
 Ornare quemvis sufficiens, divinitus
 Erat data. Expertus loquor:
 Neq, Francicus me vanitatis arguat,
 Astagnum astimans Te, Circulus.
 Quam sæpè posthac ille & ille dixer: Heu,
 FÜRBRUSEst ubi mens!
 Sani optimus Dux quondam & auctor consilij,
 Quo nunc eget Respublica, Z 2 Eget

Eget clientum turba, magno incommodo.
Sed premijs Virtus Tua
Fraudanda iustis non erat nimis diu,
Qua condita in caelis manent.
Nam quamlibet Te honoribus Respublica
Ornârit excellentibus
Pridem: tamen millesimam partem hi Tua
Virtutis hâut aqua verint.
Mundana nam res nulla premiij est satis.
Ut ergo dignis Te modis,
FÛRERE, munerare possit, transtulit
Ad caelites rerum arbiter.
Amor dolorq; noster, ab! salve & vale,
Patrone, Princeps ordinis
Amplissimi, quo Noriberga floruit
Diu, Deoq; floreat
Favente porro, donec undis Pegnesus
Secabit urbem perfluens.

Cunradus Rittershusius D.

A L I U D.

EHeu! fugaces ocyus alite
Labuntur anni: canaq; iugiter

Obre-

Obrepat atas: dormiant nē,
 Num vigilent homines, perinde est.
 Lapsos at annos Morta truci pede
 Arcūq; tenso subsequitur: ferit,
 Nec errat, incautos sagittā,
 Mox lacrimas ciet: abripitq;
 Reges, Dynastas, Ruricolas, sed &
 Crues: Quid? ulli parcere nescia,
 De ponte turbandos, & annis
 Interimit vegetos: puellas,
 Anusq; Crasos, insimul Ibicos:
 Bleunos, potentes consilijs catis,
 Astuq; pollentes polito
 Demetit hem! sicelice Parca.
 Ergo & FÜRERUS praesidium Urbicum,
 Nostriq; splendens fax Capitolij,
 Fatis, inexorabiliq;
 Succubit Libitina amara
 Legi. Hinc Penates protinus ejulant:
 Et cara Coniux, & subolis cohors,
 Cari nepotes atq; neptes,
 Ora madent queruli genasq;.

*Planctu platea, Curia fletibus
Repleta, lessu mœnia: dum SUPER-
Boni ESSE, quotquot sunt, voverent,
DE PATRIA BENE PROMERENTEM.*

Georgius Remus. J.C.

A L I U D.

Q*uis lachrymis, FÜRERE, aequet Tua funera di-
Atra cui rapuit munera cuncta dies? (gnis,
Quem luget Virtus, deslet Sapientia, plangunt,
Relligione Fides, & probitate THEMIS.
Arte armatus eras, ARMORUM ornatus & usus,
Bellica cum peterent signa solo atq; salo.
Lustrasti multas partes habitabilis orbis,
Quà Soles exoritur, quà quoq; commoritur.
Hinc meritò ad clavum insigni virtute sedere
Summâ olim TIBI RES PUBLICA mente dedit.
Consilij causas, clavémq; aperire potentem,
Et clavam pœna, jure nocere reis.
Cui clavus, clavis, clava equâ lance feruntur,
Hanc meritò prohibet carmine MUSAMORI.
Hinc immortalis niveis Bona Gloria pennis
Te, FÜRERE, super sidera celsa vehit,*

Et cœ-

*Et cœlum lacrymis aequat Tua funera dignis,
Reddit & ALBA TIBI funera cuncta Dies.*

Joann. Cunradus Rhumelius
Ph. & Med. D. PHYSICUS Novi-
fori Archipalatinorum
Ordinarius.

L E S S U S

CASP. HOFMANNI, MED. D. ET
Professoris Altorfini.

Prodere si potis est quisquam argumenta doloris,
Qui dolor in totas penetrat sese usq; medullas,
Et benè vivaci sensim & sensim ustulat igne:
Prodere fortè mei possum argumenta doloris,
Quo me FÜRERIMORS valdè inopina fatigat.

Heu mihi, quod dolor hic nullâ est medicabilis ar-
Scilicet alma dies alios quoscunq; dolores (te?
Edomat, & longo imperio sine fine coërcet,
Mandatisq; premens & summis viribus instans,
Donec edax focus hic tacitas expiret in auras.

Sed dolor hic, dolor hic, quàm longè nititur usq;
Ingenioq; alio! Nam quò se latius effert
Perq; domos, urbésq; & agros Germanidos ora,

Non

*Non minor esse cupit: quin, nullo limite clausus,
Temporis auxilio vires acquirit eundo.*

*Dic mihi, ô infelix Plebes, rerum omnium egena,
Cujus ego lacrymas inspexi, atq; auribus hausi,
Cum funus sequerer FÜRERI nobile, quid jam
Est animo tibi? Iamné hic fors deferbuit ardor?
Si malè ad immemores veterum iuit gratia factum.*

*Dicite mi, Cives, quocunq; sit ordine quovis,
Quos multo effusos studio, pullaq; catervâ
Speclavi mastos, qua nunc sententia menti est?
Mastitiane abijt sola hæc atq; unica causa?
Quam vereor, si abijt, ne mox truculentior adsit!*

*Dic Academia, dic mihi Pappenheimius heros,
Qui modò sceptrum eius, Gentili ast astite, gestas,
Tu quoq; Gentilis, quem mecum Academia testem
Miserat affectusq; sui, iustiq; doloris.
Quid nunc? Heu! venis tacitum latet ulcus in imis.*

*Dic mihi Relligio, dic Relligionis amator
Sincera, cuius manifestâ in luce videnda
Dux fuit atq; autor multo discrimine notus
Helias invictus Germano sanguine cretus,
Annon morte huius metuis tibi deniq; noctem?*

Dicite mi, Proceres Romani cunq; Senatus,

Tuq;

Tuq; aded augusto in folio Rudolphe secunde,
Ecquid consilij fuit hoc in pectore? in armis
Ecqua dexteritas, tanto turbante tumultu
Vilis? Haud ausim, quod res est, dicere multis.

Sed quid opus dictu est? Non fabor, sed scio certe:
Tam late serpit contagio funeria huius,
Quam late sese fraudes, immaniaq; ausa ^(q;e)
Hispanum extendunt. Hos Tu, DEUS Optime, fran-
Ut constent nobis solatia ~~vana~~ doloris.

PIIS MANIBUS

Dn. CHRISTOPHORI FÜRERI
ab Haimendorf & c.

Cum vitam pro vitâ dare non licuerit ex voto, contra
votum consecrat monumentum doloris
exiguam ingentis

MICHAEL PICCARTUS FÆ

Miserum: ergo iterum pectus lugubria pulsant?
Et vocat ad tristes rursus Elegia modos?
Ergo iterum lacera assistunt flentesq; Camæna?
Aptâq; deposcunt carmina temporibus?
Stant circum lacrymis uda, crinemq; soluta
Tundentes nimio pectora cordolio

As

Belli-

*Religio, Virtus, Themis & Respublica, nostramq;
Exposcunt vocem, supplice voce, DEÆ.*

*Quid? loquar, aut sileam? fibras dolor excoquit in-
Nec sinit in lacrymas ire pias oculos. (tus;*

*Cor instar cera liquefit: non Aetna caminis
Sic furit, ut subitus nunc dolor intus agit.*

*Lingua stupet motuq; carens in faucibus hæret,
Mens hebet, & vita signa notaq; iacent.*

*Vocalem tamen esse voluit tot numina, pumex
Si dabit humorem, verba etiam ipse dabo.*

*Non hoc non tantum vulnus, mihi credite, Diva,
Admittit vocem, non etiam lacrymas.*

*Alius impressum est animo, vitalia carpit,
Unius & funus funera mille trahit.*

*Et quid mille loquor? Germania funere tota
Tabuit unius semisepulta simul.*

*Consilium dormit, dormit Prudentia, Virtus,
Verum & Religio hoc funere mersa jacet.*

*Hanc ego jacturam nunc desleam? & ille disertus
Totius Europe proliciam lacrymas?*

*Hoc alius faciat, mihi singultire relictum est,
Dum trahit ingratas vitæ odiosa moras,*

Atq;

Atq; optare mori tenebras lucemq; peroso,
Postquam abijt noster Phabus & orbis Amor.
Non si Tyndaridi quondam Polydamna Eurone,
Qua dederat blandâ Pharmaca certa manu,
Et qua Telemacho luctum abstersere dolorémq;
Hausta, mihi quoq; nunc ferret amica manus:
Impetrare modum nostro possem ipse dolori,
Nec Deus in totum ponere posse dabit.
Ergo agite & mœsta à mœsto secedite Divas,
Nil à me vobis consilij aut opis est.
Ite precor, proferte pedes, proferte querellas,
Me mea consumet cura dolorq; brevi.
Quarite, cui pectus ferro septemplex munit
Robur, & invicto cor adamante riget.
Qui ad tantos casus invicto robore firmus
Persistit, siccis esse potestq; oculis,
Is plenis velis, plenis Zephyrisq; feratur
In nostri Herois facta, favente DEO
Quas juvenis terras alio sub sole jacentes
Viderit, ut Siculi pervada parva freti
Appulerit Meliten, quod ibidem, insignis in armis,
Quasi erit dextrâ, Marte favente, decus.

Ad 1

Inde

*Inde etiam Phary ut penetrarit ad ostia Nilii,
Perq; Arabum petras iuverit incolumis,
Quomodo ad excelsi veneranda cacumina Sinae,
(Nempe diu Pietas suaserat istud iter)
Inq; Palestinam sanctam devenerit hospes,
Atq; ausis tulerit premia digna suis.
Hac ille extollat verbis & voce coronet.
Et faciat cultu splendidiora novo,
Si pote: post addat quantâ cum laude reversus
Carpathijs miles sederit ille jugis,
Quasitumq; manu decus haut virtute tenere
Contentus, miris auxerit usq; modis,
Invictumq; animi robur dextramq; potentem
Circum fraternis intulerit populis,
Vistula Sarmaticis qua stringit littora campis,
Moldaq; Zechorum Regna superba secat.
Talia narrantem, si firmo pectore lumbi,
Si vocis nondumq; organa deficiunt;
Subijciat quibus ille domum virtutibus auctus,
Queisq; Ducum ac Regum floridus ethogys,
Deniq; quo Patrum plausu populiq; reversus,
Oblatum Patria acceperit imperium,*

Quoq;

Quoq; animo tantas rerum tractaverit undas,
Quo studio, ingenio, dexteritate, fide.

Quosq; illi ex meritis decrerit Patria honores,
Patria in hunc civem non male grata suum.

Patria nec solum, verum & quacunq; merenti
Premia virtutum constituere viri

Augustus Caesar, nostri Imperijq; columna,

Germaniq; soli Principum honora manus,

Et qua Franconia Proceres, Gens edita caelo,

Omne sua feriens nobilitate solum:

Quos omnes rerum ancipitesq; dubiosq; salutis

Consilij juvit dexteritate sui,

Divisosq; animis, causa aut vitrite, potenter

Eloquio flexit, publica damna docens

Et tristem augusta patria instantemq; ruinam,

Et nostri casum atq; exitum Imperij,

Ni positis odijs, posito rancore Potentum,

Fœdere conspirent dextra animiq; novo.

Tandem qua lacryma, qua luctus signis cadentem

Sint comitata, suis explicet articulis.

Qualiter externata inopino Curia luctu

Principe squalluerit sic viduata suo.

11111

Qualiter effusiq; senes & vulgus inundans,
Illa Patris patria funera pulla cohors
Cum planctu & lacrymis sit cordoliq; secuta,
Æthera ut impleret femineusq; dolor.
Ut puaxi & rerum ignara sortisq; puella
Prodiderint gemitu publica damna suo.
Ut miseri, quos dira fames, quos pressit egestas,
Annona & pretijs carior usq; suis,
Hunc benefactorem, Patrem slerintq; benignum,
Qua salva salvois esse licebat eis.
Hac atq; bis cognata canat mihi ferreus ille,
Et moveat metris saxa ferásq; suis.
Non ea mi virtus, quem mollem Dadala finxit
Natura, & docti cura Magisterij.
Ipse meum intra me vix tantum misse dolorem,
Dum dolor ur animis ambedit igniculis.
Absq; illo foret, excirem in precordia vires,
Deforet & tanto non amor officio.
Quanquam, quantum omnes anima linguaq; vale-
Si huc conferre velint omnia dona sua, (rent,
Inferiora tamen Furis cuncta putarim
Laudibus & meritu inferiora mei.

Cuius

*Cuius ego augustos vultus, osq; illud honestum
Dum mente intueor, mens stupet, ora silent.*

D. CHRISTOPHORUS FÜRERUS
moritur Anno Christi clo lo cx.

fererat INVICTâ nosser VltVte fVREERVs
fata rVInolæ patriæ VICIna, fVIsqV
CorrVre VIsqVe optibVs, neC ConSILLA VELA Veleræ,
aVt VeterI nostrIs sCribra VIsbVs aVrea scCLO,
ergò optat fierI fVnVs ne fVnera Cernat
ægrIVs VELA sVo. SVperi assensere præCandI,
cantIsqVe erIpVnt properè fVrlaLibVs aVIs,
InInVantqVe poLo fVprâ & fVLgentibVs astrIs.

Alind.

ergò IaCes? (patriæ spes & rVteLa rVentIs,
Cor VrbIs, IVstIqVe DeCVs præLVitre senatVs,
qVIterror reprobIs fVerasqVepatronVs egenIs,
præses apoLLineoqVe gregI nostroqVe LyCæo)
frVstrarIsqVe rVI popVLI (VspIrta fclIX.
heV heV triste bonIs atqVe haVt CVrabILE VVLnVs!

Michael Piccartus F.

E I U S D E M

Memoriæ, quæ in benedictione, SACRUM.

DUX Urbis, FÜRERE, *Tua, lux publica Civi,*
Raptèq; cordolio Civis & Imperii,

Nube

*Nube ex tempeſtate traducte in Tempore JEHOUÆ,
Torrus ut erreptus Tu crepitante rogo es!*

*Et ille ſolo clades Nos & tormenta paruemus,
Nā vigati in portu cymba Tibi, inq; vado es.
Ex antlata quibus ſentina hac improba Mundi
Immundi, Benē nos, dicite io! Benē nos!*

(Va! quibus exorbenda & acerba & peſſima fundo!)

Carpe quietem, & ovet Spiritus axe DEO.

*Dux Urbis, FÜRERE, Tuae, Lux publica Civi,
Raptēq; Cordolio Civis & Imperii.*

Ratisbonæ Leſſū proſequebar L M.

CHR. DONAVERUS Eccleſiaſtes
in Patria P. L. C.

A L I U D.

Q*uem quondā prador Arabs captavit inani
Spe prada, quem Turca ferox & Thracius ho-
Sedibus è patrijs ad patria tecta remiſit (ſtis
Incolumem Iuvenem FÜRERUM, pectore firmo
Ac fortis rumpentem animo per retia mortis,
Mortis pro ſato, tandem ſit corpore prada.
Ille Pater Patria noſtra, Procerūq; Choragus
Tantorum tantus: Quid non metuamus ab unā
Morte*

Morte omnes reliqui, natali jure minores,
 Et gravitate piâ? Qua si quis pensitet aquâ
 Lance, Virum faciunt ex omni parte beatum.
 Excipio Mortem, qua legem servat in omnes,
 Mortalesq; viros produxit crimine ab uno.
 Ergò nec hic noster (lacryma concedite verbum)
 Mortis ab insidijs securus vixit, Avorum
 Magnorum non indignus de gente vetustâ,
 Nobilitate suâ Clarus, sic natus, ut esse
 Unus amor populi posset, turbaq; misella
 Subsidium firmum: sed qui molimina mortis
 Horruiat haud quaquã unquam, ceu pugnator in ho-
 Pugnacem Effortem fortis, dum crine resistit (stem
 Capto, atq; auspicio meliori pralia miscet,
 Obuius it primus venientibus hostibus ultrò,
 Atq; suos socios in pugnam invitat ubiq;
 Exemplo memori, constans Virtutis alumnus,
 Telaq; comminuit contrà volitantia cuncta,
 Hanc artem doctus quondam sub Marte Magistro.
 Talis erat iuvenis noster FÜRERUS in ipso
 Agmine. At interea quoq; Pacem armatus amavit.
 Ergo togâ sumptâ divo poscente Senatu,
 Et postquam tandem tanto fit in ordine primus,

B b

Consi-

Consilijs, studio Pacis moderatur habenas
Indomiti Martis, vires & robora frangit,
Repentiq; malo nervos succidit, & omne
Auxilium afflictis rebus promittit, & adfert
Optatam requiem civi rurisq; colono.
Sic Patriam rexit felici sidere natus,
Quadraginta annos divinâ mente Senator,
Atq; annos octo magno splendore Duumvir.
Accinctus lumbos Vero & Candore, trilicem
Justitia indutus thoracem, poplite utroq;
Sutilibus fibris firmato, scutâq; summis
Sincera fidei, cui cedunt ignea tela
Ditis & inferni: galeamq; ubi & ipse salutis
Applicuit capiti: Verbiq; sonantis Olympo
Accinxit lateri gladium, Cœleste vocando
Numen in auxilium (sine quo vita optima mors est)
Ultima presentis vita non optat: at atram
Excipit intrepidus mortem post fereula vita
Æterna, Cœnamq; sacram cum mente peractam
Gratâ, nunc moriar latus, lethoq; ministro
Hospes ero Cœli, fidei per Symbola nostra,
Dixit, & in medijs verbis suspiria finit
Leniter. Ut longo languentia membra labore

Accipi-

Accipiunt gratum somnum dulcémq; quietem:
 Sic hic obdormit post tot discrimina vita,
 Inter latrones Arabes & Turcica fraudum
 Mœnia, post tritæ salebras in monte Sinai,
 In quo cum paucis potuit cantabile carmen
 Decantare viris, Divina legis in illo
 Monte olim lata supremo à Rege Regentum.
 O Pietatis opus magnum atq; hoc milite Christi,
 Monte, loco, dignum, quo convenientius ullum
 Haud facile esse aliquid possit. Proculite prophanum
 Vulgus, & extremos cursum convertite ad Indos,
 Pro Domini verbo rutilum qui quaritis aurum:
 Interea nos cum nostro Duce & auspice Christo
 Divinas leges meditemur, & ardua Cœli
 Culmina per Christum cunctis scandenda beatis.
 Alto quis credat somno pastore sepulto
 Damna lupum caula solito dare velle minora?
 Hostis convulsâ speculâ dum mœnibus instat,
 Quis se securum subter sua tecta latere
 Possit putet? stultus sibi qui persuaserit istud.
 O miseram caulam tanto Pastore subacta
 Tam longo somno, dum tam furit omnis Avernus.
 Talia ni nobis superessent sidera plura,

Bb 2

Pasto-

Pastoresq, boni vigilésq, in mœnibus altris
 Noridos, ignota nulli Urbi mercibus atq,
 Arte novâ artificis solertis, & arte Minerva.
 Ah! quanta tenebra subducto hoc Sole futura
 Effent, quàm nocua nisi tot stellantia Patrum
 Sidera disicerent surgentes a there fumos
 Fortuna, & misera cladis Martisq, cruenti?
 Non fallet spes ille bonas, qui lumine mentis
 Tam videt: est longè quo vis oculatior Argo.
 Auditis, Patres, Oculis Germania in oris
 Passim: ne desint Patria, videamus, ocelli,
 Pro toto populo, quos tangit cura precandi.
 Sic populum multo sine cade & sanguine fuso,
 Debito in obsequio, Patres, retinebitis omnem,
 Sic Pax alma lares nostros & lecta beabit,
 Sic nomen vestrum longum durabit in ævum,
 Sic erimus salvi, cæloq, locabimur alto.
 Omnia, qui rutilos Cælos lucratur, habebit.

M. Christoph. Reich
 Eccles. Sebald. Diacon.

UXOR

UXOR ALLOQUITUR CUM FILIORUM, FILIARUM, nepotum & neptium catu defunctum.

Siccine chare Pater tristi nos orbe relinquis?
Tempore tam tristi deseris anne Tuos?
Consilioq, Tuos miserè auxiliòq, carentes
Destituis? durus tam potes esse pater?
Nonne vides quod bella crepent jam penè per Or-
Omnia sint misero cunctaq, plena metu? (bem,
Hanc igitur tutare domum, aut nos eripe Tecum,
Aut fac ut timeant nulla pericla Tui.

- R E S P O N S I O .

Sistite jam lacrymas: nec enim sors ista timenda est,
Iam tandem est cælum Patria certa pÿs.
Auocor à Christo, cujus bonitate receptus
Vivo, nec mutem totius orbis opes.
Vivebam terris siquidem antè, nec ulla laborum
Finis erat, nunc me clarus olympus habet. (mundi
Nunc domitus Sathanas, mors, mundus, & omnia
Sunt mihi sub pedibus, sanguine, Christe, Tuo.
Sed levo spe luctum, latum mox affore tempus,
Gratior intuitus cum mihi vester erit.

M. Georgius Maurÿcius Senior.

Bb 3

IN OBI-

IN OBITUM
Affinis sui desideratissimi &c.

Dignum laude virū FÜRERUM, plaustra laborum
Non potuere equidem frangere, plaustra ma-
At, Saturne, tuus sternit Mauortius ansis, (lūm.
Infelix sidus, Noriacberga, Tibi.

Heu! cecidit capitis nostri diadema refulgens:

Occidit, heu! Patrj gemma cornica Soli!

Dux noster fidus, cautā qui mente saluti

Nostra prospexit: Quid? Pater, oh! Patriæ.

Solamen miseris, & lumen lumine caesis

Qui fuerat Virtute, exulibusq; quies.

Urbis presidium, o & firma columna Senatus,

Et columen Musæ, Nobilitatis honos.

Hoc Duce vix habuit majorem, fallor an? atas:

Et dubitem, sit post fors habitura parem.

Summa observantia atq; grati animi
ergo lugens fecit

Hieronymus Geuder ab Herolsbergā.

A L I U D.

Siccine Mors, o Mors, o implacabile numen,
Horrendum cunctis monstrum mortalibus, audes
(Aspera

(Aspera cùm creperis ferveſcant tempora bellis,
Cumq; p̄j innumeris iactentur in orbe procellis,
Omnia & in peiora ruant, fraus vendicet orbem)
Noſtro FÜRERO, quo nunquam juſtior alter
Nec pietate fuit, nec bello maior & armis,
Falce caput ſecuiſſe tuâ? crudelia fata!
Ah quantas lethum clades immane dediſti!
Amiſſum luge Tu, Noricaberga, parentem,
Quisnam adeò rigidus, quis ferreus eſſet, iniqua
Quem non perculerint FÜRERI & triſtia fata?
Cauſa doloris adeſt; meritò deſtemus ademptum
Huncce virum nobis. O Norice civis acerbum
Inſpicias caſum. FÜRERUS mortuus. Eheu!
Si quis dignus erat Tithonia vivere ſecula
Poſthabitis cunçtis, ſolus certò ille fuiſſet.
Namq; pater vidua, tutor fuit ille pupillis,
Pauperis ille Parens, & profuit omnibus aquè.
Ille fuit ſtudijs fautor, ſummusq; patronus:
Ille per ignotum felix penetraverat orbem,
Et mores didicit varios, & plurima lingua
Calluit atq; eadem diſcrimina reddere voce.
At non perpetuò gentili more dolendum:
Mors ſua quemq; manet; magnum tecta ſubire

Non

Non metuit Regum, lex hac mortalibus una est.
Mors vocat atra omnes ad se, mors omnia perdit,
Parcere Caesaribus nescit: simul illa juventam
Cum senio, illa inopem cum diuite demetit unâ.

Ergo absint luctus, mœror, lacrumaq; dolorq;
Non revocare licet quos ad se Iova vocavit.
Et non interijt Magnus FÜRERUS, Olympi
Sed nactus sedem, felix requiescit in illa.

Illius intereâ (Vatum presagia veri
Si quid habent) laudes per secula cuncta manebunt:
Excelsâ cathedrâ quas nuper rite Sonerus

(Alter Aristoteles, Medicaq; peritia Laurum
(ui meruit) nobis dixit sermone polito,

Quem virum servent per longos Nestoris annos
Dî superi, in nostri laudem & decus, opto, Lycei.

Ad Te me verto, Magne & memorã de Duumvir,

Tu, FÜRERE, decus nostrum, qui maximus inter
Noriacos proceres, patria pater optumus, inquam,

Qui nosti populis (vates ut dixerit olim)

Parcere subiectis, & debellare superbos:

Immortalis Honor (qui fulges sideris instar

Electos inter, cœli in regione serenâ)

Salve, supremumq; Vale, dignissime cœlo.

At Tu,

*At Tu, Summe DEUS, cælum qui Numine torques
 Et terram, ô hominum divùmq;, aterna potestas,
 Cùm Tibi sic visum nobis auferre beatum,
 Illum FÜRERUM: GNATI, quos ille reliquit,
 Insistant Magni, facias, vestigia Patris:
 Hi nostras dement lacrimas, luctùmq;, levabunt.
 Stirpem FÜRERÛM illustrem tueare, domumq;:
 Huic adsis dexter, salvam per secla Periclis (to
 Hanc serua, hac vigeat petimus, Pater Optume: gra-
 Tunc Tibi perpetuas solvemus pectore grates.*

EPI T A P H I U M

P I S M A N I B. S A C R.

Hic jacet ille alto FÜRERUS sanguine cretus,
 Maximus Ingenio, nec Pietate minor.

Hic jacet ille Pius, Sinai culmina montis
 Qui petijt, longâ Ierusalemq;, viâ.

Hic iacet ille, olim Rodolpho Maximo in orbe
 Romano, in summo qui fuerat pretio.

Hic iacet ille (dolor) qui bello expertus & armis,
 Nobilibus Francis spēsq;, decūsq;, fuit.

Hic iacet ille sacri Iuris defensor, & equi
 Custos, qui dulcis pacis amator erat.

C c

Hic

*Hic iacet ille Pater Patria, memorabilis Heros
 Noriaca, & propria fida columna domus.
 Hic iacet, heu! Pietatis honos, reverentia legum,
 Iustitia speculum qui fuit & fidei.
 Hic iacet, heu! omnis certò Virtutis asylum,
 Anchora qui pressis presidiumq; fuit.
 Hic corpus recubat, veniet dum CHRISTUS ab arce
 Iudex: ast animum clarus Olympus habet.
 Hac quicunq; legis lacrimas adsperge: Beate,
 Dic, Fürere Haveas, Perpetuò Valeas.*

Christoferus Hœfflichius
 LL. & Poëf. stud.

In funus avi sui longè desi-
 deratissimi.

NOridos indulget lachrymis Respublica largis,
 FÜRERIq; gemit funera mœsta Patris.
 Nam velut amissò duce miles oberrat in agris,
 Nec quem respiciat, quemvé sequatur habet:
 Sic Hæc innumeris rerum quassata procellis
 Fluctuat & dubijs it remeatq; modis.
 Sed, quid in assiduo sua tempora ducere luctu,
 Quidvé oculos fletus fonte rigare juvat?

Quin

*Quin potius placeat nobis divina voluntas,
Qua regit & vita puncta, regitq; necis.
Optemus placidam membris sine fine quietem,
Manibus aetherei regna petita poli:
Atq; simul nostra spectemus termata vita,
Dum nobis reddat Patria vera Patrem.*

Jodocus Christophorus Kressius
à Kressenstein defuncti ex filiâ nepos.

In ejusdem viri Magnifici &c.

Tumulum.

S*I quis adhuc tumuli pertingas, advena, cippum,
Et cuius fiet hac corporis urna? roges;
Accipe: Virtutum terrâ chorus omnis in istâ
Conditur, & nostri principis ossa cubant.
FÜRERI, quo se iacta verat alma beatam
Noris, & extulerat summa per astra caput:
Cuius in extremas mundi se fuderat oras
Nomen, & ad superas venerat usq; plagas:
Quiq; salutiferas populo praefigere leges
Norat, & Astra munus obire sacra:
Cuius in ore sibi Suadela locaverat arcem,
Quiq; fuit nostri publica firma fori.*

C c 2

Ipsa

Ipsa polifacies acrem testata dolorem

Induit in varias se caperata notas:

Publica Res stabili pacis subscude remotâ,

Ut viduum vivo stymma liquore iacet,

Pallida macrescens luctûq, exesa, fidelem

Conqueritur fato succubuisse Ducem.

Scilicet insignes cœlestis curia mentes

Eligit, & magnos poscit a vetq, viros.

Ergo quibus fuerint justa bona publica cura,

Cœlica, pro cœno, rostra tenebit, humi.

Tu pia justa Rogo persolve, vovêq, beatus

Vivat in Elysiis Duxq; Paterq; jugis.

Joan. Schröterus facieb. Aldorp.

Consolatoria.

Ad Amplifs. & prudentifs. VV. D.

CHRISTOPH. & Dn. JOAN. SIGISM.

FÜRE ROS ab Haimendorf fratres, incl. Reip.

Norib. Senatores, affines meos dilectifs. &c.

Olui hoc epistolio paucis dolorem & συμπίθειαν meam testari, quem ex obitu parentis vestri, viri nobilissimi mihiq; multis de causis commendatifs. affinis per honorandi, concepi. Nulla namq; in mundo gravior jactura, quàm eum amittere, quem ex animo diligas, & à quo verè ameris, quodq; ex animo diligitur

diligitur, ex animo quoq; defletur : Viros quin etiam singulares nolentes passim notos sua reddit singularitas. Etsi verò mos est dolentium, ut cùm extinctum amicum lugent, totam ejus retrò vitam & mores in argumentum doloris sui edisserant, malo tamen silere, quam pauca de laudibus tanti viri dicere, cum videam hoc officio probè defunctum Clariss. D. SONERUM in Oratione funebri, quem perorantem in magnâ auditorum frequentiâ cum admiratione lubens audivi. Optatim ego saltem cum Dario, nostræ Reipubl. tantam FÜRERORUM multitudinem, quanta est granorum mali Punici : fateor tamen cum Spartanâ illâ Dn. FÜRERUM fuisse virum præclarum, sed habere Reipubl. Noricam multos etiam alios paulatim succrescentes, & vestigiis ejusdem viri recto pede insistentes. Senatores mortales sunt, & hominum officia funguntur, Senatus immortalis est. Recessit à nobis, sed non totus recessit, reliquit enim nobis liberos, in quibus eum agnoscimus, & in quibus eum cernimus, defensores dom^o, & amicis reddentes gratiam, ut cum Syracide loquar. Quibus finio & à vobis peto, affectum hunc pium erga defunctum mihi condonari : gratus esse volui in ejus morte decorandâ, cui nullam aliam gratiam referre jam possum, hacq; mei doloris significatione vestrum quodammodo sublevare, non cicatricem penè obductam refricare. Bruti libertatis Romanæ vindicis statuae superscriptum : *Utinam viveres?* idem meum votum. Valete patres patriæ. Scripsi ex Musæo meo die 29 Novemb. Anno 1611.

Georg. Schleicher.

Cc 3

Hacte-

Hactenus Exsequialia: sequitur Auctarium.

D. CHRISTOPHORO FÜRERO &c.
amico suo tanquam fratri charissimo
JOHAN. POSTHIUS. S.

Quid Tibi, dulce caput, faciã? qua carmina scri-
Nefidei dicar non memor esse mea. (bam?
Otia Pierides & grata silentia querunt,
Fluminãq; & sylvas, & loca sola colunt.
Ast ego clamores inter, variosq; tumultus
Vivo, nec à curis pectora nostra vacant.
Nec solum mihi luce domi vicinia tota
Obstrepat, & medijs turba molesta vijs:
Verùm nocte etiam stolidis perturbor amantum
Cantibus, aut rixis, quas movet acer Amor.
Hinc meritò veteres coluerunt rura beata,
Et villis Romam posthabuere suis:
Precipue quorum duxit sapientia mentes,
Et iussit doctis invigilare libris,
Vivit adhuc quorum clarissima fama per orbem,
Atq; coronatis alta triumphat equis.
Hos igitur strepitus inter quia vivere cogor,
Nec mihi luce datur, nec mihi nocte quies:

Ignoscas

*Ignoscas nostra, FÜRER dulcissime, Musa,
Quòd modò non dederit carmina plura Tibi.
Plura dabit, Christo fatisq, fauentibus, olim
Ad patrios gaudens quando redibis agros.
Tum notas inter lauros hederásq, virentes
Ad solitos veniet latior illa modos:
Virtutésq, Tuas, & nobile stemma Tuorum.
Dicet, & ingenij dona beata Tui:
Quos peregrinando terráq, mariq, labores
Pertuleris, longam sapè ferendo famem,
Sapè ferendo sitim calidi sub sidere Cancri,
Sapè ferendo imbres, sapè ferendo nives.
Nec tamen interea libros neglexeris istos,
Quos decet ingenuâ volvere sapè manu.
In primis quanto vatam tenearis amore,
Et studio quanto carmina docta legas.
Hac olim: nunc ista Tibi, charissime Ductor,
Sufficiant animi Symbola grata mei.*

AD EUNDEM.

*Dum raptas potero vivens meminisse Sabinas,
In memori semper Te quoq, mente geram:*

Teq,

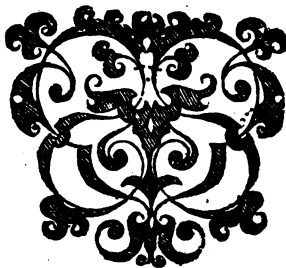
*Teg² velut charam reverenter amabo sororem,
Et casum multis commemorabo Tuum.*

Roma V I. Kal. Maij Anno 1565.

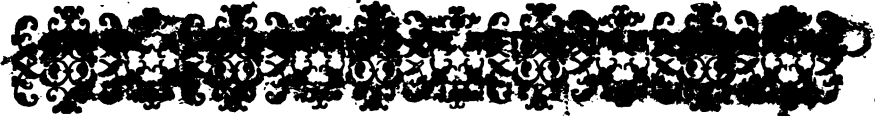
A L I U D.

*Quod varijs tandem superatis casibus, urbe
Contigit in patriâ jam Tibi grata quies ;
Gratulor, atq² preces faustas has insuper addo,
Ut favéant rebus Dij² hominésq² Tuis,
Ut Duce Te longum Respublica floreat, utq²
Perpetui famam nominis inde feras.*

Idem Posthius D. Med. f. No-
rimb. pridie Non. Martii An. 1569.

DISTI-

D I S T I C H O N

Cujus versiculus prior annum na-
tivitatis, posterior ætatis, uterq; simul conjunctim

annum & mensem continet, quo Dni. CHRIS TO P H O L O

Filius solentis &c. primatus hujus Urbis
delatus fuit.

eVM norlbergensi DVX InVestitVr Ia Vrbe, M. D. XXXX.
Vr te Iane blfrons agit at soL, astra frëqVentans. LXIII.

Allus. Nov.

M D C III

Christum	Corde	Colens,	Communia commoda	Curans
Hactenus,	ô Fictos;	Héroico	Honorus	Honore
Ritè	Reformabis	Regimen;	Reformabis	Reformabis
Inclytus	Institues	Ius,	Institiamq;	Inyabis
Sancta salus	Sic salva	Sier, sic	Summie	Senātor
Tempora tuta	Togaq;	Tus	Tranquilla	Tenebis
Omnibus	Obsequis,	Opibusq;	Ornabitur	Ordo
Patritius	Plebisq; :	Piis	Patriaq;	Patronus
Heros	Haberis	Honoraq;	Hinc honor	Habeberis hosti.
Officiosus	Opemq;	Operamq;	Orantibus	Offer;
Restaūra	Rerum	Requiem	Reprobosq;	Repelle.
Vrbs, vestris	Vincat	Veteres	Virtutibus	Vrbes,
Successu	Sempiternus	Sic fuit	Sequitur	Secundū.

Fata	Favent	Fœlixq;	Favet	Fortuna,	Facitq;
Vrbs	Vt	Victrici	Vigat	Virtute	Vicissim:
Ejus	Et	Excellens	Eris	Exornator,	Eamq;
Ritè	Reges,	Rebus	Requiem	Reipublica	Reddet.
Egregia	Eligis	Ergo	Ereboris,	Ereboris	Ereboris
Res	Regimen	Requiem	Repondo	Refirmat	Rem.

D d

Christo-

Christophorus Furerus ab Haimendorf, Senior,
equus auratus, patritius atq; Senator Primus
Reipublice Norimbergensis.

Anagramm:

I punit errores, erroribus impiger obsta,
Quin fer Ductoris munus, res nomen & omen
Arrident curis his, ipsaq; fata; Jehova
Re simul his adspirat ab alto.

A. L.

CHRISTOPHORUS FÜRERER SENIOR.
O heros fer onus pro re Christi.

CHRISTOPHOFUS FÜRERERIUS SENIOR.
Sic heros honor Reip. futurus eris.

I res effusus pro honore Christi

CHRISTOPHORUS FÜRERERUS SENIOR.
Utu fer onus, heros, pro re Christi.

Sic per res herois futurus honor.

Heus post curru hostoris fereris.

CHRISTOPHORUS FÜRERER SENIOR.
I re purus fer Christo honores.

Utu, re profer honores Christi.

A. L.

CHRISTOPHORUS FÜRERERUS SENIOR.

Hic strenuus Heros, us pro Petro.

Stre-

**Serenus hic Heros pro ferro ius colit: hoc est,
Pro bello pacem consulit, optat, amat.**

Carolus Nutzelius
à Sundersbüchel Eques
S. Cæs. Maj. à consiliis.

CHRISTOPHORUS FÜRER AB HAMMENDORF,
includit Reipublicæ Noriacæ Duumv. primarius,

Totidem iisdemq; literis nempe grammatis.
Urbis honor pulchra, Clarium bona fama triumphum.
Cui pariet; serâ fronde vireſce diu.

VEL:

CHRISTOPHORUS FÜRERUS AB HAMMENDORF, includit
Reipub. Noriacæ Duumvir primarius.

Urbis honor pulchra, rursus bona fama triumphum.
Cui parit; i serâ fronde vireſce diu.

Nurembergensis Civitas

Per Anagrammatif.

Nescis? Urbium Regina est.

Bernhardus Prætorius P. L. C. P.
Synd. Reipl. Norib.

IN CHRISTOPHORUM FÜRERUM &c.
Epigramma.

D*Veter es, ô Fürere, bon? : quàm cōvenit, ô quàm*
Convenit ingenio Nomen! Et omen adest.

D d 2

Dico

Dico & dicta proba, probat & Respublica

Qua tuum atq; auctu staret oratq; Tho.

Qui sine vi, placide, sine bile Tyrannidis expers,

Devincit solo corda sibi obsequio,

Heroum placido conditq; rigore favorem;

Ille mihi Ductor strenuus esse potest.

Qui vim consilio praefert, ferrumq; bilanci,

Is trahit, atq; Ducem non agit hercle bonum.

Jucundum Imperium est, Rex quomodo volentibus; at

Imperat invitis, difficile imperium est. (cum

Nolentes Fortuna trahit, ducitq; volentes;

Sic Rex: Hoc artis, Martis at illud opus.

Qui Martem in cerebro gestat, quem temperet arte,

Consiliog; facit, quod facit, ille vir est.

Tu moderato animo, quo nil preciosius extat,

Hunc Tibi commissum porro tuere gregem.

Sic Te non Ductorem, etiam post secula cana,

Sed Patria dicet plebs numerosa Patrem.

A L I U D.

Hectora iam pridem celebrant, iam Nestora pridem

Condite ad arma manus, & sine face animus.

Patria quantum illi, quantum huic sua Gratia de-

Tantumdem debet Noris amemus Tibi.

Ubet,

Cum

Cum laude & fama virtus Tibi crescit in horas,
Quam super hoc misero dum ferar orbe, canam.
Frigida cumq; mihi calor entheus ossa relinquet,
Tunc de Tartaris postera cumba meis.

Qua nunc concipio, nostro haud excussa cerebro,
I N T A F E D E T U B I A, M A G N E F I R E R E, T U I S ;
Quaq; Tibi inferibat quondam plebs grata sepulchro,
Cum Tu exultabaris in arce DEL.

Sed si Iova mihi clementem arcececit aurem,
Non nisi post octo fratribus olympiadas. a)

a) Si recte computabitur summa aetatis meae iam exactae
VIII nimirum olympiades, hoc est, anni XXXII, scadjicientur
ad etatis annos LXIX, prodibunt anni centum, atq; ita
integra hominis aetas, quae vocatur saeculum.

E T A M U D

CHRISTOPHORUS FIERER SENIOR,

Senator ac Duumvir

HECTOR imò NESTOR fuisse vir prudens, rarus, charus.

H ECTOR erã, imò NESTOR eram, vir pectore praestans,
Vir rarus, cunctis charus eratis; sed eram.
Atq; adeò hoc satis est, neq; iam vellem esse; fuisse
Nunc me, & cum tantã laude fuisse juvat.

Joan. Cellarius.

LIBRARIUS

D d 3

IN EFFI-

IN EFFIGIEM
Dn. CHRISTOPHORI FÜRERI &c.
EPIGRAMMA

Scire cupis, quem nam praesens designet imago?
Hos lege versiculos, & bene percipies:

CHRISTOPHORI effigies hac est praclara FÜRERI.
Notitiam cuius vesper & ortus habent.

Stemmata, Marte, Arte, antiqua Virtute, fidèq;
Nobilis, & verè nobilis ille fuit.

Qui Solyma sanctas terras lustravit, & inde
Magnanimi Herois digna brabeia tulit.

Qui praecellenti doctrinà excultus, & usu
Rerum conspicuus, consiliòq; gravis,

Illustri Norica suprema in urbe Senator
Iura dedit, patria duxq; decusq; sua.

Iustitia hic custos, alma quoq; pacis amator,
Nil habuit verà Religionè prius.

Pauperibus viduisq; pater, magnusq; Patronus
His, qui Musarum castra sequuntur, erat.

Quin mihi Mecænas divinitus, atq; salutis
Exitit hic solus portus & aura mea.

Ergò Viri tanti nomen laudèsq; manebunt,
Dum cælum stellas, dum feret Ister aquas.

Johan. Rüger U. J. D. & p. t. Aula
Saxonicae Ifenaci Confil.

ACROSTICHS

in ejusdem imaginem.

Fortis militiâ, prudens pace, arte patitur,
 Virtutumq; gravis pondere, riq; potens:
 Extremas adijt gentes, stirpisq; vetusta
 Repere eum splendor non fuit altus humi.
 Equam tam largé, si queras, Jovæ beârit?
 Rite capat numeris subtrahit, Nomeni habes.

Jo. Stamlerus Norimb. JC.

Imp. Cam. Advoc.

ATQ; QUILLE

Ad un' effigiem.

M

Hæc est Christophori FURERII illius imago,
 Noride qui primus Urbe Duximus habet.
 Pectora confusa duntaxat instructa trecentis,
 Sen tuba, seu poscat sella Curulis opem.
 Queis Pegnesus orat, queis Muri leta triumphat
 Ripa, Methonais inclat a ripa botris.
 Qui Siculâ, nec non Melitâ stremitus munit
 Classe tulit: Sancti qui jugu celsa Sina:
 Et Libanon, sed præterea, adijt vernantibus annis
 Emeruitq; Equis domini digna Sarris.
 Pannonijsq; enses Christi vibravit in hostes,
 Ut quoq; Sarmaticis post cataphractus agris.

GULLIA

Eloquæ

Elloquio Nestor, manum Achilles, mente Lycurgus:
Fustitia Chiron, & pietate Numa.

Sit sospes duci Medus: duce sospes salvi,
Publica res etiam Norim sospes erit.

Bernhard. Fractorius P. L. C. P.

Synd. Resp. Norinberg.

~~Scripsit a vobis~~
In HIRACIDUM INSIGNIA

GENFILITIA.

M ~~Thery quid~~ LILIOROTA
Habeat, regis, Hospes libere?

Edifferant si fava fallas vena ROTAM

~~Admonere~~ **H**

Virtutis, ~~viam~~, ~~et~~ ~~Leu~~ esse ~~Symbolum~~

Fatale nam ~~confortium~~ ~~est~~

~~Ad~~ ~~perenni~~ ~~ferunt~~ ~~bcia~~ ~~procul~~

Ad astra ~~Virtute~~ ~~antico~~

Neg, ~~ferunt~~ ~~defer~~: ~~ut~~ ~~prae~~ ~~st~~ ~~su~~

Domiforis ~~habentibus~~

Hac ~~summa~~ ~~est~~ ~~summa~~ ~~per~~ ~~laborem~~ ~~sumit~~

Ad apertum ~~Horatium~~ ~~de~~ ~~su~~

Georg. Renus J.C.

ALIUD

ALIUD.

Candida cum rubecis rotulis quae lilia carnis,
Nobile Füreridûm stemma decusq; notant:
Armigeri sed iuncta Iovis pernicious aëlis,
Ut praecleara virûm fama per astra volet.

AL.

Cui rota syderei, Pater Optime, paret Olympi,
Florida quem celebrant lilia, Nostra salus.

Ernestus Sonerus Med. D.

AL.

Lilia Virtutis candorem emblemate signant,
Cui Rota Fortuna perpetuò comes est.
Coniugium bellum! Quid enim Virtutibus absq;
Sors est! aut virtus quid sine sorte potest?

Casp. Hofmannus Med. D.

AL.

FÜRERIDÛM prisca cernens insignia stirpis,
Dixit Apellea fama quid artis opus?
Nam propria virtute valent, & pondere rerum,
Quin & notitiam Martis & Artis habent.

E e

Lilia

*Lilia candorem sinceraq; pectora signant,
In qua Fortuna nil rota juris habet.
Virtus compressa in pondus ceu palma resurgit,
Quòq; magis premitur, tendit ad alta magis.*

Thomas Cleufelius Ratisb.

IN SYMBOLUM DN. CHRISTO-
PHORI FÜRERI &c.

PAX OPTIMA RERVM.

Semper triste cluet bellum: Latissima pax est.
Pradas semper habet Mavors, incendia, cedes.
Arva colit, merces permutans trans freta mittit,
Congerit & gazas, arces atq; exstruit urbes
Optima Pax rerum: Pax jucundissima rerum.
Festâ pace pijs da, SUMME JEHOVA, fruisçi:
Artibus & Pacis super athera tolle FÜREROS.

Georg. Remus JC.

IN DUUMVIRATUM CHRISTOPHORI
FÜRERI &c.

Qui dignum virtute locum, qui dona ministrat,
Absq; quibus ferri tam grave nescit onus:

Is,

*Js, FÜRERE, Tuis spatium diuturnius annis
Adjiciat: fatis cetera mando Tuis.*

AL.

*FÜRER fit Lunâ atq, die crescente Duumvir,
Illi crescentes dent quoq, fata dies.*

Christophorus Girsnerus Reip.
Norib. à Libell. Secret.

ALIUD in Duumviratum.

Solus ego ergò nihil, Senior Fürere Duumvir
Gratuler? Haud adeò rerum sum nescius atq,
Immemor officij: Nec si mihi tempus & hora
Una negavit, idem hoc porrò sic omne negabit
Tempus: & à Vestrà nil me remorabitur unquam
Laude amplâ. Nec enim laus hac unius opella est
Aut operis: Tantum se divinisima Virtus
Omnibus insinuat, ceu lux clarissima cælo
Affulgens oculis caco non carcere clausis.

Tempus erat Noster vili quo vilior algâ
Est habitus, non à nobis, qui novimus ipsum,
Sed populis Scythicis, bello atq, tyrannide savâ
Notis, & nullâ vivacibus arte Minerva,
Præter sanguinea mortis cum vulnere causas:

E e 2

His

His habitus miser est, & Corchorus, ac lapide emptus,
 Compede Turcarum durâ, dum lamina pulsat
 Turcica, captivus iuga portaturus aratri,
 Remigis aut miseri classem moturus in hostem,
 Idem, jugellatus multâ vibice per omne
 Dorsum, quincuplici scuticâ dissectus & armos.
 Ast meliora Deus Inveni Fortuna reduxq;
 Redditur ergò Lari Patrio post multa pericla,
 Thesauro rerum variarum instructus, & omni
 Arte suis tantis Natalibus atq; Senatu
 Dignâ. Linguarum quo vis sub iudice certet
 Agmine, cum quo vis satis Oratore disertio.
 Nuper idem quidam vicinus Episcopus hospes
 Afferuit mecum, laudes & nomen in ara
 Incidenda volens. Illustri nempè quod aie
 Teste probo, nostri FÜRERIMIRIO testis.
 Cetera Prætozem magno cum nomine vatem
 Consule, FÜRERIQUI scripsit stemma genusq;
 Verius, & multâ cum laude ab origine primâ.
 Ast meus, intereâ nostrâ sit in Urbe Duumvir,
 FÜRERUS senior, non unâ voce sed omni
 Consensu Patriæ, Magni Procerumq; Senatus.

716

Ille Magistratus, Ducis instar in agmine, praestit
 Consilium, voces moderatur, frangit, & addit
 Pondera Iudicijs aliorum: & summa potestas
 Est penes hunc. Ideo nisi quis censetur ab annis
 Ac usu vario rerum prudentior, haud fit
 Quod fieri potuit FURERUS, nempe Duumvir,
 In re tam tantâ populi vigilantior ampli
 Thesauri custos, ubi, nescio, nempe reposti:
 Hujus & imperio proprio grex egrotantium,
 Et qui praesidio certatim publica quarunt,
 Hospitia, & curam meliorem munere magno
 Indultam parent: Gemina hic quoque sustinet Aedis
 Sacra publicitus curam: hic moderatur habenas
 Totius patriae, populo ac mercatibus ampla
 Pegnesi Domina. Tantum meus ille Duumvir
 Impositum geminis humeris iam sustinet ergo
 Ponderus, Atlas quantum, Caelum qui sustinet orbem
 Ergo DEUS, nostris votis qui incumbis, & aude
 Usque preces nostras factas in nomine Nati,
 En Tibi mendicam dextram! Te possumus munera hoc
 Qui regis imperio terras, mare, & aëra, & ignem,
 Infera cum superis, tantis in saeculis hinc

Imperio tanto notuisq; fascibus Urbis
Noridos, ob puri verbi cœlestis, & illam
Curam, quâ solâ superum superamus Olympum,
Huc adverte animû, DE' Optime Maxime, & omnē
Hunc Populum ingenti votorum pondere lassum,
Pro patriâ tantâ tandem clementer inaudi.
Si Tibi nostra salus, Tibi si Germania cordi est,
Audi, audi evigilans: nisi Tu nos: hercle perimus.
Quotquot ab insidijs ac uestibus usq; timemus
Ditis, & intensis savissimi ab arcibus hostis,
Quem scelerum moles nostrorum in bella lacepsit,
Sanguineam voluentem aciem, quem Thracius albis
Portat equus maculis dirû, indomitumq; furentem:
Ecce Tuum populum, roranti sanguine multo
Faucibus inferni, quem Tu mortalia passus
Asservisti, animam potendo, victus amore
Humani generis, propriam: DEUS Optime, cunctum
~~Noridos~~ hunc populum votorum pondere pressum
Erige spe Patria Raxis, dulcisq; quietis,
Hoc moderante viro rerum discrimina nostro
FURERO, geminas callet qui Palladis artes:
Utilis in bello, pacis nec inutilis auctor,

Sedulus

Sedulus inspector scriptorum, multus in Actis
 Antè revolvendis, quàm res cum lite geratur,
 Testibus hoc scribis ipsis cordatus aio.
 Qui toties magni Legati munere functus,
 Tam memor est veteris, quàm quis queat esse nova-
 Rerum. (sic vivo & gemino Respub. teste, (rum
 Hoc moriente viro magnâ cum clade carebit)
 Hoc advertite, DEUS, nostris à Civibus omen
 Damnosum nimium (satis est vidisse duorum
 Funera tantorum nuper memoranda virorum)
 Hoc advertite DEUS! Tibi si Germania cordi est,
 Ne fors si careat tali Respublica oculo
 Nostra, per immensum Furiarum permeet horror.
 Accipe Thura precû, DEUS, & miserere precantum
 Pro Patria tanta, Patria Patrisq; salute:
 Ipse quidem meruit, (meritum si respicis ullum)
 Aut, si non meruit (meritum non respicis ullum)
 Gratia pro merito subeat, qua respicis illos,
 Qui sibi diffisi, quarunt in morte vel ipsâ,
 Nempe Tuâ, vitam. Quod dum facit ipse, quid ergo
 Vivere non possit? Vivat, vivatq; quot optat
 Annorum spacys longis, ac viribus aequè

Corpo-

*Corporis ac animi validis, quò munia tanta
Expediat populi, multà cum laude, nec absq̃
Utilitate pari: Sic Te maectabimus usq̃
Thure novo, dederis si quod Te publica poscit
Concio nobiscum. Da quod Te poscimus omnes,
Omnibus ut facias votis satis. Ergò, JEHOVA,
FÜRERUM Patrie Patrem melioribus astris
Incolumem presta, supra vel Nestoris annos. -*

M. Christoph. Reich
Eccles. Sebald. Diacon.

IN NATALEM DN. CHRIS-
TOPH. FÜRERI & C.

CHRISTOPHORI quoniã fulgenti luce Camana
Natalem aspiciunt, Magne FÜRERE, Tuum;
Transactum Tibi gratantur feliciter annum,
Proq̃ secuturo tempore vota ferunt,
Uno ore optantes Patriaq̃ suoq̃ Parenti,
Ut mens in salvo corpore salva siet.
Et velut elapsos egisti jugiter annos:
Omnia sic vite tempora latus agas.

Sis

*Sis Patria columen, fidusq̄, Duumvir, & ingens
 Gloria, sis Generis maxima fama Tui.
 Te Duce sit Noricus fœlix per secula Fiscus,
 Te Duce pax vigeat, regnet & alma Themis.
 Te Duce contemptis redeant sua premia Musis,
 Te Duce stet vatum gloria, fama, decus. (cum
 Tu quoq̄, Nestorium, Christo Duce & auspice, in a-
 sis Patriæ & populi Duxq̄; Paterq̄; Tui.
 Hoc Norici cives poscunt, hoc corde Scröderus
 Toto optat. Votis annue utrinq̄, DEUS.*

Janus Henricus Scröderus de Gu-
 strovv Magapol. Eques & P. L.
 Cæsareus.

Ff

Summo

Summo Viro

CHRISTOPH. FÜRERO

ab Haimendorf & c.

Patrono & Mæcenati suo gratiosissimo.

S Tirps generosa Tibi est, animus generosior in Te :
 Quin in Te Virtus possidet ipsa locum.
Tu Solus Sal es, caput urbis Noridos es Tu :
 Martem Teq, colant Norica Castra sum.
Jure meas igitur, FÜRERE, merere Camenas,
 Qua censu florent, clare MELISSE, Tuo.

A L I U D.

F Ortis re, patriâq, pervetustâ
Verè nobilis, ô Eques corusce,
Patrici generose, Magne & Ample
Senator, Caput urbis universæ,
En Te como meis virum phaleucis
Paucis magnificum : libens capesse,
Et patrem mihi Te crea secundum
Voluntate Tuâ, & Tuo favore.

Sic

Sic Tuus quoq; filius videbor
Cunctis officiis. Patronus esto,
Cliens esse volo. Sed ecce visum
Sic mi est. Quid dubitare ego ausim in hac re?
Juvisti (scio) pauperes Magistros:
Juvisti (scio) pauperes Poetas.
Cur me laurigerum velis Poëtam
Exclusisse? Tibi mea est Thales
Favens tota, Tuasq; nata laudes
In rotas, hominumq; candidorum.
Hac in urbe placet manere. Quod si,
Pro spe, mansero: Noricos Camoenis
Commendabo meis, perennis servus
Vester, Patricios bonosq; cives.
Hoc si fecero, non fat est? fat, inquis.

M. Z. P. L.

Ff 1

JOHAN.

JOHAN. FRAXINEUS
Gothanus Tyrigeta P. Cæsar. Ele-
giâ ad DANIEL. SCHULENBURG.

quam libris tribus, vitæ **ALEXANDRI**
SCHULENBURGI præfixit,

inter alia, ut sup. in Itinerar. pag. 34. ad marg. inuimus,
 de **FÜRERO** ita canit:

Plurima Christophorus monuit FÜRERUS: ab hu-
Judicio cæpi certior esse viri &c. (jus

ITEM

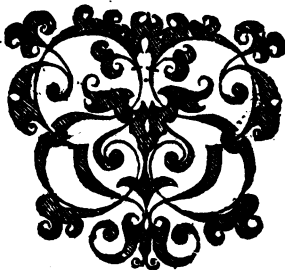
Libro primo, paulò ante finem, ubi
ALEXANDRUM constituiffe narrat

Erlustrare Asia — ampliffima regna,
 Ac Solymas arces, & **CHRISTI** nobile bustum,
 Laudat amq; Pharon, regumq; immania signa
 Pyramides. Iuvat ire animus, rapit impetus **ILLUM**,
 Nulla mora in juvene est, curas sub pectore volvit,
 Sollicitusq; animi de fido inquirit **ACHATE**,

Cui

*Cui vitam, cui sensa animi, cui crederet omne
Consilium —————*

*Dumq; ita curarum mens intus fluctuat astu,
FATA virum ostendunt, cui se committere posset,
DUCTOREMq; via FÜRERUM. Norica tellus,
In lucem ediderat constanti pectore & ore,
Cuius & ante fides gravibus perspecta periclis, (di
Quà Rhodanus, quà flavus abit quoq; Matrona, si-
Sapius expertus FÜRERINobile pectus. (sten.
Hunc velut Euryalum & constantem adjungit Ore-
Qui nunc patricio de sanguine, Consulis amplo
Fungitur officio, dat jura volente Senatu
Illustris trabeâ Pegnesi ad flumen arvitum &c.*

Coronidis loco

Hanc JOAN. PALUDII epistolam, luce non
indignam, subijcere placuit

ad DN. CHRISTOPH. FÜRERUM &c.

VIR PRÆSTANTISSIME, Satis heri Te nosse
cœpi ex tuis colloquiis, sed nomen tùm de-
mum rectius, cùm jam abiisses. Qui Te ignoret,
oportet ut omnia ignoret, ut ipse sit obscurus. Vir-
tutem Tuam, eruditionem, & experientiam amare
ego & prædicare non desinam, donec is, qui sum,
esse desinam, & gratiam habebō perpetuam Cla-
ris.° D.° PHILIPPO CAMERARIO, quod concilia-
tor fuit nostræ amicitiaë. Vivam & moriar in eo-
rum amore, qui verum illud amant decus, quod
hominem separat ab homine, & cum Deo con-
jungit. Vive Tu quoq; & Vale, ornamentum Pa-
triæ. Salutem per Te, nisi grave, summo Viro Dn.
BAUMGARTNERO, & DD. CAMERARIIS. AN. 1597.

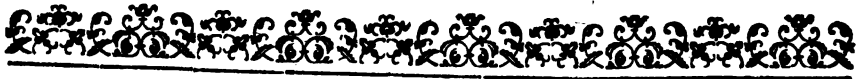
T. observans.

Joan. Paludius P.

F I N I S

Cernis, ut ignitis raptetur ad astra quadrigis,
Ignitus Zelo mysta, propheta DEI:
Sic, quis Christus amor, quis Christum cura doce-
Ad cæli niveis castra vehentur equis. (re,

NORIMBERGÆ

Typis Abrahami Wagenmanni.

MDCXX.

